THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Class PT7312
Book .J6

EDDA

332

SNORRA STURLUSONAR.

ÞORLEIFR JÓNSSON

GAF ÚT.

KAUPMANNAHÖFN.

GYLDENDALS BÓKVERZLUN (FR. HEGEL).

1875.

T. J.

PT7312
.J6

D2028
'01

Í prentsmiðju S. L. Möllers.

Hans Hátign

Kristjáni hinum níunda

Danakonungi

er bók þessi tileinkuð

með lotningarfyllstri þakklátssemi

allraundirgefnast

Þorleifr Jónsson.

FORMÁLI ÚTGEFANDA.

SÍÐAN Sveinbjörn Egilsson leið, hefir enginn maðr orðið til þess, að gefa SNORRA-EDDU út, er væri handhæg og ódýr og við alþýðu hœfi. Hin ágæta text-útgáfa hans (Rvík, 1848) er útseld, og hefir verið næstum ófáanleg nú um mörg ár.

Skáldskaprinn eða vísurnar í Skáldskaparmálum eru sjálfsagt eitthvað hið flóknasta og erviðasta, sem til er að fornu. Svo er um frumrit Snorra-Eddu sem flest eðr öll önnur fornrit vor, að það er glatað. Öll handrit hennar, svo gömul sem þau kunna að vera, bera þess ljósan vott. Ritendr þeirra hafa skilið lítið eða ekki í vísunum. Hér í Höfn eru til tvö aðalskinnhandrit Eddu, auk nokkurra brota, og ber þeim mjög saman. Enn oft er svo á hinum flóknu stöðum, að eitt handritið bœtir hitt upp, þótt það sé eigi ávalt.

Þessar eru útgáfur Snorra-Eddu: fyrst gaf hana út Pétr Jóh. Resen (ɔ: Laufás-Edda); Kh. 1665. 4. bl. br. Öðru sinni var hún gefin út af Jóh. Göranson; Uppsölum 1746. 4 bl. br. Þriðja skifti af Rasmus Kr. Rask; Stokkhólmi 1818. 8 bl. br. Fjórða skifti af Sveinbirni Egilssyni; Rvík 1848 og 1849 (ritgjörðirnar). 8. bl. br. Og í fimta sinn gaf Árna-Magnússonarnefndin hana út; Khöfn 1848 og 1852. 8. bl. br.

Hinar tvær fyrstu útgáfur (eftir *Resen* og *Göranson*) eru eigi mikils virði, að öðru enn því, hve gamlar þær eru. Hinn mesti málsnillingr Dana og sá maðr, er svo mikið hefir stuðlað að endrreisn íslenzkrar tungu, *Rasmus Kristján Rask*, hefir gefið Eddu út svo vel í alla staði, sem unnt var á þeim tíma, einsog hans var von og vísa. Útgáfa *Sveinbjarnar Egilssonar* er ágæt og að textanum til einsog útgáfa *Árna-Magnússonar-nefndarinnar*, enda hefir Sveinbjörn sál. þýtt allan texta Árna-

Magnússonar-nefndar-útgáfunnar á latínu og skýrt vísurnar sér á parti; enn að eins tvö bindi eru komin út. Hið þriðja (síðasta) bindi vantar enn. Auk þessa er Edda þýdd á mörg aðalmálanna.

Þessi eru handrit til af Snorra-Eddu á skinni, að því er mér eru kunn, og nokkuð kveðr að:

1. Konungsbók Snorra-Eddu (codex regius: »gamle kgl. samling, nr. 2367, í stóru 8. blaða broti, kallað 4. bl. br. í bókaskrá bókhlöðunnar), á hinu stóra konunglegu bókasafni hér í Höfn. Það handrit er talið frá mótum 13. og 14. aldar, eða ritað nær hálfri öld eftir dauða Snorra Sturlusonar. Á því er hin eiginlega Snorra-Edda, enn svo er alment kallað það, er eg hefi gefið út að þessu sinni. Konungsbók er heil að öðru enn því, að framan við hana vantar tvö blöð. Hún byrjar á orðunum: »er vér köllum Skjöld« o. s. frv. (10_{12}). Í alt er bókin 55 blöð = 110 bls. Þar af er Edda tæplega 105 bls. að frátöldu því, sem vantar. Þar sem Edda endar, (105_{28} í handritinu) hefst Jómsvíkinga-drápa Bjarna byskups (105_{29} í hdr.) prentuð í Fornmannasögum 11. bindi 163—174. bls., enn eigi allkostar rétt lesin, og nær hún aftr á 108. bls. neðst. Efst hinumegin (109. bls.) byrjar Málsháttakvæði, ágætlega vel gefið út af Dr. Theódór Möbius, prófessori við háskólann í Kiel: »Málsháttakvæði, herausgeg. von Th. Möbius. Halle 1873« í st. 8. bl. br. og nær það aftr á síðustu blaðsíðu ofarlega (110_{3} í hdr.); enn enda kvæðisins vantar. Öll er Konungsbók með sömu skýrri hönd, enn nokkuð smátt skrifuð. Hún er fyrirsagnalaus, enn stórir upphafsstafir við kapítulabyrjanir. Bókin er komin þannig hingað til Kaupmannahafnar, að Brynjólfr biskup Sveinsson sendi hana árið 1640 Danakonungi að gjöf.

2. Ormsbók (codex wormianus, á háskólabókasafninu hér í safni Árna Magnússonar, nr. 242, 2. bl. br.). Bók þessi er talin rituð nær miðri 14. öld. Í hana vantar á sumum stöðum, og hafa þar verið sett inn eyðublöð úr pappír og síðan ritað á, eftir öðrum bókum. Hún er á sumum stöðum orðfleiri enn Konungsbók, enda þótt það sé eigi ávallt til batnaðar. Bókin er rangt bundin inn, eins og þegar mun sýnt. Skinnblöðin í bók þessari eru alls 63 = 126 bls. Hún er hin eina af skinnbókunum og skinnbókabrotunum, er hefir upphaf formálans (3—10_{12}). Neðarlega á 73. bls. hleypr Ormsbók yfir

41—49. kap. Skm. (117$_{7}$—132$_{12}$), án þess að hafa nokkra eyðu, og eru þar sett inn 5 pappírsblöð. Enn neðst á 82. bls. endar 62. kap. (156$_{17}$) og byrja þá Málfrœðisritgjörðirnar (SnE. Sveinb. Egilssonar útgáfa bls. 159—212; SnE. ÁM. útg. II. 2—248) og ná þær yfir $18^{1}/_{2}$ blað. Þar næst koma 9 blöð skrifuð á pappír og byrja með 63. kap. (156$_{18}$) og ná til Háttatals 7. kap. Þar byrjar skinnið með orðunum: »hams hans; þar heldr til ormsins náttúra« o. s. frv. (198$_{17}$); eru það 6 blöð í samfellu og enda með vísuorðinu: »drekkr gramr glaða« (231$_{3}$). Er þá bœtt við einu skrifuðu pappírsblaði með enda Háttatals á. Þarnæst koma eyðublöð af pappír, og þar á milli er eitt skinnblað úr Sæmundar-Eddu með Rígsþulu á, eða því, sem til er af henni. Þá koma enn 2 skinnblöð. Eru þau auðsjáanlega úr enda Skáldskaparmála, (prentuð í SnE. Svb. Egilssonar útg. bls. 213—217; SnE. ÁM. útg. II. 495—500.). Fyrra blaðið (brotið) byrjar með orðunum: »Bragnar hétu þeir menn, er fylgðu Braga konungi hinum gamla« o. s. frv. (sbr. 177$_{8}$), og enda þar ókend heiti og byrja fornöfn, enn þá fer að lengjast og koma vísur, einsog annarsstaðar i Skáldskaparmálum, enn nú vantar að líkindum eitt blað í milli, því að kvenkenningar vanta (77. kap.). Síðara brotið, sem nær yfir eina blaðsíðu byrjar með orðunum: »svarðar ok heyrnar, augna ok munns« o. s. frv. (179$_{24}$); er það sama efnis og 78. kap., enn er lengra og hefir vísur og þrýtr í miðju vísuorði. Síðari blaðsíða þessa brots er máð út og skrifað eða réttara krotað á eitthvað úr kvæði um Maríu mey; á síðustu blaðsíðu Málfrœðisritgjörðanna er og brot úr sama kvæði með sama krotinu. Hvort þessir 2 blöð hafi heyrt Snorra-Eddu upprunalega til, mun eg eigi að svo stöddu ákveða, jafnvel þó mér þyki mjög líklegt, að 75.—83. kap. Skáldskaparmála hafi verið jafnlangorðr og haft vísur, eins og hinn hlutinn. Svo mikið er víst, að þau heyra Skáldskaparmálum í Ormsbók til, og eru hér bundin inn á rangan stað. Ormsbók er eins og Konungsbók fyrirsagnalaus, enn hefir og stóra upphafsstafi. Ormsbók er öll með sömu hendi, skýru og stóru settletri. Arngrímr lærði Jónsson sendi hana Óla Worm (d. 1654), prófessóri, og er hún kend við hann. Enn síðan fékk Árni Magnússon hana árið 1706 hjá sonarsyni Óla Worms, Kristjáni Worm, síðar Sjálandsbyskupi (d. 1737).

3. Uppsalabók (codex uppsalensis) á bókasafni háskólans í Uppsölum (prentuð í SnE. ÁM. útg. II. 250—396). Jón Rúgmann frá Rúgsstöðum í Skagafirði fékk skinnbók þessa heima á Íslandi og komst hún síðan í eigu greifa Magnúsar Gabríels de la Gardie, enn hann gaf hana aftr háskólanum í Uppsölum 1669. Hún er 56 blöð = 112 bls., og er í breiðu og stuttu 8. bl. broti eða minsta 4 bl. br. Uppsalabók er talin rituð nær 1300. Hún er töluvert frábrugðin Konungsbók og Ormsbók, einkum að því, hve skamt hún fer yfir. Fyrsta blaðið er autt, enn þá er stuttr formáli og þar eftir Gylfaginning og Bragarœður, þar til á 42. bls., þarsem sagt er frá ferð Þórs til Geirröðargarða, og er þar vitnað til Þórsdrápu Eilífs. Enn þá koma 4 blöð og er þar á: 1. Skáldatal, (pr. í 3. bindi SnE. ÁM. útg. og Bókaskrá (Catalogus) Dr. Theódórs Möbiusar, Leipzig 1855. 8 bl. br.). 2. Ættartala Sturlunga, (pr. í Ísl. Fornbréfasafn, I. 504—506), og 3. Lögsögumannatal fra Úlfljóti til Snorra Sturlasonar (pr. í Ísl. Fornbréfasafni, I. 500—501). Þar á eftir er auð 1½ bls; enn efst á 51. bls. byrja Skáldskaparmál og halda þau og síðan Háttatal áfram til enda bókarinnar; enn víða eru eyður fyrir vísum í Háttatali. Þó að Uppsalabók fari svona skamt yfir og sé því eigi nema stytting úr frumritinu, þá er hún þó öngu að síðr merkileg; hún hefir oft rétta lestrarmáta; hún hefir og fyrirsagnir og eftir henni eru þær lagaðar í útg. Hún er og hina eina skinnbók Snorra-Eddu, sem tekr skýrt fram að Snorri Sturluson hafi samsett Eddu; enn hún er eigi ein þar til frásagnar; annálarnir geta þess og.

4. Enn eru til fjögur skinnbókabrot í safni Árna Magnússonar: I. Skinnbrotið $1_{e\beta}$, kallað í 2. bl. br., enn er í raun réttri í sama broti og Konungsbók og hin þrjú brotin. Það er prentað í SnE. ÁM. útg. II. 573—626. Það er alls 13 blöð. — II. Skinnbrotið 748, í 4. (8.) bl. br. Það er alls 28 blöð; þaraf eru hin 6 fyrstu úr Sæmundar-Eddu. Þá koma rúmt 21 blað úr Snorra-Eddu og eru þau prentuð í SnE. ÁM. útg. II. 500—530. Á mestöllu aftasta blaðinn er Íslendingadrápa Hauks Valdísarsonar, gefin út í fyrra af Dr. Theódór Möbius: »Íslendingadrápa, herausgeg. von Th. Möbius, Kiel 1874.« st. 4. bl. br. — III. Skinnbrotið 757, pr. í SnE. ÁM. II. 531—600. Það er alls 14 blöð. Brot þetta er afaríllt aflestrar og mjög þétt og smátt skrifað og víða skaddað. — IV. Skinn-

brotið 756. í 4. (ɔ: 8) bl. br. Það er alls 18 blöð, enn hefir aldrei verið prentað sér í lagi. Það byrjar á orðunum: »ðu þeir þar afla og þar til gjörðu þeir« o. s. frv. (22_{21}) og eru það 6 blöð saman og enda þau á orðunum: »þá tóku þeir festina er« . . . (38_{21}). Þá eru 2 blöð samanhangandi, enn vàntar þó inn á milli þeirra. Fyrra blaðið byrjar: »sögninni, enn satt var, er þeir sögðu« o. s. frv. (77_{19}), og endar með orðunum: »Svo kvað Þorvaldr blönduskáld« . . . (82_{18}). Siðara brotið byrjar: »Ingifreys at þingi« (104_{24}), enn þá er eyða fyrir 4 línum eftir orðin: »þú skalt véltr« . . . (104_{26}). Byrjar eftir þessa eyðu: »at kenna at kalla einhvern annars nafni ok kenna . . . sín eðr eign eðr ætt. Hvernig skal kenna himinn«, o. s. frv. (105_{17}), endar: »Færir björn þar er bára brest . . .« (108_{32}), enn heldr áfram á næsta (ɔ: síðasta) kveri (hefti), sem er 8 blöð; enn þar vantar einsog í Ormsbók án eyðu 41.—50. kap. í Skáldskaparmál (117_{7}—132_{12}). Brotið endar með orðunum: »mátt vinnr mildingr drótt« . . . Bókin hefir því upprunalega haft 8 blöð í hverju kveri. — Öll þessi brot munu vera á líkum aldri og Konungsbók og Uppsalabók, og oft koma þau til hjálpar með rétta lestrarmáta.

Auk þessara skinnhandrita Snorra-Eddu eru til mörg pappírshandrit.

NÚ ER að geta þess, hvernig þessi útgáfa mín er orðin til. Eg hafði, meðan eg var í skólanum í Reykjavík, átt töluvert við fornfræði vora, og sér í lagi fengist við skýringar á vísum bæði í sögum og *Eddu*. Aðalhjálp mín var Skáldmáls-orðabók (*Lexicon poeticum*) Sveinbjarnar Egilssonar því að eigi hafði eg þá séð skýringar hans, enda var og eigi Orðabók þeirra Klesbýs og meistara Guðbrandar Vigfússonar komin út. Eg hafði og átt dálítið við skinnbækr í hjáverkum mínum hér í Höfn hina tvo fyrstu vetr, er eg var hér. Í fyrra haust, er eg var á leiðinni hingað að heiman, hafði eg *Eddu* með mér og skýringar mínar. Mér datt þá í hug að reyna að koma *Snorra-Eddu* út, og tókst kansellíráð Fr. Hegel, forstjóri Gyldendals bókverzlunar, á hendr að standa kostnaðinn. Eg hefi reynt, að gefa bók þessa svo vel út sem föng voru á. Enn það er mikill vandi að gefa Snorra-Eddu út, svo vel sé, þó að Sveinbjörn Egilsson hafi rutt svo drengilega veginn. Þar við bætist og það, að eg er ungr og óreyndr í fornfræðinni, og

hefi þaraðauki haft margar aðrar annir, og fyrir sakir þessa vona eg að góðir menn, er betr kunna, dœmi vægilega, enn þó rétt, um þessa fyrsta tilraun mína.

Þarsem eg hefi vikið frá handritunum hefi eg getið um það aftan við vísna-skýringar mínar. Enn vili menn nákvæmar rannsaka það mál, hvar og hvernig eg hefi breytt frá hinum fyrri útgáfum, verð eg að vísa þeim til hinnar stóru útgáfu Árna-Magnússonar-nefndarinnar.

Að endingu þakka eg Jóni Þorkelsyni, skólameistara i Reykjavík, Jóni Sigurðssyni, forseta bókmentafélagsins, og Konráði Gíslasyni, prófessóri í Kaupmannahöfn, fyrir góðar bendingar og ráð, og það yrði mér til sannrar gleði, ef þessum mönnum þœtti þessi útgáfa nýtileg.

Garði í Kaupmannahöfn, h. 28. októbermán. 1875.

Þorleifr Jónsson.

ÆFI
SNORRA STURLUSONAR.

Snorri Sturluson er fæddr að Hvammi í Hvammssveit í Breiðafjarðardölum 1178. Foreldrar hans voru: Sturla Þórðarson, kallaðr Hvamm-Sturla, og Guðný Böðvarsdóttir, Þórðarsonar. Alsystkyni Snorra voru: Þórðr og Sighvatr, Helga og Vigdís, enn auk þeirra átti hann mörg hálfsystkyni. Þrévetr (1181) fór Snorri til fóstrs austr í Odda á Rangárvöllum til Jóns Loftssonar, prests Sæmundssonar, prests hins fróða, Sigfússonar; enn móðir Jóns var Þóra Magnúsdóttir berbeins, Noregskonungs (1093—1103). Þar dvaldist Snorri til þess að hann kvæntist. Þá er hann hafði verið tvö ár í Odda, dó Hvamm-Sturla faðir hans (1183), enn Guðný móðir þeirra Sturlusona hélt fram búi sínu í Hvammi.

Jón Loftsson var í þann tíma hinn auðugasti maðr og höfðingi mestr á Íslandi og hinn vinsælasti. Hann var og allra manna fróðastr, og var Oddi á dögum þeirra feðga (Sæmundar hins fróða, Lofts prests og Jóns) aðsetr menta og vísinda. Hjá Jóni nam því Snorri í æsku sinni margan fróðleik og lagði þannig grundvöllinn til hins mikla lærdóms síns og skarpskyggni. Þá er Snorri var nítján vetra, dó Jón fóstri hans (1197), enn Sæmundr, sonr Jóns, tók við búi eftir hann, og dvaldist Snorri með honum hin næstu misseri, þar til er þeir Þórðr, bróðir Snorra, og Sæmundr í Odda báðu til handa honum Herdísar, dóttur Bersa prests hins auðga að Borg á Mýrum, Vermundarsonar. Snorri var sjálfr félaus, enn vel að sér gjör, og átti sér hauk í horni, þar sem þeir Sæmundr voru. Hafði Guðný móðir hans eytt föðurarfi hans, og lagði hún því Hvammsland honum til kvonarmundar; var brúðkaup þeirra Snorra og Herdísar í Hvammi (sumarið 1198).

Næsta vetr og árið þar á eftir voru þau hjón í Odda að Sæmundar Jónssonar. Bersi prestr dó á hinum næstu misserum (1202), og tók þá Herdís arf allan eftir hann og var það of fjár. Tók Snorri nú við búi á Borg (vorið 1202). Þar bjó hann nokkura vetr. Enn síðan (1206) flutti hann að Reykholti; hafði hann fengið nokkuð Reykholts með arfstilkalli, enn keypt sumt. Lét hann gjöra þar hinn fegrsta og stórmannlegasta húsabœ og virki umhverfis. Hann gjörði laug rétt við bœinn, er Snorralaug heitir og enn er við lýði; er bæði heitu vatni úr hverinum Skriflu og köldu vatni hleypt í laugina gegnum lokræsi niðrí jörðunni, og má þannig hafa vatnið í lauginni svo heitt eða kalt, sem vill. Laugin er kringlótt og úr steini; eru bekkir umhverfis niðrí henni; og geta setið þar í einu tuttugu manns að minsta kosti.

Svo er að sjá sem Herdís hafi búið eftir að Borg, því að eigi getr hennar í Reykholti með Snorra. Þá er Hallbera dóttir þeirra andaðist 1231, var hún á Borg. Sjálf dó Herdís tveim árum síðar enn Hallbera (1233). Börn þeirra Snorra, er úr barnœsku komust, voru: Hallbera (fœdd 1200), er síðar átti Kolbeinn Arnórsson, og einn son: Jón murti (fœddr 1203); hann var því murti kallaðr að hann var mjög lítill vexti í uppvexti. Þessi átti Snorri börn við öðrum konum: Órœkja hét son hans við Þórríði Hallsdóttur, Órœkjusonar; Ingibjörgu átti hann við Guðrúnu Hreinsdóttur, Hermundarsonar, enn Þórdísi við Oddnýu. Nú er Snorri var kominn að Reykholti, tók hann að gjörast höfðingi mikill, því að eigi skorti hann fé, enda var hann og hinn mesti fjárgæslumaðr. Hann fékk og skjótt á sig orð mikið fyrir gáfur sínar og lærdóm og var von bráðara kjörinn lögmaðr (1215) og hafði fjögur ár í það sinn. Um sama leyti orti Snorri lofkvæði um Hákon jarl galinn, systurson Sverris Noregskonungs (1184—1202), og sendi jarlinn gjafir í móti: sverð og skjöld og brynju. Jarlinn bauð honum og til sín, enn dó skömmu síðar, og varð því eigi af utanferð Snorra í það sinn. Árið 1218 fór Snorri utan og tók Noreg; var hann með Skúla jarli um vetrinn, enn sumarið eftir fór hann austr á Gautland á fund Áskels lögmanns, er var síðari maðr Kristínar, ekkju Hákonar jarls galins. Henni flutti Snorri kvæði, er Andvaka hét og hann hafði ort að bœn hins fyrra manns hennar, Hákonar jarls. Veitti frú Kristín honum margar

sœmilegar gjafir, og þaráme∂al merki það, er átt hafði Eiríkr Knútson, Svíakonungr (1210—16). Um haustið (1219) kom Snorri aftr að austan, og var með Skúla jarli næsta vetr, og gjörðu þeir Hákon konungr hann skutilsvein sinn. Sama sumar og Snorri fór utan af Íslandi, var Ormr Jónsson, bróðir Sæmundar í Odda, veginn af Norðmönnum; gjörðu þeir það í hefndarskyni fyrir fjárnám það, er Sæmundr í Odda hafði gjört hjá þeim sumarið áðr á Eyrum; kendi Sæmundr þeim um lát Páls sonar síns, efnilegs manns, er siglt hafði til Björgvínar, enn varð svo gott sem að flýja þaðan fyrir spotti og áreitni Björgvínarmanna; hann drukknaði á leiðinni norðr til Þrándheims fyrir Stað. Af þessum sökum komst alt í uppnám milli Norðmanna og Íslendinga, og einkum Oddverja. Hafði ekki skip komið af Noregi sumar það, er Snorri dvaldi austr á Gautlandi. Réðu þeir með sér Skúli jarl og Hákon konungr að herja til Íslands næsta sumar. Enn þá kom Snorri að austan og taldi þá konung og jarl með tilstyrk hinna bestu manna í Noregi af þessu fyrirtœki. Hét Snorri því með fulltingi brœðra sinna, að koma sættum á, og fá Íslendinga til að biðja Hákon konung um, að eigi yrði af herförinni. Skyldi Snorri senda Jón murta son sinn í gísling til jarls. Gjörðu þeir konungr og jarl Snorra lendan mann áðr enn hann fœri til Íslands, og sömdu þeir Skúli jarl og Snorri svo um, að Snorri skyldi reyna að snúa Íslendingum til hlýðni við Noregskonung. Snorri varð heldr síðbúinn, og fékk útivist harða, enn tók þó Vestmannaeyar um haustið (1220). Settist hann nú aftr að í Reykholti. Sumarið eftir (1221) sendi hann Jón murta til Skúla jarls í gíslingu, enn eigi er að sjá, að hann hafi rekið erindi konungs að öðru leyti. Hann varð aftr lögmaðr (1222), og hafði þá í átta ár.

Haustið 1224 gifti hann Ingibjörgu, dóttur sína, Gissuri Þorvaldssyni. Þá var það og, að þau Snorri og Hallveig Ormsdóttir Jónssonar, bróðurdóttir Sæmundar í Odda og ekkja Bjarnar Þorvaldssonar, bróður Gissurar, gjörðu félag sitt. Hallveig var þá hin auðugasta kona á Íslandi. Gjörðu þau Snorri helmingafélag, enn hann tók til varðveitslu fé sona hennar, Klængs og Orms. Þá var það enn, að fullgjörðist um eign Snorra á Reykholti. Var þá samin skrá yfir kirkjuna í Reykkolti, og er sú skrá enn við lýði og talin hið elsta skjal, er til er að fornu,

og mjög merkileg. Síðar um haustið hélt hann brúðkaup Þórdísar dóttur sinnar og Þorvaldar Vatnsfirðings í Stafholti; hafði Snorri þar annað bú. Nú stóð vegr Snorra með mestum blóma; hann var hinn auðugasti maðr á landinu, og var tengdr hinum mestu mönnum, og hafði hið mesta vald undir höndum. Sama sumar hafði Jón sonr hans komið út og var hann með föður sínum þau misseri.

Um þessar mundir dó Guðný, móðir Sturlusona. Hafði hún arfleitt Sturlu Þórðarson, sonarson sinn, enn svo samdist með þeim bræðrum, Þórði og Snorra, að Snorri fékk mest af því fé. Sighvatr bróðir þeirra hafði tekið undir sig goðorð föður þeirra Hvamm-Sturlu, enn fengið í hendr Sturlu syni sínum. Þótti þeim Snorra og Þórði sér óréttr gjörr, að þeir voru gjörðir þannig úrskifta. Heimtuða þeir því goðorðið af þeim feðgum á alþingi, 1226. Út úr þessu varð hinn mesti fjandskapr milli þeirra bræðra, enn þó lauk svo, að þeir bræðr Snorri og Þórðr náðu goðorðinu, enn lengi greri ekki um heilt með þeim. Jón murti fór utan sumarið 1229, sökum þess að þeim feðgum kom eigi ásamt. Fór hann til Noregs og var þar veginn eftir tvö ár. Gissur Þorvaldsson var við, er Jón var drepinn, og var hann grunaðr um að hafa verið meðvitandi, enn er hann kom út, lagði hann út eið um, að hann væri þess að öngu valdr, og var það mest að völdum Þorvaldar föður Gissurar, þvíað hann vildi að þeir mágar, Snorri og Gissur, gætu verið sáttir. Eigi urðu samfarir þeirra Gissurar og Ingibjargar góðar, og þar kom um síðir, að þau skildu.

Hallberu dóttur Snorra hafði fyrst átta Árni óreiða Magnússon, enn svo lauk þeirra sambúð, að þau urðu að skilja sökum ósamlyndis. Í annað sinn (1227) gifti Snorri hana Kolbeini unga Arnórssyni á Víðimýri í Skagafirði. Sumarið 1230 kom Hallbera til alþingis með manni sínum, enn var þá vanheil mjög; fór hún heim með föður sínum, enn hann sendi hana síðar norðr, enn eigi vildi Kolbeinn við henni líta, og fór hún við það suðr aftr til móður sinnar að Borg og dó þar árið eftir, sem fyrr var sagt. Út úr þessu varð hinn mesta ósamþykkja milli Snorra og Kolbeins. Enn sama sumar (1231) sem Hallbera dó komust þó á sættir með þeim; var sú sætt þeirra, að Snorri skyldi eiga helming goðorða þeirra, er Kolbeinn átti að réttu; skyldi Kolbeinn með fara og veita Snorra á þingi;

gjalda skyldi og Kolbeinn fé, ef Snorri vildi heimta. Órœkja Snorrason skyldi og fá Arnbjargar, systur Kolbeins. Að þessu höfðu þeir handsöl. Um haustið áttust þau Órœkja og Arnbjörg og fór hún til bús með honum í Deildartungu, enn þar hafði hann gjört bú um vorið. Um vetrinn áðr á föstu varð sá atburðr, að Sturla Sighvatsson vó þá brœðr, Þórð og Snorra Þorvaldssonu Vatnsfirðings í griðum, er þeir voru á leið kynnisferð suðr að Reykholti. Enn þó sættust þeir brœðr Snorri og Sighvatr á vígin á hinum næstu misserum (1232). Sumarið eftir vígið fór Snorri vestr að skipa fyrir með dóttur sinni og hinum unga dóttursyni sínum Einari. Næsta vor (1232) sendi hann Órœkju son sinn vestr í Vatnsfjörð að taka við stað og mannaforræði því, er Einar Þorvaldsson átti. Eigi varð Órœkja vinsæll þar vestra; þótti hann veita þingmönnum þeirra Sighvats og Sturlu frænda sinna þungar búsifjar. Gekk svo, þar til vorið 1236. Þá söfnuðu þeir feðgar Sighvatr og Sturla liði fyrir norðan land og stefndu með það suðr. Sá Snorri þá sitt óvænna og hörfaði undan suðr að Bessastöðum, og því næst austr að Reykjum í Ölvesi til Gissurar Þorvaldssonar, tengdasonar síns, enn sigldi síðan til Noregs næsta ár (1237). Var hann í Niðarósi um vetrinn, með Pétri syni Skúla jarls, er þá var hertogi nefndr, enn næsta vetr var hann með Skúla hertoga sjálfum. Sumarið 1239 frétti hann fall þeirra Sighvats bróður síns og Sturlu sonar hans á Örlygsstöðum í Skagafirði. Tók hann þá orlof af Skúla hertoga til heimferðar, enn er hann var búinn til siglingar, kom fararbann Hákonar konungs; enn Snorri skeytti því eigi og fór öngu að síðr með góðu leyfi hertogans. Tók hann Vestmannaeyjar og fór heim að Breiðabólstað í Fljótshlíð, enn þar var Hallveig kona hans fyrir; þvínæst fóru þau til Reykholts. Um haustið fór Snorri vestr um Dali. Sumarið 1241 (hinn 25. júlímán.) andaðist Hallveig Ormsdóttir; harmaði Snorri hana mjög. Enn eigi kom þeim sonum hennar saman við Snorra um móðurarf sinn. Þeir brœðr kváðust eiga alt fé þeirra Snorra að helmingi, enn Snorri vildi sjálfr ráða, hvað þeir fengju; var gripum og bókum skift, enn jörðum eigi. Þeir brœðr fóru óánœgðir braut á fund Gissurar, föðrbróður síns, og hét hann þeim, að veita þeim lið til þess, að þeir gætu náð rétti sínum af Snorra. Um sumarið reið Snorri vestr til Sauðafells, og kom þar til móts við hann Órœkja son hans og Sturla Þórðarson. Snorri

sýndi þeim bréf eitt, er hann hafði fengið frá Oddi Sveinbjarnarsyni frá Álftanesi. Bréf þetta var ritað með rúnum þeim, er Stafkarlaletr heitir, og þótt undarlegt sé, gat hvorki Snorri, Sturla né Órœkja lesið bréfið, sökum þess að þeir þekktu eigi letr þetta, enn þeim kom ásamt um, að í því væri vörun nokkur til Snorra. Snorri kvað Sunnlendinga sér ótrúa, enn sagðist þó ætla suðr fyrst og skipa til búa sinna, enn því næst koma vestr aftr og vera ýmist með Órœkju, er þá bjó á Reykhólum, eða með Sturlu frænda sínum á Staðarhóli í Saurbœ. Því næst fóru þeir Órœkja og Sturla til búa sinna vestr, enn Snorri reið suðr.

Nú er að segja frá Gissuri Þorvaldssyni. Hann þóttist nú hafa fengið tvenns konar yfirvarp til þess að drepa Snorra: fyrst það, að Hákon konungr hafði boðið honum að koma Snorra utan eða drepa hann ella, annað það, að Hallveigarsynir, frændr Gissurar voru ósáttir við Snorra um fjárskiftin. Þeir Kolbeinn Tumason, fornvinr hans, fundust norðr á Kili, og tóku þar saman ráð sín. Enn er Gissur kom að norðan aftr, stefndi hann mönnum að sér; komu þeir þar brœðr Hallveigarsynir, Hjalti Magnússon byskups og Árni óreiða. Sýndi Gissur þeim bréf Hákonar konungs, og kvaðst með öngu móti vilja brjóta konungs bréf; kvaðst hann vilja fara að Snorra og taka höndum, og lét í veðri vaka, að hann mundi nauðga honum til utanfarar af ótta fyrir því, að hinir vildi eigi vera í ráðum með sér, ef hann gjörði þeim ljósa fyrirætlan sína, að drepa Snorra. Ormr Bjarnarson vildi eigi vera við þessi ráð, og reið heim á Breiðabólstað, enn Gissur dró þá lið saman og sendi þá brœðr, Árna beisk og Svart, vestr til Borgarfjarðar á njósn; sjálfr reið hann með sjötygi manna frá liðinu, enn Loft Pálsson byskups lét hann vera fyrir því liði, er síðar fór. Klængr reið á Kjalarnes, og svo upp í hérað eftir liði. Gissur kom í Reykholt um nóttina eftir Márizíus-messu (nóttina milli 22. og 23. sept. 1241). Snorri svaf í skemmu; brutu þeir Gissur hana upp, enn Snorri hljóp upp, er hann varð var við ófriðinn, og úr skemmunni og inn í hin litlu hús, er voru við skemmuna; fann hann þar Arnbjörn prest, og talaði við hann; réðu þeir það af, að Snorri gekk í kjallarann, er var undir húsunum. Þeir Gissur fóru að leita hans um húsin og fann Gissur Arnbjörn prest og spurði, hvar Snorri væri. Prestr

lézt eigi vita það. Gissur kvað þá Snorra eigi sættast megu, nema þeir fyndist. Prestr segir, að vera mætti að Snorri fyndist, ef honum væri griðum heitið. Eftir það urðu þeir varir við, hvar Snorri var, og gengu þeir í kjallarann: Markús Marðarson, Símon knútr, Árni beiskr, Þorsteinn Guðnason og Þórarinn Ásgrímsson. Símon bað Árna höggva Snorra. »Eigi skal höggva«, segir Snorri. »Högg þú,« segir Símon. Eftir það veitti Árni Snorra banasár, og unnu þeir Þorsteinn báðir á honum.

Þannig kom Gissur Þorvaldsson sviksamlega og lævíslega að tengðaföður sínum óvörum og óviðbúnum á náttarþeli og lét myrða hann; nánustu mægðir voru honum eigi helgar. Og þannig lét Hákon konungr drepa þann mann, er haldið hafði minningu forfeðra hans á lofti í Heimskringlu og ort lofkvæði um sjálfan hann.

Enn orsökin var, að Snorri var búinn að sýna og sanna, að hann eiga vildi vera á sama bandi og Gissur; hann vildi eigi verða landráðamaðr ættjarðar sinnar, enn féll fyrir lævísi og fúlmennsku Gissurar.

Enn þótt Snorri væri þannig af dögum ráðinn, er þó svo mikið af því, sem eftir hann liggr, frelsað frá myrkri miðald-anna, að það mun æ verða nóg til þess að halda minningu þess manns á lofti, er hefir frœtt oss svo ágætlega um fornöldina, og ritað svo fagrt og unaðsamlegt mál, að allir undra og dásama það, enn engi má eftir líkja, eða við jafnast.

Eftir þeim rannsóknum, er gjörðar hafa verið, eru aðalrit Snorra tvö; þau eru og nóg til að sýna, hve laginn hann hefir verið til að setja saman bœkr. Þessi rit eru: Heimskringla og Edda.

Eigi er hœgt að ákveða með vissu, hvenær þessi rit eru samsett, og líklega er það eigi gjört í einu, einkanlega Edda. Um Háttatal verðr að eins ákveðið með nokkurn veginn vissu, að það er gjört árið 1223, eftir viðburðunum að dœma, sem þar er getið um.

ÆFI
ÁRNA MAGNÚSSONAR.

Árni Magnússon er fæddr að Kvennabrekku í Breiðafjarðardölum, 23. nóvembermán. 1663. Foreldrar hans voru: Magnús sýslumaðr Jónsson prests, Ormssonar af Reykhólaætt, og Guðrún Ketilsdóttir, prófasts í Hvammi í Hvammsveit, Jörundarsonar. Brœðr Árna voru: Jón (f. 1664), er fyrst var prestr og síðan sýslumaðr (d. 7. okt. 1738) og Magnús prestr í Hvammi og prófastr í Dalasýslu (dó 1728).

Nýfœddr fór Árni í fóstr til afa síns og ömmu, Ketils prófasts og Guðrúnar Pálsdóttur prests, Erasmussonar, Villaðssonar. Ketill prófastr var fœddr 1623. Hann var heyrari í Skálholtsskóla, 1620—22, og sigldi þvínæst til háskólans í Kaupmannahöfn; varð síðan skólameistari í Skálholti. Árið 1638 var hann vígðr til Hvamms í Hvammsveit, og 1656 varð hann prófastr í Dalasýslu. Ketill prófastr er talinn með lærðustu mönnum á sinni tíð; hann dó 1670.

Árni ólst nú upp um hríð í Hvammi. Sexvetra hóf hann latínunám og eftir dauða Ketils prófasts afa síns hélt hann námi sínu fram heima í Hvammi með tilsögn móðurbróður síns, Páls prests Ketilssonar, þar til hann, 17 vetra að aldri (1680), fór í Skálholtsskóla. Bar þá skjótt á næmi hans og gáfum. Eftir þrjá vetr útskrifaðist Árni þaðan, tvítugr að aldri (1683). Fór hann samsumars til Kaupmannahafnar með föður sínum. Magnús sýslumaðr, faðir hans, sigldi ásamt öðrum íslenzkum embættismönnum uppá nýja taxtann eftir boði Kristjáns konungs V. Árni var um haustið innskrifaðr við háskólann. Næsta vor fór faðir hans heim, enn kom sjúkr af skipsfjöl, og komst þó heim til Sauðafells, enn þar bjó hann þá, og dó skömmu síðar. Þetta sama vor (1684) komst Árni í kunningsskap við prófessór Tómás Barthólín, og gjörðist handritari hans. Árni ávann sér brátt hylli prófessórsins, og hélst hún æ til þess Barthólín dó, 1690. 1685 tók Árni próf í guðfrœði, enn fór samsumars kynnisferð heim til

Íslands með leyfi húsbónda síns. Fór hann mest þess erindis, að ráðstafa föðurarfi sínum, og svo í erindum húsbónda síns; ætlaði hann jafnharðan utan aftr. Enn er hann var kominn að skipi í Rifi, fórst skipið fyrir augum honum í ofsaveðri. Hann var nú hjá Páli presti og prófasti móðurbróður sínum í Hvammi um vetrinn eftir (1685—86), og kendi börnum hans. Jafnframt safnaði hann og gömlum handritum, enn reit sumt upp. Sumarið eftir sigldi hann aftr til Danmerkr og tók þegar aftr til starfa sinna hjá Barthólín prófessóri. Um miðsumarsleyti 1689 fór hann til Noregs á fund landa síns Þormóðar Torfasonar, og kom eigi þaðan aftr fyrr enn undir jól 1690. Enn hálfum öðrum mánuði áðr dó velgjörðamaðr hans Tómás Barthólín, enn hafði þó áðr enn hann lézt beðið Dr. Kaspar Barthólín, bróður sinn, fyrir Árna, og gjörðist Árni heimilismaðr hjá honum þegar eftir heimkomu sína. Sumarið 1694 fór Árni til Þýzkalands í erindagjörðum háskólans, og dvaldi þar í tvö ár. Sótti hann þá ýmsa háskóla, einkum Leipzigarháskóla á Saxlandi. Sama árið og hann fór til Þýzkalands var hann (14. júlím. 1694) ákveðinn prófessor í heimspeki við Kaupmannahafnar háskóla (professor philosophiae designatus). Enn svo var sem jafnan, að margir gjörðust öfundarmenn hans, þótt það síðar dytti um sjálft sig. Eftir tvö ár kom hann heim frá Þýzkalandi (haustið 1696). Var hann næsta vetr með leyndarráði Mattíasi Móth, er áðr hafði þekkt hann. Móth var maðr skarpr og unni mjög vísindum, og fyrir því tók hann Árna á heimili sitt. Það var einu sinni yfir borðum um vetrinn í febrúarm. (1697) að Móth spurði Árna, hvað hann ætlaði fyrir sér. Árni kvaðst ætla heim til Íslands næsta ár. Móth afeggjaði hann því, enn Árni kvað sér öngan annan veg fœran. Kvöld eitt gjörði Móth boð eftir Árna upp á herbergi hans, og bauð honum að borða kvöldverð með sér. Árni lá ofaná sæng sinni og las í bók, er honum komu boðin; Árni kvaðst vera lasinn, og geta því eigi komið. Síðar um kvöldið sendir Móth bréf á diski upp til Árna, enn Árni lá enn kyrr og las. Móth lét segja honum þessi orð: »Það getr verið, að þetta bragði betr enn brauð með sméri ofaná.« Árni brýtr upp bréfið, og les þar í, að Kristján konungr V. hafi gjört hann að konunglegum skjalaverði. Þá reis Árni á fœtr, fór ofan og þakkaði Móth fyrir sig. Þótt nú Árni þannig

hefði fengið tvö embætti, varð hann þó að vinna launalaust í sjö ár. Má því nærri geta, að hann hafi á stundum haft af skornum skamti, þótt hann ætti Móth að og þótt Þormóðr Torfason reyndi allt sitt til, að koma honum til liðs með áliti sínu. Árni var því hvað eftir annað kominn á flugstíg með, að sækja um eitthvert embætti heima á ættjörðu sinni, andlegt eðr veraldlegt, þótt aldrei yrði því framgengt. Enn aldamóta-árið (1700–1701) fékk hann staðfestingu uppá hvorttveggja embættið, prófessórs og skjalavarðar, og fékk hann laun upp frá því, þótt lítil væri í fyrstu.

Árið 1702 bauð Friðrik konungr IV. honum að fara út til Íslands og semja nýja jarðabók fyrir land allt. Til hjálparmanns var honum skipaðr Páll lögmaðr Jónsson í Víðidalstungu. Auk þess skyldu þeir félagar taka manntal um land allt, ráða bót á verzlunarokun, og sjá um betra framferði í málum og réttargangi. Árni fór af stað frá Kaupmannahöfn 30. maímán. (1702) og kom til Íslands 24. júnímán. Komu þeir Árni og Páll til alþingis og lögðu fram skilríki sín. Næsta vetr, manntalsvetr (1702—3), var fólk talið á landinu, og voru þar þá rúmar fimmtíu þúsundir manna. Þeir félagar héldu nú fram störfum sínum, fóru þeir um land á sumrum, enn á vetrum sat Árni í Skálholti með Jóni byskupi Þorkelssyni Vídalín, er Árni fyrr með áliti sínu hafði hjálpað til byskupsdóms. Með byskupi fór Árni út í Vestmannaeyar, og dvaldist þar í fimm vikur til að semja skrá yfir jarðir þar. Brátt komust þeir Árni og Páll í illan þokka. Sköruðu kaupmenn og fleiri stórbokkar, er þeir fundu að við og komu í veg fyrir rangindi þeirra og yfirgang, öllum eldi að því. Út úr þessu lentu þeir í afarmiklu málaþrasi, er oflangt yrði hér upp að telja, enn þeir Árni létu hvergi bila, og héldu fram störfum sínum eftir sem áðr. 10. septembermán. 1705 fór Árni utan, enn kom aftr 8. júlímán. næsta ár. Aftr fór hann utan 9. septembermán. 1708 og kom aftr í júlímán. 1709. Enn alfarinn fór hann af Íslandi 21. aprílmán. 1712, og var það hinnsta sinni, að hann sá ættjörðu sína. Fengu þeir útivist harða og veðr mikil; auk þess réðu víkingar á þá í nánd við Hjaltland. Loks tóku þeir þó Noreg, og var Árni með Þormóði Torfasyni um vetrinn. Til Kaupmannahafnar kom hann 2. marzmán. 1713. Enn þótt þangað væri komið, batnaði eigi vinsemdin milli

stórbokkanna heima og Árna, og voru kaupmennirnir í broddi fylkingar. Kaupmenn voru Árna sárreiðir sökum þess, að hann reri öllum árum að því, að þeir gæti eigi komið fram keppikefli sínu, að koma á einokunarverzluninni á Íslandi. Árni sá með skarpleik sínum, hvílíkt tjón landinu var búin af einokuninni, og kom ár sinni svo fyrir borð, að henni varð eigi komið á, svo lengi sem hans naut við, þrátt fyrir fylgi margra málsmetandi manna í stjórninni, og það tókst fyrst þrem árum eftir dauða hans, að koma henni á, til óbœtanlegs tjóns fyrir land og lýð.

Enn það sem gjört hefir Árna einna frægastan meðal þeirra, er unna norrœnni fornfrœði, er safn hans af hinum fornu handritum. Sú venja hafði lengi gengist við, að íslenzk handrit væri flutt til annara landa, sérílagi til Svíþjóðar. Svíar höfðu gjört menn til Íslands til að safna handritum og í þeim erindum safnaði Jón Jónsson (Rúgmann) frá Rútsstöðum í Húnavatnssýslu (um 1660) fjölda merkilegra handrita. Afleiðingin af þessu varð, að Kristján konungr V. bannaði slíkan útflutning 1685, enn setti konunglegan fornfrœðing til að rannsaka og gefa út hin fornu rit. Árni Magnússon hóf snemma að safna; gafst honum gott fœri til þess, er hann var orðinn skrifari Barthólíns og fór heim 1685; safnaði hann þar og reit upp um vetrinn handrit, eins og áðr er sagt, og fœrði Barthólín. Að Tómási Barthólín látnum komust þau í eigu Árna, og frá þeim tíma tók Árni að safna til handa sjálfum sér, og hélt því æ síðan fram með hinu mesta kappi og elju, sem honum var lagin. Og eigi gjörði hann endasleppt við dauða sinn, enn lét innlima allt safn sitt í háskólabókasafnið og gaf þar til allar eigur sínar: voru síðan gjörð lög fyrir þessu og njóta tveir íslenzkir stúdentar æ síðan, annar 600 króna og hinn 400 kr. styrks árlega mót því, að starfa við safn þetta.

Þá er Árni var utan um vetrinn 1709, kvæntist hann; kona hans hét Mette Fischer og var af norskum ættum. Hún var ekkja og tíu árum eldri enn Árni, enn auðug. Enn hér kom fram orðtœkið: »Ungr maðr og aldrað fljóð eigi á saman í heimi«; samfarir þeirra urðu aldrei ástúðlegar. Ekkjan lifði Árna 8 mánuði. Þau áttu eigi börn.

Árið 1710 varð Árni assessor consistorii og bókavörðr háskólans 1721. Um þessi árin hélt hann og fyrirlestra á háskólanum.

Um haustið 1728 varð afarmikill húsabruni í Kaupmannahöfn og þarámeðal brann hús Árna, og fórust þar allar prentaðar bækr hans, er voru úrvalsbækr og flestar mjög sjaldgæfar, og auk þess mörg af handritunum. Þetta óhapp fékk mjög á Árna og hann lét sér oft um munn fara þessi orð: »Eg hefi misst ánœgju mína«. Hann hafði oft óskað sér, að hann lifði eigi Friðrik konung IV., er hann unni hugástum, og kom það fram. Árni hafði alla æfi verið heilsuhraustr. Enn haustið 1729 tók hann innvortis-kvilla nokkurn, er margir dóu af um sama leytið. Þó batnaði honum aftr, enn var þó hálflasinn. Enn á Jólakvöldið varð hann hastarlega sjúkr aftr og þyrmdi meir og meir yfir hann, uns hann á Knútsdagsmorgun (daginn eftir Þrettánda), hinn 7. jan. 1730, kl. 5¾ f. m. leið burt frá þessum heimi, eins kyrrlega og rólega og hann hafði komið fram í lífinu, sárt saknaðr af öllum þeim, er til hans þekktu. Haustið eftir (12. okt. 1730) dó Friðrik konungr IV.

Árni var með hæðstu meðalmönnum að vexti og þrekinn; hann var smáhentr og netthentr; andlitið var beint og vel við sig og fremr langt; sviprinn var höfðinglegr, og ljós yfirlitrinn. Hár hans, skegg og augnabrár voru dökk. Augun voru í meðallagi stór og blá, enn róleg. Á brám hans og enni var hœgt að sjá, að þar bjó vit og djúpsær skarpskyggni inni fyrir. Nefið var næstum beint og vel við sig, munnrinn í meðallagi. Í tali var hann kyrrlátr, enn svo að þeir, sem hann átti tal við, urðu að taka eftir því, sem hann sagði. Hann var oft skemtinn og fyndinn, ef því var að skifta, enda unnu honum allir, er hann hafði umgengni við. Í klæðaburði var hann óskrautgjarn, og forðaðist allan hégóma. Hann var manna lærðastr og skrifaðist á við alla hinu lærðustu menn utan lands og innan, og með honum gekk í gröfina margt það, er menn nú vildi gefa mikið til að vita. Hann gaf eigi mikið út af bókum, enda var og eigi önnur eins bókaöld á hans tímum, sem nú. Enn allt sem eftir hann liggr ber ljósan vott um djúpsettan lærdóm og skarpskyggni.

Ætt

Snorra Sturlusonar og Árna Magnússonar.

---

1. Þorbjörn loki, Böðmóðarson úr Skut, Eysteinssonar, Grímkelssonar, Önundarsonar fylsennis, nam Djúpafjörð allan og Grónes til móts við Hallstein goða og Ketil gufu, um 900. Hans son:

2. Þorgils á Þorgilsstöðum, er Gull-Þórir vó um 930; h. s:

3. Kollr átti Þórríði Þórisdóttur, Hallaðarsonar jarls, Rögnvaldssonar Mærajarls; þeirra son:

4. Þorgils, átti Oddkötlu Jörundardóttur, Atlasonar hins rauða, Úlfssonar hins skjálga landnámsmanns; þ. s:

5. Jörundr, átti Hallveigu Oddadóttur, sonar Ýrar Geirmundardóttur heljarskinns og Ketils gufu; þ. s:

6. Snorri, átti Ásnýju Víga-Sturludóttur, Þjóðrekssonar, Sléttu-Bjarnarsonar landnámsmanns; þ. s:

7. Gils, átti Þórdísi, dóttur Guðlaugs Þorfinnssonar, Guðlaugssonar hins auðga, Þormóðssonar goða landnámsmanns, og Þorkötlu Halldórsdóttur, Snorrasonar goða, Þorgrímssonar; þ. s:

8. Þórðr, átti Vigdísi, dóttur Svertings Grímssonar, og Þórdísar Guðmundsdóttur af Eyfirðinga-ætt; þ. s:

9. Sturla (Hvamm-Sturla) (f. 1114, dó 1183) átti að síðari konu Guðnýu Böðvarsdóttur, Þórðarsonar, Skúlasonar af ætt Egils Skalla-Grímssonar; þ. s:

10. Snorri (f. 1178, d. 23. sept. 1241). Hans dóttir við Oddnýu:

11. Þórdís, átti Þorvald Vatnsfirðing (d. 1228), Snorrason, Þórðarsonar, Þorvaldssonar, Kjartanssonar, Ásgeirsonar; þ. s:

12. Einar (f. 1227, d. nál. 1300); h. d:

13. Vilborg (d. 1343) átti Eirík riddara (d. 1342) Sveinbjarnarson, Sigmundarsonar í Súðavík, Gunnarssonar; þ. s:

14. Einar (d. 1383) átti Grundar-Helgu; þ. s:

15. Björn Jórsalafari, hirðstjóri (d. 1415) átti Sólveigu Þorsteinsdóttur lögmanns, Eyólfssonar, frá Urðum í Svarfaðardal; þ. d:

16. Kristín (Vatnsfjarðar-Kristín, d. 1458), átti Þorleif Árnason frá Auðbrekku; þ. s:

17. Björn ríki, hirðstjóri á Skarði (d. 1477) átti Ólöfu Loftsdóttur ríka, Guttormssonar (d. 1484); þ. s:

18. Þorleifr hirðstjóri (dó nál. 1485), átti Ingveldi Helgadóttur lögmanns, Guðinasonar; þ. d:

19. Jarðþrúðr, átti Guðmund frá Hafrshesti Andrésson frá Felli í Kollafirði, Guðmundarsonar ríka á Reykhólum; þ. s:

20. Þorleifr í Skóraskógi (drukknaði í Rifi 1536); hann átti Ingibjörgu Jónsdóttur, Erlingssonar, Þorgeirssonar, Ólafssonar, Loftssonar ríka á Möðruvöllum; þ. s:

21. Jón, prestr og officialis í Gufudal (d. 1593), átti Sigríði Guðmundsdóttur; þ. s:

22. Ormr í Gufudal, átti Ragnhildi Oddsdóttur, Tómássonar á Borg, Oddssonar, Sigurðarsonar, Geirmundarsonar; þ. s:

23. Jón, (d. 1657) prestr á Kvennabrekku, átti Jórunni Gísladóttur, Jónssonar á Svarfhóli, Ólafssonar prests í Hjarðarholti, Guðmundarsonar, Andréssonar, Guðmundarsonar ríka á Reykhólum; þ. s:

24. Magnús, prestr og síðan sýslumaðr (d. 1684), átti Guðrúnu Ketilsdóttur prófasts, Jörundarsonar, Hálfdánarsonar; þ. s:

25. Árni, prófessór (f. 23. nóvbr. 1663; d. 7. janúar 1730).

EDDA

SNORRA STURLUSONAR.

FORMÁLI.

1. Almáttigr guð skapaði í upphafi himin ok jörð, ok alla þá hluti, er þeim fylgja, ok síðarst menn tvá, er ættir eru frá komnar, Adam ok Evu, ok fjölgaðist þeirra kynslóð ok dreifðist um heim allan. Enn er fram liðu stundir, ójafnaðist mannfólkit; váru sumir góðir ok rétt-trúaðir, enn miklu fleiri snerust þá eptir girndum heimsins, ok óræktu guðs boðorð; ok fyrir því drekti guð heiminum í sjóvargangi, ok öllum kykvendum heimsins, nema þeim er í örkinni váru með Nóa. Eptir Nóaflóð lifðu VIII menn, þeir er heiminn bygðu, ok komu frá þeim ættir; ok varð enn sem fyrr, at þá er fjölmentist ok bygðist veröldin, þá var þat allr fjöldi mannfólksins, er elskaði ágirni fjár ok metnaðar, enn afræktist guðs hlýðni; ok svá mikit gerðist at því, at þeir vildu eigi nefna guð. Enn hverr mundi þá frásegja sonum þeirra frá guðs stórmerkjum? Svá kom, at þeir týndu guðs nafni; ok víðast um veröldina fanst eigi sá maðr, er deili kunni á skapara sínum. Enn eigi at síðr veitti guð þeim jarðligar giftir, fé ok sælu, er þeir skyldu við vera í heiminum; miðlaði hann ok spektina, svá at þeir skildu alla jarðliga hluti, ok allar greinir, þær er sjá mátti, loptsins ok jarðarinnar. Þat hugsuðu þeir ok undruðust, hví þat mundi gegna, er jörðin ok dýrin ok fuglarnir höfðu saman eðli í sumum hlutum, ok þó ólík at hætti. Þat var eitt eðli, at jörðin var grafin í hám fjalltindum, ok spratt þar vatn upp, og þurfti þar eigi lengra at grafa til vatns, enn í djúpum dölum; svá er ok dýr ok fuglar, at jamnlangt er til blóðs í höfði ok fótum.

Önnur náttúra er sú jarðar, at á hverju ári vex á jörðunni gras ok blóm, ok á sama ári fellr þat alt ok fölnar; svá ok dýr ok fuglar, at þeim vex hár ok fjaðrar, ok fellr af á hverju ári. Þat er hin þriðja náttúra jarðar, þá er hon er opnuð ok grafin, þá grœr gras á þeirri moldu, er efst er á jörðunni. Björg ok steina þýddu þeir móti tönnum ok beinum kvikenda. Af þessu skildu þeir svá, at jörðin væri kvik, ok hefði líf með nokkurum hætti, ok vissu þeir, at hon var furðuliga gömul at aldartali ok máttig í eðli. Hon fœddi öll kykvendi, ok hon eignaðist allt, þat er dó; fyrir þá sök gáfu þeir henni nafn, ok töldu ætt sína til hennar. Þat sama spurðu þeir af gömlum frændum sínum, at síðan er talin váru mörg hundruð vetra, var gangr himintungla ójafn; áttu sum lengra gang enn sum. Af þvílíkum hlutum grunaði þá, at nokkurr mundi vera stjórnari himintunglanna, sá er stilla mundi gang þeirra at vilja sínum sjálfs, ok mundi sá vera ríkr ok máttigr; ok þess væntu þeir, ef hann réð fyrir höfuðskepnunum, at hann mundi ok fyrri verit hafa enn himintunglin, ok þat sá þeir, ef hann ræðr gang himintungla, at hann mun ráða skini sólar ok dögg himins ok ávexti jarðarinnar, er þar fylgir; ok slíkt sama vindum loptsins, ok þar með stormi sjóvarins. Þat vissu þeir eigi, hvar ríki hans var; enn því trúðu þeir, at hann réð öllum hlutum á jörðu ok í lopti, himins ok himintunglanna, sjóvar ok veðranna. Enn til þess at heldr mætti frá segja eðr í minni festa, þá gáfu þeir nöfn með sjálfum sér, ok hefir þessi átrúnaðr á marga lund breyzt, svá sem þjóðirnar skiptust ok tungurnar greindust.

2. Í elli sinni skiptir Nói heiminum með sonum sínum; ætlaði hann Kam vestrhálfu, enn Jafet norðrhálfu, enn Sem suðrhálfu, með þeirri parteran, sem síðarr greinir í þriðjungaskipti heimsins. Í þann tíma sem synir þessara manna váru í veröldinni, þá öflgaðist þegar ágirni til fjár ok mannmetnaðar, af því at þá kendust þær margar listir, sem áðr höfðu ekki fundnar verit, ok hóf sik hverr eptir sinni íþrótt; ok svá langt fœrðu

þeir fram sinn metnað, að þeir Affríkaní, komnir af Kam, herjuðu í þann hluta veraldar, sem bygði afspringr Sems, frændr þeirra. Ok sem þeir höfðu þá yfirunnit, þótti þeim sér eigi nœgjast heimrinn, ok smíðuðu einn stöpul með tígl ok grjót, þann er þeir ætluðu at vinna skyldi til himins, á þeim velli, er kallast Sennár. Ok þá er þetta smíði var svá mikit vorðit, at þat tók upp or veðrum, ok eigi höfðu þeir at minni fýsi til at halda fram smíðinni, ok sem guð sér, hversu þeirra ofsi geisar hátt, þá sér hann, at hann verðr með einhverju niðr at slá. Ok sá sami guð, sem alls er voldigr, ok alt þeirra verk mátti á einu augabragði niðr slá, enn þá sjálfa láta verða at dupti, þá vildi hann þó heldr með því eyða þeirra fyrirætlan, at þeir mætti viðkennast sinn lítilleik, með því at engi þeirra skildi, hvat annarr talaði; ok því vissi engi þeirra, hvat hverr bauð öðrum, ok braut þat annarr niðr, sem annarr vildi uppreisa, þar til er þeir stríddust á sjálfir, ok með því eyddist öll þeirra fyrirætlan í upptekinni stöpulsmíð. Ok sá, er fremstr var, hét Zóróastres; hann hló, fyrr enn hann grét, er hann kom í veröldina; enn forsmiðir voru II ok LXX, ok svá margar tungur hafa síðan dreifst um veröldina, eptir því sem risarnir skiptust síðan til landa, ok þjóðirnar fjölguðust. Í þessum sama stað var gjör ein hin ágætasta borg ok dregit af nafni stöpulsins, ok köllut Babílon. Ok sem tungnaskiptit var orðit, þá fjölguðust svá nöfnin mannanna ok annara hluta, ok sjá sami Zóróastres hafði mörg nöfn; ok þó at hann undirstœði, at hans ofsi væri lægðr af sagðri smíð, þá færði hann sik þó fram til veraldligs metnaðar, ok lét taka sik til konungs yfir mörgum þjóðum Assiríórum. Af honum hófst skurðgoða villa; ok sem hann var blótaðr, var hann kallaðr Baal; þann köllum vér Bel; hann hafði ok mörg önnur nöfn. Enn sem nöfnin fjölguðust, þá týndist með því sannleikrinn, ok af fyrstu villu þá blótaði hverr maðr eptirkomandi sinn formeistara, dýr eða fugla, loptin ok himintunglin ok ýmisliga dauðliga hluti, þar til er þessi villa gekk um allan heim; ok svá vandliga

týndu þeir sannleiknum, at engi vissi skapara sinn, utan þeir einir menn, sem töluðu ebreska tungu, þá sem gekk fyrir stöpulsmíðina; ok þó týndu þeir eigi líkamligum giptum, er þeim váru veittar; ok því skildu þeir alla hluti með jarðligri skilningu, at þeim var eigi gefin andlig spektin. Svá skildu þeir, at allir hlutir væri smíðaðir af nokkuru efni.

3. Veröldin var greind í þrjár hálfur; frá suðri, vestr ok inn at Miðjarðarsjá, sá hlutr var kallaðr Affríka, enn hinn syðri hlutr þeirrar deildar er heitr ok brunninn af sólu. Annarr hlutr frá vestri ok til norðrs ok inn til hafsins, er sá kallaðr Evrópa eða Enea; hinn nyrðri hlutr er þar kaldr, svá at eigi vex gras ok eigi má byggja. Frá norðri ok um austrhálfur alt til suðrs, þat er kallat Asía. Í þeim hluta veraldar er öll fegrð ok prýði ok eign jarðar-ávaxtar, gull ok gimsteinar; þar er ok miðveröldin, ok svá sem þar er jörðin fegri ok betri kostum, enn í öðrum stöðum, svá var ok mannfólkið þar mest tignat af öllum giftum, spektinni ok aflinu, fegrðinni ok allri kunnustu.

4. Nær miðri veröldinni var gjört þat hús ok herbergi, er ágætast hefir gjört verit, er köllut var Trója, þar sem vér köllum Tyrkland. Þessi staðr var miklu meiri gjörr en aðrir, ok með meira hagleik á marga lund með kostnaði ok föngum, er þar váru. Þar váru XII konungdómar ok einn yfirkonungr, ok lágu mörg þjóðlönd til hvers konungdóms; þar váru í borginni XII höfuðtungur. Þessir höfðingjar hafa verit um fram alla menn, þá er verit hafa í veröldu, um alla manndómlega hluti; leikr þat sízt á tvímæli, hverr frœðimaðr sem frá þeim hefir sagt, ok af því, at allir formenn norðrhálfunnar telja þangat sínar ættir, ok setja þá í guðatölu alla, sem formenn váru staðarins, einkanliga svá sem sjálfan Príamum setja þeir fyrir Vóðin; má þat eigi undarligt kalla, því at Príamus var kominn af Satúrnó, þeim sem norðrhálfan trúði langan tíma sjálfan guð verit hafa.

5. Þessi Satúrnus vóx upp í ey þeirri í Grikklandshafi, er

Krít heitir; hann var meiri og sterkari ok fríðari enn aðrir menn. Svá bar vitrleikr hans af öllum mönnum, sem aðrar náttúrugjafir; hann fann ok margar listir þær, sem áðr höfðu eigi fundnar verit; hann var ok svá mikill á þá íþrótt, er fítons-anda list heitir, at hann vissi fyrir óorðna hluti. Hann fann ok rauða þann í jörðu, er hann blés af gull; ok af þess háttar hlutum varð hann skjótt ríkr. Hann sagði ok fyrir árferð ok marga aðra leynda hluti, ok af slíku ok mörgu öðru tóku þeir hann til höfðingja yfir eyna. Ok sem hann hafði litla hríð henni stýrt, þá var þar skjótt nóg allra handa árgœzka; þar gekk ok engi penningr, nema gullpenningr, svá var þat gnógt; ok þó at hallæri væri í öðrum löndum, þá kom þar aldri óáran, mátti af því þangat sœkja alla þá hluti, sem þeir þurftu at hafa. Ok af þessu ok mörgu öðru ósýniligu kraptaláni, er hann hafði, trúðu þeir hann guð vera: ok af þessu hófst önnur villa millum Krítarmanna ok Macedoniórum, svá sem hin fyrri meðal Assiríórum ok Kaldeis af Zóróastre. Ok er Satúrnus finnr, hversu mikinn styrk fólkit þykkist af honum hafa, þá kallast hann guð vera, ok segist stjórnari himins ok jarðar ok allra hluta.

6. Einn tíma fór hann skipi til Grikklands, því at þar var konungsdóttir, sú er hann hafði hug á. Hann fékk með því náð henni, at einn dag sem hon var úti meðr þjónustukonum sínum, þá brá hann á sik líki graðungs eins, ok lá fyrir henni í skóginum, ok svá fagr, at gulls-litr var á hverju hári; ok sem konungsdóttir sér hann, þá klappaði hon um granarnar; hann sprettr upp, ok brá af sér graðungslíki, ok tók hana í fang sér, og bar hana til skips, og flytr heim í Krít. At þessu finnr Júnó, kona hans; hann brá henni í kvígulíki, ok sendi hana austr í Elfarkvíslir, ok lét hennar geyma þræl þann, er Argúlus hét: þar var hon XII mánaði, áðr hann skipaði aptr. Marga hluti gjörði hann þessum líka eða undaligri. Hann átti þrjá syni: hét einn Júpíter, annarr Neptúnus, þriði Plútus. Þeir váru allir atgerfismenn hinir mestu, ok var

Júpíter langt fyrir þeim; hann var stríðsmaðr ok vann mörg konungaríki, hann var ok listugr, sem faðir hans, ok brá á sik ýmissa dýra líki, ok með því kom hann mörgu fram, því sem manndóminum er ómöguligt at gjöra; ok af slíku ok öðru hræddust hann allar þjóðir; því er Júpíter settr fyrir Þór, svá sem allar óvættir hræddust hann.

7. Satúrnus lét upp gjöra í Krít II borgir ok LXX; ok sem hann þykkist fullkominn í ríki sínu, þá skiptir hann því með sonum sínum, sem hann setti sik fyrir guð, ok skipaði hann Júpíter himinríki, enn Neptúnó jarðríki, enn Plútó helvíti, ok þótti honum sá hlutr ókjörligastr, ok því gaf hann honum hund sinn, þann er hann kallaði Serberum, til þess at geyma helvítis. Þenna Serberum segja Grikkir Erkúlum hafa dregit or helvíti ok á jarðríki. Ok þó at Satúrnus hefði skipt Júpíter himinríki, þá girntist hann eigi at síðr at eignast jarðríki, ok herjar nú upp á ríki föður síns, ok svá segist, at hann léti taka hann ok gelda, ok fyrir slík stórvirki segir hann sik guð vera, ok þat segja Macedóníí, at hann léti taka sköpin ok kasta út á sjóinn, og því trúðu þeir langa æfi, at þar af hefði vorðit kona; þá kölluðu þeir Venerem, ok settu hana í guðatölu, ok því er Venus alla æfi síðan kölluð ástargyðja, at þeir trúðu, at hon mætti þýða allra hjörtu til ástar, karla ok kvenna. Sem Satúrnus var geldr af Júpíter, syni sínum, þá flýði hann austan or Krít, ok hingat í Italía; þar bygðu þá þess háttar þjóðir, sem ekki erviðaðu, ok lifðu við akarn ok við grös, ok lágu í hellum eðr jarðholum. Ok sem Satúrnus kom þar, þá skipti hann nöfnum ok kallaði sik Njörð, sakir þess at hann hugði Júpíter, son hans, mundi þá síðr frétta hann upp. Hann kendi þar fyrstr manna at plœgja ok planta víngarða. Þar var góð jörð ok hrá, ok gjörðist þar skjótt ár mikit: tóku þeir hann til höfðingja, ok svá eignaðist hann öll þess háttar ríki, ok lét gjöra þar margar borgir.

8. Júpíter, son hans, átti marga syni, þá sem ættir eru frá komnar: hans son var Dardanus, hans son Heríkon, hans

son Trós, hans son Ílus, hans son Lamedon. faðir Príami höfuðkonungs. Príamus átti marga syni; einn af þeim var Ektor, er ágætastr hefir verit allra manna í veröldu at afli ok vexti ok atgjörfi ok öllum manndómligum listum riddaraligrar slektar; ok þat finst skrifat, þá er Grikkir ok allr styrkr norðrhálfu ok austrhálfu börðust við Trójumenn, þá hefði þeir aldri sigraðir vorðit, nema Grikkir hefði heitið á guðin, ok gengu svá fréttir, at ekki mannligt eðli mátti þá sigra, nema þeir yrði sviknir af sjálfs síns mönnum, sem síðan gjörðist. Ok af þeirra frægð gáfu eptirkomandi menn sér þeirra virðingarnöfn, ok einkanlega svá sem Rómverjar, er ágætastir menn hafa verit at mörgum hlutum eptir þeirra daga: ok svá segist, at þá er Róma var algjör, at Rómverjar venduðu sínum siðum ok lögmáli, sem næst máttu þeir komast, eptir því sem Trójumenn höfðu haft, forfeðr þeirra. Ok svá mikill kraptr fylgði þessum mönnum, at mörgum öldrum síðarr, at þá er Pompejus, einn höfðingi Rómverja, herjaði í austrhálfunni. flýði utan Óðinn or Asía, ok hingat í Norðrhálfuna, ok þá gaf hann sér ok sínum mönnum þeirra nöfn, ok kallaði Príamum hafa heitið Óðinn, enn drottning hans Frigg, ok af því tók ríkið síðan nafn, ok kallaðist Frigía, þar sem borgin stóð. Ok hvárt er Óðinn sagði þat til metnaðar við sik, eða þat hafi svá verit með skipti tungnanna, þá hafa þó margir frœðimenn haft þat fyrir sanninda sögn. ok þat var lengi æfi eptir, at hverr, sem mikill höfðingi var, tók sér þar dœmi eptir.

9. Einn konúngr í Tróju hét Munon eða Mennon, hann átti dóttur höfuðkonungs Príamí, sú hét Tróan; þau áttu son, sá hét Trór; þann köllum vér Þór. Hann var at uppfœzlu í Trakía með þeim hertoga, er nefndr er Lóríkus. Enn er hann var X vetra, þá tók hann við vápnum föður síns. Svá var hann fagr álitum, er hann kom með öðrum mönnum, sem þá er fílsbein er grafit í eik; hár hans er fegra enn gull. Þá er hann var XII vetra, hafði hann fult afl; þá lypti hann af jörðu X bjarnstökum öllum senn, ok þá drap hann Lóríkus her-

toga, fóstra sinn, ok konu hans, Lóra eða Glóra, ok eignaði sér ríkit Trakía; þat köllum vér Þrúðheim. Þá fór hann víða um lönd, ok kannaði heimshálfur, ok sigraði einn saman alla berserki ok alla risa, ok einn hinn mesta dreka ok mörg dýr. Í norðrhálfu heims fann hann spákonu þá, er Síbil hét, er vér köllum Sif, ok fékk hennar. Engi kann segja ætt Sifjar; hon var allra kvenna fegrst, hár hennar var sem gull. Þeirra son var Loriði, er líkr var feðr sínum; hans son var Henredi, hans son Vingiþórr, hans son Vingener, hans son Móda, hans son Magi, hans son Kesfet, hans son Bedvig, hans son Atra, er vér köllum Annan, hans son Itrmann, hans son Heremóð, hans son Skjaldunn, er vér köllum Skjöld, hans son Bjaf, er vér köllum Bjar, hans son Jat, hans son Guðólfr, hans son Fjarlaf, er vér köllum Friðleif; hann átti þann son, er nefndr er Vóðinn, þann köllum vér Óðin; hann var ágætr maðr at speki ok allri atgervi. Kona hans hét Frigida, er vér köllum Frigg.

10. Óðinn hafði spádóm, ok svá kona hans, ok af þeim vísindum fann hann þat, at nafn hans mundi uppi vera haft í norðrhálfu heimsins ok tignat um fram alla konunga. Fyrir þá sök fýstist hann at byrja ferð sína af Tyrklandi, ok hafði með sér mikinn fjölda liðs, unga menn ok gamla, karla ok konur, ok höfðu með sér marga gersimliga hluti. Enn hvar sem þeir fóru yfir lönd, þá var ágæti mikit frá þeim sagt, svá at þeir þóttu líkari goðum enn mönnum. Ok þeir gefa eigi stað ferðinni, fyrr enn þeir komu norðr í þat land, er nú er kallat Saxland; þar dvaldist Óðinn langar hríðir, og eignast víða þat land. Þar setr Óðinn til landsgæzlu III sonu sína. Er einn nefndr Veggdegg, var hann ríkr konúngr ok réð fyrir Austr-Saxalandi. Hans sonr var Vitrgils, hans synir váru þeir Ritta, faðir Heingests, ok Sigarr, faðir Svebdegg, er vér köllum Svipdag. Annarr son Óðinns hét Beldegg, er vér köllum Baldr; hann átti þat land, er nú heitir Vestfal; hans son var Brandr, hans son Frjóðigar, er vér köllum Fróða. Hans son var Freóvit, hans son Ývigg, hans son Gevis, er vér köllum

Gavi. Hinn þriði son Óðins er nefndr Siggi, hans son Verir. Þeir langfeðgar réðu þar fyrir, er nú er kallat Frakkland, ok er þaðan sú ætt komin, er köllut er Völsungar. Frá öllum þessum eru stórar ættir komnar ok margar.

11. Þá byrjaði Óðinn ferð sína norðr, ok kom í þat land, er þeir kölluðu Reiðgotaland, ok eignaðist í því landi alt þat er hann vildi. Hann setti þar til landa son sinn, er Skjöldr hét, hans son hét Friðleifr; þaðan er sú ætt komin, er Skjöldungar heita, þat eru Danakonungar, ok þat heitir nú Jótland, er þá var kallat Reiðgotaland.

12. Eptir þat fór hann norðr þar, sem nú heitir Svíþjóð; þar var sá konúngr, er Gylfi er nefndr. Enn er hann spyrr til ferða þeirra Asíamanna, er Æsir voru kallaðir, fór hann móti þeim, ok bauð, at Óðinn skyldi slíkt vald hafa í hans ríki, sem hann vildi sjálfr. Ok sá tími fylgði ferð þeirra, at hvar sem þeir dvöldust í löndum, þá var þar ár ok friðr góðr; ok trúðu allir, at þeir væri þess ráðandi. Þat sá ríkismenn, at þeir váru ólíkir öðrum mönnum, þeim er þeir höfðu sét, at fegrð ok at viti. Þar þótti Óðni fagrir landskostir, ok kaus sér þar borgarstað, er nú heita Sigtúnir. Skipar hann þar höfðíngjum, ok í þá líkíng sem verit hafði í Trója: setti XII höfuðmenn í staðinum at dœma landslög, ok svá skipaði hann réttum öllum, sem fyrr höfðu verit í Trója, ok Tyrkir váru vanir.

13. Eptir þat fór hann norðr, þar til er sjár tók við honum, sá er þeir hugðu at lægi um öll lönd, ok setti þar son sinn til þess ríkis, er nú heitir Noregr; sá er Sæmíngr kallaðr, ok telja þar Noregskonungar sínar ættir til hans, ok svá jarlar ok aðrir ríkismenn, svá sem segir í Háleygjatali. Enn Óðinn hafði með sér þann son sinn, er Yngvi er nefndr, er konúngr var í Svíþjóð, ok eru frá honum komnar þær ættir, er Ynglingar eru kallaðir. Þeir Æsir tóku sér kvánföng þar innanlands, enn sumir sonum sínum, ok urðu þessar ættir svá fjölmennar, at um Saxland ok allt þaðan um norðhálfur dreifðist svá, at þeirra tunga, Asíamanna, var eigintunga um öll þessi lönd.

Ok þat þykkjast menn skynja mega af því, at skrifuð eru langfeðganöfn þeirra, at þau nöfn hafa fylgt þessi tungu, ok þeir Æsir hafa haft tunguna norðr hingat í heim, í Noreg ok í Svíþjóð, í Danmörk ok í Saxland. Ok í Englandi eru forn landsheiti eða staðaheiti, þau er skilja má at af annarri tungu eru gefin, enn þessi.

GYLFAGINNING.

1. Gylfi konungr réð þar löndum, er nú heitir Svíþjóð. Frá honum er þat sagt, at hann gaf einni farandi konu at launum skemtunar sinnar eitt plógsland í ríki sinu, þat er IV öxn drœgi upp dag ok nótt. Enn sú kona var ein af Ása ætt; hon er nefnd Gefjun. Hon tók IV öxn norðan or Jötunheimum, enn þat voru synir jötuns ok hennar, ok setti þá fyrir plóg; enn plógrinn gekk svá hart ok djúpt, at upp leysti landit; ok drógu öxnin þat land út á hafit, ok vestr, ok námu staðar í sundi nokkvoru. Þar setti Gefjun landit, ok gaf nafn, ok kallaði Sælund. Ok þar sem landit hafði upp gengit, varð eptir vatn; þat er nú Lögrinn kallaðr í Svíþjóð, ok liggja svá víkr í Leginum, sem nes í Sælundi. Svá segir Bragi skáld gamli:

Gefjun dró frá Gylfa
glöð djúpröðul öðla,
svá at af rennirauknum
rauk, Danmarkar auka;
báru öxn ok átta
ennitungl, þar er gengu
fyrir vineyjar víðri
vallrauf, fjögur höfuð.

2. Gylfi konungr var maðr vitr ok fjölkunnigr; hann undraðist þat mjök, er Ása fólk var svá kunnigt, at allir hlutir gengu at vilja þeirra. Þat hugsaði hann, hvárt þat mundi vera af eðli sjálfra þeirra, eða mundi því valda goðmögn þau, er þeir blótuðu. Hann byrjaði ferð sína til Ásgarðs, ok fór með laun, ok brá á sik gamals manns líki, ok duldist svá. Enn Æsir váru því vísari, at þeir höfðu spádóm, ok sá þeir ferð hans, fyrr enn hann kom, ok gerðu í móti honum sjónhverfingar. Enn er hann kom inn í borgina, þá sá hann þar háfa höll, svá at varla mátti hann sjá yfir hana; þak hennar var lagt gyltum skjöldum, svá sem spánþak. Svá segir Þjóðólfr hinn hvinverski, at Valhöll var skjöldum þökt:

Á baki létu blikja,
barðir voru grjóti,
Svafnis salnæfrar
seggir hyggjandi.

Gylfi sá mann í hallardurunum, ok lék at handsöxum, ok hafði VII senn á lopti; sá spurði hann fyrr at nafni; hann nefndist Gangleri, ok kominn af refilstigum, ok beiddist at sœkja til náttstaðar, ok spurði, hverr höllina ætti. Hann svarar, at þat var konungur þeirra; enn fylgja má ek þér at sjá hann; skaltú þá sjálfr spyrja hann nafns; ok snerist sá maðr fyrir honum inn í höllina, enn hann gekk eptir, ok þegar laukst hurðin á hæla honum. Þar sá hann mörg gólf ok mart fólk, sumt með leikum, sumir drukku, sumir með vápnum ok börðust. Þá litaðist hann um, ok þótti margir hlutir ótrúligir, þeir er hann sá; þá mælti hann:

Gáttir allar,
áðr gangi fram,
um skygnast skyli;
því at óvíst er at vita,
hvar óvinir sitja
á fleti fyrir.

Hann sá III hásæti, ok hvert upp frá öðru, ok sátu III

menn sinn í hverju. Þá spurði hann, hvert nafn höfðingja þeirra væri. Sá svarar, er hann leiddi inn, at sá, er í hinu neðsta hásæti sat, var konungr, ok heitir Hár, enn þar næst, er heitir Jafnhár, enn sá ofarst, er Þriði heitir. Þá spyrr Hár komandann, hvat fleira er eyrindi hans, enn heimill er matr ok drykkr honum, sem öllum, þar í Háva höll. Hann segir, at fyrst vill hann spyrja, ef nokkvorr er fróðr maðr inni. Hár segir, at hann komi eigi heill út, nema hann sé fróðari,

ok stattu fram,
meðan þú fregn:
sitja skal sá, er segir.

3. Gangleri hóf svá mál sitt: hverr er æztr eða elztr allra goða? Hár segir: sá heitir Allföðr at voru máli, enn í Ásgarði hinum forna átti hann XII nöfn: eitt er Allföðr, annat er Herran eða Herjan, III. er Nikarr eða Hnikarr, IV. er Nikuz eða Hnikuðr, V. Fjölnir, VI. Óski, VII. Ómi, VIII. Bifliði eða Biflindi, IX. Sviðarr, X. Sviðrir, XI. Viðrir, XII. Jálg eða Jálkr. Þá spyrr Gangleri: hvar er sá guð? eða hvat má hann? eða hvat hefir hann unnit framaverka? Hár segir: lifir hann of allar aldir, ok stjórnar öllu ríki sínu, ok ræðr öllum hlutum, stórum ok smám. Þá mælti Jafnhár: hann smíðaði himin ok jörð ok loptin ok alla eign þeirra. Þá mælti Þriði: hitt er mest, er hann gjörði manninn, ok gaf honum önd þá, er lifa skal ok aldri týnast, þótt líkaminn fúni at moldu eða brenni at ösku; ok skulu allir menn lifa, þeir er rétt eru siðaðir, ok vera með honum sjálfum, þar sem heitir Gimli eða Vingólf. Enn vondir menn fara til Heljar, ok þaðan í Niflhel; þat er niðr í hinn nínnda heim. Þá mælti Gangleri: hvat hafðist hann áðr at, enn himinn ok jörð væri gjörr? Þá svarar Hár: þá var hann með Hrímþussum.

4. Gangleri mælti: hvat var upphaf? eða hversu hófst? eða hvat var áðr? Hár svarar, svá sem segir í Völuspá:

Ár var alda
þat er ekki var;

var-a sandr né sær,
né svalar unnir:
jörð fanst eigi,
né upphiminn;
gap var Ginnunga,
enn gras ekki.

Þá mælti Jafnhár: fyrr var þat mörgum öldum, enn jörð var sköput, er Niflheimr var gjörr: ok í honum miðjum liggr bruðr sá, er Hvergelmir heitir, ok þaðan af falla þær ár, er svá heita: Svöl, Gunnþró, Form, Fimbul, Þul, Slíðr ok Hríð, Sylgr ok Ylgr, Víð, Leiptr; Gjöll er næst helgrindum. Þá mælti Þriði: fyrst var þó sá heimr í suðrhálfu, er Múspell heitir; hann er ljóss ok heitr, svát hann er logandi ok brennandi; er hann ok ófœrr þeim, er þar eru útlendir, ok eigi eigu þar óðul. Sá er Surtr nefndr, er þar sitr á landsenda til landvarnar: hann hefir loganda sverð, ok í enda veraldar mun hann fara ok herja, ok sigra öll goðin. ok brenna allan heim með eldi. Svá segir í Völuspá:

Surtr ferr sunnan
með sviga læfi,
skínn at sverði
sól valtíva;
grjótbjörg gnata,
enn gífr rata;
troða halir helveg,
enn himinn klofnar.

5. Gangleri mælti: hversu skipaðist, áðr enn ættirnar yrði eða aukaðist mannfólkit? Þá mælti Hár: ár þær, sem kallaðar eru Elivágar, þá er þær váru svá langt komnar frá uppsprettunni, at eitrkvikja sú, er þar fylgði, harðnaði, svá sem sindr þat, er renn or eldinum, þá varð þat íss: ok þá er sá íss gaf staðar ok rann eigi, þá héldi yfir þannig úr þat, er af stóð eitrinu, ok fraus at hrími, ok jók hrímit hvert yfir annat allt í Ginnunga-gap. Þá mælti Jafnhár: Ginnunga-gap. þat er vissi

til norðrs ættar, fyltist með þunga ok höfugleik íss og hríms, ok inn í frá úr ok gustr; enn hinn syðri hlutr Ginnunga-gaps léttist móti gneistum ok síum þeim, er flugu or Múspells-heimi. Þá mælti Þriði: svá sem kalt stóð af Niflheimi, ok allir hlutir grimmir, svá var þat, er vissi námunda Múspelli, heitt og ljóst. Enn Ginnunga-gap var svá hlœtt, sem lopt vindlaust; ok þá er mœttist hrímin ok blær hitans, svá at bráðnaði ok draup, ok af þeim kvikudropum kviknaði með krapti þess, er til sendi hitann, ok varð manns líkandi, ok var sá nefndr Ýmir, enn Hrímsþussar kalla hann Örgelmi, ok eru þaðan komnar ættir Hrímþussa; svá sem segir í Völuspá hinni skömmu:

Eru völur allar
frá Viðólfi,
vitkar allir
frá Vilmeiði,
enn seiðberendr
frá Svarthöfða,
allir jötnar
frá Ými komnir.

Enn hér segir svá Vafþrúðnir jötunn:

Hvaðan Örgelmir kom
með jötna sonum
fyrst hinn fróði jötunn?

Þá er:

Or Elivágum
stukku eitrdropar,
ok óx, uns or varð jötunn.
Þar eru orar ættir
komnar allar saman;
því er þat æ alt til atalt.

Þá mælti Gangleri: hvernig óxu ættir saman þaðan? eða skapaðist svá, að fleiri menn urðu? eða trúir þú þann guð, er nú sagðir þú frá? Þá svarar Hár: fyri öngan mun játum vér hann guð; hann var illr ok allir hans ættmenn; þá köllum vér Hrím-

þussa; ok svá er sagt, þá er hann svaf, fékk hann sveita; þá óx undir vinstri hönd honum maðr ok kona, ok annarr fótr hans gat son við öðrum; enn þaðan af komu ættir; þat eru Hrímþussar. Hinn gamli Hrímþuss, hann köllum vær Ými.

6. Þá mælti Gangleri: hvar bygði Ýmir? eða við hvat lifði hann? Næst var þat, þá er hrímit draup, at þar varð af kýr, sú er Auðhumla hét, enn IV mjólkár runnu or spenum hennar, ok fæddi hon Ými. Þá mælti Gangleri: við hvat fæddist kýrin? Hár segir: hon sleikti hrímsteina, er saltir váru, ok hinn fyrsta dag, er hon sleikti steina, kom or steininum at kveldi manns hár, annan dag manns höfuð, þriðja dag var þar allr maðr; sá er nefndr Buri; hann var fagr álitum, mikill ok máttugr; hann gat son þann, er Börr hét. Hann fékk þeirrar konu, er Besla hét, dóttir Bölþorns jötuns, og fengu þau III sonu: hét einn Óðinn, annar Vili, III. Ve; ok þat er mín trúa, at sá Óðinn og hans brœðr munu vera stýrandi himins ok jarðar; þat ætlum vér, at hann muni svá heita; svá heitir sá maðr, er vér vitum mestan ok ágæztan, ok vel megu þeir hann láta svá heita.

7. Þá mælti Gangleri: hvat varð þá um þeirra sætt? eða hvárir váru ríkari? Þá svarar Hár; synir Börs drápu Ými jötun; enn er hann féll, þá hljóp svá mikit blóð or sárum hans, at með því drektu þeir allri ætt Hrímþussa, nema einn komst undan með sínu hyski; þann kalla jötnar Bergelmi, hann fór upp á lúðr sinn ok kona hans, ok hélzt þar, ok eru af þeim komnar Hrímþussa ættir, svá sem hér segir:

Orófi vetra
áðr væri jörð sköpuð,
þá var Bergelmir borinn.
þat ek fyrst of man,
er sá hinn fróði jötunn
á var lúðr of lagiðr.

8. Þá svarar Gangleri: hvat höfðust þá at Börs synir, ef þú trúir, at þeir sé guð? Hár segir: eigi er þar lítið af at

segja: þeir tóku Ými, ok fluttu í mitt Ginnunga-gap, ok gjörðu af honum jörðina: af blóði hans sæinn og vötnin, jörðin var gjör af holdinu, enn björgin af beinunum; grjót ok urðir gjörðu þeir af tönnum ok jöxlum, ok af þeim beinum, er brotin váru. Þá mælti Jafnhár: af því blóði, er or sárum rann og laust fór, þar af gjörðu þeir sjá þann, er þeir gjörðu ok festu saman jörðina, ok lögðu þann sjá í hring utan um hana, ok mun þat flestum manni ófœra þykja, at komast þar yfir. Þá mælti Þriði: tóku þeir ok haus hans ok gerðu þar af himin, ok settu hann upp yfir jörðina með IV skautum, ok undir hvert horn settu þeir dverg; þeir heita svá: Austri, Vestri, Norðri, Suðri. Þá tóku þeir síur ok gneista, þá er lausir fóru, ok kastað hafði or Múspells heimi, ok settu á miðjan Ginnunga-himin bæði ofan ok neðan, til at lýsa himin ok jörð. Þeir gáfu staðar öllum eldingum, sumum á himnum, sumar fóru lausar undir himni, ok settu þó þeim stað ok sköpuðu göngu þeim. Svá er sagt í fornum vísindum, at þaðan af váru dœgr greind ok áratal, svá sem segir í Völuspá:

Sól þat né vissi,
hvar hon sali átti:
máni þat né vissi,
hvat hann megins átti;
stjörnur þat né vissu,
hvar þær staði áttu.

Svá var, áðr enn þetta væri of jörð. Þá mælti Gangleri: þetta eru mikil tíðindi, er nú heyri ek; furðu mikil smíð er þat ok hagliga gjört. Hvernig var jörðin háttuð? Þá svarar Hár: hon er kringlótt utan, ok þar utan um liggr hinn djúpi sjár, ok með þeirri sjávarströndu gáfu þeir lönd til bygðar jötna ættum; enn fyrir innan á jörðunni gjörðu þeir borg umhverfis heim fyrir ófriði jötna, enn til þeirrar borgar höfðu þeir brár Ýmis jötuns, ok kölluðu þá borg Miðgarð. Þeir tóku ok heila hans, ok köstuðu í lopt, ok gjörðu af skýin, svá sem hér segir:

Or Ýmis holdi
var jörð of sköput.
enn or sveita sjár;
björg or beinum,
baðmr or hári.
enn or hausi himinn.
Enn or hans brám
gerðu blíð regin
Miðgarð manna sonum;
enn or hans heila
váru þau hin harðmóðgu
ský öll of sköput.

9. Þá mælti Gangleri: mikit þótti mér þeir hafa þá snúit til leiðar, er jörð ok himinn var gjört, ok sól ok himintungl váru sett, ok skipt dœgrum; enn hvaðan komu menninir, þeir er heim byggja? Þá svarar Hár: þá er þeir Börs synir gengu með sævarströndu, fundu þeir tré tvö, ok tóku upp tréin, sköpuðu af menn; gaf hinn fyrsti önd ok líf, annarr vit ok hrœring, III. ásjónu, málit ok heyrn ok sjón: gáfu þeim klæði ok nöfn; hét karlmaðrinn Askr, enn konan Embla, ok ólust þaðan af mannkindir, þeim er bygðin var gefin undir Miðgarði. Þar næst gerðu þeir sér borg í miðjum heimi, er kallat er Ásgarðr; þat köllum vér Trója. Þar bygðu guðin ok ættir þeirra, og gjörðust þaðan af mörg tíðindi ok greinir bæði á jörð ok í lopti. Þar er einn staðr, er Hliðskjálf heitir, ok þá er Óðinn settist þar í hásæti, þá sá hann of alla heima ok hvers manns athæfi, ok vissi alla hluti, þá er hann sá. Kona hans hét Frigg Fjörgvinsdóttir, ok af þeirra ætt er sú kynslóð komin, er vér köllum Ása ættir, er bygt hafa Ásgarð hinn forna, ok þau ríki, er þar liggja til, ok er þat alt goðkunnig ætt. Ok fyrir því má hann heita Allföðr, at hann er faðir allra goðanna ok manna ok alls þess, er af honum ok hans krapti var fullgjört. Jörðin var dóttir hans ok kona hans: af henni

gjörði hann hinn fyrsta soninn, enn þat er Ása-Þórr; honum fylgði afl ok sterkleikr; þar af sigrar hann öll kvikvendi.

10. Nörfi eða Narfi hét jötunn, er bygði í Jötunheimum; hann átti dóttur, er Nótt hét; hon var svört ok dökk, sem hon átti ætt til. Hon var gift þeim manni, er Naglfari hét, þeirra son hét Uðr. Því næst var hon gift þeim, er Annar hét; Jörð hét þeirra dóttir. Síðarst átti hana Dellingr, var hann Ása ættar; var þeirra son Dagr., var hann ljóss ok fagr eptir faðerni sínu. Þá tók Allföðr Nótt ok Dag, son hennar, ok gaf þeim II hesta ok II kerrur, ok setti þau upp á himin, at þau skulu ríða á hverjum II dœgrum umhverfis jörðina. Ríðr Nótt fyrri þeim hesti, er kallaðr er Hrímfaxi, ok at morni hverjum döggvir hann jörðina af méldropum sínum. Sá hestr, er Dagr á. heitir Skinfaxi, ok lýsir alt lopt ok jörðina af faxi hans.

11. Þá mælti Gangleri: hversu stýrir hann gang sólar ok tungls? Hár segir: sá maðr er nefndr Mundilfari, er átti II börn; þau váru svá fögr ok fríð, at hann kallaði annat Mána, enn dóttur sína Sól, ok gifti hana þeim manni, er Glenr hét. Enn goðin reiddust þessu ofdrambi, ok tóku þau syskin ok settu upp á himin, létu Sól keyra þá hesta, er drógu kerru sólarinnar, þeirrar er guðin höfðu skapat, til at lýsa heimana, af þeirri síu, er flaug or Múspellsheimi. Þeir hestar heita svá: Árvakr ok Alsviðr, enn undir bógum hestanna settu guðin tvá vindbelgi at kœla þá, enn í sumum frœðum er þat kallat ísarnkol. Máni stýrir göngu tungls ok ræðr nýjum ok niðum; hann tók II börn af jörðunni, er svá heita: Bil ok Hjúki, er þau gengu frá brunni þeim, er Byrgir heitir, ok báru á öxlum sér sá, er heitir Sœgr, enn stöngin Simul. Viðfinnr er nefndr faðir þeirra; þessi börn fylgja Mána, svá sem sjá má af jörðu.

12. Þá mælti Gangleri: skjótt ferr sólin, ok nær svá sem hún sé hrædd, ok eigi mundi hon þá meirr hvata göngunni, at hon hræddist bana sinn. Þá svarar Hár: eigi er þat undarligt, at hon fari ákafliga; nær gengr sá, er hana sœkir, ok

öngan útveg á hon, nema renna undan. Þá mælti Gangleri: hverr er sá, er henni gjörir þann ómaka? Hár segir: þat eru II úlfar, ok heitir sá, er eptir henni ferr, Sköll: hann hræðist hon, ok hann mun taka hana; enn sá heitir Hati Hroðvitnisson, er fyrir henni hleypr, ok vill hann taka tunglit, ok svá mun verða. Þá mælti Gangleri: hver er ætt úlfanna? Hár segir: gýgr ein býr fyrir austan Miðgarð í þeim skógi, er Járnviðr heitir; í þeim skógi byggja þær tröllkonur, er Járnviðjur heita. Hin gamla gýgr fœðir at sonum marga jötna, ok alla í vargs líkjum, ok þaðan af eru komnir þessir úlfar. Ok svá er sagt, at af ættinni verðr einn máttkastr, er kallaðr er Mánagarmr; hann fyllist með fjörvi allra þeirra manna, er deyja, ok hann gleypir tungl, ok stökkvir blóði himin ok lopt öll: þaðan týnir sól skini sínu, ok vindar eru þá ókyrrir ok gnýja héðan ok handan. Svá segir í Völuspá:

Austr býr en aldna
í Járnviði,
ok fœðir þar
Fenris kindir:
verðr or þeim öllum
einna nokkorr
tungls tjúgari
í trölls hami.
Fyllist fjörvi
feigra manna,
rýðr ragna sjöt
rauðum dreyra:
svört verða sólskin
of sumur eptir,
veðr öll válund.
Vituð ér enn, eða hvat?

13. Þá mælti Gangleri: hver er leið til himins af jörðu? Þá svarar Hár, ok hló við: eigi er nú fróðliga spurt; er þér eigi sagt þat, at guðin gjörðu brú til himins af jörðu, ok heitir Bif-

röst? Hana muntu sét hafa; kann vera, at þat kallir þú regnboga. Hon er með III litum ok mjök sterk, ok gjör með list ok kunnáttu meiri enn aðrar smíðir. Ok svá sem hon er sterk, þá mun hon brotna, þá er Múspells megir fara ok ríða hana, ok svima hestar þeirra yfir stórar ár; svá koma þeir fram. Þá mælti Gangleri: eigi þótti mér goðin gjöra af trúnaði brúna, er hon skal brotna mega, er þau megu gjöra, sem þau vilja. Þá mælti Hár: eigi eru goðin hallmælis verð fyrir þessa smíð; góð brú er Bifröst, enn engi hlutr er sá í þessum heimi, er sér megi treystast, þá er Múspells synir herja.

14. Þá mælti Gangleri: hvat hafðist Allföðr þá at, er gjörr var Ásgarðr? Hár mælti: í upphafi setti hann stjórnarmenn, ok beiddi þá at dœma með sér örlög manna, ok ráða um skipun borgarinnar; þat var, þar sem heitir Iðavöllr í miðri borginni. Var þat hit fyrsta þeirra verk, at gjöra hof, þat er sæti þeirra standa í, XII önnur enn hásætið, þat er Allföðr á; þat hús er bezt gjört á jörðu ok mest; alt er þat utan ok innan svá sem gull eitt; í þeim stað kalla menn Glaðheim. Annan sal gjörðu þeir; þat var hörgr, er gyðjurnar áttu, ok var hann allfagr; þat hús kalla menn Vingólf. Þar næst gjörðu þeir þat, at þeir lögðu afla, ok þar til gjörðu þeir hamar ok töng ok steðja ok þaðan af öll tól önnur, ok því næst smíðuðu þeir málm ok stein ok tré, ok svá gnógliga þann málm, er gull heitir, at öll búsgögn höfðu þeir af gulli, ok er sú öld köllut gullaldr, áðr enn spiltist af tilkvámu kvennanna; þær komu or Jötunheimum. Þar næst settust guðin upp í sæti sín, ok réttu dóma sína, ok mintust, hvaðan dvergar höfðu kviknat í moldunni ok niðri í jörðunni, svá sem maðkar í holdi. Dvergarnir höfðu skipazt fyrst, ok tekit kviknan í holdi Ýmis, ok váru þá maðkar. Enn af atkvæði guðanna urðu þeir vitandi mannvits, ok höfðu manns líki, enn búa þó í jörðu ok í steinum. Moðsognir var dvergr, ok annarr Durinn; svá segir í Völuspá:

Þá gengu regin öll
á rökstóla,
ginnheilug goð,
ok of þat gœttust,
at skyldi dverga
drótt of skepja
or brimi blóðgu
ok or Bláins leggjum.
Þar mannlíkun
mörg of gerðust,
dvergar í jörðu,
sem Durinn sagði.

Ok þessi segir hon nöfn þeirra dverganna:

Nýi, Niði,
Norðri, Suðri,
Austri, Vestri,
Alþjófr, Dvalinn,
Nár, Náinn,
Nípingr, Dáinn,
Bifurr, Bafurr,
Bömbörr, Nori,
Ori, Ónarr,
Óinn, Mjöðvitnir,
Vigr ok Gandálfr,
Vindálfr, Þórinn,
Fili, Kili,
Fundinn, Vali,
Þrór, Þróinn,
Þekkr, Litr, Vitr,
Nýr, Nýráðr,
Rekkr, Ráðsviðr.

Enn þessir eru ok dvergar ok búa í steinum, enn hinir fyrri í moldu:

Draupnir, Dólgþvari
Hörr, Hugstari,
Hleðjólfr, Glóinn,
Dori, Ori,
Dufr, Andvari,
Hepti, Fili,
Hárr, Síarr.

Enn þessir komu frá Svarins haugi til Aurvanga á Jóruvöllu, ok er þaðan kominn Lovarr. Þessi eru nöfn þeirra:

Skirfir, Virfir,
Skafiðr, Ái,
Álfr, Ingi,
Eikinskjaldi,
Falr, Frosti,
Fiðr, Ginnarr.

15. Þá mælti Gangleri: hvar er höfuðstaðrinn eða helgistaðrinn goðanna? Hár svarar: þat er at aski Yggdrasils, þar skulu guðin eiga dóma sína hvern dag. Þá mælti Gangleri: hvat er at segja frá þeim stað? Þá segir Jafnhár: askrinn er allra trjá mestr ok beztr; limar hans dreifast yfir heim allan, ok standa yfir himni; þrjár rœtr trésins halda því upp, ok standa afar breitt. Ein er með Ásum, enn önnur með Hrímþussum, þar sem forðum var Ginnunga-gap; hin þriðja stendr yfir Niflheimi, ok undir þeirri rót er Hvergelmir, enn Níðhöggr gnagar neðan rótina. Enn undir þeirri rót, er til Hrímþussa horfir, þar er Mímisbrunnr, er spekt ok mannvit er í fólgit, ok heitir sá Mímir, er á brunninn; hann er fullr af vísindum, fyrir því at hann drekkr or brunninum af horninu Gjallarhorni. Þar kom Allföðr ok beiddist eins drykkjar af brunninum, enn hann fékk eigi fyrr enn hann lagði auga sitt at veði. Svá segir í Völuspá:

Alt veit ek, Óðinn,
hvar þú auga falt.
Or þeim inum mœra

Mímis-brunni
drekkr mjöð Mímir
morgun hverjan
af veði Valföðrs.
Vituð þér enn, eða hvat?

Þriðja rót asksins stendr á himni, ok undir þeirri rót er brunnr sá, er mjök er heilagr, er heitir Urðarbrunnr; þar eigu guðin dómstað sinn; hvern dag ríða Æsir þangat upp um Bifröst; hon heitir ok Ásbrú. Hestar Ásanna heita svá: Sleipnir er baztr, hann á Óðinn, hann hefir átta fœtr; annarr er Glaðr, III. Gyllir, IV. Gler, V. Skeiðbrímir, VI. Silfrtoppr, VII. Sinir, VIII. Gils, IX. Falhófnir, X. Gulltoppr, Léttfeti XI. Baldrs hestr var brendr með honum, enn Þórr gengr til dómsins, ok veðr ár þær, er svá heita:

Körmt ok Örmt
ok Kerlaugar II,
þær skal Þórr vaða
dag hvern,
er hann dœma skal
at aski Yggdrasils;
því at Ásbrú
brenn öll loga,
heilög vötn hlóa.

Þá mælti Gangleri: brenn eldr yfir Bifröst? Hár segir: þat er þú sér rautt í boganum, er eldr brennandi; upp á himin mundu ganga Hrímþussar ok bergrisar, ef öllum væri fœrt á Bifröst, þeim er fara vilja. Margir staðir eru á himni fagrir, ok er þar alt guðlig vörn fyrir; þar stendr salr einn fagr undir askinum við brunninn, ok or þeim sal koma III meyjar, þær er svá heita: Urðr, Verðandi, Skuld. Þessar meyjar skapa mönnum aldr; þær köllum vér nornir. Enn eru fleiri nornir þær er koma til hvers manns, er borinn er, at skapa aldr, ok eru þessar goðkunnigar, enn aðrar álfaættar, enn hinar III. dvergaættar. Svá sem hér segir:

Sundrbornar mjök
hygg ek at nornir sé,
eigu-t þær ætt saman;
sumar eru áskunnar,
sumar eru álfkunnar,
sumar dœtr Dvalins.

Þá mælti Gangleri: ef nornir ráða örlögum manna, þá skipta þær geysi ójafnt, er sumir hafa gott líf ok ríkuligt, enn sumir hafa lítið lén eðr lof, sumir langt líf, sumir skamt. Hár svarar: góðar nornir ok vel ættaðar skapa góðan aldr; enn þeir menn, er fyrir ósköpum verða, þá valda því illar nornir.

16. Þá mælti Gangleri: hvat er fleira at segja stórmerkja frá askinum? Hár segir: mart er þar af at segja. Örn einn sitr í limum asksins, ok er hann margs vitandi; enn í milli augna honum sitr haukr sá, er heitir Veðrfölnir. Íkorni sá, er heitir Ratatöskr, renn upp ok niðr eptir askinum, ok berr öfundarorð milli arnarins ok Níðhöggs. Enn IV hirtir renna í limum asksins ok bíta barr. þeir heita svá: Dáinn, Dvalinn, Duneyrr, Duraþrór. Enn svá margir ormar eru í Hvergelmi með Níðhögg, at engi tunga má telja. Svá segir hér:

Askr Yggdrasils
drýgir erfiði
meira, enn menn viti;
hjörtr bítr ofan,
enn á hliðu fúnar,
skerðir Níðhöggr neðan.

Svá er enn sagt:

Ormar fleiri liggja
und aski Yggdrasils,
enn þat of hyggi
hverr ósviðra apa;
Góinn ok Móinn,
þeir'ro Gravitnis synir,
Grábakr ok Grafvölluðr,
Ofnir ok Svafnir

hygg ek at æ myni
meiðs kvistu má

Enn er þat sagt, at nornir þær, er byggja Urðarbrunn, taka hvern dag vatn í brunninum, ok með aurinn, þann er liggr um brunninn, ok ausa upp yfir askinn, til þess at eigi skyli limar hans tréna eða fúna. Enn þat vatn er svá heilagt, at allir hlutir, þeir sem þar koma í brunninn, verða svá hvítir sem hinna sú, er skjall heitir, er innan liggr við eggskurn. Svá sem hér segir:

Ask veit ek ausinn,
heitir Yggdrasils
hár baðmr heilagr,
hvíta-auri;
þaðan koma döggvar,
er í dali falla;
stendr hann æ yfir grœnn
Urðarbrunni.

Sú dögg, er þaðan af fellr á jörðina, þat kalla menn hunangsfall, ok þar af fœðast býflugur. Fuglar II fœðast í Urðarbrunni; þeir heita Svanir, ok af þeim fuglum hefir komit þat fuglakyn, er svá heitir.

17. Þá mælti Gangleri: mikil tíðindi kann þú at segja af himnum; hvat er þar fleira höfuðstaða, enn at Urðarbrunni? Hár svarar: margir staðir eru þar göfugligir; sá er einn staðr, þar er kallat er Álfheimr; þar byggvir fólk þat, er Ljósálfar heita; enn Dökkálfar búa niðri í jörðu, ok eru þeir ólíkir þeim sýnum, enn miklu ólíkari reyndum. Ljósálfar eru fegri enn sól sýnum, enn Dökkálfar eru svartari enn bik. Þar er einn sá staðr, er Breiðablik er kallat, ok engi er þar fegri staðr. Þar er ok sá, er Glitnir heitir, ok eru veggir hans ok steðr ok stólpar af rauðu gulli, enn þak hans af silfri. Þar er enn sá staðr, er Himinbjörg heita; sá stendr á himins-enda við brúarsporð, þar er Bifröst kemr til himins. Þar er enn mikill staðr, er Valaskjálf heitir; þann stað á Óðinn; þann gerðu guð-

in ok þöktu skíru silfri; ok þar er Hliðskjálfin í þessum sal, þat hásæti er svá heitir, ok þá er Allföðr sitr í því sæti, þá sér hann of allan heim. Á sunnanverðum himins-enda er sá salr, er allra er fegrstr ok bjartari enn sólin, er Gimli heitir; hann skal standa, þá er bæði himinn ok jörð hefir farizt, ok byggja þann stað góðir menn ok réttlátir of allar aldir. Svá segir í Völuspá:

Sal veit ek standa
sólu fegra,
gulli betra,
á Gimli;
þar skulu dyggvar
dróttir byggja
ok of aldrdaga
yndis njóta.

Þá mælti Gangleri: hvat gætir þess staðar, þá er Surtalogi brennir himin ok jörð? Hár segir: svá er sagt, at annarr himinn sé suðr ok upp frá þessum himni, ok heitir sá himinn Andlangr, enn hinn III. himinn sé enn upp frá þeim, ok heitir sá Víðbláinn, ok á þeim himni hyggjum vér þenna stað vera, enn Ljósálfar einir hyggjum vér at nú byggvi þá staði.

18. Þá mælti Gangleri: hvaðan kemr vindr? Hann er sterkr, svá at hann hrœrir stór höf, ok hann œsir eld; enn svá sterkr sem hann er, þá má eigi sjá hann; því er hann undarliga skapaðr. Þá svarar Hár: þat kann ek vel segja þér; á norðanverðum himins-enda sitr jötunn, sá er Hræsvelgr heitir; hann hefir arnar-ham; enn er hann beinir flug, þá standa vindar undan vængjum honum. Hér segir svá:

Hræsvelgr heitir,
er sitr á himins-enda,
jötunn í arnar ham:
af hans vængjum
kveða vind koma
alla menn yfir.

19. Þá mælti Gangleri: hví skilr svá mikit, at sumar skal vera heitt, enn vetr kaldr: Hár svarar: eigi mundi svá fróðr maðr spyrja, því at þetta vitu allir at segja; enn ef þú ert einn orðinn svá fávís, at eigi hefir þetta heyrt þá vil ek þó þat vel virða, at heldr spyrir þú eitt sinn ófróðliga enn þú gangir lengr duliðr þess, er skylt er at vita. Svasuðr heitir, sá er faðir Sumars er, ok er hann sællífr, svá at af hans heiti er þat kallat svasligt, er blítt er. Enn faðir Vetrar er ýmist kallaðr Vindlóni eðr Vindsvalr, hann er Vasaðar son, ok váru þeir áttungar grimmir ok svalbrjóstaðir, ok hefir Vetr þeirra skaplyndi.

20. Þá mælti Gangleri: hverir eru Æsir, þeir er mönnum er skylt at trúa? Hár svarar: tólf eru Æsir goðkunnigir. Þá mælti Jáfnhár: eigi eru Ásynjurnar óhelgari, ok eigi megu þær minna. Þá mælti Þriði: Óðinn er æztur ok elztr Ásanna: hann ræðr öllum hlutum, ok svá sem önnur guðin eru máttug, þá þjóna honum öll, svá sem börn föður. Enn Frigg er kona hans, ok veit hon örlög manna, þótt hon segi eigi spár. Svá sem hér er sagt, at Óðinn mælti sjálfr við þann Ás, er Loki heitir:

Œrr ertu Loki,
ok örviti;
hví né legskaþú, Loki?
Örlög Frigg
hygg ek at öll viti,
þótt hon sjálfgi segi.

Óðinn heitir Allföðr, því at hann er faðir allra goða; hann heitir ok Valföðr, því at hans óskasynir eru allir, þeir er í val falla; þeim skipar hann Valhöll ok Vingólf, ok heita þeir þá Einherjar. Hann heitir ok Hangaguð ok Haptaguð, Farmaguð, ok enn hefir hann nefnzt á fleiri vega, þá er hann var kominn til Geirröðar konungs:

Hétumsk Grímr
ok Ganglari.

Herjan, Hjálmberi,
Þekkr, Þriði,
Þuðr, Uðr.
Helblindi, Hár,
Saðr. Svipall,
Sanngetall.
Herteitr, Hnikarr,
Bileygr, Báleygr,
Bölverkr, Fjölnir,
Grímnir, Glapsviðr, Fjölsviðr,
Síðhöttr, Síðskeggr,
Sigföðr, Hnikuðr,
Allföðr, Atriðr. Farmatýr,
Óski, Ómi,
Jafnhár, Biflindi,
Göndlir, Harbarðr,
Sviðurr, Sviðrir,
Jálkr, Kjalarr, Viðurr,
Þrór, Yggr, Þundr,
Vakr, Skilvingr,
Vafuðr, Hroptatýr,
Gautr, Veratýr.

Þá mælti Gangleri: geysi mörg heiti hafi þér gefit honum, ok þat veit trúa mín, at þetta mun vera mikill fróðleikr, sá er hér kann skyn ok dœmi, hverir atburðir hafa orðit sér til hvers þessa nafns. Þá svarar Hár: mikil skynsemi er at rifja vandlega þat; enn þó er þér þat skjótast at segja, at flest heiti hafa verit gefin af þeim atburði, at svá margar sem eru greinir tungnanna í veröldunni, þá þykkjast allar þjóðir þurfa at breyta nafni hans til sinnar tungu til ákalls ok bœna fyrir sjálfum sér; enn sumir atburðir til þessa heita hafa gerzt í ferðum hans; er þat fœrt í frásagnir, ok muntu eigi mega fróðr maðr heita, ef þú skalt eigi kunna segja frá þeim stórtíðindum.

21. Þá mælti Gangleri: hver eru nöfn annara Ásanna? eðr hvat hafast þeir at? eðr hvat hafa þeir gert til frama? Hár svarar: Þórr er þeirra framast, sá er kallaðr Ása-Þórr eðr Öku-Þórr. hann er sterkastr allra guða ok manna. Hann á þar ríki, er Þrúðvangar heita, enn höll hans heitir Bilskirnir: í þeim sal eru v hundrut gólfa ok fjórir tigir. þat er hús mest, svá at menn hafa gert. Svá segir í Grímnismálum:

Fimm hundrut gólfa
ok um fjórum tögum,
svá hygg ek Bilskirni með bugum:
ranna þeirra,
er ek rept vita,
míns veit ek mest magar.

Þórr á hafra II, er svá heita: Tanngnjóstr ok Tanngrísnir, ok reið, þá er hann ekkr, enn hafrarnir draga reiðina: því er hann kallaðr Öku-Þórr. Hann á ok III kostgripi: einn þeirra er hamarinn Mjölnir, er Hrímþussar ok bergrisar kenna, þá er hann kemr, ok er þat eigi undarligt: hann hefir lamit margan haus á feðrum eðr frændum þeirra. Annan grip á hann beztan, megingjarðar, ok er hann spennir þeim um sik, þá vex honum ásmegin hálfu. Hinn III. hlut á hann, þann er mikill gripr er í, þat eru járnglófar; þeirra má hann eigi missa við hamarsskaptit. Enn engi er svá fróðr, at telja kunni öll stórvirki hans: enn segja kann ek þér svá mörg tíðindi frá honum, at dveljast munu stundirnar, áðr enn sagt er allt, þat er ek veit.

22. Þá mælti Gangleri: spyrja vil ek tíðinda af fleiri Ásunum. Hár segir: Annarr son Óðins er Baldr, ok er frá honum gott at segja: hann er beztr, ok hann lofa allir. Hann er svá fagr álitum ok bjartr, svá at lýsir af honum, ok eitt gras er svá hvítt, at jafnat er til Baldrs-brár, þat er allra grasa hvítast; ok þar eptir mátþú marka hans fegurð, bæði hár ok líki: hann er vitrastr Ásanna ok fegrst talaðr ok líknsamastr. Enn sú náttúra fylgir honum, at engi má haldast dómr hans.

Hann býr, þar sem heitir Breiðablik, þat er á himni; í þeim stað má ekki vera óhreint, svá sem hér segir:

Breiðablik heita,
þar er Baldr hefir
sér of gerva sali;
í því landi
er ek liggja veit
fæsta feiknstafi.

23. Hinn þriði Áss er sá, er kallaðr er Njörðr; hann býr á himni, þar sem heitir Nóatún. Hann ræðr fyrir göngu vinds, ok stillir sjá ok eld; á hann skal heita til sæfara ok til veiða. Hann er svá auðigr ok fésæll, at hann má gefa þeim auð landa eðr lausafjár, er á hann heita til þess. Hann var uppfœddr í Vanaheimum, enn Vanir gisluðu hann goðunum, ok tóku í mót at Ásagislingu þann er Hœnir heitir; hann varð at sætt með goðunum ok Vönum. Njörðr á þá konu, er Skaði heitir, dóttir Þjassa jötuns. Skaði vill hafa bústað þann, er átt hafði faðir hennar, þat er á fjöllum nokkvorum, þar sem heitir Þrumheimr; enn Njörðr vill vera nær sæ; þau sættust á þat, at þau skyldu vera IX nætr í Þrumheimi, enn þá aðrar IX at Nóatúnum. Enn er Njörðr kom aptr til Nóatúna af fjallinu, þá kvað hann þetta;

Leið erumk fjöll,
vark-a ek lengi,
nætr einar IX;
úlfa-þytr
mér þótti illr vera
hjá söngvi svana.

Þá kvað Skaði þetta:

Sofa ek né máttak
sæfar beðjum á
fugls jarmi fyrir;
sá mik vekr,

er af víði kemr,
morgun hverjan már.

Þá fór Skaði upp á fjallit, ok bygði í Þrymheimi, ok ferr hon mjök á skíðum ok með boga, ok skýtr dýr; hon heitir öndurguð eðr öndurdís. Svá er sagt:

Þrymheimr heitir,
er Þjassi bjó,
sá hinn ámátki jötunn;
enn nú Skaði byggvir,
skír brúðr guða,
fornar tóptir föður.

24. Njörðr í Nóatúnum gat síðan II börn: hét sonr Freyr, enn dóttir Freyja; þau váru fögr álitum ok máttug. Freyr er hinn ágætasti af Ásum; hann ræðr fyrir regni ok skini sólar, ok þar með ávexti jarðar, ok á hann er gott at heita til árs ok friðar; hann ræðr ok fésælu manna. Enn Freyja er ágætust af Ásynjum; hon á þann bœ á himni, er Fólkvangar heita; ok hvar sem hon ríðr til vígs, þá á hon hálfan val, enn hálfan Óðinn, svá sem hér segir:

Fólkvangr heitir,
enn þar Freyja ræðr
sessa kostum í sal;
hálfan val hon kýss
á hverjan dag,
enn hálfan Óðinn á.

Salr hennar Sessrýmnir, hann er mikill ok fagr. Enn er hon ferr, þá ekr hon köttum II, ok sitr í reið. Hon er nákvæmust mönnum til áheita, ok af hennar nafni er þat tignar-nafn, er ríkiskonur eru kallaðar frúr. Henni líkaði vel mansöngr. Á hana er gott at heita til ásta.

25. Þá mælti Gangleri: miklir þykkja mér þessir fyrir sér Æsirnir; ok eigi er undarligt, at mikill kraptr fylgi yðr, er þér skulut kunna skyn goðanna, ok vita, hvert biðja skal hverrar bœnarinnar. Eða eru fleiri enn goðin? Hár svarar:

Sá er enn Áss, er Týr heitir. Hann er djarfastr ok bezt hugaðr, ok hann ræðr mjök sigri í orostum; á hann er gott at heita hreystimönnum. Þat er orðtak, at sá er týhraustr, er um fram er aðra menn, ok ekki sést fyrir. Hann var ok vitr, svá at þat er mælt, at sá er týspakr, er vitrastr er. Þat er eitt mark um djarfleik hans; þá er Æsir lokkuðu Fenrisúlf, til þess at leggja fjötrinn á hann, Gleipni, þá trúði hann þeim eigi, at þeir mundu leysa hann, fyrr enn þeir lögðu honum at veði hönd Týs í munn hans. Enn þá er Æsir vildu eigi leysa hann, þá beit hann höndina af, þar er nú heitir úlfliðr, ok er hann einhendr, ok ekki kallaðr sættir manna.

26 Bragi heitir einn, hann er ágætr at speki, ok mest at málsnild ok orðfimi; hann kann mest af skáldskap, ok af honum er bragr kallaðr skáldskapr, ok af hans nafni er sá kallaðr bragr karla eða kvenna, er orðsnild hefir framarr enn aðrir, kona eða karlmaðr. Kona hans er Iðunn; hon varðveitir í eski sínu epli þau, er goðin skulu á bíta, þá er þau eldast, ok verða þá allir ungir, ok svá mun verða alt til ragnarökrs. Þá mælti Gangleri: allmikit þykki mér goðin eiga undir gæzlu eða trúnaði Iðunnar. Þá mælti Hár, ok hló við: nær lagði þat ófœru einu sinni; kunna mun ek þar af at segja, enn þú skalt nú fyrst heyra nöfn Ásanna fleiri.

27. Heimdallr heitir einn, hann er kallaðr hvíti Áss, hann er mikill ok heilagr; hann báru at syni meyjar níu, ok allar systr; hann heitir ok Hallinskíði ok Gullintanni; tennr hans váru af gulli; hestr hans heitr Gulltoppr. Hann býr þar er heitir Himinbjörg við Bifröst; hann er vörðr goða, ok sitr þar við himinsenda, at gæta brúarinnar fyrir Bergrisum; þarf hann minna svefn, enn fugl; hann sér jafnt nótt sem dag hundrað rasta frá sér; hann heyrir ok þat, er gras vex á jörðu eða ull á sauðum, ok allt þat er hærra lætr; hann hefir lúðr þann, er Gjallarhorn heitir, ok heyrir blástr hans í alla heima. Heimdallar sverð er kallat höfuð. Hér er svá sagt:

Himinbjörg heita,
enn þar Heimdall
kveða valda véum;
þar vörðr goða drekkr
í væru ranni
glaðr hinn góða mjöð.

Ok enn segir hann sjálfr í Heimdallar-galdri:

Níu em ek mœðra mögr,
níu em ek systra sonr.

28. Höðr heitir einn Ássinn, hann er blindr; œrit er hann styrkr, enn vilja mundu goðin, at þenna Ás þyrfti eigi at nefna, því at hans handaverk munu lengi vera höfð at minnum með goðum ok mönnum.

29. Viðarr heitir einn, hinn þögli Áss; hann hefir skó þjokkvan. Hann er sterkr, næst því sem Þórr er: af honum hafa goðin mikit traust í allar þrautir.

30. Ali eða Vali heitir einn, sonr Óðins ok Rindar; hann er djarfr í orrustum ok mjök happskeytr.

31. Ullr heitir einn, sonr Sifjar, stjúpsonr Þórs; hann er bogmaðr svá góðr, ok skíðfœrr, svá at engi má við hann keppast. Hann er ok fagr álitum, ok hefir hermanns atgervi; á hann er ok gott at heita í einvígi.

32. Forseti heitir sonr Baldrs ok Nönnu Nepsdóttur. Hann á þann sal á himni, er Glitnir heitir; enn allir, er til hans koma með sakarvandræði, þá fara allir sáttir á braut; sá er dómstaðr beztr með guðum ok mönnum. Svá segir hér:

Glitnir heitir salr,
hann er gulli studdr
ok silfri þaktr it sama;
enn þar Forseti byggvir
flestan dag,
ok svæfir allar sakar.

33. Sá er enn taldr með Ásum, er sumir kalla rógbera Ásanna ok frumkveða flærðanna ok vömm allra goða ok manna.

Sá er nefndr Loki eða Loptr, son Farbauta jötuns; móðir hans er Laufey eða Nál; brœðr hans eru þeir Býleistr ok Helblindi. Loki er fríðr ok fagr sýnum, illr í skaplyndi, mjök fjölbreytinn at háttum; hann hafði þá speki um fram aðra menn, er slœgð heitir, ok vælar til allra hluta; hann kom Ásum jafnan í fult vandræði, ok opt leysti hann þá með vælræðum. Kona hans heitir Sygin; sonr þeirra Nari eða Narfi.

34. Enn átti Loki fleiri börn. Angrboða hét gýgr í Jötunheimum; við henni gat Loki III börn: eitt var Fenrisúlfr, annat Jórmungandr, þat er Miðgarðsormr, III. er Hel. Enn er goðin vissu til, at þessi III systkin fœddust upp í Jötunheimum, ok guðin röktu til spádóma, at af systkinum þessum mundi þeim mikit mein ok óhapp standa, ok þótti öllum mikils ílls af væni, fyrst af móðerni ok enn verra af faðerni, þá sendi Allföðr til guðin, at taka börnin ok fœra sér. Ok er þau komu til hans, þá kastaði hann orminum í hinn djúpa sæ, er liggr um öll lönd, ok óx sá ormr svá, at hann liggr í miðju hafinu of öll lönd, ok bítr í sporð sér. Hel kastaði hann í Niflheim, ok gaf henni vald yfir IX heimum, at hon skipti öllum vistum með þeim er til hennar váru sendir, enn þat eru sóttdauðir menn ok ellidauðir. Hon á þar miklu bústaði, ok eru garðar hennar forkunnar háfir, ok grindr stórar. Eljúðnir heitir salr hennar, hungr diskr hennar, sultr knífr hennar, Ganglati þrællinn, Ganglöt ambátt, fallanda forað þresköldr hennar, er inn gengr, kör sæing, blikjanda böl ársali hennar. Hon er blá hálf, enn hálf með hörundarlit; því er hon auðkend, ok heldr gnúpleit ok grimmlig.

35. Úlfinn fœddu Æsir heima, ok hafði Týr einn djarfleik til, at ganga at úlfnum ok gefa honum mat. Enn er guðin sá, hversu mikit hann óx hvern dag, ok allar spár sögðu, at hann mundi vera lagðr til skaða þeim; þá fengu Æsir þat ráð, at þeir gjörðu fjötur allsterkan, er þeir kölluðu Læðing, ok báru hann til úlfsins, ok báðu hann reyna afl sitt við fjöturinn; enn úlfinum þótti sér þat ekki ofrefli, ok lét þá fara með, sem þeir

vildu. Hit fyrsta sinn er úlfrinn spyrndi við, brotnaði sá fjöturr; svá leystist hann or Læðingi. Þvi næst gjörðu Æsirnir annan fjötur hálfu sterkara, er þeir kölluðu Dróma. ok báðu enn úlfinn reyna þann fjötur, ok töldu hann verða mundu ágætan mjök at afli, ef slík stórsmíði mætti eigi halda honum. Enn úlfrinn hugsaði, at þessi fjöturr var sterkr mjök. ok þat með, at honum hafði afl vaxit, síðan er hann braut Læðing: kom þat í hug, at hann mundi verða at leggja sik í hættu, ef hann skyldi frægr verða, ok lét leggja á sik fjöturinn. Ok er Æsir töldust búnir, þá hristi úlfrinn sik, spyrnði við, ok laust fjötrinum á jörðina, svá at fjarri flugu brotin; svá drap hann sik or Dróma. Þat er síðan haft fyrir orðtak, at leysi or læðingi, eða drepi or dróma, þá er einn hverr hlutr er ákafliga sóttr. Eptir þat óttuðust Æsirnir, at þeir mundu eigi fá bundit úlfinn; þá sendi Allföðr svein þann, er Skírnir er nefndr, sendimaðr Freys, ofan í Svartálfaheim til dverga nokkvorra, ok lét gjöra fjötur þann, er Gleipnir heitir. Hann var gjörr af VI hlutum: af dyn kattarins, ok af skeggi konunnar, ok af rótum bjargsins, ok af sinum bjarnarins, ok af anda fisksins, ok af fogls hráka; ok þóttú vitir eigi áðr þessi tíðindi, þá máttu nú finna skjótt hér sönn dœmi, at eigi er logit at þér; sét munt þú hafa, at konan hefir ekki skegg, ok engi dynr verðr af hlaupi kattarins, ok eigi eru rœtr undir bjarginu; ok þat veit trúa mín, at jafnsatt er þat allt, er ek hefi sagt þér, þótt þeir sé sumir hlutir, er þú mátt eigi reyna. Þá mælti Gangleri: þetta má ek at vísu skilja, at satt er; þessa hluti má ek sjá, er þú hefir nú til dœma tekit; enn hvernig varð fjöturrinn smíðaðr? Hár svarar: þat kann ek þér vel segja; fjöturrinn var sléttr ok blautr, sem silkiræma, enn svá traustr ok sterkr, sem nú skaltú heyra. Þá er fjöturrinn var fœrðr Ásunum, þökkuðu þeir vel sendimanni sitt eyrindi. Þá fóru Æsirnir út í vatn þat, er Amsvartnir heitir, í hólm þann, er Lyngvi er kallaðr, ok kölluðu með sér úlfinn, ok sýndu honum silkibandit, ok báðu hann slíta, ok kváðu vera nokkvoru

traustara, enn líkindi þœtti á fyrir digrleiks sakar, ok seldi hverr öðrum ok treysti með handa afli, ok slitnaði eigi; enn þó kváðu þeir úlfinn slíta mundu. Þá svarar úlfrinn: svá lízt mér á þenna dregil, sem önga frægð munak af hljóta, þótt ek slíta í sundr svá mjótt band; enn ef þat er gört með list ok væl, þótt þat sýnist lítit, þá kemr þat band eigi á mína fœtr. Þá sögðu Æsirnir, at hann mundi skjótt sundr slíta mjótt silkiband, er hann hafði fyrr brotit stóra járnfjötra; enn ef þú fær eigi þetta band slitit, þá muntu ekki hræða mega goðin, enda skulum vær þá leysa þik. Úlfrinn svarar: ef þér bindit mik, svá at ek fæk eigi leyst mik, þá skollit þér svá, at mér mun seint verða at taka af yðr hjálp; ófúss em ek at láta þetta band á mik leggja. Enn heldr enn þér frýit mér hugar þá leggi einn hverr hönd sína í munn mér at veði, at þetta sé falslaust gjört. Enn hver Ásanna sá til annars, ok þótti nú vera tvau vandræði; vildi engi sína hönd framselja, fyrr enn Týr lét fram hönd sína hœgri, ok leggr í munn úlfinum. Enn er úlfrinn spyrnir, þá harðnaði bandit, ok því harðara er hann brauzt um, því skarpara varð bandit. Þá hlógu allir, nema Týr; hann lét hönd sína. Þá er Æsirnir sá, at úlfrinn var bundinn at fullu, þá tóku þeir festina, er or var fjötrinum, er Gelgja heitir, ok drógu hana gögnum hellu mikla, sú heitir Gjöll, ok festu helluna langt í jörð niðr; þá tóku þeir mikinn stein, ok skutu enn lengra í jörðina, sá heitir Þviti, ok höfðu þann stein fyrir festarhælinn. Úlfrinn gapti ákafliga ok fékst um mjök, ok vildi bíta þá; þeir skutu í munn honum sverði nokkvoru; nema hjöltin við neðra gómi, enn efra gómi blóðrefillinn; þat er gómsparri hans. Hann grenjar illiliga, ok slefa renn or munni hans, þat er á sú, er Von heitir; þar liggr hann til ragnarökrs. Þá mælti Gangleri: furðu illa barna eign gat Loki, enn öll þessi systkin eru mikil fyrir sér. Enn fyri hví drápu Æsir eigi úlfinn, er þeim er ílls ván af honum? Hár svarar: svá mikils virðu goðin ve sín ok griðastaði, at

eigi vildu þau saurga þá með blóði úlfsins. þótt svá segi spárnar, at hann muni verða at bana Óðni.

36. Þá mælti Gangleri: hverjar eru Ásynjurnar? Hár svarar: Frigg er æðst; hon á þann bœ, er Fensalir heita, ok er hann allvegligr. Önnur er Sága, hon býr á Sökkvabekk, ok er þat mikill staðr. III. er Eir, hon er læknir beztr. IV. er Gefjun, hon er mœr, ok henni þjóna þær er meyjar andast. V. er Fulla, hon er enn mœr, ok ferr laushár, ok gullband um höfuð; hon berr eski Friggjar ok gætir skóklæða hennar, ok veit launráð með henni. VI. Freyja er tignust með Frigg; hon giptist þeim manni, er Óðr heitir; dóttir þeirra heitir Hnoss: hon er svá fögr, at af hennar nafni eru hnossir kallaðar, þat er fagrt er ok gersimligt. Óðr fór í braut langar leiðir, enn Freyja grætr eptir, enn tár hennar eru gull rautt. Freyja á mörg nöfn; enn sú er sök til þess, at hon gaf sér ýmis heiti, er hon fór með ókunnum þjóðum at leita Óðs: hon heitir Mardöll ok Hörn, Gefn, Sýr. Freyja átti Brísingamenn. Hon er ok köllut Vanadís. VII. Sjöfn, hon gætir mjök til at snúa hugum manna til ásta, kvenna ok karla; af hennar nafni er elskhuginn kallaðr sjafni. VIII. Lofn, hon er svá mild ok góð til áheita, at hon fær leyfi af Allföður eða Frigg til manna samgangs, kvenna ok karla, þótt áðr sé bannat eða þvertekit; fyrir því er af hennar nafni lof kallat, ok svá þat, er lofat er mjök af mönnum. IX. Var, hon hlýðir á eiða manna ok einkamál, er veita sín á milli konur ok karlar; því heita þau mál varar; hon hefnir ok þeim, er brigða. X. Vör er ok vitr ok spurul, svá at engi hlut má hana leyna; þat er orðtak, at kona verði vör, þess er hon verðr vís. XI. Syn, hon gætir dura í höllinni, ok lýkr fyri þeim, er eigi skulu inn ganga; ok hon er sett til varnar á þingum fyrir þau mál, er maðr vill ósanna; því er þat orðtak, at syn sé fyrir sett, þá er hann neitar, XII. Hlín, hon er sett til gæzlu yfir þeim mönnum, er Frigg vill forða við háska nokkvorum; þaðan af er þat orðtak, at sá, er forðast, hleinir. XIII. Snotra, hon er vitr ok látprúð;

af hennar heiti er kallat snotr kona eða karlmaðr, sá er vitr maðr er. XIV. Gná, hana sendir Frigg í ýmsa heima at eyrindum sínum. Hon á þann hest, er renn lopt ok lög, er heitir Hófvarpnir. Þat var eitt sinn, er hon reið, at Vanir nokkvorir sá reið hennar í loptinu; þá mælti einn:

Hvat þar flýgr?
hvat þar ferr,
eða at lopti líðr?

Hon svarar:

Né ek flýg,
þó ek fer
ok at lopti líðk
á Hófvarpni,
þeim er Hamskerpir
gat við Garðrofu.

Af Gnár nafni er svá kallat, at þat gnæfi, er hátt ferr. Sól ok Bil eru taldar með Ásynjum, enn sagt er fyrr frá eðli þeirra.

37. Enn eru þær aðrar, er þjóna skulu í Valhöll, bera drykkju ok gæta borðbúnaðar ok ölgagna. Svá eru þær nefndar í Grímnismálum:

Hrist ok Mist
vil ek at mér horn beri,
Skeggöld ok Skögul,
Hildr og Þrúðr,
Hlökk ok Herfjötur,
Göll ok Geirahöð,
Randgríð ok Ráðgríð
ok Reginleif.
þær bera Einherjum öl.

Þessar heita Valkyrjur; þær sendir Óðinn til hverjar orrustu; þær kjósa feigð á menn, ok ráða sigri. Guðr ok Rósta ok norn hin yngsta, er Skuld heitir, ríða jafnan at kjósa val, ok ráða vígum. Jörð, móðir Þórs, ok Rindr, móðir Vala, eru taldar með Ásynjum.

38. Gýmir hét maðr, enn kona hans Örboða; hon var bergrisa ættar; dóttir þeirra er Gerðr, er allra kvenna er fegrst. Þat var einn dag, er Freyr hafði gengið í Hliðskjálf, ok sá of heima alla; enn er hann leit í norðrætt, þá sá hann á einum bœ mikit hús ok fagrt, ok til þess húss gekk kona, ok er hon tók upp höndum, ok lauk hurð fyrir sér, þá lýsti af höndum hennar bæði í lopt ok á lög, ok allir heimar birtust af henni; ok svá hefndi honum þat mikla mikillæti, er hann hafði sezt í þat helga sæti, at hann gekk í braut fullr af harmi. Ok er hann kom heim, mælti hann ekki; hvárki svaf hann né drakk; engi þorði ok at krefja hann orða. Þá lét Njörðr kalla til sín Skírni, skósvein Freys, ok bað hann ganga til Freys, ok beiða hann orða, ok spyrja, hverjum hann væri svá reiðr, at hann mælti ekki við menn. Enn Skírnir kvezt ganga mundu, ok eigi fúss, ok kvað illra svara vera ván af honum. Enn er hann kom til Freys, þá spurði hann, hví Freyr var svá hnípinn ok mælti ekki við menn. Þá svarar Freyr, ok sagði, at hann hafði sét konu fagra, og fyrir hennar sakar var hann svá harmfullr, at eigi mundi hann lengi lifa, ef hann skyldi eigi ná henni; ok nú skaltu fara, ok biðja hennar mér til handa, ok hafa hana heim hingat, hvárt er faðir hennar vill eða eigi, ok skal ek þat vel launa þér. Þá svarar Skírnir, sagði svá, at hann skal fara sendiferð, enn Freyr skal fá honum sverð sitt; þat var svá gott sverð, at sjálft vásk; enn Freyr lét eigi þat til skorta, ok gaf honum sverðit. Þá fór Skírnir, ok bað honum konunnar, ok fékk heit hennar, ok níu nóttum síðar skyldi hon þar koma, er Barrey heitir, ok ganga þá at brullaupinu með Frey. Enn er Skírnir sagði Frey sitt eyrindi, þá kvað hann þetta:

Löng er nótt,
löng er önnur,
hve mega ek þreyja þrjár?
opt mér mánaðr

minni þótti,
enn sjá hálf hýnótt.

Þessi sök er til, er Freyr var svá vápnlauss, er hann barðist við Belja, ok drap hann með hjartarhorni. Þá mælti Gangleri: Undr mikit er þvílíkr höfðingi, sem Freyr er, vildi gefa sverð, svá at hann átti eigi annat jafngott; geysi mikit mein var honum þat, þá er hann barðist við þann, er Beli heitir; þat veit trúa mín, at þeirrar gjafar mundi hann þá iðrast. Þá svarar Hár: lítit mark var þá at, er þeir Beli hittust; drepa mátti Freyr hann með hendi sinni; verða mun þat, er Freyr mun þykkja verr viðkoma, er hann missir sverðsins, þá er Múspells synir fara ok herja.

39. Þá mælti Gangleri: þat segir þú, at allir þeir menn, er í orustu hafa fallit frá upphafi heims, eru nú komnir til Óðins í Valhöll; hvat hefir hann at fá þeim at vistum? Ek hugða, at þar skyldi vera allmikit fjölmenni. Þá svarar Hár: satt er þat, er þú segir, allmikit fjölmenni er þar; enn myklu fleira skal enn verða, ok mun þó of lítit þykkja, þá er úlfrinn kemr. Enn aldri er svá mikill mannfjöldi í Valhöll, at eigi má þeim endast flesk galtar þess, er Sæhrímnir heitir; hann er soðinn hvern dag, ok heill að aptni. Enn þessi spyrning, er nú spyrr þú, þykki mér líkara at fáir muni svá vísir vera, at hér kunni satt af at segja. Andhrímnir heitir steikarinn, enn Eldhrímnir ketillinn. Svá er hér sagt:

Andhrímnir lætr
í Eldhrímni
Sæhrímni soðinn,
fleska bazt,
enn þat fáir vitu,
við hvat Einherjar alast.

Þá mælti Gangleri: hvárt hefir Óðinn þat sama borðhald sem Einherjar: Hár svarar: þá vist, er á hans borði stendr, gefr hann II úlfum, er hann á, er svá heita, Geri ok Freki, ok

önga vist þarf hann; vín er honnm bæði drykkr ok matr; svá segir hér:

Gera ok Freka
seðr gunntamiðr,
hróðigr Herjaföðr;
enn við vín eitt
vápngöfigr
Óðinn æ lifir.

Hrafnar II sitja á öxlum honum, ok segja í eyru hönum öll tíðindi, þau er þeir sjá eða heyra; þeir heita svá; Huginn ok Muninn. Þá sendir hann í dagan at fljúga um allan heim, ok koma þeir aptr at döguðarmáli; þar af verðr hann margra tíðinda víss; því kalla menn hann Hrafnaguð. Svá sem sagt er:

Huginn ok Muninn
fljúgja hverjan dag
jórmungrund yfir:
óumk ek Hugin,
at hann aptr né komi,
þó sjámk ek meirr at Munin.

40. Þá mælti Gangleri: hvat hafa Einherjar at drykk, þat er þeim endist jafngnógliga sem vistin? eða er þar vatn drukkit? Þá svarar Hár: undarliga spyrr þú nú, at Allföðr mun bjóða til sín konungum eða jörlum eða öðrum ríkismönnum, ok muni gefa þeim vatn at drekka; ok þat veit trúa mín, at margr kemr sá til Valhallar, er dýrt mundi þykkjast kaupa vatnsdrykkinn, ef eigi væri betra fagnaðar þangat at vitja, sá er áðr þolir sár ok sviða til banans. Annat kann ek þér þaðan segja. Geit sú, er Heiðrún heitir, stendr uppi á Valhöll, ok bítr barr af limum trés þess, er mjök er nafnfrægt, er Léraðr heitir, enn or spenum hennar rennr mjöðr sá er hon fyllir skapker hvern dag; þat er svá mikit, at allir Einherjar verða fulldrukknir af. Þá mælti Gangleri: þat er þeim geysi hag-lig geit; forkunnar góðr viðr mun þat vera, er hon bítr af. Þá mælti Hár: enn er meira mark at of hjörtinn Eikþyrni,

er stendr á Valhöll ok bítr af limum þess trés; enn af hornum hans verðr svá mikill dropi, at niðr kemr í Hvergelmi, enn þaðan af falla ár, þær er svá heita: Síð, Víð, Sekin, Ekin, Svöl, Gunnþró, Fjörm, Fimbulþul, Gípul, Göpul, Gömul, Geirvimul; þessar falla um Ásabygðir. Þessar eru enn nefndar: Þyn, Vin, Þöll, Böll, Gráð, Gunnþráin, Nyt, Nöt, Nönn, Hrönn, Vína, Vegsvinn, Þjóðnuma.

41. Þá mælti Gangleri: þetta eru undarlig tíðindi, er nú sagðir þú. Geysi mikit hús mun Valhöll vera; allþröngt mun þar opt vera fyrir durum. Þá svarar Hár: hví spyrr þú eigi þess, hversu margar dyrr eru á Valhöll, eða hversu stórar? Ef þú heyrir þat sagt, þá muntu segja, at hitt er undarligt, ef eigi má ganga út ok inn hverr er vill. Enn þat er með sönnu at segja, at eigi er þröngra at skipa hana, enn ganga í hana. Hér máttu heyra í Grímnismálum:

Fimm hundruð dura
ok of fjórum tögum,
svá hygg ek á Valhöll vera;
átta hundruð Einherja
ganga senn or einum durum,
þá er þeir fara við vitni at vega.

42. Þá mælti Gangleri: allmikill mannfjöldi er í Valhöll; svá njóta ek trú minnar, at allmikill höfðingi er Óðinn, er hann stýrir svá miklum her; eða hvat er skemtun Einherjanna, þá er þeir drekka eigi? Hár svarar: hvern dag, þá er þeir hafa klæðzt, þá herværa þeir sik, ok ganga út í garðinn ok berjast, ok fellir hverr annan; þat er leikr þeirra. Ok er líðr at dögurðarmáli, þá ríða þeir heim til Valhallar, ok setjast til drykkju. Svá sem hér segir:

Allir Einherjar
Óðins túnum í
höggvast hverjan dag;
val þeir kjósa

ok ríða vígi frá,
sitja meirr um sáttir saman.

Enn satt er þat, er þú sagðir, mikill er Óðinn fyrir sér: mörg dœmi finnast til þess. Svá er hér sagt í orðum sjálfra Ásanna:

Askr Yggdrasils,
hann er æðstr viða;
enn Skíðblaðnir skipa,
Óðinn Ása,
enn jóa Sleipnir:
Bifröst brúa,
enn Bragi skálda:
Hábrók hauka,
enn hunda Garmr.

43. Þá mælti Gangleri: hverr á þann hest, Sleipni? eða hvat er frá honum at segja? Hár svarar: eigi kantú deili á Sleipni, ok eigi veiztú atburði, af hverju hann kom, enn þat mun þér þykkja frásagnar vert. Þat var snimma í öndverða bygð goðanna, þá er goðin höfðu sett Miðgarð ok gert Valhöll, þá kom þar smiðr nokkvorr, ok bauð at gera þeim borg á þrim misserum svá góða, at trú ok örugg væri fyrir Bergrisum ok Hrímþussum, þótt þeir komi inn um Miðgarð. Enn hann mælti sér þat til kaups, at hann skyldi eignast Freyju, ok hafa vildi hann sól ok mána. Þá gengu Æsirnir á tal ok réðu ráðum sínum, ok var þat kaup gert við smiðinn, at hann skyldi eignast þat, er hann mælti til, ef hann fengi gert borgina á einum vetri; enn hinn fyrsta sumars dag ef nokkvorr hlutr væri ógjörr at borginni, þá skyldi hann af kaupinu; skyldi hann af öngum manni lið þiggja til verksins. Ok er þeir sögðu honum þessa kosti, þá beiddist hann, at þeir skyldu lofa, at hann hefði lið af hesti sínum, er Svaðilfari hét; enn því réð Loki, er þat var tillagt við hann. Hann tók til hinn fyrsta vetrardag at gjöra borgina; enn of nætr dró hann til grjót á hestinum; enn þat þótti Ásunum mikit undr, hversu stór

björg sá hestr dró, ok hálfu meiri þrekvirki gerði hestrinn, enn smiðrinn; enn at kaupi þeirra váru sterk vitni ok mörg sœri, fyrir því at jötninum þótti ekki trygt at vera með Ásum griðalaust, ef Þórr kvæmi heim; enn þá var hann farinn í Austrveg, at berja tröll. Enn er á leið vetrinn, þá sóttist mjök borgargerðin, ok var hon svá há ok sterk, at eigi mátti á þat leita. Enn þá er III dagar váru til sumars, þá var komit mjök at borghliði. Þá settust guðin á dómstóla sína ok leituðu ráða, ok spurði hverr annan, hverr því hefði ráðit, at gipta Freyju í Jötunheima eða spilla loptinu ok himninum svá, at taka þaðan sól ok tungl, ok gefa jötnum; enn þat kom ásamt með öllum, at þessu mundi ráðit hafa, sá er flestu illu ræðr, Loki Laufeyjarson, ok kváðu hann verðan ílls dauða, ef eigi hitti hann ráð til, at smiðrinn væri af kaupinu, ok veittu Loka atgöngu. Enn er hann varð hræddr, þá svarði hann eiða, at hann skyldi svá til haga, at smiðrinn skyldi af kaupinu, hvat sem hann kostaði til. Ok hit sama kveld, er smiðrinn ók út eptir grjótinu með hestinn Svaðilfara, þá hljóp or skógi nokkvorum merr at hestinum, ok hrein við. Enn er hestrinn kenndi, hvat hrossi þetta var, þá œddist hann, ok sleit sundr reipin, ok hljóp til merarinnar, enn hon undan til skógar; ok smiðrinn eptir, ok vill taka hestinn, enn þessi hross hlaupa alla nótt, ok dvelst smíðin þá nótt; ok eptir um daginn varð ekki svá smíðat, sem fyrr hafði orðit. Ok þá er smiðrinn sér, at eigi mun lokit verða verkinu, þá fœrist smiðrinn í jötunmóð. Enn er Æsirnir sá þat til viss, at þar var bergrisi kominn, þá varð eigi þyrmt eiðunum, ok kölluðu þeir á Þór; ok jafnskjótt kom hann, ok því næst fór á lopt hamarinn Mjölnir; galt þá smíðarkaupit, ok eigi sól ok tungl, heldr synjaði hann honum at byggva i Jötunheimum, ok laust þat hit fyrsta högg, er haussinn brotnaði í smán mola, ok sendi hann niðr undir Niflhel. Enn Loki hafði þá ferð haft til Svaðilfara, at nokkvoru síðarr bar hann fyl; þat var grátt, ok hafði VIII fœtr, ok er sá hestr beztr með goðum ok mönnum. Svá segir í Völuspá:

Þá gengu regin öll
á rökstóla,
ginnheilug goð,
ok of þat gættust,
hverr hefði lopt allt
lævi blandit,
eða ætt jötuns
Óðs mey gefna.
Á gengust eiðar,
orð ok sœri,
mál öll meginleg,
er á meðal fóru.
Þórr einn þat vann
þrunginn móði;
hann sjaldan sitr,
er hann slíkt of fregn.

44. Þá mælti Gangleri: hvat er at segja frá Skíðblaðni, er hann er beztr skipa? Hvárt er ekki skip jafngott, sem hann er, eða jafnmikit? Hár svarar: Skíðblaðnir er beztr skipanna, ok með mestum hagleik gerr; enn Naglfari er mest skip; þat er á Múspell. Dvergar nokkvorir, synir Ívalda, gjörðu Skíðblaðni, ok gáfu Frey skipit; hann er svá mikill, at allir Æsir megu skipa hann með vápnum ok herbúnaði, ok hefir hann byr, þegar er segl er dregit, hvert er fara skal. Enn þá er eigi skal fara með hann á sæ, þá er hann görr af svá mörgum hlutum ok með svá mikilli list, at hann má vefja saman, sem dúk, ok hafa í pungi sínum.

45. Þá mælti Gangleri: gott skip er Skíðblaðnir; enn allmikil fjölkyngi mun við vera höfð, áðr svá fái gjört. Hvárt hefir Þórr hvergi svá farit, at hann hafi hitt fyrir sér svá ríkt eða ramt, at honum hafi ofrefli í verit fyrir afls sakar eða fjölkyngi? Þá mælti Hár: fár maðr vættir mik at frá því kunni segja, enn mart hefir honum harðfœrt þótt; enn þótt svá hafi verit, at nokkvorr hlutr hafi svá verit ramr eða sterkr, at Þórr

hafi eigi sigr fengit á unnit, þá er eigi skylt at segja frá, fyrir því at mörg dœmi eru til þess, ok því eru allir skyldir at trúa, at Þórr er máttkastr. Þá mælti Gangleri: svá lízt mér, sem þess hlutar mun ek yðr spurt hafa, er engi er til fœr at segja. Þá mælti Jafnhár: heyrt höfum vér sagt frá þeim atburðum, er oss þykkja ótrúligir at sannir muni vera; enn hér mun sjá sitja nær, er vita mun sönn tíðindi af at segja, ok muntú því trúa, at hann mun eigi ljúga nú hit fyrsta sinn, er aldri laug fyrr. Þá mælti Gangleri: hér mun ek standa ok hlýða, ef nokkvorr orlausn fæst þessa máls; enn at öðrum kosti kalla ek yðr vera yfirkomna, ef þér kunnit eigi at segja, þat er ek spyrr. Þá mælti Þriði: auðsýnt er nú, at hann vill þessi tíðindi vita, þótt oss þykki eigi fagrt at segja. Þat er upphaf þessa máls, at Öku-Þórr fór með hafra sína ok reið, ok með honum sá Áss, er Loki er kallaðr; koma þeir at kveldi til eins búanda, ok fá þar náttstað. Enn um kveldit tók Þórr hafra sína ok skar báða; eptir þat váru þeir flegnir ok bornir til ketils; enn er soðit var, þá settist Þórr til náttverðar ok þeir lagsmenn. Þórr bauð til matar með sér búandanum ok konu hans ok börnum þeirra; sonr búa hét Þjálfi, enn Röskva dóttir. Þá lagði Þórr hafrstökurnar utar frá eldinum, ok mælti, at búandi ok heimamenn hans skyldu kasta á hafrstökurnar beinunum. Þjálfi, son búanda, hélt á lærlegg hafrsins, ok spretti á knífi sínum, ok braut til mergjar. Þórr dvaldist þar of nóttina; enn í óttu fyrir dag stóð hann upp ok klæddi sik, tók hamarinn Mjölni ok brá upp, ok vígði hafrstökurnar; stóðu þá upp hafrarnir, ok var þá annarr haltr eptra fœti. Þat fann Þórr, ok taldi, at búandinn eða hans hjón mundi eigi skynsamlega hafa farit með beinum hafrsins; kennir hann, at brotinn var lærleggrinn. Eigi þarf langt frá því at segja; vita megu þat allir, hversu hræddr búandinn mundi verða, er hann sá, at Þórr lét síga brýnnar ofan fyrir augun; enn þat er sá augnanna, þá hugðist hann falla mundu fyrir sjóninni einni samt; hann herði hendurnar at hamarskapt-

inu, svá at hvítnuðu knúarnir. Enn búandinn gerði, sem ván var, ok öll hjúnin, kölluðu ákafliga, báðu sér friðar; buðu, at fyrir kvæmi allt þat, er þau áttu. Enn er hann sá hræzlu þeirra, þá gekk af honum móðrinn, ok sefaðist hann, ok tók af þeim í sætt börn þeirra, Þjálfa ok Rösku, ok gjörðust þau þá skyldir þjónustumenn Þórs, ok fylgja þau honum jafnan síðan.

46. Lét hann þar eptir hafra, ok byrjaði ferðina austr í Jötunheima, ok allt til hafsins, ok þá fór hann út yfir hafit þat hit djúpa; enn er hann kom til lands, þá gekk hann upp, ok með honum Loki ok Þjálfi ok Röskva. Þá er þau höfðu litla hríð gengit, varð fyrir þeim mörk stór; gengu þau þann dag allan til myrkrs. Þjálfi var allra manna fóthvatastr; hann bar kýl Þórs, enn til vista var eigi gott. Þá er myrkt var orðit, leituðu þeir sér til náttstaðar, ok fundu fyrir sér skála nokkvorn mjök mikinn; váru dyrr á enda ok jafnbreiðar skálanum; þar leituðu þeir sér náttbóls. Enn of miðja nótt varð landskjálfti mikill gekk jörðin undir þeim skykkjum, ok skalf húsit; þá stóð Þórr upp ok hét á lagsmenn sína, ok leituðust fyrir, ok fundu afhús til hægri handar í miðjum skálanum, ok gengu þanneg; settizt Þórr í dyrrin, enn önnur þau váru innar frá honum, ok váru þau hrædd enn Þórr hélt hamarskaptinu ok hugði at verja sik; þá heyrðu þau ym mikinn ok gný. Enn er kom at dagan, þá gekk Þórr út, ok sér, hvar lá maðr skamt frá honum í skóginum, ok var sá eigi lítill; hann svaf ok hraut sterkliga. Þá þóttist Þórr skilja, hvat látum verit hafði of nóttina; hann spennir sik megingjörðum, ok óx honum ásmegin; enn í því vaknar sá maðr, ok stóð skjótt upp; enn þá er sagt, at Þórr varð bilt einu sinni, at slá hann með hamrinum, ok spurði hann at nafni, enn sá nefndist Skrýmir: enn eigi þarf ek, sagði hann, at spyrja þik at nafni, kenni ek, at þú ert Ása-Þórr; enn hvárt hefir þú dregit á braut hanzka minn? Seildist þá Skrýmir til, ok tók upp hanzka sinn; sér Þórr þá, at þat hafði hann haft of nóttina fyrir skála, enn afhúsit, þat var þumlungrinn hanzkans. Skrýmir spurði, ef

Þórr vildi hafa föruneyti hans, enn Þórr játti því. Þá tók Skrýmir, ok leysti nestbagga sinn, ok bjóst til at eta dögurð, enn Þórr í öðrum stað, ok hans félagar. Skrýmir bauð þá, at þeir legði mötuneyti sitt, enn Þórr játti því; þá batt Skrýmir nest þeirra alt í einn bagga, ok lagði á bak sér; hann gekk fyrir of daginn, ok steig heldr stórum, enn síðan at kveldi leitaði Skrýmir þeim náttstaðar undir eik nokkvǫrri mikilli. Þá mælti Skrýmir til Þórs, at hann vill leggjast niðr at sofna: enn þér takit nestbaggann, ok búit til nátturðar yðr. Því næst sofnar Skrýmir ok hraut fast; enn Þórr tók nestbaggann, ok skal leysa; enn svá er at segja, sem ótrúligt mun þykkja, at engan knút fékk hann leyst, ok engan álarendann hreyft, svá at þá væri lausari enn áðr. Ok er hann sér, at þetta verk má eigi nýtast, þá varð hann reiðr; greip hann hamarinn Mjölni tveim höndum, ok steig fram öðrum fœti, at þar er Skrýmir lá, ok lýstr í höfuð honum; enn Skrýmir vaknar ok spyrr, hvárt laufsblað nakkvart félli í höfuð honum, eða hvárt þeir hefði þá matazt, ok sé búnir til rekkna? Þórr segir, at þeir munu þá sofa ganga. Ganga þau þá undir aðra eik. Er þat þér satt at segja, at ekki var þá óttalaust at sofa. Enn at miðri nótt, þá heyrir Þórr, at Skrýmir hrýtr, ok sefr fast, svá at dunar í skóginum. Þá stendr hann upp ok gengr til hans, reiðir hamarinn títt ok hart, ok lýstr ofan á miðjan hvirfil honum; hann kennir, at hamars-muðrinn sökkr djúpt í höfuðit. Enn í því bili vaknar Skrýmir, ok mælti: hvat er nú? féll akarn nokkvot í höfuð mér? eða hvat er títt um þik, Þórr? Enn Þórr gekk aptr skyndiliga, ok svarar, at hann var þá nývaknaðr, sagði, at þá var miðnótt, ok enn væri mál at sofa. Þá hugsaði Þórr þat, ef hann kvæmi svá í fœri, at slá hann hit þriðja högg, at aldri skyldi hann sjá sik síðan; liggr nú ok gætir, ef Skrýmir sofnaði fast. Enn litlu fyrir dagan, þá heyrir hann, at Skrýmir mun sofnat hafa; stendr þá upp, ok hleypr at honum; reiðir þá hamarinn af öllu afli, ok lýstr á þunnvangann, þann er upp vissi; sökkr þá hamarinn upp at

skaptinu. Enn Skrýmir settist upp, ok strauk of vangann, ok mælti: hvárt munu foglar nokkvorir sitja í trénu yfir mér? mik grunar, er ek vaknaða, at tros nokkvort af kvistunum félli í höfuð mér; hvárt vakir þú, Þórr? Mál mun vera upp at standa ok klæðast, enn ekki eigut þér nú langa leið fram til borgarinnar, er kallat er Útgarðr. Heyrt hefi ek, at þér hafit kvisat í milli yðvar, at ek væra ekki lítill maðr vexti, enn sjá skulut þér þar stœrri menn, ef þér komit í Útgarð. Nú mun ek ráða yðr heilræði: látit þér eigi stórliga yfir yðr; ekki munu hirðmenn Útgarða-Loka vel þola þvílíkum kögursveinum köpryrði; enn at öðrum kosti hverfit aptr, ok þann ætla ek yðr betra af at taka. Enn ef þér vilit fram fara, þá stefnit þér í austr, enn ek á nú norðr leið til fjalla þessa, er nú munut þér sjá mega. Tekr Skrýmir nestbaggann, ok kastar á bak sér, ok snýr þvers á braut í skóginn frá þeim, ok er þess eigi getit, at Æsirnir bæði þá heila hittast.

47. Þórr fór fram á leið ok þeir félagar, ok gekk fram til miðs dags; þá sá þeir borg standa á völlum nokkvorum, ok settu hnakkann á bak sér aptr, áðr þeir fengu sét yfir upp; ganga til borgarinnar, ok var grind fyri borghliðinu, ok lokin aptr. Þórr gekk á grindina, ok fékk eigi upp lokit, enn er þeir þreyttu at komast í borgina, þá smugu þeir milli spalanna, ok komu svá inn; sá þá höll mikla, ok gengu þannig; var hurðin opin; þá gengu þeir inn, ok sá þar marga menn á tvá bekki, ok flesta œrit stóra. Því næst koma þeir fyrir konunginn Útgarða-Loka, ok kvöddu hann, enn hann leit seint til þeirra, ok glotti um tönn, ok mælti: seint er um langan veg at spyrja tíðinda, eða er annan veg, enn ek hygg, at þessi sveinstauli sé Öku-Þórr? enn meiri muntu vera, enn mér lízt þú; eða hvat íþrótta er þat, er þér félagar þykkist vera viðbúnir? Engi skal hér vera með oss, sá er eigi kunni nokkorskonar list eða kunnandi um fram flesta menn. Þá segir sá, er síðarst gekk, er Loki heitir: kann ek þá íþrótt, er ek em albúinn at reyna, at engi er hér sá inni, er skjótara skal eta mat

sinn enn ek. Þá svarar Útgarða-Loki: íþrótt er þat, ef þú efnir, ok freista skal þá þessar íþróttar; kallaði utar á bekkinn, at sá, er Logi heitir, skal ganga á gólf fram, ok freista sín móti Loka. Þá var tekit trog eitt, ok borit inn á hallargólfit, ok fylt af slátri; settist Loki at öðrum enda, enn Logi at öðrum, ok át hvárrtveggi sem tíðast. ok mœttust í miðju troginu; hafði þá Loki etit slátr alt af beinum, enn Logi hafði ok etit slátr alt, ok beinin með, ok svá trogit; ok sýndist nú öllum, sem Loki hefði látit leikinn. Þá spyrr Útgarða-Loki, hvat sá hinn ungi maðr kunni leika. Enn Þjálfi segir, at hann mun freista at renna skeið nokkvor við einhvern, þann er Útgarða-Loki fær til. Útgarða-Loki segir, at þetta er góð íþrótt, ok kallar þess meiri ván, at hann sé vel at sér búinn of skjótleikinn, ef hann skal þessa íþrótt inna; enn þó lætr hann skjótt þessa skulu freista. Stendr þá upp Útgarða-Loki ok gengr út, ok var þar gott skeið at renna eptir sléttum velli. Þá kallar Útgarða-Loki til sín sveinstaula nokkvorn, er nefndr er Hugi, ok bað hann renna í köpp við Þjálfa. Þá taka þeir hit fyrsta skeið, ok er Hugi því framarr, at hann snýst aptr í móti honum at skeiðsenda. Þá mælti Útgarða-Loki: Þurfa muntu, Þjálfi, at leggja þik meirr fram, ef þú skalt vinna leikinn; enn þó er þat satt, at ekki hafa hér komit þeir menn, er mér þykkir fóthvatari enn svá. Þá taka þeir aptr annat skeið, ok þá er Hugi er kominn til skeiðsenda, ok hann snýst aptr, þá var langt kólfskot til Þjálfa. Þá mælti Útgarða-Loki: vel þykki mér Þjálfi renna; enn eigi trúi ek honum nú, at hann vinni leikinn, enn nú mun reyna, er þeir renna hit III. skeiðit. Þá taka þeir enn skeið; rennr Hugi til skeiðsenda, ok snýst aptr, ok er Þjálfi eigi þá kominn á mitt skeiðit; þá segja allir, at reynt er um þenna leik. Þá spyrr Útgarða-Loki Þórr hvat þeirra íþrótta mun vera, er hann muni vilja birta fyrir þeim, svá miklar sögur sem menn hafa gjört um stórvirki hans. Þá mælti Þórr, at helzt vill hann þat taka til, at þreyta drykkju við einhvern mann. Útgarða-Loki segir, at

þat má vel vera, ok gengr inn í höllina ok kallar skutilsvein sinn, biðr, at hann taki vítishorn, þat er hirðmenn eru vanir at drekka af. Því næst kemr fram skutilsveinn með horninu, ok fær Þór í hönd. Þá mælti Útgarða-Loki: af horni þessu þykkir þá vel drukkit, ef í einum drykk gengr af, enn sumir menn drekka af í tveim drykkjum, enn engi er svá lítill drykkjumaðr, at eigi gangi af í þrimr. Þórr lítr á hornit, ok sýnist ekki mikit, ok er þó heldr langt, enn hann er mjök þyrstr; tekr at drekka ok svelgr allstórum, ok hyggr, at eigi skal þurfa at lúta optarr at sinni í hornit. Enn er hann þraut eyrindit, ok hann laut or horninu, ok sér, hvat leið drykkinum, ok lízt honum svá, sem alllítill munr mun vera, at nú sé lægra í horninu, enn áðr. Þá mælti Útgarða-Loki: vel er drukkit, ok eigi til mikit; eigi mundak trúa, ef mér væri sagt frá, at Ása-Þórr mundi eigi meira drykk drekka; enn þó veit ek, at þú munt vilja drekka af í öðrum drykk. Þórr svarar öngu, setr hornit á munn sér, ok hyggr nú, at hann skal drekka meira drykk, ok þreytir á drykkjuna, sem honum vannst til eyrindi, ok sér enn, at stikillinn hornsins vill ekki upp svá mjök, sem honum líkar; ok er hann tók hornit af munni sér, ok sér, lízt honum nú svá, sem minna hafi þorrit, enn í hinu fyrra sinni: er nú gott berandi borð á horninu. Þá mælti Útgarða-Loki: hvat er nú, Þórr? muntu nú eigi sparast til eins drykkjar meira enn þér mun hagr á vera? Svá lízt mér, ef þú skalt nú drekka af horninu hinn þriðja drykkinn, sem þessi mun mestr ætlaðr; enn ekki muntu mega hér með oss heita svá mikill maðr, sem Æsir kalla þik, ef þú gjörir eigi meira af þér um aðra leika, enn mér lízt sem um þenna mun vera. Þá varð Þórr reiðr, setr hornit á munn sér, og drekkr, sem ákafligast má hann, ok þreytir sem lengst á drykkinn; enn er hann sá í hornit, þá hafði nú helzt nokkut munr á fengizt, ok þá býðr hann upp hornit, ok vill eigi drekka meira. Þá mælti Útgarða-Loki: auðsét er nú, at máttr þinn er ekki svá mikill, sem vér hugðum; enn viltu freista um fleira leika? sjá má nú, at

ekki nýtir þú hér af. Þórr svarar: freista má ek enn of nokkura leika, enn undarliga mundi mér þykkja, þá er ek var heima með Ásum, ef þvílíkir drykkir væri svá litlir kallaðir. Enn hvat leik vilit þér nú bjóða mér? Þá mælti Útgarða-Loki: Þat gjöra hér ungir sveinar, er lítit mark mun at þykkja, at hefja upp af jörðu kött minn; enn eigi mundak kunna at mæla þvílíkt við Ása-Þór, ef ek hefði eigi sét fyrr, at þú ert miklu minni fyrir þér, enn ek hugða. Því næst hljóp fram köttr einn grár á hallargólfit, ok heldr mikill; enn Þórr gekk til, ok tók hendi sinni niðr undir miðjan kviðinn, ok lypti upp, enn köttrinn beygði kenginn, svá sem Þórr rétti upp höndina; enn er Þórr seildist svá langt upp, sem hann mátti lengst, þá létti köttrinn einum fœti, ok fær Þórr eigi framit þenna leik. Þá mælti Útgarða-Loki: svá fór þessi leikr, sem mik varði; köttrinn er heldr mikill, enn Þórr er lágr ok lítill hjá stórmenni því, sem hér er með oss. Þá mælti Þórr: svá lítinn sem þér kallit mik, þá gangi nú til einnhverr ok fáist við mik; nú em ek reiðr. Þá svarar Útgarða-Loki, ok litast um á bekkina, ok mælti: eigi sé ek þann mann hér inni, er eigi mun lítilræði í þykkja, at fást við þik; ok enn mælti hann: sjám fyrst, kalli mér hingat kerlinguna, fóstru mína, Elli, ok fáist Þórr við hana, ef hann vill; fellt hefir hon þá menn, er mér hafa litizt eigi ósterkligri, enn Þórr er. Því næst gekk í höllina kerling ein gömul. Þá mælti Útgarða-Loki, at hon skal taka fang við Ása-Þór. Ekki er langt um at gjöra; svá fór fang þat, at því harðara er Þórr knúðist at fanginu, því fastara stóð hon; þá tók kerling at leita til bragða, ok varð Þórr þá laus á fótum, ok váru þær sviptingar allharðar, ok eigi lengi, áðr enn Þórr féll á kné öðrum fœti. Þá gekk til Útgarða-Loki, bað þau hætta fanginu, ok sagði svá, at Þórr mundi eigi þurfa at bjóða fleirum mönnum fang í hans höll; var þá ok liðit á nótt; vísaði Útgarða-Loki Þór ok þeim félögum til sætis, ok dveljast þar náttlangt í góðum fagnaði.

48. Enn at morni, þegar dagaði, stendr Þórr upp ok þeir

félagar, klæða sik, ok eru búnir braut at ganga. Þá kom þar Útgarða-Loki, ok lét setja þeim borð; skorti þá eigi góðan fagnað, mat ok drykk. Enn er þeir hafa matazt, þá snúast þeir til ferðar. Útgarða-Loki fylgir þeim út, gengr með þeim braut or borginni: enn at skilnaði, þá mælti Útgarða-Loki til Þórs, ok spyrr, hvernig honum þykkir ferð sín orðin, eða hvárt hann hefir hitt ríkara mann nokkvorn, enn sik. Þórr svarar, at eigi mun hann þat segja, at eigi hafi hann mikla ósœmd farit í þeirra viðskiptum; enn þó veit ek, at þér munut kalla mik lítinn mann fyrir mér, ok uni ek því illa. Þá mælti Útgarða-Loki: nú skal segja þér hit sanna, er þú ert út kominn or borginni, at ef ek lifi ok megak ráða, þá skaltu aldri optarr í hana koma; ok þat veit trúa mín, at aldri hefðir þú í hana komit, ef ek hefða vitat áðr, at þú hefðir svá mikinn krapt með þér, ok þú hafðir svá nær haft oss mikilli ófœru. Enn sjónhverfingar hefi ek gert þér, svá at fyrsta sinn, er ek fann þik á skóginum, kom ek til fundar við yðr; ok þá er þú skyldir leysa nestbaggann, þá hafðak bundit með gresjárni, enn þú fant eigi, hvar upp skyldi lúka. Enn því næst laust þú mik með hamrinum III högg, ok var hit fyrsta minnst, ok var þó svá mikit, at mér mundi endast til bana, ef á hefði komit; en þar er þú sátt hjá höll minni setberg, ok þar sáttú ofan í þrjá dali ferskeytta, ok einn djúpastan, þar váru hamarspor þín; setberginu brá ek fyrir höggin, enn eigi sátt þú þat. Svá var ok of leikana, er þér þreyttut við hirðmenn mína, þá var þat hit fyrsta, er Loki gjörði; hann var mjök soltinn, ok át títt; enn sá er Logi hét, þat var villieldr, ok brendi hann eigi seinna slátrit enn trogit. Enn er Þjálfi þreytti rásina við þann, er Hugi hét, þat var hugi minn, ok var Þjálfa eigi vænt, at þreyta skjótfœri hans. Enn er þú drakkt af horninu, ok þótti þér seint líða; enn þat veit trúa mín, at þá varð þat undr, er ek munda eigi trúa at vera mætti; annarr endir hornsins var út í hafi, enn þat sáttú eigi; enn nú, er þú kemr til sjávarins, þá muntú sjá mega, hvern þurð þú hefir drukkit á sænum;

þat eru nú fjörur kallaðar. Ok enn mælti hann: eigi þótti mér hitt minna vera vert, er þú lyptir upp kettinum, ok þér satt at segja, þá hræddust allir þeir er sá, er þú lyptir af jörðu einum fœtinum; enn sá köttr var eigi, sem þér sýndist; þat var Miðgarðsormr, er liggr um lönd öll, ok vanst honum varliga lengðin til, at jörðina tœki sporðr ok höfuð; ok svá langt seildist þú upp, at skamt var þá til himins. Enn hitt var ok mikit undr um fangit, er þú fékkst við Elli; fyrir því at engi hefir sá orðit, ok engi mun verða, ef svá gamall verðr, at elli bíðr, at eigi komi ellin öllum til falls. Ok er nú þat satt at segja, at vær munum skiljast, ok mun þá betr hvárratveggju handar, er þér komit eigi optarr mik at hitta; ek mun enn annat sinn verja borg mína með þvílíkum vælum eða öðrum, svá at ekki vald munut þér á mér fá. Enn er Þórr heyrði þessa tölu, greip hann til hamarsins, ok bregðr á lopt; enn er hann skal fram reiða, þá sér hann þar hvergi Útgarða-Loka, ok þá snýst hann aptr til borgarinnar, ok ætlast þá fyrir at brjóta borgina; þá sér hann þar völlu víða ok fagra, enn önga borg. Snýst hann þá aptr ok ferr leið sína, til þess er hann kom aptr í Þrúðvanga. Enn þat er satt at segja, at þá hafði hann ráðit fyrir sér at leita til, ef saman mætti bera fundi þeirra Miðgarðsorms, sem síðan varð. Nú ætla ek engan kunna þér sannara at segja frá þessi ferð Þórs.

49. Þá mælti Gangleri: allmikill er fyrir sér Útgarða-Loki, enn með vælum ok fjölkyngi ferr hann mjök; enn þat má sjá, at hann er mikill fyrir sér, at hann átti hirðmenn þá, er mikinn mátt hafa. Eða hvárt hefir Þórr ekki þess hefnt? Hár svarar: eigi er þat ókunnigt, þótt eigi sé frœðimenn, at Þórr leiðrétti þessa ferðina, er nú var sagt, ok dvaldist ekki lengi heima, áðr hann bjóst svá skyndilega til ferðarinnar, at hann hafði eigi reið, ok eigi hafrana, ok engi föruneyti. Gekk hann út of Miðgarð, svá sem ungr drengr, ok kom einn aptan at kveldi til jötuns nokkvors; sá er Ýmir nefndr. Þórr dvaldist þar at gistingu of nóttina. Enn í dagan stóð Ýmir upp ok

klæddist, ok bjóst at róa á sæ til fiskjar. Enn Þórr spratt upp, ok var skjótt búinn, ok bað, at Ýmir skyldi láta hann róa á sæ með sér, enn Ýmir segir, at lítil liðsemð mundi at honum vera, er hann var lítill ok ungmenni eitt; ok mun þik kala, ef ek sit svá lengi ok utarliga á miðum, sem ek em vanr. Enn Þórr sagði, at hann mundi róa mega fyrir því frá landi, at eigi var víst, hvárt hann mundi fyrr beiðast at róa utan; ok reiddist Þórr jötninum svá, at þá var búit, at hann mundi þegar láta hamarinn skjalla honum; enn hann lét þat við berast, því at hann hugðist þá at reyna afl sitt í öðrum stað. Hann spurði Ými, hvat þeir skyldu hafa at beitum, enn Ýmir bað hann fá sér sjálfan beitur. Þá snerist Þórr á braut, þangat er hann sá öxnaflokk nokkvorn, er Ýmir átti; hann tók hinn mesta uxann, er Himinbrjótr hét, ok sleit af höfuðit, ok fór með til sjóar; hafði þá Ýmir út skotit nökkvanum. Þórr gekk á skipit, ok settist í austrrúm, tók II árar ok reyri, ok þótti Ými skriðr verða af róðri hans. Ýmir reri í hálsinum fram, ok sóttist skjótt róðrinn; sagði þá Ýmir, at þeir váru komnir á þær vastir, er hann var vanr at sitja ok draga flata fiska; enn Þórr kveðst vilja róa myklu lengra, ok tóku þeir enn snertiróðr; sagði Ýmir þá, at þeir váru komnir svá langt út, at hætt var at sitja utar fyrir Miðgarðsormi, enn Þórr kveðst mundu róa eina hríð. ok svá gjörði hann, enn Ýmir var þá allókátr. Enn þá er Þórr lagði upp árarnar, greiddi hann til vað heldr sterkjan, ok eigi var öngullinn minni eða óramligri; þar lét Þórr koma á öngulinn oxahöfuðit, ok kastaði fyrir borð, ok fór öngullinn til grunns, ok er þá svá satt at segja, at engu minnr ginti þá Þórr Miðgarðsorm, enn Útgarða-Loki hafði spottat Þórr, þá er hann hóf orminn upp á hendi sér. Miðgarðsormr gein yfir oxahöfuðit, enn öngullinn vá í góminn orminum, enn er ormrinn kendi þess, brá hann við svá hart, at báðir hnefar Þórs skullu út at borðinu; enn þá varð Þórr reiðr, ok færðist í ásmegin, spyrndi við svá fast, at hann hljóp báðum fótum gögnum skipit, ok spyrndi við grunni; dró þá

orminn upp at borði. Enn þat má segja, at engi hefir sá sét ógurligar sjónir, er eigi mátti þat sjá, er Þórr hvesti augun á orminn, enn ormrinn starði neðan í mót, ok blés eitrinu. Þá er sagt, at jötuninn Ýmir gjörðist litverpr, fölnaði ok hræddist, er hann sá orminn, ok þat, er særinn féll út ok inn of nökkvann; ok í því bili er Þórr greip hamarinn, ok færði á lopt, þá fálmaði jötuninn til agnsaxins, ok hjó vað Þórs af borði, enn ormrinn sökktist í sæinn; enn Þórr kastaði hamrinum eptir honum, ok segja menn, at hann lýsti af honum höfuðit við grunninum; enn ek hygg hitt vera, þér satt at segja, at Miðgarðsormr lifir enn, ok liggr í umsjá. Enn Þórr reiddi til hnefann, ok setr við eyra Ými, svá at hann steyptist fyrir borð, ok sér í iljar honum, enn Þórr óð til lands.

50. Þá mælti Gangleri: hafa nokkvor meiri tíðindi orðit með Ásunum? Allmikit þrekvirki vann Þórr í þessi ferð. Hár svarar: vera mun at segja frá þeim tíðindum, er meira þótti vert Ásunum. Enn þat er upphaf þessar sögu, at Baldr hinn góða dreymdi drauma stóra ok hættiliga um líf sitt. Enn er hann sagði Ásunum draumana, þá báru þeir saman ráð sín, ok var þat gjört, at beiða griða Baldri fyrir allskonar háska: ok Frigg tók svardaga til þess, at eira skyldu Baldri eldr ok vatn, járn ok allskonar málmr, steinar, jörðin, viðirnir, sóttirnar, dýrin, fuglarnir, eitr-ormar. Enn er þetta var gjört ok vitat, þá var þat skemtun Baldrs ok Ásanna, at hann skyldi standa upp á þingum, enn allir aðrir skyldu, sumir skjóta á hann, sumir höggva til, sumir berja grjóti. Enn hvat sem at var gjört, sakaði hann ekki, ok þótti þetta öllum mikill frami. Enn er þetta sá Loki Laufeyjarson, þá líkaði honum illa, er Baldr sakaði ekki. Hann gekk til Fensalar til Friggjar, ok brá sér í konu líki; þá spyrr Frigg, ef sú kona vissi, hvat Æsir höfðust at á þinginu. Hon sagði, at allir skutu at Baldri, ok þat, at hann sakaði ekki. Þá mælti Frigg: eigi munu vápn eða viðir granda Baldri; eiða hefi ek þegit af öllum þeim. Þá spyrr konan: hafa allir hlutir eiða unnit at eira Baldri? Þá

svarar Frigg: vex viðarteinungr einn fyrir austan Vallhöll; sá er Mistilteinn kallaðr; sá þótti mér ungr at krefja eiðsins. Því næst hvarf konan á braut; enn Loki tók Mistiltein ok sleit upp, ok gekk til þings. Enn Höðr stóð utarliga í mannhringinum, því at hann var blindr. Þá mælti Loki við hann: hví skýtr þú ekki at Baldri? Hann svarar: því at ek sé eigi, hvar Baldr er, ok þat annat, at ek em vápnlauss. Þá mælti Loki: gjörðu þó í líking annarra manna, ok veit Baldri sœmð, sem aðrir menn; ek mun vísa þér til, hvar hann stendr; skjót at honum vendi þessum. Höðr tók Mistiltein, ok skaut at Baldri at tilvísun Loka; flaug skotit í gögnum hann, ok féll hann dauðr til jarðar, ok hefir þat mest óhapp verit unnit með goðum ok mönnum. Þá er Baldr var fallinn, þá féllust öllum Ásum orðtök ok svá hendr at taka til hans, ok sá hverr til annars, ok váru allir með einum hug til þess, er unnit hafði verkit; enn engi mátti hefna; þar var svá mikill griðastaðr. Enn þá er Æsirnir freistuðu at mæla, þá var hitt þó fyrr, at grátrinn kom upp, svá at engi mátti öðrum segja með orðunum frá sínum harmi. Enn Óðinn bar þeim mun verst þenna skaða, sem hann kunni mesta skyn, hversu mikil aftaka ok missa Ásunum var í fráfalli Baldrs. Enn er goðin vitkuðust, þá mælti Frigg, ok spurði, hverr sá væri með Ásum, er eignast vildi allar ástir hennar ok hylli, ok vili hann ríða á Helveg, ok freista, ef hann fái fundit Baldr, ok bjóða Helju útlausn, ef hon vill láta fara Baldr heim í Ásgarð. Enn sá er nefndr Hermóðr hinn hvati, sveinn Óðins, er til þeirrar farar varð. Þá var tekinn Sleipnir, hestr Óðins, ok leiddr fram, ok steig Hermóðr á þann hest, ok hleypti braut.

51. Enn Æsirnir tóku lík Baldrs, ok fluttu til sævar. Hringhorni hét skip Baldrs, hann var allra skipa mestr; hann vildu goðin fram setja, ok gjöra þar á bálför Baldrs; enn skipit gekk hvergi fram. Þá var sent í Jötunheima eptir gýgi þeirri, er Hyrrokkin hét; enn er hon kom, ok reið vargi, ok hafði höggorma at taumum, þá hljóp hon af hestinum, enn Óðinn kallaði

til berserki IV at gæta hestsins, ok fengu þeir eigi haldit, nema þeir feldi hann. Þá gekk Hyrrokkin á framstafn nökkvans, ok hratt fram í fyrsta viðbragði, svá at eldr hraut or hlunnunum ok lönd öll skulfu. Þá varð Þórr reiðr ok greip hamarinn, ok mundi þá brjóta höfuð hennar, áðr enn goðin öll báðu henni friðar. Þá var borið út á skipit lík Baldrs; ok er þat sá kona hans Nanna Nepsdóttir, þá sprakk hon af harmi ok dó; var hon borin á bálit, ok slegit í eldi. Þá stóð Þórr at, ok vígði bálit með Mjölni; enn fyrir fótum hans rann dvergr nokkurr, sá er Litr nefndr, enn Þórr spyrndi fœti sínum á hann, ok hratt honum í eldinn, ok brann hann. Enn þessa brennu sótti margskonar þjóð; fyrst at segja frá Óðni, at með honum fór Frigg, ok valkyrjur ok hrafnar hans; enn Freyr ók í kerru með gelti þeim, er Gullinbursti heitir eða Slíðrugtanni; enn Heimdallr reið hesti þeim, er Gulltoppr heitir, enn Freyja köttum sínum. Þar kömr ok mikit fólk Hrímþussa, ok Bergrisar. Óðinn lagði á bálit gullhring, þann er Draupnir heitir; honum fylgði síðan sú náttúra, at hina níundu hverja nótt drupu af honum VIII gullhringar jafnhöfgir. Hestr Baldrs var leiddr á bálit með öllu reiði.

52. Enn þat er at segja frá Hermóði, at hann reið níu nætr dökkva dala ok djúpa, svá at hann są ekki, fyrr enn hann kom til árinnar Gjallar, ok reið á Gjallarbrúna; hon er þökt lýsigulli. Móðguðr er nefnd mœr, sú er gætir brúarinnar; hon spurði hann at nafni eða ætt, ok sagði at hinn fyrra dag riðu um brúna V fylki dauðra manna; enn eigi dynr brúin minnr undir einum þér, ok eigi hefir þú lit dauðra manna; hví ríðr þú hér á Helveg? Hann svarar: ek skal ríða til Heljar at leita Baldrs, eða hvárt hefir þú nakkvat sét Baldr á Helvegi? Enn hon sagði, at Baldr hafði þar riðit um Gjallarbrú; enn niðr ok norðr liggr Helvegr. Þá reið Hermóðr, þar til er hann kom at Helgrindum; þá sté hann af hestinum, ok gyrði hann fast, steig upp, ok keyrði hann sporum, enn hestrinn hljóp svá hart yfir grindina, at hann kom hvergi nær. Þá reið Her-

móðr heim til hallarinnar, ok steig af baki, gekk inn í höllina, sá þar sitja í öndugi Baldr, bróður sinn, ok dvaldist Hermóðr þar um nóttina. Enn at morni, þá beiddist Hermóðr af Helju, at Baldr skyldi ríða heim með honum, ok sagði, hversu mikill grátr var með Ásum. Enn Hel sagði, at þat skyldi svá reyna, hvárt Baldr var svá ástsæll, sem sagt er; ok ef allir hlutir í heiminum kykvir ok dauðir gráta hann, þá skal hann fara til Ása aptr, enn haldast með Helju, ef nakkvarr mælir við, eða vill eigi gráta. Þá stóð Hermóðr upp, enn Baldr leiðir hann út or höllinni, ok tók hringinn Draupni, ok sendi Óðni til minja, enn Nanna sendi Frigg ripti, ok enn fleiri gjafar, Fullu fingrgull. Þá reið Hermóðr aptr leið sína, ok kom í Ásgarð, ok sagði öll tíðindi, þau er hann hafði sét ok heyrt.

53. Því næst sendu Æsir um allan heim örindreka at biðja, at Baldr væri grátinn or helju. Allir gjörðu þat, menninir ok kykvendin ok jörðin ok steinarnir ok tré ok allr málmr; svá sem þú munt sét hafa, at þessir hlutir gráta, þá er þeir koma or frosti ok í hita. Þá er sendimenn fóru heim, ok höfðu vel rekit sín eyrindi, þá finna þeir í helli nokkvorum, hvar gýgr sat; hon nefndist Þökk. Þeir biðja hana gráta Baldr or helju. Hon svarar:

Þökk mun gráta
þurrrum tárum
Baldrs bálfarar;
kyks né dauðs
nautk-a ek karls sonar;
haldi Hel því er hefir!

Enn þess geta menn, at þar hafi verit Loki Laufeyarson, er flest hefir ílt gjört með Ásum.

54. Þá mælti Gangleri: allmiklu kom Loki á leið, er hann olli fyrst því, er Baldr var veginn, ok svá því, er hann varð eigi leystr frá Helju. Eða hvárt varð honum þessa nakkvat hefnt? Hár svarar: goldit var honum þetta, svá at hann mun lengi kennast. Þá er guðin váru orðin honum svá reið, sem

ván var, hljóp hann á braut, ok fal sik í fjalli nokkvoru, gjörði þar hús, ok IV dyrr, at hann mátti sjá or húsinu í allar áttir. Enn opt um daga brá hann sér í laxlíki ok falst þá, þar sem heitir Fránangrs-foss; þá hugsaði hann fyrir sér, hverja væl Æsir mundu til finna, at taka hann í fossinum; Enn er hann sat í húsinu, tók hann lín ok garn, ok reið á möskva, svá sem net er síðan; enn eldr brann fyrir honum. Þá sá hann, at Æsir áttu skamt til hans, ok hafði Óðinn sét or Hliðskjálfinni, hvar hann var. Hann hljóp þegar upp, ok út í ána, ok kastaði netinu fram á eldinn. Enn er Æsir koma til hússins, þá gekk sá fyrst inn, er allra var vitrastr, er Kvásir heitir; ok er hann sá á eldinum fölskvann, er netit hafði brunnit, þá skildi hann, at þat mundi væl vera til at taka fiska ok sagði Ásunum. Því næst tóku þeir ok gjörðu sér net, eptir því sem þeir sá á fölskvanum, at Loki hafði gjört. Ok er búit var netit, þá fara Æsir til árinnar, ok kasta neti í fossinn; hélt Þórr enda öðrum, enn öðrum héldu allir Æsir, ok drógu netit. Enn Loki fór fyrir, ok legst niðr milli steina tveggja; drógu þeir netit yfir hann, ok kendu, at kykt var fyrir, ok fara í annat sinn upp til fossins, ok kasta út netinu, ok binda við svá þungt, at eigi skyli undir mega fara; ferr þá Loki fyrir netinu, enn er hann sér, at skamt var til sævar, þá hleypr hann yfir þinulinn, ok rennir upp í fossinn. Nú sá Æsirnir, hvar hann fór; fara enn upp til fossins, ok skipta liðinu í tvá staði, enn Þórr veðr þá eptir miðri ánni, ok fara svá til sævar. Enn er Loki sér tvá kosti, var þat lífsháski at hlaupa á sæinn, enn hinn var annarr, at hlaupa enn yfir netit, ok þat gjörði hann, hljóp sem snarast yfir netþinulinn. Þórr greip eptir honum, ok tók um hann, ok rendi hann í hendi honum, svá at staðar nam höndin við sporðinn, ok er fyrir þá sök laxinn aptrmjór. Nú var Loki tekinn griðalaus, ok farit með hann í helli nokkvorn. Þá tóku þeir III hellur ok settu á egg, ok lustu á rauf á hellunni hverri. Þá váru teknir synir Loka, Vali ok Nari eða Narfi: brugðu Æsir Vala í vargs-

líki, ok reif hann í sundr Narfa, bróður sinn; þá tóku Æsir þarma hans, ok bundu Loka með yfir þá III steina, einn undir herðum, annarr undir lendum, þriði undir knésbótum, ok urðu þau bönd at járni. Þá tók Skaði eitrorm, ok festi upp yfir hann, svá at eitrit skyldi drjúpa or orminum í andlit honum; enn Sigyn, kona hans, stendr hjá honum, ok heldr mundlaugu undir eitrdropa. Enn þá er full er mundlaugin, þá gengr hon ok slœr út eitrinu, enn meðan drýpr eitrit í andlit honum; þá kippist hann svá hart við, at jörð öll skelfr, þat kallit þér landskjálfta. Þar liggr hann í böndum til raknarökkrs.

55. Þá mælti Gangleri: hver tíðindi eru at segja frá um raknarökkr? Þess hefi ek eigi fyrr heyrt getit. Hár svarar: Mikil tíðindi eru þaðan at segja: þau hin fyrstu, at vetr sá kemr, er kallaðr er fimbulvetr; þá drífr snær or öllum áttum: frost eru þá mikil, ok vindar hvassir; ekki nýtr sólar; þeir vetr fara þrír saman, ok ekki sumar milli. Enn áðr ganga svá aðrir þrír vetr, at þá er um alla veröld orrostur miklar; þá drepast brœðr fyrir ágirni sakar, ok engi þyrmir föður eða syni í manndrápum ok sifja-sliti. Svá segir í Völuspá:

Brœðr munu berjast
ok at bönum verðast;
munu systrungar
sifjum spilla;
hart er með höldum,
hórdómr mikill,
skeggöld, skálmöld,
skildir klofnir:
vindöld, vargöld,
áðr veröld steypist.

Þá verðr þat, er mikil tíðindi þykkja, at úlfrinn gleypir sólina, ok þykkir mönnum þat mikit mein; þá tekr annarr úlfrinn tunglit, ok gjörir sá ok mikit ógagn; stjörnurnar hverfa af himninum. Þá er ok þat til tíðinda, at svá skelfr jörð öll ok björg, at viðir losna or jörðu upp, enn björgin hrynja, enn

fjötrar allir ok bönd brotna ok slitna. Þá verðr Fenrisúlfr lauss; þá geysist hafit á löndin fyrir því, at þá snýst Miðgarðsormr í jötunmóð, ok sækir upp á landit; þá verðr ok, at Naglfar losnar, skip þat, er svá heitir; þat er gjört af nöglum dauðra manna; ok er þat fyrir því varnanar vert, ef maðr deyr með óskornum nöglum, at sá maðr eykr mikit efni til skipsins Naglfars, er goðin ok menn vildi seint at gjört yrði. Enn í þessum sæfargang flýtr Naglfar. Hrymr heitir jötunn, er stýrir Naglfara. Enn Fenrisúlfr ferr með gapanda munn, ok er hinn efri kjöptr við himni, enn hinn neðri við jörðu; gapa mundi hann meira ef rúm væri til; eldar brenna or augum hans ok nösum. Miðgarðsormr blæss svá eitrinu, at hann dreifir lopt öll ok lög, ok er hann allógurligr, ok er hann á aðra hlið úlfinum. Í þessum gný klofnar himininn, ok ríða þaðan Múspellssynir; Surtr ríðr fyrst, ok fyrir honum ok eptir bæði eldr brennandi; sverð hans er gott mjök; af því skínn bjartara, enn af sólu; enn er þeir ríða Bifröst, þá brotnar hon, sem fyrr er sagt. Múspells megir sækja fram á þann völl, er Vígriðr heitir; þar kemr ok þá Fenrisúlfr ok Miðgarðsormr; þar er ok þá Loki kominn, ok Hrymr ok með honum allir Hrímþussar, enn Loka fylgja allir Heljar-sinnar; enn Múspells synir hafa einir sér fylking, er sú björt mjök. Völlrinn Vígriðr er hundrað rasta víðr á hvern veg.

56. Enn er þessi tíðindi verða, þá stendr upp Heimdallr, ok blæss ákafliga í Gjallarhorn, ok vekr upp öll guðin, ok eiga þau þing saman. Þá ríðr Óðinn til Mímis brunns, ok tekr ráð af Mími fyrir sér ok sínu liði; þá skelfr askr Yggdrasils, ok engi hlutr er þá óttalaus á himni eða jörðu. Æsir hervæða sik, ok allir Einherjar, ok sækja fram á völluna; ríðr fyrstr Óðinn með gullhjálm ok fagra brynju ok geir sinn, er Gungnir heitir; stefnir hann móti Fenrisúlfi, enn Þórr fram á aðra hlið honum, ok má hann ekki duga honum, því at hann hefir fullt fang, at berjast við Miðgarðsorm. Freyr berst móti Surti, ok verðr harðr samgangr, áðr Freyr fellr; þat verðr hans bani,

er hann missir þess hins góða sverðs, er hann gaf Skírni. Þá er ok lauss orðinn hundrinn Garmr, er bundinn er fyrir Gnípahelli, hann er hit mesta foráð, hann á víg móti Tý, ok verðr hvorr öðrum at bana. Þórr berr banaorð af Miðgarðsormi, ok stígr þaðan braut níu fet; þá fellr hann dauðr til jarðar fyrir eitri því, er ormrinn blæss á hann. Úlfrinn gleypir Óðinn; verðr þat hans bani; enn þegar eptir snýr fram Viðarr, ok stígr öðrum fœti í neðra kjapt úlfsins; á þeim fœti hefir hann þann skó, er allan aldr hefir verit til samnat; þat eru bjórar, þeir er menn sníða or skóm sínum fyrir tám eða hæl; því skal þeim bjórum braut kasta sá maðr, er at því vill hyggja, at koma Ásunum at liði. Annarri hendi tekr hann hinn efra kjapt úlfsins, ok rífr sundr gin hans, ok verðr þat úlfsins bani. Loki á orrostu við Heimdall, ok verðr hvorr annars bani. Því næst slyngr Surtr eldi yfir jörðina, ok brennir allan heim. Svá er sagt í Völuspá;

Hátt blæss Heimdallr,
horn er á lopti,
mælir Óðinn
við Míms-höfuð;
skelfr Yggdrasils
askr standandi,
ymr it aldna tré,
enn jötunn losnar.
 Hvat er með Ásum?
hvat er með Álfum?
ymr allr Jötunheimr;
Æsir 'ro á þingi.
Stynja dvergar
fyrir steindurum,
veggbergs vísir.
Vitut ér enn, eða hvat?
 Hrymr ekr austan,
hefisk lind fyrir,

Snýst Jórmungandr
i jötunmóði;
ormr knýr unnir,
örn mun hlakka,
slítr nái níðfölr;
Naglfar losnar.

Kjöll ferr austan,
koma munu Múspells
of lög lýðir,
enn Loki stýrir;
þar'ro fíflmegir
með freka allir;
þeim er bróðir
Býleists í för.

Surtr ferr sunnan
með sviga lævi;
skínn af sverði
sól valtíva.
Grjótbjörg gnata,
enn gífr hrata,
troða halir helveg,
enn himinn klofnar.

Þá kemr Hlínar
harmr annarr fram,
er Óðinn ferr
við úlf vega,
enn bani Belja
bjartr at Surti;
þar mun Friggjar
falla angan.

Gengr Óðins son
við úlf vega,
Viðarr of veg
at valdýri;

lætr hann megi hveðrungs
mund of standa
hjör til hjarta;
þá er hefnt föður.
Gengr hinn mœri
mögr Hlóðynjar
nepr at naðri
níðs ókvíðnum;
munu halir allir
heimstöð ryðja,
er af móði drepr
Miðgarðs veur.
Sól mun sortna,
sökkr fold í mar,
hverfa af himni
heiðar stjörnur,
geisar eimi
ok aldrnari,
leikr hár hiti
við himin sjálfan.

Hér segir enn svá:

Vígriðr heitir völlr,
er finnast vígi at
Surtr ok in svasu guð;
hundrað rasta
hann er á hverjan veg;
sá er þeim völlr vitaðr

57. Þá mælti Gangleri: hvat verðr þá eptir, er brendr er himinn ok jörð ok heimr allr, ok dauð goðin öll ok allir Einherjar ok alt mannfólk; ok hafið þér áðr sagt, at hverr maðr skal lifa í nokkvorum heimi um allar aldir. Þá svarar Hár: margar eru þá vistir góðar ok margar illar. Bazt er þá at vera á Gimli, inn á himni; ok allgott er til góðs drykkjar, þeim er þat þykkir gaman í þeim sal, er Brímir heitir;

hann stendr ok á himni; sá er ok góðr salr, er stendr á Niðafjöllum, gjörr af rauðu gulli; sá heitir Sindri. Í þessum sölum skulu byggja góðir menn ok siðlátir. Á Náströndum er mikill salr ok illr, ok horfa í norðr dyrr; hann er ok ofinn allr ormahryggjum, sem vandahús, enn ormahöfuð öll vitu inn í húsit, ok blása eitri, svá at eptir salnum renna eitrár, ok vaða þær ár eiðrofar ok morðvargar, svá sem hér segir:

Sal veit ek standa
sólu fjarri
Náströndu á,
norðr horfa dyrr;
falla eitrdropar
inn of ljóra;
sá er undinn salr
ormahryggjum,
Skulu þar vaða
þunga strauma
menn meinsvara
ok morðvargar.

Enn í Hvergelmi er verst:

Þar kvelr Níðhöggr
nái framgengna.

58. Þá mælti Gangleri: hvárt lifa nokkvor goðin þá? Eða er þá nokkvor jörð eða himinn? Hár svarar: upp skýtr jörðunni þá or sænum, ok er þá grœn ok fögr; vaxa þá akrar ósánir. Viðarr ok Vali lifa, svá at eigi hefir særinn ok Surtalogi grandat þeim, ok byggja þeir á Iðavelli, þar sem fyrr var Ásgarðr; ok þar koma þá synir Þórs: Móði ok Magni, ok hafa þar Mjölni. Því næst koma þeir Baldr ok Höðr frá Heljar; setjast þá allir samt ok talast við, ok minnast á rúnar sínar, ok rœða of tíðindi, þau er fyrrum hefði verit, ok Miðgarðsorm, ok um Fenrisúlf; þá finna þeir í grasinu gulltöflur þær, er Æsirnir höfðu átt. Svá er sagt:

Viðarr ok Vali
byggja ve goða,
þá er sortnar Surtalogi.
Móði ok Magni
skulu Mjölni hafa
Vingnis at vígþroti.

Enn þar sem heitir Hoddmímis-holt leynast menn II í Surtaloga, er svá heita: Líf ok Leifþrasir, ok hafa morgindöggvar fyrir mat. Enn af þessum mönnum kemr svá mikil kynslóð, at byggvist heimr allr, svá sem hér segir:

Líf ok Leifþrasir,
enn þau leynast munu
í holti Hoddmímis;
morgindöggvar
þau sér at mat hafa,
enn þaðan af aldir alast.

Ok hitt mun þér undarligt þykkja, er sólin hefir getit dóttir eigi ófegri, enn hon er, ok ferr sú þá stigu móður sinnar, sem hér segir:

Eina dóttur
berr Álfröðul,
áðr hana Fenrir fari;
sú skal ríða,
er regin deyja,
móður brautir mœr.

Enn nú ef þú kant lengra fram at spyrja, þá veit ek eigi, hvaðan þér kemr þat, fyrir því at öngan mann heyrða ek lengra segja aldarfarit, ok njóttu nú, sem þú namt.

59. Því næst heyrði Gangleri dyni mikla hvern veg frá sér, ok leit út á hlið sér; ok þá er hann sést meirr um, þá stendr hann úti á sléttum velli, sér þá önga höll ok önga borg. Gengr hann þá leið sína braut, ok kemr heim í ríki sitt, ok segir þau tíðindi, er hann hefir sét ok heyrt, ok eptir honum sagði hverr maðr öðrum þessar sögur.

EPTIRMÁLI.

Enn Æsir setjast þá á tal, ok ráða ráðum sínum, ok minnast á þessar frásagnir allar, er honum váru sagðar, ok gefa nöfn þessi hin sömu, er áðr váru nefnd, mönnum ok stöðum, þeim er þar váru til þess, at þá er langar stundir liði, at menn skyldu ekki ifast í, at allir væri einir þeir Æsir, er nú var frá sagt, ok þessir, er þá váru þau sömu nöfn gefin. Þar var þá Þórr kallaðr, ok er sá Ása-Þórr, hinn gamli, sá er Öku-Þórr, ok honum eru kend þau stórvirki, er Ektor gerði í Tróju. Enn þat hyggja menn, at Tyrkir hafi sagt frá Úlixes ok hafi þeir hann kallat Loka, því at Tyrkir váru hans hinir mestu óvinir.

BRAGARŒÐUR.

1. Einn maðr er nefndr Ægir eða Hlér. Hann bjó í ey þeirri, er nú er köllut Hlésey, hann var mjök fjölkunnigr. Hann gerði ferð sína til Ásgarðs; enn er Æsir vissu ferð hans, var honum fagnat vel, ok þó margir hlutir með sjónhverfingum; ok um kveldit, er drekka skyldi, þá lét Óðinn bera inn í höllina sverð, ok váru svá björt, at þar af lýsti, ok var ekki haft ljós annat, meðan við drykkju var setit. Þá gengu Æsir at gildi sínu, ok settust í hásæti XII Æsir, þeir er dómendr skyldu vera, ok svá váru nefndir: Þórr, Njörðr, Freyr, Týr, Heimdallr, Bragi, Viðarr, Vali, Ullr, Hœnir, Forseti, Loki. Slíkt sama Ásynjur: Frigg, Freyja, Gefjun, Iðunn, Gerðr, Sigun, Fulla, Nanna. Ægi þótti göfugligt þar um at sjást; veggþili

öll váru þar tjöldut með fögrum skjöldum; þar var ok áfenginn mjöðr, ok mjök drukkit. Næsti maðr Ægi sat Bragi, ok áttust þeir við drykkju ok orðaskipti; sagði Bragi Ægi frá mörgum tíðindum, þeim er Æsir höfðu átt.

2. Hann hóf þar frásögn, at þrír Æsir fóru heiman, Óðinn ok Loki ok Hœnir, ok fóru um fjöll ok eyðimerkr, ok var íllt til matar. Enn er þeir koma ofan í dal nakkvarn, sjá þeir öxnaflokk, ok taka einn uxann, ok snúa til seyðis. Enn er þeir hyggja, at soðit mun vera, raufa þeir seiðinn, ok var ekki soðit. Ok í annat sinn er þeir raufa seyðinn, þá er stund var liðin, ok var ekki soðit; mæla þeir þá sín á milli, hverju þetta mun gegna. Þá heyra þeir mál í eikina upp yfir sik, at sá, er þar sat, kvaðst ráða því, er eigi soðnaði á seyðinum. Þeir litu til, ok sat þar örn, ok eigi lítill. Þá mælti örninn: vilit þér gefa mér fylli mína af oxanum, þá mun soðna á seyðinum. Þeir játa því. Þá lætr hann sígast or trénu ok sezt á seyðinn, ok leggr upp þegar hit fyrsta lær oxans II ok báða bógana. Þá varð Loki reiðr, ok greip upp mikla stöng, ok reiðir af öllu afli, ok rekr á kroppinn erninum. Örninn bregzt við höggit, ok flýgr upp; þá var föst stöngin við kropp arnarins, ok hendr Loka við annan enda. Örninn flýgr hart, svá at fœtr Loka taka niðr grjótit ok urðir ok viðu; hendr hans hyggr hann at slitna munu or öxlum. Hann kallar, ok biðr allþarfliga örninn friðar; enn hann segir, at Loki skal aldri lauss verða, nema hann veiti honum svardaga, at koma Iðunni út of Ásgarð með epli sín; enn Loki vill þat, verðr hann þá lauss, ok ferr til lagsmanna sinna; ok er eigi at sinni sögð fleiri tíðindi um þeirra ferð, áðr þeir koma heim. Enn at ákveðinni stundu teygir Loki Iðunni út um Ásgarð í skóg nokkvorn, ok segir, at hann hefir fundit epli, þau er henni munu gripir í þykkja ok bað, at hon skal hafa með sér sín epli, ok bera saman ok hin. Þá kemr þar Þjassi jötunn í arnarham, ok tekr Iðunni ok flýgr braut með, ok í Þrymheim til búss síns. Enn Æsir urðu illa við hvarf Iðunnar, ok gerðust þeir

brátt hárir ok gamlir. Þá áttu Æsir þing, ok spyrr hverr annan, hvat síðarst vissi til Iðunnar; enn þat var sét síðarst, at hon gekk út or Ásgarði með Loka. Þá var Loki tekinn ok fœrðr á þingit, ok var honum heitit bana eða píslum. Enn er hann varð hræddr, þá kvaðst hann mundu sœkja eptir Iðunni í Jötunheima, ef Freyja vill ljá honum valsham, er hon á. Ok er hann fær valshaminn, flýgr hann norðr í Jötunheima, ok kemr einn dag til Þjassa jötuns; var hann róinn á sæ, enn Iðunn var ein heima; brá Loki henni í hnotarlíki, ok hafði í klóm sér, ok flýgr sem mest. Enn er Þjassi kom heim ok saknar Iðunnar, tekr hann arnarhaminn, ok flýgr eptir Loka, ok dró arnsúg í flugnum. Enn er Æsirnir sá, er valrinn flaug með hnotina, ok hvar örninn flaug, þá gengu þeir út undir Ásgarð, ok báru þannig byrðar af lokarspánum. Ok þá er valrinn flaug inn of borgina, lét hann fallast niðr við borgarvegginn; þá slógu Æsirnir eldi í lokarspánuna, enn örninn mátti eigi stöðva sik, er hann misti valsins; laust þá eldinum í fiðri arnarins, ok tók þá af fluginn. Þá váru Æsirnir nær, ok drápu Þjassa jötun fyrir innan Ásgrindr, ok er þat víg allfrægt. Enn Skaði, dóttir Þjassa jötuns, tók hjálm ok brynju ok öll hervápn, ok ferr til Ásgarðs, at hefna föður síns; enn Æsir buðu henni sætt ok yfirbœtr; ok hit fyrsta, at hon skal kjósa sér mann af Ásum, ok kjósa af fótum, ok sjá ekki fleira af. Þá sá hon eins manns fœtr forkunnar fagra, ok mælti: þenna kýs ek, fátt mun ljótt á Baldri. Enn þat var Njörðr or Nóatúnum. Þat hafði hon ok í sættargjörð sinni, at Æsir skyldu þat gera, er hon hugði at þeir skyldu eigi mega, at hlœja hana. Þá gerði Loki þat, at hann batt um skegg geitar nokkvorrar, ok öðrum enda um hreðjar sér, ok létu þau ýmsi eptir, ok skrækti hvártveggja við hátt; þá lét Loki fallast í kné Skaða, ok þá hló hon; var þá gjör sætt af Ásanna hendi við hana. Svá er sagt, at Óðinn gerði þat til yfirbóta við hana, at hann tók augu Þjassa ok kastaði upp á himin, ok gerði af stjörnur tvær. Þá mælti Ægir: mikill þykki mér

Þjassi fyrir sér hafa verit; eða hvers kyns var hann? Bragi svarar: Ölvaldi hét faðir hans, ok merki munu þér at þykkja, ef ek segi þér frá honum. Hann var mjök gullauðigr; enn er hann dó, ok synir hans skyldu skipta arfi, þá höfðu þeir mæling at gullinu, er þeir skiptu, at hverr skyldi taka munnfylli sína, ok allir jafnmargar. Einn þeirra var Þjassi, II. Iði, III. Gangr. Enn þat höfum vér orðtak nú með oss, at kalla gullit munntal þessa jötna; enn vér felum í rúnum eða í skáldskap svá, at vér köllum þat mál eða orð eða tal þessa jötna. Þá mælti Ægir: þat þykki mér vera vel fólgit í rúnum. Ok enn mælti Ægir:

3. Hvaðan af hefir hafizt sú íþrott, er þér kallit skáldskap? Bragi svarar: þat váru upphöf til þess, at guðin höfðu ósætt við þat fólk, er Vanir heita; enn þeir lögðu með sér friðstefnu, ok settu grið á þá lund, at þeir gengu hvárirtveggju til eins kers, ok spýttu í hráka sína. Enn at skilnaði, þá tóku goðin ok vildu eigi láta týnast þat griðamark, ok sköpuðu þar or mann; sá heitir Kvásir. Hann er svá vitr, at engi spyrr hann þeirra hluta, er eigi kann hann orlausn; ok hann fór víða um heim, at kenna mönnum frœði, ok þá er hann kom at heimboði til dverga nokkvorra, Fjalars ok Galars, þá kölluðu þeir hann með sér á einmæli, ok drápu hann, létu renna blóð hans í tvö ker ok einn ketil, ok heitir sá Óðrœrir, enn kerin hétu Són ok Boðn; þeir blendu hunangi við blóðit, ok varð þar af mjöðr sá, er hverr, er af drekkr, verðr skáld ok frœðamaðr. Dvergarnir sögðu Ásum, at Kvásir hefði kafnat í mannviti, fyrir því at engi var þá svá fróðr, at spyrja kynni hann fróðleiks.

4. Þá buðu þessir dvergar til sín jötni þeim, er Gillingr heitir, ok konu hans. Þá buðu dvergarnir Gillingi at róa á sæ með sér. Enn er þeir fóru fyrir land fram, röru dvergarnir á boða, ok hvelfði skipinu. Gillingr var ósyndr, ok týndist hann; enn dvergarnir réttu skip sitt ok reru til lands. Þeir sögðu konu hans þenna atburð, enn hon kunni illa, ok grét

hátt. Þá spurði Fjalarr hana, ef henni mundi hugléttara, ef hon sæi út á sæinn, þar er hann hafði týnzt; enn hon vildi þat. Þá mælti hann við Galar, bróður sinn, at hann skal fara upp yfir dyrnar, er hon gengi út. ok láta kvernstein falla í höfuð henni, ok taldi sér leiðast óp hennar; ok svá gerði hann. Þá er þetta spurði Suttungr jötunn, son Gillings, ferr hann til, ok tók dverganа, ok flytr á sæ út, ok setr þá í flœðarsker. Þeir biðja Suttung sér lífsgriða, ok bjóða honum til sættar í föðurgjöld mjöðinn dýra, ok þat verðr at sætt með þeim; flytr Suttuugr mjöðinn heim, ok hirðir, þar sem heita Hnitbjörg, setr þar til gæzlu dóttur sína, Gunnlöðu. Af þessu köllum vær skáldskapinn Kvásis blóð eða dverga drekku eða fylli eða nakkvarskonar lög Óðrœris eða Boðnar eða Sónar eða farkost dverga, fyrir því at sá mjöðr flutti þeim fjörlausn or skerinu, eða Suttunga mjöð, eða Hnitbjarga lög.

5. Þá mælti Ægir: myrkt þykki mér þat mælt, at kalla skáldskap með þessum heitnm; enn hvernig komu þeir Æsir at Suttunga miði? Bragi svarar: sjá saga er til þess, at Óðinn fór heiman, ok kom þar er þrælar níu slógu hey. Hann spyrr, ef þeir vili, at hann brýni ljá þeirra. Þeir játa því. Þá tekr hann hein af belti sér, ok brýndi; enn þeim þótti bíta ljárnir myklu betr, ok föluðu heinina. Enn hann mat svá, at sá, er kaupa vildi, skyldi gefa við hóf; enn allir kváðust vilja, ok báðu hann sér selja; enn hann kastaði heininni í lopt upp; enn allir vildu henda; þá skiptust þeir svá við, at hverr brá ljánum á háls öðrum. Óðinn sótti til náttstaðar til jötuns þess, er Baugi hét, bróðir Suttungs. Baugi kallaði íllt fjárhald sitt, ok sagði, at þrælar hans níu höfðu drepizt, enn taldist eigi vita sér ván verkmanna. Enn Óðinn nefndist fyrir honum Bölverkr; hann bauð at taka upp IX manna verk fyrir Bauga, enn mælti sér til kaups einn drykk af Suttunga miði. Baugi kvað einskis ráðs eiga af miðinum; sagði, at Suttungr vildi einn hafa, enn fara kveðst hann mundu með Bölverki, ok freista, ef þeir fengi mjöðinn. Bölverkr vann um sumarit IX mannsverk

fyrir Bauga, enn at vetri beiddist hann Bauga leigu sinnar. Þá fara þeir báðir. Baugi segir Suttungi, bróður sínum, kaup þeirra Bölverks, enn Suttungr synjar þverliga hvers dropa af miðinum. Þá mælti Bölverkr til Bauga, at þeir skyldu freista væla nokkvorra, ef þeir megi ná miðinum, enn Baugi lætr þat vel vera. Þá dregr Bölverkr fram nafar, þann er Rati heitir, ok mælti, at Baugi skal bora bjargit, ef nafarinn bítr. Hann gerir svá. Þá segir Baugi, at gögnum er borat bjargit, enn Bölverkr blæss í nafars-raufina, ok hrjóta spænirnir upp í móti honum. Þá fann hann, at Baugi vildi svíkja hann, ok bað bora gögnum bjargit. Baugi boraði enn; enn er Bölverkr bléss annat sinn, þá fuku inn spænirnir. Þá brást Bölverkr í ormslíki, ok skreið í nafars-raufina, enn Baugi stakk eptir honum nafrinum, ok misti hans. Fór Bölverkr þar til, sem Gunnlöð var, ok lá hjá henni III nætr, ok þá lofaði hon honnm at drekka af miðinum III drykki. Í hinum fyrsta drykk drakk hann allt or Óðrœri, enn í öðrum or Boðn, í hinum þriðja or Són, ok hafði hann þá allan mjöðinn. Þá brást hann í arnarham, ok flaug sem ákafast. Enn er Suttungr sá flug arnarins, tók hann sér arnarham, ok flaug eptir honum. Enn er Æsir sá, hvar Óðinn flaug, þá settu þeir út í garðinn ker sín. Enn er Óðinn kom inn of Ásgarð, þá spýtti hann upp miðinum í kerin; enn honum var þá svá nær komit, at Suttungr mundi ná honum, at hann sendi aptr suman mjöðinn: ok var þess ekki gætt, hafði þat hverr er vildi, ok köllum vér þat skáldfífla hlut. Enn Suttunga-mjöð gaf Óðinn Ásunum, ok þeim mönnum, er yrkja kunnu; því köllum vér skáldskapinn feng Óðins ok fund, ok drykk hans ok gjöf hans, ok drykk Ásanna.

6. Þá mælti Ægir: hversu á marga lund breytit þér orðtökum skáldskapar? eða hversu mörg eru kyn skáldskaparins? Þá mælti Bragi: tvenn eru kyn, þau er greina skáldskap allan. Ægir spyrr: hver tvenn? Bragi svarar: mál ok hættir. Hvert máltak er haft til skáldskapar? Þrenn er grein skáldskapar-máls. Hver? Svá, at nefna hvern hlut, sem heitir;

önnur grein er sú, er heita fornöfn; enn III. málsgrein, er köllut er kenning, ok er sú grein svá sett, at vér köllum Óðin eða Þór eða Tý, eða einhvern af Ásum eða Álfum, at hverr þeirra er ek nefni til, þá tek ek með heiti af eign annars Ássins, eða get ek hans verka nokkvorra; þá eignast hann nafnit, enn eigi hinn, er nefndr var. Svá sem vér köllum Sigtý eða Hangatý eða Farmatý, þat er þá Óðins heiti ok köllum vér þat kent heiti. Svá ok at kalla Reiðartý.

EPTIRMÁLI.

Enn þetta er nú at segja ungum skáldum, þeim er girnast at nema mál skáldskapar ok heyja sér orðfjölda með fornum heitum, eða girnast þeir at kunna skilja, þat er hulit er kveðit; þá skili hann þessa bók til fróðleiks ok skemtunar. Enn ekki er at gleyma eða ósanna svá þessar sögur, at taka ór skáldskapinum fornar kenningar, þær er höfuðskáld hafa sér líka látit, enn eigi skulu kristnir menn trúa á heiðin goð ok eigi á sannyndi þessar sagnar, annan veg enn svá sem hér finnst í upphafi bókar, er sagt er frá atburðum þeim, er mannfólkit viltist frá réttri trú, ok þá næst frá Tyrkjum, hvernig Asíamenn, þeir er Æsir eru kallaðir, fölsuðu frásagnir þær frá þeim tíðindum, er gerðust í Trója, til þess at landfólkit skyldi trúa þá guð vera.

Príamus konungr í Tróju, var höfðingi mikill yfir öllum her Tyrkja, ok hans synir váru tignastir af öllum her hans. Sá salr hinn ágæti, er Æsir kallaðu Brímissal eða bjórsal, þat var höll Príamus konungs. Enn þat er þeir gera langa frásögn of ragnarökr, þat er Trójumanna orosta. Þat er frá sagt, at

Öku-Þórr egndi oxahöfði ok dró at borði Miðgarðsorm, enn ormrinn hélt svá lífinu, at hann sökktist í hafit; eptir þeim dœmum er þetta sagt, er Ektor drap Volúkrontem, ágætan kappa, at ásjáanda hinum mikla Akilli. ok teygði hann svá at sér með höfði hins drepna, þess er þeir jöfnuðu til oxans, þess er Öku-Þórr hafði höfuðit af. Enn er Akillevs var dreginn í þetta ófœri með sínu kappi, þá var honum sú ein lífshjálpin, at flýja undan banvænligu höggi Hektoris, ok þó sárr. Svá er ok sagt, at Ektor sótti svá ákafliga orostuna, ok svá miklir váru ofrhugir hans, er hann sá Akillevs, at engi hlutr var svá sterkr, at standast mætti fyrir honum. Ok er hann misti Akillevs, ok hann var flýiðr, þá sefaði hann svá reiði sína, at hann drap þann kappa, er Roddrus hét; svá sögðu Æsir, at þá er Öku-Þórr misti ormsins, þá drap hann Ými jötun. Enn við ragnarökr kom Miðgarðsormr váveiflega at Þór, ok blés á hann eitri, ok hjó hann til bana; enn eigi nentu Æsir at segja svá, at Öku-Þórr hefði svá látizt, at einn stigi yfir hann dauðan, þótt svá hefði verit. Enn meirr hröpuðu þeir frásögninni, enn satt var, er þeir sögðu, at Miðgarðsormr fengi þar bana; enn þat fœrðu þeir til, þótt Akillevs bæri banaorð af Ektori, þá lá hann dauðr á sama velli af þeim sökum; þat gerðu þeir Elenus ok Alexander, þann Elenus kalla Æsir Ala. Þat segja þeir, at hann hefndi bróður síns, ok hann lifði, þá er öll goðin váru dauð, ok slöknaðr var eldrinn, sá er brendr var Ásgarðr ok allar eignir goðanna. Enn Pirrus, honum jöfnuðu þeir til Fenrisúlfs; hann drap Óðin, enn Pirrus mátti vargr heita at þeirra trú; því at eigi þyrmdi hann griðastöðunum, er hann drap konunginn í hofinu fyrir stalla Þórs. Þat kalla þeir Surtaloga er Trója brann. Enn Móði ok Magni, synir Öku-Þórs, kvámu at krefja landa Ala eða Viðar; hann er Eneas; hann kom braut af Tróju, ok vann síðan stór verk. Svá er ok sagt, at synir Ektoris komu til Frigíalands, ok settust sjálfir í þat ríki, enn ráku í braut Elenum.

SKÁLDSKAPARMÁL.

1. Nú skal láta heyra dœmin, hvernig höfuðskáldin hafa látit sér sóma at yrkja eptir þessum heitum ok kenningum; svá sem segir Arnórr jarlaskáld, at hann heiti Allföðr:

Nú hykk slíðrhugaðs segja,
síð léttir mér stríða,
þýtr Allföður, ítum
jarls kostu, brim hrosta.

Hér kallar hann ok skáldskapinn hrosta-brim Allföður. Hávarðr halti kvað svá:

Nú er jódraugum ægis
arnar flaug, ok bauga
hygg ek at heimboð þiggi
Hangagoðs, of vangi

Svá kvað Víga-Glúmr:

Lattist herr með höttu
Hangatýs at ganga,
þótti-t þeim at hætta
þekkiligt fyrir brekku.

Svá kvað Refr:

Opt kom, jarðar leiptra
er Baldr hniginn, skaldi
hollr, at helgu fulli
Hrafnásar mér, stafna.

Svá kvað Eyvindr skáldaspillir:

Ok Sigurð, hinn
er svönum veitti
hróka bjór
Haddingja vals
Farmatýs,
fjörvi næmdu

jarðráðendr
á Ogle.

Svá kvað Glúmr Geirason:

Þar var, þrafna byrjar
þeim stýrðu goð beima,
sjálfr í sœki-álfi
Sigtýr Atals dýra.

Svá kvað Eyvindr enn:

Göndul ok Skögul
sendi Gauta-týr,
at kjósa of konunga,
hverr Yngva ættar
skyldi með Óðni fara
ok í Valhöllu vera.

Svá kvað Úlfr Uggason:

Ríðr at vilgi víðu
víðfrægr, enn mér líða,
Hropta-týr, of hvápta
hróðrmál, sonar báli.

Svá kvað Þjóðólfr hinn hvinverski:

Valr lá þar á sandi,
vitinn inum eineygja
Friggjar faðmbyggvi;
fögnuðum dáð slíkri.

Þetta kvað Hallfreðr:

Sannyrðum spenr sverða
snarr þiggjandi viggjar
barrhaddaða byrjar
biðkván und sik Þriðja.

Hér er þess dœmi, at jörð er köllut kona Óðins í skáldskap. Svá er hér sagt at Eyvindr kvað:

Hermóðr ok Bragi,
kvað Hroptatýr,
gangit í gögn grami;

því at konungr ferr,
sá er kappi þykkir,
til hallar hinnig.

Svá kvað Kórmakr:

Eykr með ennidúki
jarðhlutr Día fjarðar
breyti, hún sá er beinan
bindr. Seið Yggr til Rindar.

Svá kvað Steinþórr:

Forngervum á ek firnum,
farms Gunnlaðar arma
horna foss at hrósa
hlítstyggs, ok þó lítlum.

Svá kvað Úlfr Uggason:

Þar hykk sigrunni svinnum
sylgs Valkyrjur fylgja
heilags tafns ok hrafna.
Hlaut innan svá minnum.

Svá kvað Egill Skallagrímsson:

Blót ek eigi af því
bróður Vílis,
guð jarðar,
at ek gjarn sjá;
þó hefir Míms-vinr
mér of fengit
bölva bœtr,
er it betra telk.
Gafumk íþrótt
úlfs of bagi
vígi vanr
vammi firða.

Hér er hann kallaðr guð jarðar ok Míms-vinr ok úlfs-bagi. Svá kvað Refr:

Þér eigu vér veigar,
Valgautr, salar brautar,
Fals, hrannvala fannar,
framr, valdi tamr, gjalda.

Svá kvað Einarr skálaglamm:

Hljóta mun ek, né hlítik,
Hertýss, of þat frýju,
fyrir örþeysi at ausa
austr víngnoðar flausta.

Svá sem Úlfr kvað Uggason:

Kostigr ríðr at kesti
kynfróðs, þeim er goð hlóðu,
Hrafnfreistaðar hesti
Heimdallr at mög fallinn.

Svá er sagt í Eyríksmálum:

Hvat er þat drauma? (kvað Óðinn)
Ek hugðumk fyrir dag rísa,
Valhöll ryðja
fyrir vegnu fólki;
vekta ek Einherja,
bæða ek upp rísa,
bekki at strá,
bjórker leyðra;
valkyrjur vín bera,
sem vísi komi.

Þat kvað Kórmakr:

Algildan bið ek aldar
allvald of mér halda
ýs bifvangi Yngva
ungr. Fór Hroptr með Gungni

Þat kvað Þórólfr:

Sagði hitt, er hugði,
Hliðskjálfar gramr sjálfum

Eisar vargr fyrir vísa,
verk rögnis mér högna,
þýtr Óðrœris alda
aldr, hafs, við flés galdra.

Ok enn, sem hann kvað:

Nú er þats Boðnar bára
bergsaxa, tér vaxa
görvi í höll ok heyri,
hljóð, fley jöfurs þjóðir.

Ok sem kvað Eilífr Guðrúnarson:

Verði þér, alls orða
oss grœr of kon mœran
á sefreinu Sónar
sáð vingjöfum ráða.

Svá, sem kvað Völu-Steinn:

Heyr Míms vinar mína,
mér er fundr gefinn Þundar,
við góma sker glymja,
glaumbergs, Egill, strauma.

Svá kvað Ormr Steinþórsson:

Seggir þurfu-t ala ugg,
engu snýr ek í Viðurs feng
háði, kunnum hróðrsmíð
haga of minn brag.

Svá kvað Úlfr Uggason:

Hoddmildum tér hildar
hugreifum Óleifi,
hann vil ek at gjöf Grímnis,
geð njarðar lá, kveðja

Skáldskapr er kallaðr sjár eða lögr dverganna, fyrir því at Kvásis blóð var lögr í Óðrœri, áðr mjöðrinn væri gjörr, ok þar gerðist hann í katlinum, ok er hann kallaðr fyrir því hverlögr Óðins, svá sem kvað Eyvindr, ok fyrr var ritað:

Meðan hans ætt
í hverlegi
Gálga-farms
til goða teljum.

Enn er kallaðr skáldskaprinn far eða lið dverganna; lið heitir öl, ok lið heitir skip; svá er tekið til dœma, at skáldskapr er nú kallaðr fyrir því skip dverga. Svá sem hér segir:

Bæði á ek til brúðar
bergjarls ok skip dverga
sollinn vind at senda
seinfirnd götu eina.

3. Hvernig skal kenna Þór? Svá at kalla hann son Óðins ok Jarðar; faðir Magna ok Móða ok Þrúðar; verr Sifjar; stjúpfaðir Ullar; stýrandi ok eigandi Mjölnis ok megingjarða, Bilskirnis; verjandi Ásgarðs, Miðgarðs; dólgr ok bani jötna ok tröllkvenna; vegandi Hrungnis, Geirröðar, Þrívalda; drottinn Þjálfa ok Rösku; dólgr Miðgarðsorms; fóstri Vingnis ok Hlóru. Svá kvað Bragi skáld:

Vaðr lá Viðris arfa
vilgi slakr, er raktist
á Eynefis öndri
Jörmungandr at sandi.

Svá kvað Ölver hnúfa:

Œstist allra landa
umgjörð ok sonr Jarðar.

Svá kvað Eilífr:

Vreiðr stóð Vrösku bróðir,
vá gagn faðir Magna.
Skelfr-a Þórs né Þjálfa
þróttar steinn við ótta.

Ok sem kvað Eysteinn:

Leit á brattrar brautar
baug hvassligum augum

œstist áðr at flausti
augs búð, faðir Þrúðar.

Enn kvað Eysteinn:

Sín bjó Sifjar rúni
snarla fram með karli,
hornstraum getum Hrímnis
hrœra, veiðarfœri.

Ok enn kvað hann:

Svá brá viðr, at sýjur
seiðr rendi fram breiðar
jarðar, út at borði
Ulls mágar hnefar skullu.

Svá kvað Bragi:

Hamri fórsk í hægri
hönd, þá er allra landa,
œgir öflugbörðu,
endiseiðs of kendi,

Svá kvað Gamli:

Meðan gramr hinn er svik samdi
snart Bilskirnis hjarta
grundar fisk með grandi
gljúfr skeljungs nam rjúfa.

Svá kvað Þorbjörn Dísar-skáld:

Þórr hefir Yggs með árum
Ásgarð af þrek varðan.

Svá kvað Bragi:

Ok borðróins barða
brautar hringr inn ljóti
á haussprengi Hrungnis
harðgeðr neðan starði.

Enn kvað Bragi:

Vel hafit yðrum eykjum
aptr Þrívalda haldit

simbli sumbls of mœrum
sundrkljúfr níu höfða.

Svá kvað Eilífr:

Þröngvir gein við þungum
þangs rauðbita tangar
kveldrunninna kvenna
kunnleggs alin-munni

Svá kvað Bragi:

Þjokkvöxnum kvaðsk þykkja
þikling firin-mikla
hafra njóts at höfgum
hætting megindrætti.

Svá kvað Úlfr:

Fullöflugr lét fellir
fjallgauts hnefa skjalla,
ramt mein var þat, reyni
reyrar leggs við eyra.

Enn kvað Úlfr:

Víðgýmnir laust Vimrar
vaðs af fránum naðri
hlusta grunn við hrönnum.
Hlaut innan svá minnum.

Hér er hann kallaðr jötunn Vimrar-vaðs. Á heitir Vimur, er Þórr óð, þá er hann sótti til Geirröðargarða. Ok svá kvað Vetrliði:

Leggi brauzt þú Leiknar,
lamðir Þrívalda,
steyptir Starkaði,
stéttu of Gjálp dauða.

Ok svá kvað Þorbjörn Dísar-skáld:

Ball í Keilu kolli,
Kjallandi brauzt þú alla,
áðr draptu Lut ok Leiða,
léztu dreyra Bússeyru;

heptir þú Hengjankjöptu,
Hyrrokkin dó fyrri;
þó var snemr in sáma
Svívör numin lífi.

4. Hvernig skal kenna Baldr? Svá at kalla hann son Óðins ok Friggjar; ver Nönnu; faðir Forseta, eigandi Hringhorna ok Draupnis, dólgr Haðar, Heljar-sinni, Gráta-guð. Úlfr Uggason hefir kveðit eptir sögu Baldrs langt skeið í Húsdrápu, ok ritat er áðr dœmi til þess, er Baldr er svá kendr.

5. Hvernig skal kenna Njörð? Svá, at kalla hann Vanaguð eða Vana-nið eða Van, ok föður Freys ok Freyju, gefjanda guð. Svá segir Þórðr Sjárreksson:

Varð sjálf suna,
nam-a snotr una,
Kjalarr of tamdi,
kvóðu-t. Hamdi,
Goðrún bani,
goðbrúðr Vani,
heldr vel mara,
hjörleik spara.

Hér er þess getit, er Skaði gekk frá Nirði, sem fyrr er ritat.

6. Hvernig skal kenna Frey? Svá at kalla hann son Njarðar, bróður Freyju, ok enn Vana-guð ok Vana-nið, ok Vanr ok árguð, ok fégafa. Svá kvað Egill Skallagrímsson:

Þvíat Grjótbjörn
of gœddan hefir
Freyr ok Njörðr
at fjárafli.

Freyr er kallaðr Belja-dólgr, svá sem kvað Eyvindr skáldaspillir:

Þá er útröst
jarla bagi
Belja dólgs
byggja vildi.

Hann er eigandi Skíðblaðnis ok galtar þess, er Gullinbusti heitir svá sem hér segir:

Ívaldasynir
gengu í árdaga
Skíðblaðni at skapa,
skipa bazt,
skírum Frey,
nýtum Njarðar bur.

Svá segir Úlfr Uggason:

Ríðr á börg til borgar
böðfróðr sonar Óðins
Freyr ok fólkum stýrir
fyrstr gulli byrstum.

Hann heitir ok Slíðrugtanni.

7. Hvernig skal Heimdall kenna? Svá at kalla hans son níu mœðra, vörð goða, svá sem fyrr er ritat, eða hvíta Ás, Loka-dólgr, mensœkir Freyju. Heimdallar höfuð heitir sverð: svá er sagt, at hann var lostinn mannshöfði í gögnum. Um hann er kveðit í Heimdallar galdri, ok er síðan kallat höfuð mjötuðr Heimdallar; sverð heitir manns-mjötuðr. Heimdallr er eigandi Gulltopps; hann er ok tilsœkir Vágaskers og Singasteins; þá deildi hann við Loka um Brísingamen; hann heitir ok Vindler. Úlfr Uggason kvað í Húsdrápu langa stund eptir þeirri frásögu, er þess þar getit, er þeir váru í sela-líkjum. Hann er ok sonr Óðins.

8. Hvernig skal kenna Tý? Svá at kalla hann einhenda Ás ok Úlfs-fóstra, víga-guð, son Óðins.

9. Hvernig skal kenna Braga? Svá, at kalla hann Iðunnar ver, frumsmið bragar, ok hinn síðskeggja Ás; af hans nafni er sá kallaðr skeggbragi, er mikit skegg hefir; ok sonr Óðins.

10. Hvernig skal kenna Viðar? Hann má kalla hinn þögla Ás, eiganda járnskós, dólg ok bana Fenrisúlfs, hefniás goðanna, byggiás föðurtópta, ok son Óðins, bróður Ásanna.

11. Hvernig skal kenna Vala? Svá, at kalla hann son Óðins ok Rindar, stjúp Friggjar, bróður Ásanna, hefniás Baldrs, dólg Haðar ok bana hans, byggvanða föðurtópta.

12. Hvernig skal kenna Höð? Svá, at kalla hann blinda Ás, Baldrs bana, skjótanda Mistilteins, son Óðins, Heljar sinna, Vala-dólg.

13. Hvernig skal kenna Ull? Svá, at kalla hann son Sifjar, stjúp Þórs, öndur-ás, boga-ás, veiði-ás, skjaldar-ás.

14. Hvernig skal kenna Hœni? Svá, at kalla hann sessa eða sinna eða mála Óðins, ok hinn skjóta ás, ok hinn langa fót, ok ör-konung.

15. Hvernig skal kenna Loka? Svá, at kalla son Farbauta ok Laufeyjar ok Nálar, bróður Býleists ok Helblinda, föður Vonargands, þat er Fenrisúlfr, ok Jörmungands þat er Miðgarðsormr, ok Heljar ok Nara ok Ala, frænda ok föðurbróður, sinna ok sessa Óðins ok Ása, heimsœki ok kistuskrúð Geirröðar; þjófr jötna, hafrs ok Brísingamenns ok Iðunnar epla; Sleipnis frænda; verr Sigynjar, goða dólgr, hárskaði Sifjar, bölva-smiðr, hinn slœgi Áss, rœgjandi ok vælandi goðanna, ráðbani Baldrs, hinn bundni Áss, þrætudólgr Heimdallar ok Skaða. Svá sem hér segir Úlfr Uggason:

Ráðgegninn bregðr ragna
rein at Singasteini
frœgr við firna slœgjan
Farbauta mög vari.
Móðöflugr ræðr mœðra
mögr hafnýra fögru,
kynni ek, áðr ok einnar
átta mærðar þáttum.

Hér er þess getit, at Heimdallr er son níu mœðra.

16. Nú skal enn segja dœmi, af hverju þær kenningar eru, er nú váru ritaðar, er áðr váru eigi dœmi til sögð. Svá sem Bragi sagði Ægi, at Þórr var farinn í austrvega at berja tröll, enn Óðinn reið Sleipni í Jötunheima, ok kom til þess

jötuns, er Hrungnir hét. Þá spyrr Hrungnir, hvat manna sá er með gullhjálminn er ríðr lopt ok lög, ok segir, at hann á furðu góðan hest. Óðinn sagði, at þar vill hann veðja fyrir höfði sínu, at engi hestr skal vera jafngóðr í Jötunheimum. Hrungnir segir, at sá er góðr hestr, enn hafa lézt hann mundu myklu stórfetaðra hest; sá heitir Gullfaxi. Hrungnir varð reiðr, ok hleypr upp á hest sinn, ok hleypir eptir honum, ok hyggr at launa honum ofrmæli. Óðinn hleypti svá mikit, at hann var á öðru leiti fyrir; enn Hrungnir var í svá miklum jötunmóð, at hann fann eigi fyrr, enn hann sótti inn of Ásgrindr. Ok er hann kom at hallardurum, buðu Æsir honum til drykkju; hann gekk í höllina, ok bað fá sér drykkju; váru þá teknar þær skálir, er Þórr var vanr at drekka or, ok snerti Hrungnir or hverri. Enn er hann gerðist drukkinn, þá skorti eigi stór orð; hann lézt skyldu taka upp Vallhöll, ok fœra í Jötunheima, enn sökkva Ásgarði, enn drepa guð öll, nema Freyju ok Sif vill hann heimfœra með sér; enn Freyja fór þá at skenkja honum; ok drekka lézt hann mundu allt Ása-öl. Enn er Ásum leiddust ofryrði hans, þá nefna þeir Þór. Því næst kom Þórr í höllina, ok hafði uppi á lopti hamarinn, ok var allreiðr, ok spyrr, hverr því ræðr, er jötnar hundvísir skulu þar drekka, eða hverr seldi Hrungni grið at vera í Valhöll, eða hví Freyja skal skenkja honum, sem at gildi Ása. Þá svarar Hrungnir, ok sér ekki vinaraugum til Þórs; sagði, at Óðinn bauð honum til drykkju, ok hann var á hans griðum. Þá mælti Þórr, at þess boðs skal Hrungnir iðrast, áðr hann komi út. Hrungnir segir, at Ása-Þór er þat lítill frami, at drepa hann vápnlausan; hitt er meira hugraun, ef hann þorir at berjast við hann at landmœri á Grjótunagörðum; ok hefir þat verit mikit fólskuverk, sagði hann, er ek lét eptir heima skjöld minn ok hein; enn ef ek hefða hér vápn mín, þá skyldu við nú reyna hólmgönguna, enn at öðrum kosti, legg ek þér við níðingskap, ef þú vilt drepa mik vápnlausan. Þórr vill fyrir öngan mun bila at koma til einvígis, er honum var hólmr

skoraðr, því at engi hefir honum þat fyrr veitt. Fór þá Hrungnir braut leið sína, ok hleypti ákafliga, þar til er hann kom í Jötunheima; ok var för hans allfræg með jötnum, ok þat, at stefnulag var komit á með þeim Þór; þóttust jötnar hafa mikit í ábyrgð, hverr sigr fengi; þeim var ílls ván at Þór, ef Hrungnir létist fyrir því at hann var þeirra sterkastr. Þá gerðu jötnar mann á Grjótunagörðum af leiri, ok var hann IX rasta hár, enn þriggja breiðr undir hönd, enn ekki fengu þeir hjarta svá mikit, at honum sómdi, fyr enn þeir tóku or meri nokkvorri, ok varð honum þat eigi stöðugt, þá er Þórr kom. Hrungnir átti hjarta þat, er frægt er, af hörðum steini, ok tindótt með III hornum, svá sem síðan er gert ristubragð þat, er Hrungnishjarta heitir; af steini var ok höfuð hans, skjöldr var ok steinn, víðr ok þjokkr, ok hafði hann skjöldinn fyrir sér, er hann stóð á Grjótunagörðum, ok beið Þórs, enn hein hafði hann fyrir vápn, ok reiddi of öxl, ok var ekki dælligr. Á aðra hlið honum stóð leirjötuninn, er nefndr er Mökkrkálfi, ok var hann allhræddr; svá er sagt, at hann meig, er hann sá Þór. Þórr fór til hólmstefnu, ok með honum Þjálfi. Þá rann Þjálfi fram at, þar er Hrungnir stóð, ok mælti til hans: þú stendr óvarliga, jötunn, hefir skjöldinn fyrir þér, enn Þórr hefir sét þik, ok ferr hann hit neðra í jörðu, ok mun hann koma neðan at þér. Þá skaut Hrungnir skildinum undir fœtr sér, ok stóð á, enn tvíhendi heinina. Því næst sá hann eldingar, ok heyrði þrumur stórar; sá hann þá Þór í ásmóði; fór hann ákafliga, ok reiddi hamarinn, ok kastaði um langa leið at Hrungni. Hrungnir fœrir upp heinina báðum höndum, kastar í mót; mœtir hon hamrinum á flugi, ok brotnar sundr heinin, fellr annarr hlutr á jörð, ok eru þar af orðin öll heinberg; annarr hlutr brast í höfði Þór, svá at hann féll fram á jörð; enn hamarinn Mjölnir kom í mitt höfuð Hrungni, ok lamdi hausinn í smán mola, ok féll hann fram yfir Þór, svá at fótr hans lá of háls Þór. Enn Þjálfi vá at Mökkrkálfa, ok féll hann við lítinn orðstír. Þá gekk Þjálfi til Þórs, ok skyldi taka fót Hrungnis

af honum, ok gat hvergi valdit. Þá gengu til Æsir allir, er þeir spurðu, at Þórr var fallinn, ok skyldu taka fótinn af honum, ok fengu hvergi komit. Þá kom til Magni, sonr Þórs ok Járnsöxu; hann var þá þrínættr; hann kastaði fœti Hrungnis af Þór, ok mælti: sé þar ljótan harm, faðir, er ek kom svá síð; ek hygg, at jötun þenna mundak hafa lostit í hel með hnefa mér, ef ek hefða fundit hann. Þá stóð Þórr upp, ok fagnaði vel syni sínum, ok sagði hann mundu verða mikinn fyrir sér: ok vil ek, sagði hann, gefa þér hestinn Gullfaxa, er Hrungnir hafði átt. Þá mælti Óðinn, ok sagði, at Þórr gerði rangt, er hann gaf þann hinn góða hest gýgjar syni, enn eigi föður sínum. Þórr fór heim til Þrúðvanga, ok stóð heinin í höfði honum. Þá kom til völva sú, er Gróa hét, kona Örvandils hins frœkna; hon gól galdra sína yfir Þór, til þess er heinin losnaði. Enn er Þórr fann þat, ok þótti þá ván, at braut mundi ná heininni, þá vildi hann launa Gró lækningina, og gera hana fagna; sagði henni þau tíðindi, at hann hafði vaðit norðan yfir Elivága, ok hafði borit í meis á baki sér Örvandil norðan or Jötunheimum, ok þat til jartegna, at ein tá hans hafði staðit or meisinnm, ok var sú frerin, svá at Þórr braut af, ok kastaði upp á himin, ok gerði af stjörnu þá, er heitir Örvandils-tá. Þórr sagði, at eigi mundi langt til, at Örvandill mundi heim koma. Enn Gróa varð svá fegin, at hon mundi önga galdra, ok varð heinin eigi lausari ok stendr enn í höfði Þór. Ok er þat boðit til varnanar, at kasta hein of gólf þvert, því at þá hrœrist heinin í höfði Þór. Eptir þessi sögu hefir ort Þjóðólfr hvinverski í Haustlöng. Svá segir þar:

Eðr of sér, er jötna
ótti lét of sóttan
hellis brör á hyrjar
haug Grjótuna baugi.
Ók at ísarnleiki
Jarðar sunr, enn dundi,

móðr svall Meila bróður,
mána vegr und hánum.
Knáttu öll, enn Ullar
endilág fyrir mági
grund var grápi hrundin,
ginnunga-ve brinna,
þá er hófregin hafrar
hógreiðar fram drógu,
seðr gekk Svölnis ekkja
sundr, at Hrungnis fundi.
Þyrmð-it Baldrs of barmi,
berg, sólgnum þar dólgi,
hristust björg ok brustu
brann upphiminn, manna,
Mjök frá ek móti hrökkva
myrk hreins baka reinar,
þá er vígligan, vagna
vátt, sinn bana þátti,
Brátt fló bjarga gæti,
band ollu því, randa,
ímun fölr und iljar
íss, vildu svá dísir.
Varð-at höggs frá hörðum
hraundrengr þaðan lengi
trjónu trölls ofruna
tíðr fjöllama, at bíða.
Fjörspillir lét falla
fjálbrs ólágra gjálbra
bölverðungar Belja
bólm á randar hólmi.
Þar hné grundar gilja
gramr fyrir skörpum hamri,
er bergdana bagði
brjótr við jörmunþrjóti.

Ok harðbrotin herju
heimþinguðar vingnis
hvein í hjarna mæni
hein at grundar sveini;
þar svá eðr í Óðins
ólaus burar hausi
stála vikr of stokkinn
stóð Eindriða blóði.
Áðr or hneigi-hlíðum
hárs ölgefjan sára
reiðítýrs it rauða
ryðs hœli böl gœli.
Görla lít ek á Geitis
garði þær of farðir;
baugs þá ek bifum fagða
bifkleif at Þorleifi.

Þá mælti Ægir: mikill þótti mér Hrungnir fyrir sér. Vann Þórr meira þrekvirki nokkvot, þá er hann átti við tröll? Þá svarar Bragi:

17. Mikillar frásagnar er þat vert, er Þórr fór til Geirröðargarða; þá hafði hann eigi hamarinn Mjölni eða megingjarðar eða járngreipr, ok olli því Loki: hann fór með honum. Því at Loka hafði þat hent, þá er hann flaug einusinni at skemta sér með valsham Friggjar, at hann flaug fyrir forvitni sakar í Geirröðargarða, ok sá þar höll mikla, settist, ok sá inn of glugg; enn Geirröðr leit í móti honum, ok mælti, at taka skyldi fuglinn ok fœra honum; enn sendimaðr komst nauðuliga á hallar-vegginn, svá var hann hár; þat þótti Loka gott, er hann sótti erfiðliga til hans, ok ætlaði sér stund, at fljúga eigi upp, fyrr en hann hafði farit allt torleiðit. Enn er maðrinn sótti at honum, þá beinir hann fluginn, ok spyrnir við fast, ok eru þá fœtrnir fastir; var Loki tekinn þar höndum ok fœrðr Geirröði jötni. Enn er hann sá augu hans, þá grunaði hann, at maðr mundi vera, ok bað hann svara, enn Loki þagði. Þá læsti Geirröðr Loka í kistu, ok svelti hann

þar III mánaði. Enn er Geirröðr tók hann upp, og beiddi hann orða; ok sagði Loki hverr hann var, ok til fjörlausnar vann hann Geirröði þess eiða, at hann skyldi koma Þór í Geirröðargarða, svá at hann hefði hvárki hamarinn né megingjarðar.

18. Þórr kom til gistingar til gýgjar þeirrar, er Gríðr er köllut; hon var móðir Viðars hins þögla; hon sagði Þór satt frá Geirröði, at hann var jötunn hundvíss ok illr viðreignar; hon léði honum megingjarða ok járngreipa, er hon átti, ok staf sinn, er heitir Gríðarvölr. Þá fór Þórr til ár þeirrar, er Vimur heitir, allra á mest. Þá spenti hann sik megingjörðum, ok studdi forstreymis Gríðarvöl, enn Loki hélt undir megingjarðar. Ok þá er Þórr kom á miðja ána, þá óx svá mjök áin, at uppi braut á öxl honum. Þá kvað Þórr þetta:

Vax-at-tu nú Vimur.
alls mik vaða tíðir
jötna garða í.
Veiztú, ef þú vex,
at þá vex mér ásmegin
jafnhátt upp sem himinn?

Þá sér Þórr uppi í gljúfrum nokkvorum, at Gjálp, dóttir Geirröðar, stóð þar tveim megin árinnar, ok gerði hon ávöxtinn. Þá tók Þórr upp or ánni stein mikinn, ok kastaði at henni, ok mælti svá: at ósi skal á stemma. Eigi misti hann, þar er hann kastaði til. Ok í því bili bar hann at landi, ok fékk tekit reynirunn nokkvorn, ok steig svá or ánni; því er þat orðtak haft, at reynir er björg Þórs. Enn er Þórr kom til Geirröðar, þá var þeim félögum vísat fyrst í gestahús til herbergis, ok var þar einn stóll til sætis, ok sat þar Þórr. Þá varð hann þess varr, at stóllinn fór undir honum upp at ræfri. Hann stakk Gríðarveli upp í raptana, ok lét sígast fast á stólinn, varð þá brestr mikill, ok fylgði skrækr mikill. Þar höfðu verit undir stólinum dœtr Geirröðar, Gjálp ok Greip, ok hafði hann brotit hrygginn í báðum. Þá kvað Þórr:

Einu sinni neyttak
ásmegins
Jötna görðum í,
þá er Gjálp ok Greip,
Geirraðar dætr,
vildu hefja mik til himins.

19. Þá lét Geirröðr kalla Þór í höllina til leika. Þar váru eldar stórir eptir endilangri höllinni, enn er Þórr kom í höllina gagnvart Geirröði, þá tók Geirröðr með töng járnsíu glóandi, ok kastar at Þór, enn Þórr tók i móti með járngreipum, ok færir á lopt síuna, enn Geirröðr hljóp undir járnsúlu at forða sér. Þórr kastaði síunni, ok laust gögnum súluna, ok gögnum Geirröð, ok gögnum vegginn, ok svá fyrir utan í jörðina. Eptir þessi sögu hefir ort Eilífr Guðrúnarson í Þórsdrápu:

Flugstalla réð fellir
fjörnets goða at hvetja,
drjúgr var Loptr at ljúga
lögseims faðir heiman;
geðreynir kvað grœnar
gauts herþrumu brautir
vilgi tryggr til veggjar
viggs Geirröðar liggja.

Geðstrangrar lét göngu
gammleið Þóarr skammu.
fýstust þeir at þrýsta
Þorns niðjum, sik biðja.
Þá er gjarðvenjuðr görðist,
Gandvíkr skötum ríkri,
endr til Ýmsa kindar,
Iðja setrs, frá Þriðja.

Görr varð í för fyrri
farms meinsvarans arma
sóknar hapts með svipti
sagna galdrs enn Ragnir.

Þyl ek granstrauma Grímnis,
gall manntælendr halla
ópnis ilja gaupnum
Endils á mó spendu.
Ok gangs vanir gengu
gunn vargs himintargu,
friðar, vers til fljóða
frumseyris kom dreyra,
þá er bölkveitir brjóta,
braðgmildr Loka vildi
bræði vændr á brúði
bág sefgrímnis mága.
Ok vegþverrir vörru
vann fetrunnar nannu
hjalts af hagli oltnar
hlaupár um ver gaupu.
Mjök leið or stað stökkvir
stikleiðar veg breiðan
urðar þrjóts, þar er eitri,
æstar þjóðár fnæstu.
Þar í mörk fyrir, markar
málhvettan byr settu,
né hvelvölur hálar,
hóf skot-naðra, sófu.
Knátti hreggi höggvin
hlymþel við möl glymja,
enn fellihryn fjalla
Feðju þaut með steðja.
Harðvaxnar sér herðir
hallands of sik falla,
gat-at, mar njótr hinn neytri,
njarð, ráð fyrir sér gjarðar.
Þverrir lætr, nema þyrri
þorns barna sér Marnar

sneriblóð til svíra
salþaks megin vaksa.
Óðu fast enn friðar
flaut eiðsvara Gauta
setrs, víkingar snotrir
sverð runnar, fen gunnar.
Þurði hrönn at herði
hauðrs runn kykva nauðar,
jarðar skafls af afli
áss, hretviðri blásin.
Unns með íta sinni,
aflraun var þat skaunar
á seil himinsjóla
sjálflopta kom Þjálfi.
Áðu stáli stríðan
straum hrekkmímis ekkjur;
stophnísu fór steypir
stríðlundr með völ Gríðar.
Né djúp akarn drápu
dólgs vamms fírum glamma
stríð kviðjöndum stöðvar
stall við rastar falli.
Ógndjarfan hlutu arfi
eiðs firðar hug meira;
skalf-a Þórs né Þjálfa
þróttar steinn við ótta.
Ok sif-una síðan
sverðs liðhattar gerðu
hlífar borðs við hörða
harðgleipnis dyn barði;
áðr hylríðar hæði
hrjóðendr fjöru þjóðar
við skyldbreta skytju
skàleik Héðins reikar.

L. of C.

Dreif með dróttar kneyfi,
dólg Svíþjóðar kólga
sótti ferð á flótta,
flesdrótt Ívu nesja.
Þá er funristis fasta
flóðrifs Danir, stóðu
knáttu jólnis, ættir,
útves fyrir lúta.
Þers íþróttar hersa
þornranns hugum bornir,
hlymr varð hellis kumra,
hrinbálkar framgingu.
Listi fœrðr í fasta,
friðsein var þar, hreini
gnípu hlöðr á greypan
granahött Ros kvanar.
Ok hám loga himni
hall fylvingum vallar
tróðust þær und tróði
tungls brá sólar þungu;
húfstjóri braut hváru
hreggs vafreyða tveggja
hlátr-elliða hellis
hundfornan kjöl sprundi.
Fátíða nam frœði
fjarðeplis kon jarðar,
mœrar leggs né mugðu
menn ölteiti kenna.
Álmtögar laust Ægir
angrþjóf sega tangu
Óðnis afli soðnum
átruðr í gin Suðra.
Svá at, hraðskyndir, handa
hrapmunum svalg, gunnar,

lyptisylg á lopti
langvinr síu þrangvar,
þá er örþrasis eisu
ás hrímnis fló drósar
til þrámóðnis þrúðar
þjóst af Greipar brjósti
Bifðist höll, þá er höfði
heiðrekr of kom breiðu
und fletbjarnar, fornan
fótlegg þurnis veggjar.
Ítr gulli laust Ullar
jótrs vegtögar þrjóti
meina niðr í miðjan
mest bígyrðil nestu.
Glaums niðjum fór görva
gramr með dreyrgum hamri;
of sal-vanið Synjar
sigr laut arin-brauti.
Kom at tvíviðar tývi
tollr karms, sá er harmi,
brautar liðs, of beiti
bekk falljötuns rekka.
Helblótinn vá hneitir
hógbrotningi skógar
undir jálfrs af afli
Álfheims bliku kálfa.
Né liðföstum Lista
látr valrúgar mátu
aldrminkanda eldar
Ellu steins of bella.

20. Hvernig skal kenna Frigg? Svá, at kalla hana dóttur Fjörgyns, konu Óðins, móður Baldrs, elju Jarðar ok Rindar ok Gunnhlaðar ok Gerðar; sværa Nönnu, drottning Ása ok Ásynja, Fullu ok valshams og Fensala.

21. Hvernig skal Freyju kenna? Svá, at kalla dóttur Njarðar, systur Freys, konu Óðs, móður Hnossar; eigandi valfalls ok Sessrýmnis ok fressa, Brísingamens; Vanagoð, Vanadís, hit grátfagra goð. Svá má kenna allar Ásynjur, at nefna annarrar nafni, ok kenna við eign eða verk sín eða ættir.

22. Hvernig skal kenna Sif? Svá, at kalla hana konu Þórs, Móður Ullar, hit hárfagra goð; elja Járnsöxu, móðir Þrúðar.

23. Hvernig skal kenna Iðunni? Kalla hana konu Braga ok gætandi eplanna, enn eplin ellilyf Ásanna; hon er ok ránfengr Þjassa jötuns, svá sem fyrr er sagt, at hann tók hana braut frá Ásum. Eptir þeirri sögu orti Þjóðólfr hinn hvinverski í Haustlöng:

Hve skal galla gjöldum.
gunnveggjar, brú leggja
raums, þá er er rekka sœmi,
raddsveif, at Þorleifi?
Týframra sé ek tíva
trigglaust ok far þriggja
á hreingöru hlýri
hildar fats ok Þjatsa.
  Seggjöndum fló sagna
snótar úlfr at móti
í gemlis-ham gömlum
glamma ó fyrir skammu.
Settist örn, þar er Æsir,
árgefnar mat báru,
var-a byrgitýr bjarga
bleyðivændr, á seyði.
  Tormiðlaðr var tífum
tálhrein meðal beina,
hvat, kvað hapta snytrir
hjálmfaldinn, mun því valda.

Málspakr of nam mæla
már valkastar báru,
var-a Hœnis vinr hánum
hollr, af fornum þolli.
Fjallgylðir bað fullan
Fetmeila sér deila
hlut af helgu skutli
Hrafnásar vin blása.
Vingrögnir lét vagna.
vígfrękr ofan sígast,
þar er vélsparir váru
varnendr goða farnir.
Fljótt bað foldar drottinn
Farbauta mög varu
þekkiligr með þegnum
þrymseilar hval deila.
Enn af breiðu bjóði
bragðvíss at þat lagði
ósvífrandi Ása
upp þjórhluti fjóra.
Ok slíðrliga síðan
svangr, var þat fyrir langu,
át af eikirótu
okbjörn faðir Mörnar;
áðr djúphugaðr drepi
dólg ballastan vallar
hirðitýr meðal herða
herfangs ofan stangu.
Þá varð fastr við fóstra
farmr Sigynjar arma,
sá er öll regin eygja,
Öndurguðs, í höndum.
Loddi rá við ramman
reimuð Jötunheima,

enn holls vinar Hœnis
hendr við stangar enda.
Fló með fróðgum tífi
fangsæll of veg langan
sveita nagr, svá at slitna
sundr úlfs-föður mundi.
Þá varð Þórs ofruni,
þungr var Loptr of sprunginn,
málunautr hvats mátti
mildings friðar biðją.
Sér bað sagna hrœri
sorgœra mey fœra
þás ellilyf Ása,
áttrunnr Hýmis kunni.
Brunnakrs of kom bekkjar
Brísings goða dísi
girði-þjófr í garða
Grjótníðaðar síðan.
Urðu-t bjartra borða
byggvendr at þat hryggvir;
þá var Ið- með jötnum
-unnr nýkomin sunnan.
Görðust allar áttir
Ingifreys, at þingi
voru heldr, ok hárar,
hamljót regin, gamlar.
Uns hrunsæva hræva
hund ölgefnar fundu,
leiðiþir ok læva
lund ölgefnar bundu.
Þú skalt, véltr, nema vælum,
Veiðr mælti svá, leiðar
munstœrandi mæra
mey aptr, Loki, deyja.

Heyrðak svá þat síðan,
sveik opt Ása leikum
hugreynandi Hœnis
hauks flug bjálba aukinn:
ok lómhugaðr lagði
leikblaðs reginn fjaðrar
ern at öglis barni
arnsúg faðir Marnar.
Hófu skjótt, enn skófu
sköpt, ginnregin brinna:
enn son biðils sviðnar,
sveipr varð í för, Greipar.
Þats of far á fjalla
Finns ilja brú minni;
baugs þá ek bifum fágða
bifkleif at Þórleifi.

24. Hvernig skal kenna himin? Svá, at kalla hann Ýmishaus, ok þar af jötuns haus, ok erfiði eða byrði dverganna, eða hjálm, Vestra ok Austra, Suðra, Norðra: land sólar ok tungls ok himintungla, vagna ok veðra; hjálmr eða hús lopts ok jarðar ok sólar. Svá kvað Arnórr jarlaskáld:

Ungr sköldungr stígr aldri
jafnmildr á við skildar;
þess var grams und gömlum
gnóg rausn Ýmis hausi

Ok enn, sem hann kvað:

Björt verðr sól at svartri,
sökkr fold í mar dökkvan,
brestr erfiði Austra,
allr glymr sjár á fjallum.

Ok enn, sem kvað Böðvar halti:

Alls engr verðr Inga
undir sólar grundu

böðvar-hvatr né betri
bræðr landreki æðri.

Ok sem kvað Þjóðólfr hinn hvinverski.

Ók at ísarnleiki
Jarðar sunr, ok dundi,
Móðr svall Meila blóða,
mána vegr und hánum.

Svá, sem kvað Ormr Barreyjar-skáld:

Hvegi er Draupnis drógar
dís ramman spyr ek vísa,
sá ræðr, valdr, fyrir veldí,
vagnbrautar mér fagnar.

Svá, sem kvað Bragi skáld:

Hinn er varp á víða
vinda Öndurdísar
yfir manna sjöt margra
mundlaug föður augum.

Ok sem Markús kvað:

Fjarri hefir, at fæðist dýrri
flotna vörðr á elkers botni,
háfa leyfir hverr maðr æfi
hringvarpaðar, gjálfri kringðum.

Svá, sem kvað Steinn Herdísarson:

Hás kvað ek helgan ræsi
heimtjalds at brag þeima,
mærð tést fram, enn fyrða
fyrr, því at hann er dyrri.

Ok sem kvað Arnórr jarlaskáld:

Hjálp þú, dýrr konungr, dýrum,
dagsgrundar, Hermundi.

Ok enn, sem kvað Arnórr:

Saðr stillir, hjálp þú snjöllum,
sóltjalda, Rögnvaldi,

Ok sem kvað Hallvarðr:

Knútr verr jörð, sem ítran
alls drottinn sal fjalla,

Sem Arnórr kvað:

Mikáll vegr þat, er misgert þykkir,
mannvits fróðr, ok allt it góða;
tiggi skiptir síðan seggjum
sólar hjálms á dœmistóli.

24. Hvernig skal jörð kenna? Kalla Ýmis hold ok móður Þórs, dóttur Ónars, brúði Óðins, elju Friggjar ok Rindar ok Gunnhlaðar, sværu Sifjar, gólf ok botn veðra-hallar, sjá dýranna, dóttir Náttar, systir Auðs ok Dags. Svá sem kvað Eyvindr skáldaspillir:

Nú er álfröðull elfar
jötna dólgs of fólginn,
ráð eru rammrar þjóðar
rík í móður líki.

Sem kvað Hallfreðr vandræðaskáld:

Ráð lukust, at sá síðan
snjallráðr konungs spjalli
átti enga dóttur
Ónars viði gróna.

Ok enn sagði hann:

Breiðleita gat brúði
Báleygs at sér teygja
stefnir stöðvar hrafna
stála-ríkis málum.

Svá, sem fyrr er ritat:

Fjarri hefir, at fœðist dýrri.

Svá, sem kvað Þjóðólfr:

Utan bindr við enda
elgvers glöðuðr hersa
hreins við húfi rónum
hafs botni far gotna.

Sem Hallfreðr kvað:

Því hygg fleygjanda frægjan
ferr jörð und munþverri
ítran, eina láta
Auðs systur mjök trauðan.

Svá kvað Þjóðólfr:

Dólgljóss, hefir dasi
darrlatr staðit fjarri,
endr þá er elju Rindar
ómynda tók skyndir.

25. Hvernig skal sæ kenna? Svá, at kalla hann Ýmis blóð, heimsækir guðanna, ver Ránar, faðir Ægis dætra, þeirra er svá heita: Himinglæfa, Dúfa, Blóðughadda, Hefring, Uðr, Hrönn, Bylgja, Bára, Kólga; land Ránar ok Ægis dætra ok skipa ok sæskips heita, kjalar, stála, súða, sygju, fiska, ísa, sækonunga leið ok braut, eigi síðr hringr eyjanna, hús sanda ok þangs ok skerja, dorgar land ok sæfogla, byrjar. Svá, sem kvað Ormr Barreyjar-skáld.

Utan gnýr á eyri
Ýmis blóð, fara góðra.

Svá kvað Refr:

Vogþrýsta berr vestan
vætti ek lands fyrir brandi,
hvalmuni skefr húna
hógdýr af lög bógu.

Svá, sem kvað Sveinn:

Þá er elreifar ófu
Ægis dætr ok teygðu
falls við frost of alnar
fjallgarðs rokur harðar.

Ok sem kvað Refr:

Færir björn, þar er bára
brestr, undinna festa
opt í Ægis kjapta
úrsvöl Gýmis völva.

Hér er sagt, at alt er eitt Ægir ok Hlér ok Gýmir. Ok enn kvað hann:

Enn sjágnípu Sleipnir
slítr úrdrifinn hvítrar
Ránar rauðum steini
runnit brjóst or munni.

Sem kvað Einarr Skúlason:

Harðr hefir ört frá jörðu
elvindr, svana strindar
blakkr lætr í sog sökkva
snægrund, skipi hrundit.

Ok enn, sem hann kvað:

Margr ríss, enn drífr dorgar
dynströnd í svig löndum,
spend verða stög stundum,
stirðr keipr, fira greipum.

Ok enn kvað hann:

Grans bera goldna spónu,
göfug ferð er sú jöfri,
skýtr hólmfjötur heita
hrafni, snekkju stafnar.

Enn, sem hann kvað:

Haustköld, skotat heldum
hólmrönd varar öndri.

Ok enn svá:

Sundr spríngr svalra landa
sverrigjörð fyrir börðum.

Sem Snæbjörn kvað:

Hvatt kveða hræra grotta
hergrimmastan skerja
út fyrir jarðar skauti
eylúðrs níu brúðir;
Þær er lungs fyrir löngu,
-lið meldr-, skipa hliðar

baugskerðir rístr barði
ból, Amlóða mólu.

Hér er kallat hafit Amlóða kvern. Enn, sem kvað Einarr Skúlason:

Viknar ramr í rakna
reksaumr fluga-straumi,
dúks hrindr böl, þar bleikir,
bifgrundar, stag, rifjum.

26. Hvernig skal kenna sól? Svá, at kalla hana dóttur Mundilfœra, systur Mána; kona Glens, eldr himins ok lopts. Svá, sem kvað Skúli Þorsteinsson:

Glens beðja veðr gyðju
guðblíð í ve, síðan
ljós kemr gott, með geislum,
gránserks ofan Mána.

Svá kvað Einarr Skúlason:

Hvargi er beita-borgar-
bálgrimmustum skála
hár af hnoss-vin vorum
heims vafrlogi sveimar

27. Hvernig skal kenna Vind? Svá, at kalla hann son Fornjóts, bróður ægis ok elds, brjóts viðar; skaði ok bani eða hundr eða vargr viðar eða segls eða seglreiða. Svá sagði Sveinn í Norðrsetudrápu:

Tóku fyrst til fjúka
Fornjóts synir ljótir.

28. Hvernig skal kenna eld? Svá, at kalla hann bróður vinds ok ægis, bana ok grand viðar ok húsa; Hálfs bani, sól húsanna.

29. Hvernig skal kenna vetr? Svá, at kalla hann son Vindsvals, ok bana orma, hríðmál. Svá kvað Ormr Steindórsson:

Ræð ek þenna mög manni
Vindsvals unað blindum.

Svá kvað Ásgrímr:

Sigrgœðir var síðan
seimörr í Þrándheimi,
þjóð veit þínar iðir
þann orms-trega sannar.

30. Hvernig skal kenna sumar? Svá at kalla son Svasaðar, ok líkn orma, ok gróðr. Svá, sem kvað Egill Skallagrímsson:

Upp skulum orum sverðum,
úlfs tannlituðr, glitra,
eigum dáð at drýgja
í dal miskun fiska.

31. Hvernig skal kenna mann? Hann skal kenna við verk sín, þat er hann veitir eða þiggr eða gerir; hann má ok kenna til eignar sinnar, þeirrar er hann á, ok svá ef hann gaf, svá ok við ættir þær, er hann kom af, svá þær, er frá honum komu. Hvernig skal hann kenna við þessa hluti? Svá, at kalla hann vinnanda eða fremjanda; eða til fara sinna eða athafna, víga eða sæfara eða veiða, eða vopna eða skipa. Ok fyrir því at hann er reynandi vopnanna ok viðr víganna, allt eitt ok vinnandi; viðr heitir ok tré, reynir heitir tré; af þessum heitum hafa skáldin kallat menn ask eða hlyn, lund eða öðrum viðarheitum kallkendum, ok kent til víga eða skipa eða fjár. Mann er ok rétt at kenna til allra Ása-heita; kent er ok við jötna-heiti, ok er það flest háð eða lastmæli. Vel þykkir kent til álfa.

32. Konu skal kenna til alls kvennbúnaðar, gulls ok gimsteina, öls eða víns eða annars drykkjar, þess er hon selr eða gefr, svá ok til ölgagna, ok til allra þeirra hluta, er henni samir at vinna eða veita. Rétt er at kenna hana svá, at kalla hana selju eða log þess, er hon miðlar; enn selja eða log, þat eru tré. Fyrir því er kona köllut til kenningar öllum kvennkendum viðarheitum. Enn fyrir því er kona kend til gimsteina eða glersteina, at þat var í forneskju kvennabúnaðr.

er kallat var steinasörfi, er þær höfðu á hálsi sér; nú er svá fœrt til kenningar, at konan er nú kend við stein eða við öll steins-heiti. Kona er ok kend við allar Ásynjur eða Valkyrjur eða Nornir eða Dísir. Konu er ok rétt at kenna við alla athöfn sína eða við eign sína eða ætt.

33. Hvernig skal kenna gull? Svá, at kalla þat eld Ægis ok barr Glasis; haddr Sifjar, höfuðband Fullu, grátr Freyju, munntal ok rödd ok orð jötna; dropa Draupnis, ok regn eða skúr Draupnis eða augna Freyju, otrgjöld, slög-gjald Ásanna, frœ Fýrisvalla, haugþak Hölga; eldr allra vatna og handar, grjót ok sker eða blik handar.

34. Fyrir hví er gull kallat eldr Ægis? Þessi saga er til þess, er fyrr er getit, at Ægir sótti heimboð til Ásgarðs, enn er hann var búinn til heimferðar, þá bauð hann tíl sín Óðni ok öllum Ásum á þriggja mánaða fresti. Til þeirrar ferðar varð fyrst Óðinn ok Njörðr, Freyr, Týr, Bragi, Viðarr, Loki; svá ok Ásynjur: Frigg, Freyja, Gefjun, Skaði, Iðunn, Sif. Þórr var eigi þar, hann var farinn í austrveg at drepa tröll. Enn er goðin höfðu sezt í sæti, þá lét Ægir bera inn á hallargólf lýsigull, þat er birti ok lýsti alla höllina sem eldr, sem í Valhöllu váru sverðin fyrir eld. Þá senti Loki þar við öll goð, ok drap þræl Ægis, þann er Fimafengr hét; annar þræll hans er nefndr Eldir. Rán er nefnd kona Ægis, enn níu dœtr þeirra, svá sem fyr er ritat. At þeirra veizlu vannst allt sjálft, bæði vist ok öl, ok öll reiða, er til veizlunnar þurfti. Þá urðu Æsir þess varir, at Rán átti net, þat er hon veiddi í menn alla, þá er á sæ komu. Nú er þessi saga til þess, hvaðan af þat er, at gull er kallat eldr eða ljós eða birti Ægis, Ránar eða Ægis dœtra; ok af þeim kenningnm er nú svá sett, at gull er kallat eldr sævar ok allra hans heita, svá sem Ægir eða Rán eigu heiti við sæinn, ok þaðan er af nú gull kallat eldr vatna eða ár ok allra árheita. Enn þessi heiti hafa svá farit sem önnur, ok kenningar, at hin yngri skáld hafa ort eptir dœmum hinna gömlu skálda, svá sem stóð í þeirra

kvæðum, enn sett síðan út í hálfur, þær er þeim þótti líkar við þat, er fyrr var ort, svá sem vatnið er sænum, enn áin vatninu, enn lækr ánni; því er þat kallat nýgervingar alt er út er sett heiti lengra, enn fyrr finnst, ok þykkir þat vel alt, er með líkindum ferr ok eðli. Svá kvað Bragi skáld:

Eld of þák af jöfri
ölna bekks við drykkju,
þat gaf Fjölnis fjalla
með fylli mér stillir.

36. Hví er gull kallat barr eða lauf Glasis? Í Ásgarði fyrir durum Valhallar stendr lundr, sá er Glasir er kallaðr, enn lauf hans alt er gull rautt. Svá sem hér er kveðit at:

Glasir stendr
með gullnu laufi
fyrir Sigtýs sölum.

Sá er viðr fegrstr með goðum ok mönnum.

37. Hví er gull kallat haddr Sifjar? Loki Laufeyjarson hafði þat gert til lævísi, at klippa hár allt af Sif. Enn er Þórr varð þess varr, tók hann Loka, og mundi lemja hvert bein í honum, áðr hann svarði þess, at hann skal fá af Svartálfum, at þeir skulu gera af gulli Sifju hadd, þann er svá skal vaxa, sem annat hár. Eptir þat fór Loki til þeirra dverga, er heita Ívaldasynir, ok gerðu þeir haddinn ok Skíðblaðni og geirinn er Óðinn átti, er Gungnir heitir. Þá veðjaði Loki höfði sínu við þann dverg, er Brokkr heitir, hvárt bróðir hans, Sindri, mundi gera jafngóða gripi III, sem þessir váru. Enn er þeir komu til smiðju, þá lagði Sindri svínskinn í aflinn, ok bað blása Brokk, ok létta eigi fyrr, enn hann tæki þat or aflinum, er hann lagði í. Enn þegar er hann gekk or smiðjunni, enn hinn blés, þá settist fluga ein á hönd honum, ok kroppaði, enn hann blés, sem áðr, þar til er smiðrinn tók or aflinum, ok var þat göltr, ok var burstin or gulli. Því næst lagði hann í aflinn gull, ok bað hann blása ok hætta eigi fyrr blæstrinum, enn hann kvæmi aptr; gekk hann á braut; enn þá kom flugan,

ok settist á háls honum, ok kroppaði nú hálfu fastara; enn hann blés, þar til er smiðrinn tók or aflinum gullhring þann, er Draupnir heitir. Þá lagði hann járn í aflinn, ok bað hann blása, ok sagði, at ónýtt mundi verða, ef blástrinn félli; þá settist flugan milli augna honum, ok kroppaði hvarmana, enn er blóðit féll í augun, svá at hann sá ekki, þá greip hann til hendinni sem skjótast, meðan belgrinn lagðist niðr, ok sveipði af sér flugunni, ok þá kom þar smiðrinn ok sagði, at nú lagði nær, at alt mundi ónýtast, er í aflinum var. Þá tók hann or aflinum hamar; fékk hann þá alla gripina í hendr bróður sínum Brokk, og bað hann fara með til Ásgarðs ok leysa veðjunina. Enn er þeir Loki báru fram gripina, þá settust Æsirnir á dómstóla, ok skyldi þat atkvæði standast, sem segði Óðinn, Þórr ok Freyr. Þá gaf Loki Óðni geirinn Gungni, enn Þór haddinn, er Sif skyldi hafa, enn Frey Skíðblaðni, ok sagði skyn á öllum gripum, at geirrinn nam aldri staðar í lagi, enn haddrinn var holdgróinn, þegar er hann kom á höfuð Sif, enn Skíðblaðnir hafði byr, þegar er segl kom á lopt, hvert er fara skyldi, enn mátti vefja saman, sem dúk, ok hafa í pung sér, ef þat vildi. Þá bar fram Brokkr sína gripi; hann gaf Óðni hringinn, ok sagði, at hina níundu hverja nótt mundi drjúpa af honum átta hringar jafnhöfgir sem hann; enn Frey gaf hann göltinn, ok sagði, at hann mátti renna lopt ok lög, nótt ok dag meira enn hverr hestr, ok aldri varð svá myrkt af nótt eða í myrkheimum, at eigi væri œrit ljóst, þar er hann fór, svá lýsti af burstinni. Þá gaf hann Þór hamarinn, ok sagði, at hann mundi mega ljósta svá stórt, sem hann vildi, hvat sem fyrir væri, ok eigi mundi hamarinn bila, ok ef hann vyrpi honum til, þá mundi hann aldri missa, ok aldri fljúga svá langt, at eigi mundi hann sœkja heim hönd; ok ef hann vildi, þá var hann svá lítill, at hafa mátti í serk sér; enn þat var lýti á, at forskeptit var heldr skamt. Þat var dómr þeirra, at hamarinn var beztr af öllum gripum, ok mest vörn í fyrir Hrímþussum, ok dœmðu þeir, at dvergrinn ætti veðféit. Þá

bauð Loki at leysa höfuð sitt. Dvergrinn svarar: sagði, at þess var engi von. Taktu mik þá, kvað Loki, enn er hann vildi taka hann, þá var hann víðs fjarri. Loki átti skúa, er hann rann á lopt ok lög. Þá bað dvergrinn Þór, at hann skyldi taka hann, enn hann gerði svá. Þá vildi dvergrinn höggva af Loka höfuð, enn Loki sagði, at hann átti höfuð, enn eigi hálsinn. Þá tók dvergrinn þveng ok kníf, ok vill stinga rauf af vörrum Loka, ok vill rifa saman munninn; enn knífrinn beit ekki. Þá mælti hann, at betri væri þar alr bróður hans, ok jafnskjótt sem hann nefndi hann, þá var þar alrinn, ok beit hann varrarnar; rifjaði hann saman varrarnar, ok reif or æsunum. Sá þvengr, er muðrinn Loka var samanrifjaðr, heitir Vartari.

38. Hér heyrir, at gull er kent til höfuðbands Fullu, er orti Eyvindr skáldaspillir:

Fullu skein á fjöllum
fallsól brávallar
Ullar kjóls of allan
aldr Hákonar skaldum.

39. Gull er kallat grátr Freyju, sem fyrr er sagt. Svá kvað Skúli Þorsteinsson:

Margr of hlaut of morgin
morðelds, þar er val feldum,
Freyju tár at fleiri
fárbjóðr, at þar várum.

Svá, sem kvað Einarr Skúlason:

Þar er Mardallar, milli,
meginhurðar, liggr skurða
Gauts berum galla, þrútinn,
grátr, dalreyðar látri.

Ok hér hefir Einarr enn kent svá Freyju, at kalla hana móður Hnossar eða konu Óðs. Svá segir hér:

Eigi þverr fyrir augna
Óðs beðvinu Róða

ræfs, eignist svá, regni
ramsvell, konungr elli.

Ok enn svá:

Hróðrbarni kná ek Hörnar,
hlutum dýran grip, stýra;
brandr þrymr gjálfrs á grandi
gullvífiðu hlífar.
Sáðs, berr sinnar móður,
svans unni mér gunnar
fóstrgœðandi Fróða,
Freys nipt bráadriptir.

Hér getr ok þess, at Freyju má svá kenna, at kalla hana systur Freys. Ok enn svá:

Nýt buðumk Njarðar dóttur
nálægt var þat skála
vel of hrósa ek því vísa
varn sjávar öl barni.

Hér er hon köllut dóttir Njarðar. Ok enn svá:

Gaf sá, er erring ofrar,
ógnprúðr Vana-brúðar
þing vafaðarþröngvir
þróttöflga mér dóttur.
Ríkr leiddi mey mækis
mótvaldr á beð skaldi
Gefnar, glóðum drifna
Gautreks svana brautar.

Hér er hon köllut Gefn ok Vanabrúðr. Til allra heita Freyju er rétt at kenna grátinn, ok kalla svá gullit, ok á marga lund er þessum kenningum breytt, kallat hagl eða regn eða él eða dropar eða skúrir eða fossar augna hennar eða kinna eða hlýra eða brá eða hvarma.

40. Hér má þat heyra, at kallat er orð eða rödd jötna gullit, svá sem fyrr er sagt. Svá kvað Bragi skáld:

þann átta ek vin verstan
vast-rödd, enn mér baztan,
Ála undir-kúlu
óniðraðan þriðja

Hann kallaði stein vasta undirkúlu, enn jötun Ála steinsins, enn gull rödd jötuns.

41. Sú er sök til þess, at gull er kallat otrgjöld. Svá er sagt, at þrír Æsir fóru at kanna heim allan, Óðinn ok Loki ok Hœnir; þeir komu at á nokkvorri, ok gengu með ánni til fors nokkvors, ok við forsinn var otr einn, ok hafði tekið lax or forsinum, ok át blundandi. Þá tók Loki upp stein, ok kastaði at otrinum ok laust í höfuð honum. Þá hrósaði Loki veiði sinni, at hann hefði veitt í einu höggvi otr ok lax; tóku þeir þá laxinn ok otrinn, ok báru með sér, komu þá at bœ nokkvorum, ok gengu inn; enn sá búandi er nefndr Hreiðmarr, er þar bjó, hann var mikill fyrir sér ok mjök fjölkunnigr; beiddust Æsir at hafa þar náttstað, ok kváðust hafa með sér vist œrna, ok sýndu búandanum veiði sína. Enn er Hreiðmarr sá otrinn, þá kallaði hann sonu sína, Fáfni og Reginn, ok segir, at Otr, bróðir þeirra, var drepinn, og svá, hverir þat höfðu gert. Nú ganga þeir feðgar at Ásunum, ok taka þá höndum og binda, ok segja þá um otrinn, at hann var sonr Hreiðmars. Æsir bjóða fyrir sik fjörlaustn, svá mikit fé, sem Hreiðmarr sjálfr vill á kveða, ok varð þat at sætt með þeim, ok bundit svardögum. Þá var otrinn fleginn, tók Hreiðmarr otrbelginn, ok mælti við þá, at þeir skulu fylla belginn af rauðu gulli, ok svá hylja hann allan, ok svá skal þat vera at sætt þeirra. Þá sendi Óðinn Loka í Svartálfaheim, ok kom hann til dvergs þess, er heitir Andvari, hann var fiskr í vatni, ok tók Loki hann höndum, ok lagði á hann fjörlausn, allt gull, þat er hann átti í steini sínum; ok er þeir koma í steininn, þá bar dvergrinn fram allt gull, þat er hann átti, ok var þat allmikit fé. Þá svipti dvergrinn undir hönd sér einum litlum gullbaug; þat sá Loki, ok bað hann fram láta bauginn.

Dvergrinn bað hann taka eigi af sér bauginn, ok lézt mega œxla sér fé af bauginum, ef hann héldi. Loki kvað hann eigi skyldu hafa einn penning eptir, ok tók bauginn af honum, ok gekk út; enn dvergrinn mælti, at sá baugr skyldi vera hverjum höfuðsbani, er átti. Loki segir, at honum þótti þat vel, ok sagði, at þat skyldi haldast mega fyrir því, sá formáli, at hann skyldi flytja þeim til eyrna, er þá tœki við. Fór hann í braut til Hreiðmars, ok sýndi Óðni gullit, enn er hann sá bauginn, þá sýndist honum fagr, ok tók hann af fénu, ok greiddi Hreiðmari gullit. Þá fyldi hann otrbelginn, sem mest mátti hann, ok setti upp, er fullr var; gekk þá Óðinn til, ok skyldi hylja belginn með gullinu, ok þá mælti hann við Hreiðmar, at hann skal sjá, hvárt belgrinn er þá allr huldr; enn Hreiðmarr leit til, ok hugði at vandlega, ok sá eitt granahár, ok bað hann hylja, enn at öðrum kosti væri lokit sætt þeirra. Þá dró Óðinn fram bauginn, ok huldi grana-hárit, ok sagði, at þá váru þeir lausir frá otrgjöldunum. Enn er Óðinn hafði tekit geir sinn, ok Loki skúa sína, ok þurftu þá ekki at óttast, þá mælti Loki, at þat skyldi haldast, er Andvari hafði mælt, at sá baugr ok þat gull skyldi verða þess bani, er átti, ok hélzt þat síðan. Nú er þat sagt, af hverju gull er otrgjöld kallat, eða nauðgjald Ásanna, eða rógmálmr.

42. Hvat er fleira at segja frá gullinu? Hreiðmarr tók þá gullit at sonargjöldum, enn Fáfnir ok Reginn beiddust af nokkvors í bróðurgjöld. Hreiðmarr unni þeim enskis pennings af gullinu. Þat varð orráð þeirra brœðra, at þeir drápu föður sinn til gullsins. Þá beiddist Reginn, at Fáfnir skyldi skipta gullinu í helminga með þeim. Fáfnir svarar svá, at lítil ván var, at hann mundi miðla gullit við bróður sinn, er hann drap föður sinn til gullsins, ok bað Regin fara braut, enn at öðrum kosti mundi hann fara, sem Hreiðmarr. Fáfnir hafði þá tekit hjálm, er Hreiðmarr hafði átt, ok setti á höfuð sér, er kallaðr var œgishjálmr, er öll kvikvendi hræðast, er sjá, ok sverð þat, er Hrotti heitir. Reginn hafði þat sverð, er Refill er kallaðr; flýði

hann þá braut, enn Fáfnir fór upp á Gnítaheiði, ok gerði sér þar ból, ok brást í ormslíki, ok lagðist á gullit.

43. Reginn fór þá til Hjálpreks konungs á Þjóði, ok gerðist þar smiðr hans. Þá tók hann þar til fóstrs Sigurð, son Sigmundar, sonar Völsungs, ok son Hjördísar, dóttur Eylima. Sigurðr var ágætastr allra herkonunga, af ætt ok afli ok hug. Reginn sagði honum til, hvar Fáfnir lá á gullinu, ok eggjaði hann at sœkja gullit. Þá gerði Reginn sverð þat, er Gramr heitir, at svá hvast var, at Sigurðr brá niðr í rennanda vatn, ok tók í sundr ullarlagð, er rak fyrir strauminum at sverðsegginni. Því næst klauf Sigurðr steðja Regins ofan í stokkinn með sverðinu. Eptir þat fóru þeir Sigurðr ok Reginn á Gnítaheiði. Þá gróf Sigurðr gröf á veg Fáfnis, ok settist þar í. Enn er Fáfnir skreið til vatns, ok hann kom yfir gröfina, þá lagði Sigurðr sverðinu í gögnum hann, ok var þat hans bani. Kom þá Reginn at ok sagði, at hann hefði drepit bróður hans, ok bauð honum þat at sætt, at hann skyldi taka hjarta Fáfnis, ok steikja við eld; enn Reginn lagðist niðr ok drakk blóð Fáfnis, ok lagðist at sofa. Enn er Sigurðr steikði hjartat, ok hann hugði, at fullsteikt mundi, ok tók á fingrinum, hve hart var; enn frauðit rann or hjartanu á fingrinn, þá brann hann, ok drap fingrinum í munn sér; enn er hjartablóðit kom á tunguna, þá kunni hann fuglsrödd, ok skildi, hvat igðurnar sögðu, er sátu í viðnum; þá mælti ein:

Þar sitr Sigurðr,
sveita stokkinn,
Fáfnis hjarta
við funa steikir;
spakr þætti mér
spillir bauga,
ef fjörsega
fránan æti.

Þar liggr Reginn (kvað önnur),
ræðr um við sik,

vill tæla mög,
þann er trúir honum;
berr af reiði
raung orð saman,
vill bölva-smiðr
bróður hefna.

Þá gekk Sigurðr til Regins ok drap hann, enn síðan til hests síns, er Grani heitir, ok reið, til þess er hann kom til bóls Fáfnis, tók þá upp gullit, ok batt í klyfjar, ok lagði upp á bak Grana, ok steig upp sjálfr, ok reið þá leið sína. Nú er þat sagt, hver saga er til þess, er gullit er kallat ból eða bygð Fáfnis eða málmr Gnítaheiðar eða byrðr Grana.

44. Þá reið Sigurðr, til þess er hann fann á fjallinu hús; þar svaf inni ein kona, ok hafði sú hjálm ok brynju. Hann brá sverðinu, ok reist brynjuna af henni; þá vaknaði hon, ok nefndist Hildr; hon er köllut Brynhildr, ok var valkyrja. Sigurðr reið þaðan, ok kom til þess konungs, er Gjúki hét; kona hans er nefnd Grímhildr, börn þeirra váru þau Gunnarr, Högni, Guðrún, Guðný; Goþormr var stjúpsonr Gjúka. Þar dvalðist Sigurðr langa hríð; þá fékk hann Guðrúnar Gjúkadóttur, enn Gunnarr ok Högni sórust í brœðralag við Sigurð. Því næst fóru þeir Sigurðr ok Gjúkasynir, at biðja Gunnari konu, til Atla Buðlasonar, Brynhildar, systur hans; hon sat á Hindafjalli, ok var um sal hennar vafrlogi, enn hon hafði þess heit strengt, at eiga þann einn mann, er þorði at ríða vafrlogann. Þá riðu þeir Sigurðr ok Gjúkungar, þeir eru ok kallaðir Niflungar, upp á fjallit, ok skyldi þá Gunnarr ríða vafrlogann; hann átti hest þann, er Goti heitir, enn sá hestr þorði eigi at hlaupa í eldinn. Þá skiptu þeir litum, Sigurðr ok Gunnarr, ok svá vápnum, því at Grani vildi undir öngum manni ganga, nema Sigurði. Þá hljóp Sigurðr á Grana, ok reið vafrlogann. Þat kveld gekk hann at brúðlaupi með Brynhildi. Enn er þau kvámu í sæng, þá dró hann sverðit Gram or slíðrum, ok lagði í milli þeirra. Enn at morni, þá er hann stóð upp ok

klæddi sik, þá gaf hann Brynhildi at línfé gullbauginn, þann er Loki hafði tekit af Andvara, enn tók af henni annan baug til minja. Sigurðr hljóp þá á hest sinn, ok reið til félaga sinna; skipta þeir Gunnarr þá aptr litum, ok fóru aptr til Gjúka með Brynhildi. Sigurðr átti II börn með Guðrúnu: Sigmund ok Svanhildi.

45. Þat var eitt sinn, at Brynhildr ok Guðrún gengu til vatns, at bleikja hadda sína. Þá er þær komu til árinnar, þá óð Brynhildr út á ána frá landi, ok mælti, at hon vildi eigi bera í höfuð sér þat vatn, er rynni or hári Guðrúnu, því at hon átti búanda hugaðan betr. Þá gekk Guðrún á ána eptir henni, ok sagði at hon mátti fyrir því þvá ofarr sinn hadd í ánni, at hon átti þann mann, er eigi Gunnarr ok engi annarr í veröldu var jafnfrœkn; því at hann vá Fáfni ok Regin, ok tók arf eptir báða þá. Þá svarar Brynhildr: meira var þat vert, er Gunnarr reið vafrlogann, enn Sigurðr þorði eigi. Þá hló Guðrún, ok mælti: ætlar þú, at Gunnarr riði vafrlogann? Sá ætla ek at gengi í rekkju hjá þér, er mér gaf gullbaug þenna; enn sá gullbaugr, er þú hefir á hendi, ok þú þátt at línfé, hann er kallaðr Andvaranautr, ok ætlak, at eigi sótti Gunnarr hann á Gnítaheiði. Þá þagnaði Brynhildr ok gekk heim. Eptir þat eggjaði hon Gunnar ok Högna at drepa Sigurð; enn fyrir því at þeir váru eiðsvarar Sigurðar, þá eggjuðu þeir til Goþorm, bróður sinn, at drepa Sigurð; hann lagði Sigurð sverði í gögnum sofanda; enn er hann fékk sárit, þá kastaði hann sverðinu Gram eptir honum, svá at sundr sneið í miðju manninn. Þar féll Sigurðr, ok sonr hans þrévetr, er Sigmundr hét, er þeir drápu. Eptir þat lagði Brynhildr sik sverði, ok var hon brend með Sigurði. Enn Gunnarr ok Högni tóku þá Fáfnisarf ok Andvaranaut, ok réðu þá löndum.

46. Atli konungr Buðlason, bróðir Brynhildar, fékk þá Guðrúnar, er Sigurðr hafði átta, ok áttu börn. Atli konungr bauð til sín Gunnari ok Högna, enn þeir fóru at heimboðinu. Enn áðr þeir fóru heiman, þá fálu þeir gullit Fáfnisarf í Rín,

ok hefir þat gull aldri síðan fundizt. Enn Atli konungr hafði þar lið fyrir, ok barðist við Gunnar og Högna, ok urðu þeir handteknir; lét Atli konungr skera hjarta or Högna kykvum; var þat hans bani; Gunnari lét hann kasta í ormgarð, enn honum var fengin leyniliga harpa, ok sló hann með tánum, því at hendr hans váru bundnar, svá at allir ormarnir sofnuðu, nema sú naðra, er rendi at honum, ok hjó svá fyrir flagbrjóskit, at hon steypði höfðinu inn í holit, ok hangði hon á lifrinni, þar til er hann dó. Gunnarr ok Högni eru kallaðir Niflungar ok Gjúkungar; fyrir því er gull kallat Niflunga-skattr eða arfr. Litlu síðarr drap Guðrún tvá sonu sína, ok lét gera með gulli ok silfri borðker af hausum þeirra, ok þá var gert erfi Niflunga. At þeirri veizlu lét Guðrún skenkja Atla konungi með þeim borðkerum mjöð, ok var blandit við blóði sveinanna; enn hjörtu þeirra lét hon steikja, ok fá konungi at eta; enn er þat var gert, þá sagði hon honum sjálfum með mörgum ófögrum orðum. Eigi skorti þar áfengin mjöð, svá at flest fólk sofnaði, þar sem sat. Á þeirri nótt gekk hon til konungs, er hann svaf, ok með henni sonr Högna, ok vógu at honum; þat var hans bani. Þá skutu þau eldi á höllina, ok brann þat fólk, er þar var inni. Eptir þat fór hon til sjóvar, ok hljóp á sæinn, ok vildi týna sér, enn hana rak yfir fjörðinn, kom þá á þat land, er átti Jónakr konungr. Enn er hann sá hana, tók hann hana til sín, ok fékk hennar; áttu þau III sonu, er svá hétu: Sörli, Hamðir, Erpr; þeir váru allir svartir, sem hrafn, á hárs-lit, sem Gunnarr ok Högni ok aðrir Niflungar.

47. Þar fæddist upp Svanhildr, dóttir Sigurðar sveins; hon var allra kvenna fríðust. Þat spurði Jörmunrekr hinn ríki; hann sendi son sinn, Randve, at biðja hennar sér til handa. Enn er hann kom til Jónakrs, þá var Svanhildr seld honum í hendr, skyldi hann fœra hana Jörmunrek. Þá sagði Bikki, at þat var betr fallit, at Randver ætti Svanhildi, er hann var ungr ok bæði þau, enn Jörmunrekr var gamall. Þetta ráð lík-

aði þeim vel, hinum ungum mönnum. Því næst sagði Bikki þetta konungi. Þá lét Jörmunrekr konungr taka son sinn ok leiða til gálga. Þá tók Randver hauk sinn ok plokkaði af fjaðrarnar, ok bað senda feðr sínum; þá var hann hengdr. Enn er Jörmunrekr konungr sá haukinn, þá kom honum í hug, at svá sem haukrinn var ófleygr ok fjaðrlauss, at svá var ríki hans ófœrt, er hann var gamall ok sonlauss. Þá lét Jörmunrekr konungr, er hann reið or skógi frá veiðum með hirð sína, enn Svanhildr drotning sat at haddbliki, þá riðu þeir á hana, ok tróðu hana undir hestafótum til bana. Enn er þetta spurði Guðrún, þá eggjaði hon sonu sína til hefndar eptir Svanhildi. Enn er þeir bjoggust til ferðar, þá fékk hon þeim brynjur, ok hjálma svá sterka, at eigi mundi járn á festa. Hon lagði ráð fyrir þá, at þá er þeir kvæmi til Jörmunreks konungs, at þeir skyldu ganga of nótt at honum sofanda; skyldi Sörli ok Hamðir höggva af honum hendr ok fœtr, enn Erpr höfuðit. Enn er þeir komu á leið, þá spurðu þeir Erp, hvat liðsemð þeim mundi at honum, ef þeir hitti Jörmunrek konung. Hann svarar, at hann mundi veita þeim þvílíkt, sem hönd fœti. Þeir segja, at þat var alls ekki, at fótr styddist við hönd. Þeir váru svá reiðir móður sinni, er hon hafði leitt þá út með heiptyrðum, at þeir vildu gera þat, er henni þœtti verst, ok drápu Erp, því at hon unni honum mest. Litlu síðarr, er Sörli gekk, skriðnaði hann öðrum fœti, studdi sik með hendinni; þá mælti hann: veitti nú höndin fœtinum; betr væri nú, at Erpr lifði. Enn er þeir komu til Jörmunreks konungs of nótt, þar sem hann svaf, ok hjoggu af honum hendr ok fœtr, svá vaknaði hann, ok kallaði á menn sína, bað þá vaka. Þá mælti Hamðir: af mundi nú höfuðit, ef Erpr lifði. Þá stóðu upp hirðmennirnir, ok sóttu þá, ok fengu eigi sótt þá með vápnum. Þá kallaði Jörmunrekr, at þá skal berja grjóti; var svá gert. Þar féllu þeir Sörli ok Hamðir; þá var ok dauð öll ætt ok afkvæmi Gjúka.

48. Eptir Sigurð Svein lifði dóttir, er Áslaug hét, er fœdd

var at Heimis í Hlymdölum, ok eru þaðan ættir komnar stórar. Svá er sagt, at Sigmundr Völsungsson var svá máttugr, at hann drakk eitr, ok sakaði ekki; enn Sinfjötli, sonr hans, ok Sigurðr váru svá harðir á húðina, at þá sakaði ekki eitr, at utan kvæmi á þá bera. Því hefir Bragi skáld svá kveðit;

Þá er forns Litar flotna
á fangboða öngli
hrökkvi-áll of hrokkinn
hékk Völsunga drekku.

Eptir þessum sögum hafa flest skáld ort, ok tekit ýmsa þáttu. Bragi hinn gamli orti um fall Sörla ok Hamðis í drápu þeirri, er hann orti um Ragnar Loðbrók.

Knátti eðr við illan
Jörmunrekr at vakna
með dreyrfáar dróttir
draum í sverða flaumi;
rósta varð í ranni
Randves höfuðniðja,
þá er hrafnbláir hefnðu
harma Erps of barmar.

Flaut of sett við sveita
sóknar álfs á gólfi
hræva dögg, of höggnar
hendr sem fœtr ok kendu;
féll í blóði brunninn
brunn-ölskakki, runna
þat er á Leifa landa
laufi fátt, at höfði.

Þar svá at gerðu gyrðan
gólf-hölkvi, sá fylkir
segls nagl-fara siglur
saums andvanar standa.
Urðu snemst ok Sörli
samráða þeir Hamðir

hörðum herðimýlum
Hergauts-vinu barðir.
Mjök lét stála stökkvir
styðja Gjúka niðja,
flaums þá er fjörvi nema
foglhildar mun vildu,
ok bláserkjan, birkis
böllfagr götu allir
enni-högg ok eggjar
Jónakrs sonum launa.
Þat sék fall á fögrum
flotna randar botni,
Ræs gáfumk reiðar mána
Ragnarr ok fjöld sagna.

49. Hví er gull kallat mjöl Fróða? Til þess er saga sjá, at Skjöldr hét sonr Óðins, er Skjöldungar eru frá komnir; hann hafði atsetu ok réð löndum, þar sem nú er köllut Danmörk, enn þá var kallat Gotland. Skjöldr átti þann son, er Friðleifr hét, er löndum réð eptir hann. Sonr Friðleifs hét Fróði; hann tók konungdóm eptir föður sinn, í þann tíð er Ágústus keisari lagði frið of heim allan; þá var Kristr borinn. Enn fyrir því at Fróði var allra konunga ríkastr á norðrlöndum, þá var honum kendr friðrinn um alla danska tungu, ok kalla Norðmenn þat Fróðafrið. Engi maðr grandaði öðrum, þótt hann hitti fyrir sér föðurbana eða bróðurbana lausan eða bundinn. Þá var ok engi þjófr eða ránsmaðar, svá at gullhringr einn lá á Jalangrs-heiði lengi. Fróði konungr sótti heimboð í Svíþjóð til þess konungs, er Fjölnir er nefndr; þá keypti hann ambáttir II, er hétu Fenja ok Menja; þær váru miklar ok sterkar. Í þann tíma fannst í Danmörk kvernsteinar II, svá miklir, at engi var svá sterkr, at dregit gæti; enn sú náttúra fylgði kvernunum, at þat mólst á kverninni, sem sá mælti fyrir, er mól. Sú kvern hét Grotti. Hengikjöptr er sá nefndr, er Fróða konungi gaf kvernina. Fróði konungr lét leiða ambátt-

irnar til kvernarinnar, ok bað þær mala gull ok frið ok sælu Fróða; þá gaf hann þeim eigi lengri hvíld eða svefn, enn gaukrinn þagði, eða hljóð mátti kveða. Þá er sagt, at þær kvæði ljóð þau, er kallat er Grottasöngr; ok áðr létti kvæðinu, mólu þær her at Fróða, svá at á þeirri nótt kom þar sá sækonungr, er Mýsingr hét, ok drap Fróða, tók þar herfang mikit; þá lagðist Fróðafriðr. Mýsingr hafði með sér Grotta, ok svá Fenju ok Menju, ok bað þær mala salt; ok at miðri nótt spurðu þær, ef eigi leiddist Mýsingi salt. Hann bað þær mala lengr. Þær mólu litla hríð, áðr niðr sukku skipin, ok var þar eptir svelgr í hafinu, er særinn fellr í kvernaraugat. Þá varð sær saltr.

Nú eru komnar
til konungs húsa
framvísar tvær
Fenja ok Menja.
Þær'ro at Fróða
Friðleifs sonar
máttkar meyjar
at mani hafðar.

Þær at lúðri
leiddar váru
ok grjóts grjá
gangs of beiddu.
Hét hann hvárigri
hvíld né yndi,
áðr hann heyrði
hljóm ambátta.

Þær þyt þulu
þögn horfinnar
hefjast létu
ok hátt gjalla:
leggjum lúðra,
léttum steinum.

Bað hann enn meyjar.
at þær mala skyldu.
Sungu ok slungu
snúðga steini,
svá at Fróða man
flest sofnaði.
Þá kvað þat Menja,
var til meldrs komin
harðhugðigt man
hárri röddu:
Auð mölum Fróða,
mölum alsælan,
fjöld fjár
á fegins-lúðri,
Siti hann á auði,
sofi hann á dúni,
vaki hann at vilja,
þá er vel malit.
Hér skyli engi
öðrum granda,
til böls búa,
né til bana orka,
né höggva því
hvössu sverði,
þó at bana bróður
bundinn finni.
Hendr létu hvílast
hall um standa;
enn hann kvað ekki
orð it fyrra:
sofit eigi þit,
enn of sal gaukar,
eða lengr enn svá
ljóð eitt kveðak.

Var-at-tu, Fróði,
fullspakr of þik,
málvinr manna,
er þú man keyptir;
kauss þú at afli
ok at álitum,
enn at ætterni
ekki spurðir.
Harðr var Hrungnir
ok hans faðir;
þó var Þjassi
þeim öflgari,
Iði ok Örnir,
okkrir niðjar,
brœðr bergrisa,
þeim erum bornar.
Kœmi-a Grotti
or grjá fjalli,
né sá hinn harði
hallr or jörðu,
né mœli svá
mœr bergrisa
ef vissi ætt
vætr til hennar.
Vær vetr níu
várum leikur
öflgar alnar
fyrir jörð neðan,
stóðu meyjar
at meginverkum,
fœrðum sjálfar
setberg or stað.
Veltum grjóti
of garð risa,

svá at fold fyrir
fór skjálfandi:
svá slöngðum vit
snúðga steini,
höfga halli,
at halir tóku.
  Enn vit síðan
á Svíþjóðu
framvísar tvær
í fólk stigum;
beiddum björnu,
enn brutum skjöldu,
gengum í gegnum
gráserkjat lið.
  Steyptum stilli,
studdum annan,
veittum góðum
Goðormi lið,
var-a kyrrseta,
áðr Knúi félli,
urðum þá haptar
ok hernumnar.
  Fram héldum því
þau missiri,
at við at köppum
kendar várum;
þar skorðu vit
skörpum geirum
blóð ok benjum,
ok brand ruðum.
  Nú erum komnar
til konungs húsa
miskunnlausar,
ok at mani hafðar:

aurr etr iljar,
enn ofan kuldi,
drögum dólgs sjötul;
daprt er at Fróða.
Hendr skulu hvílast,
hallr standa mun;
malit hefi ek fyrir mik,
mitt of létti;
nú mun-a höndum
hvíld vel gefa,
áðr fullmalit
Fróða þykki.
Hendr skulu hölda
harðar trjónur,
vápn valdreyrug,
vaki þú, Fróði,
vaki þú, Fróði,
ef þú hlýða vill
söngum okkrum
ok sögum fornum.
Eld sé ek brenna
fyrir austan borg,
vígspjöll vaka,
þat mun viti kallaðr;
mun herr koma
hinig af bragði,
ok brenna bœ
fyrir buðlungi.
Mun-at þú halda
Hleiðrar stóli,
rauðum hringum
né regingrjóti.
Tökum á möndli,
mœr skarpara.

Erum-a, valmar,
í valdreyra.
  Möl míns föður
mœr ramliga,
því at hon feigð fíra
fjölmargra sá;
stukku stórar
steðr frá lúðri
járni varðar.
Mölum enn framarr.
  Mölum enn framarr!
Mun Yrsu sonr,
niðr Hálfdanar,
hefna Fróða;
sá mun hennar
heitinn verða
burr ok bróðir.
Vitum báðar þat.
  Mólu meyjar,
megins kostuðu,
váru ungar
í jötunmóði;
skulfu skaptré
skauzt lúðr ofan,
hraut hinn höfgi
hallr sundr í tvau.
  Fór in forna
fold öll saman,
enn bergrisa
brúðr orð um kvað:
malit höfum, Fróði!
sem munum heita;
hafa fullstaðit
fljóð at meldri.

Einarr Skúlason kvað svá:

Frá ek, at Fróða meyjar
fullgóliga mólu,
lætr stillir grið gulli,
grafvitnis beð, slitna.
Mjúks bera minnar öksar
meldr þann, við hlyn feldrar.
konungs dýrkar fé Fenju
fögr hlýr bragar stýri.

Svá kvað Egill:

Glaðar flotna fjöld
við Fróða mjöld.

50. Konungr einn í Danmörk er nefndr Hrólfr Kraki; hann er ágætastr fornkonunga, fyrst af mildi ok frækleik, ok lítillæti. Þat er eitt mark um lítillæti hans, er mjök er fært í frásagnir, at einn lítill sveinn ok fátækr er nefndr Vöggr; hann kom í höll Hrólfs konungs; þá var konungrinn ungr at aldri ok grannligr á vöxt. Þá gekk Vöggr fyrir hann, ok sá upp á hann. Þá mælti konungrinn: hvat viltu mæla, sveinn, er þú sér á mik? Vöggr svarar: þá er ek var heima, heyrðak sagt, at Hrólfr konungr at Hleiðru var mestr maðr á Norðrlöndum enn nú sitr hér í hásæti kraki einn lítill, ok kalla þeir þann konung sinn. Þá svarar konungrinn: þú, sveinn, hefir gefit mér nafn, at ek skal heita Hrólfr kraki; enn þat er títt, at gjöf skal fylgja nafnfesti. Nú sé ek þik enga gjöf hafa til at gefa mér at nafnfesti, þá er mér sé þægilig; nú skal sá gefa öðrum, er til hefir. Tók gullhring af hendi sér, ok gaf honum. Þá mælti Vöggr: gef þú allra konunga heilastr, ok þess strengi ek heit, at verða þess manns bani, er þinn banamaðr verðr. Þá mælti konungr, ok hló við: litlu verðr Vöggr feginn.

51. Annat mark var þat sagt frá Hrólfi kraka um frækleik hans, at sá konungr réð fyrir Uppsölum, er Aðils hét; hann átti Yrsu, móður Hrólfs kraka. Hann hafði ósætt við þann konung, er réð fyrir Noregi, er Áli hét. Þeir stefndu orostu

milli sín á ísi vatns þess, er Væni heitir. Aðils konungr sendi boð Hrólfi kraka, mági sínum, at hann kvæmi til liðveizlu við hann, ok hét mála öllum her hans, meðan þeir væri í ferðinni, enn konungr sjálfr skyldi eignast III kostgripi, þá er hann kauss or Svíþjóð. Hrólfr konungr mátti eigi fara fyrir ófriði, þeim er hann átti við Saxa, enn þó sendi hann Aðilsi berserki sína XII; þar var einn Böðvarr bjarki ok Hjalti hugprúði, Hvítserkr hvati, Vöttr, Víðseti, þeir brœðr Svipdagr ok Beiguðr. Í þeirri orostu féll Áli konungr ok mikill hluti liðs hans. Þá tók Aðils konungr af honum dauðum hjálminn Hildisvín, ok hest hans, Hrafn. Þá beiddust þeir berserkir Hrólfs kraka at taka mála sinn, III pund gulls hverr þeirra, ok um fram beiddust þeir at flytja Hrólfi kraka kostgripi, þá er þeir kusu til handa honum; þat var hjálmrinn Hilgigöltr ok brynjan Finnsleif, er hvergi festi vopn á, ok gullhringr sá, er kallaðr var Svíagríss, er átt höfðu langfeðgar Aðils. Enn konungr varnaði allra gripanna, ok eigi heldr galt hann málann; fóru berserkirnir braut, ok undu illa sínum hlut, sögðu svá búit Hrólfi kraka; ok jafnskjótt byrjaði hann ferð sína til Uppsala, ok er hann kom skipum sínum í ána Fýri, þá reið hann til Uppsala, ok með honum XII berserkir hans, allir griðalausir. Yrsa, móðir hans, fagnaði honum, ok fylgði honum til herbergis, ok eigi til konungshallar; váru þá gervir eldar stórir fyrir þeim, ok gefit öl at drekka. Þá komu menn Aðils konungs inn, ok báru skíðin á eldinn, ok gerði svá mikinn, at klæði brunnu af þeim Hrólfi, ok mæltu: er þat satt, at Hrólfr kraki ok berserkir hans flýja hvárki eld né járn? Þá hljóp Hrólfr kraki upp, ok allir þeir. Þá mælti hann:

Aukum enn elda
at Aðils húsum.

Tók skjöld sinn ok kastaði á eldinn, ok hljóp yfir eldinn, meðan skjöldrinn brann, ok mælti enn:

Flýr-a sá elda,
er yfir hleypr.

Svá fór hverr at öðrum hans manna, tóku þá, er eldinn höfðu aukit, ok köstuðu þeim á eldinn. Þá kom Yrsa, ok fékk Hrólfi kraka dýrshorn, fullt af gulli, ok þar með hringinn Svíagrís, ok bað þá braut ríða til liðsins. Þeir hljópu á hesta sína, ok ríða ofan á Fýrisvöllu; þá sá þeir, at Aðils konungr reið eptir þeim með her sinn alvápnaðan, ok vill drepa þá. Þá tók Hrólfr kraki hægri hendi gullit ofan í hornit, ok söri alt um götuna. Enn er Svíar sjá þat, hlaupa þeir or söðlunum, ok tók hverr, slíkt er fékk, enn Aðils konungr bað þá ríða, ok reið sjálfr ákafliga. Slungnir hét hestr hans, allra hesta skjótastr. Þá sá Hrólfr kraki, að Aðils konungr reið nær honum, tók þá hringinn Svíagrís, ok kastaði til hans, ok bað hann þiggja af gjöf. Aðils konungr reið at hringinum, ok tók til með spjótsoddinum, ok rendi upp á falinn. Þá veik Hrólfr kraki aptr, ok sá, er hann laut niðr. Þá mælti hann: svínbeygt hefi ek nú þann, er ríkastr er með Svíum. Svá skildust þeir. Af þessi sök er gull kallat: sáð Kraka eða Fýrisvalla. Svá kvað Eyvindr skáldaspillir:

Bárum, Ullr, of alla,
ímunlauks, á hauka
fjöllum Fýrisvalla
fræ Hákunar æfi.

Svá, sem Þjóðólfr kvað:

Örð sær Yrsu burðar
inndrótt jöfurr sinni
bjartplógaðan bauga
brattakr völu-spakra.
Eyss landreki ljósu
lastvarr Kraka barri
á hlémildar holdi
hauks kálfur mér sjálfum.

52. Svá er sagt, at konungr sá, er Hölgi er kallaðr, er Hálogaland er við nefnt, var faðir Þorgerðar Hölgabrúðar; þau váru bæði blótut, ok var haugr Hölga kastaðr, önnur fló af

gulli eða silfri, þat var blótféit, enn önnur fló af moldu ok grjóti. Svá kvað Skúli Þorsteinsson:

Þá er ræfr-vita Reifnis
rauð ek fyrir Svold til auðar,
herfylgins bað ek Hölga
haugþök sama baugum.

Í Bjarkamálum hinum fornum eru töld mörg gullsheiti. Svá segir þar:

Gramr hinn gjöflasti
gœddi hirð sína
Fenju forverki
Fáfnis miðgarði,
Glasis glóbarri,
Grana fagrbyrði,
Draupnis dýrsveita,
dúni Grafvitnis.
Ýtti örr hilmir,
aldir við tóku
Sifjar svarðfestum,
svelli dalnauðar,
tregum Otrs-gjöldum,
tárum Mardallar,
eldi Órunar,
Iðja glysmálum.
Gladdi gunnveitir,
gengum fagrbúnir,
Þjassa þingskilum
þjóðir hermargar,
Rínar rauðmálmi,
rógi Niflunga,
vísi hinn vígdjarfi.
Varði hann Baldr þögli.

53. Gull er kallat í kenningum eldr handar eða liðs eða leggjar, því at þat er rautt; enn silfr snær eða svell

eða héla, því at þat er hvítt. Með sama hætti skal ok kenna gull eða silfr til sjóðs eða díguls eða löðar; enn hvárttveggja, silfr ok gull, má vera grjót handar eða hálsgjörð nokkvors þess manns, er títt var at hafa. Menn ok hringar eru bæði silfr ok gull, ef eigi er annan veg greint. Sem kvað Þorleikr fagri:

Kastar gramr á glæstar
gegn valstöðvar þegnum,
ungr vísir gefr eisu
armleggs, dígulfarmi.

Ok sem kvað Einarr skálaglamm:

Liðbröndum kná Lundar
landfrækn jöfurr granda,
hykk-a ek ræsis rekka
Rínar grjót of þrjóta.

Svá kvað Einarr Skúlason:

Blóðeysu liggr bæði
bjarg tveimmegin geima
sjóðs, á ek sökkva stríði
snær ok eldr at mæra.

Ok enn sem hann kvað:

Dægr þrymr hvert, enn hjarta
hlýrskildir ræðr mildu
Heita blakks, of hvítum
hafleygr dígulskafli.
Aldri má fyrir eldi
áls hrynbrautar skála,
öll viðr fólka fellir
framræði snæ bræða.

Hér er gull kallat eldr áls hrynbrautar, enn silfr snær skálanna. Svá kvað Þórðr Mœra-skáld:

Sér á seima rýri,
sigðis láttrs at átti,
hrauns glaðsendir handa!
Hermóðr föður góðan.

54. Maðr er kallaðr brjótr gullsins; svá sem kvað Óttarr svarti:

Góðmennis þarf ek gunnar-
gulls-brjótanda at njóta,
hér er alnennin inni
inndrótt með gram svinnum.

Eða gullsendir, sem kvað Einarr skálaglamm:

Gullsendir lætr grundar,
glaðar þengill herdrengi,
hans mæti kná ek hljóta,
hljót Yggs mjaðar njóta.

Gullvörpuðr, sem kvað Þorleikr:

Hirð viðr grams með gerðum
gollvörpuðr sér holla.

Gullstríðir, sem kvað Þorvaldr blönduskáld:

Gullstríðir verpr glóðum,
gefr auð konungr rauðan,
óþjóðar bregðr eyðir
armleggs Grana farmi.

Gullskati, sem hér er:

Gat ek gullskata
gör er leygs of bör
götu ginnvita
gráps, tögdrápu.

Kona er kend til gulls, köllut selja gulls, sem kvað Hallarsteinn:

Svalteigar mun selju
salts Viðblinda galtar
rafkastandi rastar
reyrþvengs muna lengi.

Hér er kallat hvalir Viðblinda geltir; hann var jötunn, ok dró hvali í hafi út, sem fiska; teigr hvala er sær, röf sæfar er gull, kona er selja gulls þess, er hon gefr, ok samheiti við selju er tré, sem fyrr er ritat, at kona er kend við allskonar

trjáheiti kvennkend. Hon er ok log köllut þess, er hon gefr; log heitir ok tré, þat er fellr í skógi. Svá kvað Gunnlaugr ormstunga:

Alin var rygr at rógi,
runnr olli því gunnar,
lág var ek auðs at eiga
óðgjarn fíra barnum.

Kona kallast mörk. Svá kvað Hallar-Steinn:

Ek hefi óðar-lokri
öl- stafna þér skafna,
vetz mörk skála verki
vandr, stef-knarrar branda.

Tróða enn, sem kvað Steinn:

Þú munt furs, sem fleiri
flóðs hirðisif tróður
grönn við gæfu þinni
grjóts Hjaðninga brjótast.

Skorða, svá kvað Ormr Steinþórsson:

Skorða var í föt færð
fjarðbeins afar hrein,
nýrri slöng naddfreyr
nisting of mjaðar Hrist.

Stóð, sem Steinar kvað:

Mens hafa mildrar Synjar
mjúkstalls logit allir
sjá höfumk veltistoð stiltan
straumtungls at mér draumar.

Björk enn, sem Ormr kvað:

Því at hols hrynbáls
hramma, þats ek berk fram,
billings á burar full
bjarkar hefi ek lagit mark.

Eik, svá sem hér er:

Aura stendr fyrir orum
eik fagrbúin leiki.

Lind svá sem hér er:

Ógnrakkr skal-at okkra
álmr dynskúrar málma!
svá bauð lind í landi
líns hugrekki dvína.

Maðr er kendr til viða, sem fyrr er ritað, kallaðr reynir vápna eða víga, ferða ok athafnar, skipa ok alls þess, er hann ræðr ok reynir. Svá kvað Úlfr Uggason:

Enn stirðþinull starði
storðar leggs fyrir borði
fróns á fólka reyni
fránleitr, ok blés eitri.

Viðr ok meiðr, sem kvað Kórmakr:

Meiðr er mörgum eyðri
morðreins í dyn fleina;
hjörr fœrr hildibörrum
hjarls Sigurði jarli.

Lundr, svá kvað Hallfreðr vandræðaskáld:

Askþollum stendr Ullar
austr at miklu trausti
reykilundr hinn ríki
randfárs, brumaðr hári.

Hér er ok þollr nefndr búss; svá kvað Arnórr:

Rökkr öndurt bað randir
reggbúss saman leggja
rógskýja hélt Rýgja
regni haustnótt gegnum.

Askr, sem Refr kvað:

Gekk í gulli stokkna
gjöfrífr Hárs drífu
askr við œrinn þroska
esfreyr sæing meyjar.

Hlynr:

Heill kom þú, handar svella
hlynr! kvaddi svá brynja.

Börr, sem Refr kvað:

Alls böðgœði bjóða
börr ræðr til þess hjörva
ógn stöðvar hefi ek œgi
einráðit Þorsteini.

Stafr, sem Óttarr kvað:

Héltu, þar er hrafn né svalt-a
hvatráðr ertu láði
ógnar-stafr fyr jöfrum
ýgr tveimr við kyn beima.

Þorn, sem Arnórr kvað:

Hlóð, enn hála téðu
hirðmenn arngrenni,
auðar þorn fyrir örnu
ungr valköstu þunga.

55. Hvernig skal kenna orostu? Svá at kalla veðr vápna eða hlífa eða Óðins eða valkyrju eða herkonunga, eða gný eða glym. Svá kvað Hornklofi:

Háði gramr, þar er gnúðu,
geira hregg við seggi,
rauð fnýstu ben blóði
bengögl at dyn Sköglar.

Svá kvað Eyvindr:

Ok sá halr
at Hárs veðri
hösvan serk
hrísgrisnis bar.

Svá kvað Bersi:

Þótta ek, þá er ori
ársagt er þat várum,

hœfr at Hlakkar drífu
hyrrunnum vel gunnar.

Svá kvað Einarr:

Glymvindi lætr Göndla
gnestr hjör, taka mestum
Hildar segl þar er hagli
hraustr þengill drífr strengjar.

Sem kvað Einarr skálaglamm:

Né sigbjarka serkir
sómmiðjungum rómu
Hárs við Högna skúrir
hleðut fast of seðir.

Svá sem hér:

Odda gnýs við œsi
oddnets þinul setja.

Ok enn þetta:

Hnigu fjandr at glym Göndlar
grams und arnar hramma.

56. Vápn ok herklæði skal kenna til orostu ok til Óðins ok valmeyja ok herkonunga, kalla hjálma hjálm, hött eða fald, enn brynju serk eða skyrtu, enn skjöld tjald, enn skjaldborgin er köllut höll ok ræfr, veggr ok gólf. Skildir eru kallaðir ok kendir við herskip, sól eða tungl eða lauf eða blik, eða garðr skipsins. Skjöldr er ok kallat skip Ullar, eða kent til fóta Hrungnis, er hann stóð á skildi. Á fornum skjöldum var títt at skrifa rönd, þá er baugr var kallaðr, ok er við þann baug skildir kendir. Höggvápn, eyxar eða sverð, er kallat eldar blóðs eð benja; sverð heita Óðins eldar, enn eyxar kalla menn tröllkvenna heitum, ok kenna við blóð eða benjar eða skóg eða við. Lagvápn eru vel kend til orma eða fiska. Skotvápn eru mjök kend til hagls eða drífu eða rótu. Öllum þessum kenningum er marga lund breytt, því at þat er flest ort í lofkvæðum, er þessar kenningar þarf við.

Lattist herr með höttu
Hangatýs at ganga.
Þótti-t þeim at hætta
þekkiligt fyrir brekku.

Svá kvað Einarr skálaglamm:

Hjálmfaldinn bauð hildi,
hjaldrörr ok Sigvaldi,
hinn er fór í gný gunnar
gunndjarfr Búi sunnan.

Róða serkr, sem Tindr kvað:

Þá er hringfám hanga
hrynserk Viðurr brynju
hruðust riðmarar Róða
rastar varð at kasta.

Hamðis skyrta, sem Hallfreyðr kvað:

Ólítit brestr úti
unndýrs sumum runnum
hart á Hamðis skyrtum
hryngráp Egils vápna.

Sörla-föt enn, sem kvað hann:

Þaðan verða föt fyrða
fregn ek görla þat Sörla
rjóðast björt í blóði
benfur meil-skurum.

Sem Grettir kvað:

Héldu Hlakkar tjalda
hefjendr saman nefjum,
Hildar veggs og hjuggust
hreggnirðir til skeggjum.

Róða ræfr, sem Einarr kvað:

Eigi þverr fyrir augna
Óðs beðvinu Róða
ræfrs eignast svá regni
ramsvell konungr elli.

Hildar veggr, sem kvað Grettir, ok áður er ritat. Skipsól, sem Einarr kvað:

Leyg rýðr ætt á œgi
Ólafs skipa-sólar.

Hlýr-tungl, sem Refr kvað:

Dagr var fríðr, sá fögru
fleygjendr alin-leygjar
í hangferil hringa
hlýrtungli mér þrungu.

Garðr skips, sem hér er:

Svá skaut gegn í gögnum
garð steinfarinn barða
sá var gnýstœrir geira
Gunnar æfr, sem næfrar.

Askr Ullar, sem hér er:

Ganga el of unga
Ullar skips með fullu,
þar er samnagla siglur
slíðrdúkaðar ríða.

Iljablað Hrungnis, sem Bragi kvað:

Vilit, Hrafnketill, heyra,
hve hreingróit steini
Þrúðar skal ek ok þengil
þjófs iljablað leyfa?

Bragi kvað þetta um bauginn á skildinum:

Nema svá góð ins gjalla
gjöld baugnafaðs vildi
meyjar hjóls inn mœri
mögr Sigurðar Högna.

Hann kallaði skjöldinn Hildar hjól, enn bauginn nöf hjólsins. Baugjörð, sem Hallvarðr kvað:

Rauðljósa sér ræsir,
rít brestr sundr in hvíta

baugjörð brodda ferðar
bjúgrend í tvau fljúga.

Svá er enn kveðit:

Baugr er á beru sœmstr,
enn á boga örvar.

Sverð er Óðins eldr, sem Kórmakr kvað

Svall, þá er gekk með gjallan
Gauts eld, hinn er styr beldi,
glað fœðandi Gríðar,
gunnr. Komst Uðr or brunni.

Hjálms-eldr, sem kvað Úlfr Uggason:

Fullöflug lét fjalla
fram hafsleipni þramma
Hildr, enn Hropts of gildar
hjálmelda mar feldu.

Brynju-eldr, sem kvað Glúmr Geirason:

Heinþyntan lét hvína
hryneld at þat brynju
foldar vörðr, sá er fyrðum,
fjorn-harðan, sik varði.

Randar íss ok grand hlífar, sem Einarr kvað:

Ráðvöndum þá ek rauðra
randa ís at vísa,
grand berum hjálms í hendi,
hvarmþey drifinn Freyju.

Öx heitir tröllkona hlífa, sem Einarr kvað:

Sjá megu rétt, hve, Refils
ríðendr, við brá gríðar
fjörnis fagrt of skornir,
foldviggs, drekar liggja.

Spjót er ormr kallat, sem Refr kvað:

Kná myrkdreki marka
minn, þar er ýtar finnast,

æfr á aldar lófum
eikinn best at leika.

Örvar eru kallaðar hagl boga eða strengjar eða hlífa eða orostu, sem Einarr kvað skálaglamm:

Brakrögnir skók bogna
barg óþyrmir varga
hagl ok Hlakkar seglum
hjörs rakkliga fjörvi.

Ok Hallfreðr:

Ok geirrótu götvar
gagls við strengjar hagli
hungr-eyðundum hanga
hlœðu-t járni sœðar.

Ok Eyvindr skáldaspillir:

Lítt kváðu þik láta,
landvörðr, er brast, Hörða,
brynju hagl í benjum,
bugust álmar, geð fálma.

57. Orrosta er köllut Hjaðninga veðr eða el, ok vápn Hjaðninga eldar eða vendir. Enn sjá saga er til þess: Konungr sá, er Högni er nefndr, átti dóttur, er Hildr hét. Hana tók at herfangi konungr sá, er Héðinn hét, Hjarrandason. Þá var Högni konungr farinn í konunga-stefnu; enn er hann spurði, at herjat var í ríki hans, ok dóttir hans var í braut tekin, þá fór hann með sínu liði at leita Héðins, ok spurði til hans, at Héðinn hafði siglt norðr með landi. Þá er Högni konungr kom í Noreg, spurði hann, at Héðinn hafði siglt vestr um haf. Þá siglir Högni eptir honum allt til Orkneyja; ok er hann kom, þar sem heitir Háey, þá var þar fyrir Héðinn með lið sitt. Þá fór Hildr á fund föður síns, ok bauð honum men at sætt af hendi Héðins, enn í öðru orði sagði hon, at Héðinn væri búinn at berjast, ok ætti Högni af honum öngrar vægðar ván. Högni svarar stirt dóttur sinni; enn er hon hitti Héðin, sagði hon honum, at Högni vildi önga sætt, ok bað hann búast til

orostu, ok svá gera þeir hvárirtveggju, ganga upp á eyna ok fylkja liðinu. Þá kallar Héðinn á Högna, míg sinn, ok bauð honum sætt ok mikit gull at bótum. Þá svarar Högni: of síð bauðtu þetta, ef þú vill sættast, því at nú hefi ek dregit Dáinsleif, er dvergarnir gerðu, er mannsbani skal verða, hvert sinn er bert er, ok aldri bilar í höggvi, ok ekki sár grœr, ef þar skeinist af. Þá svarar Héðinn: sverði hœlir þú þar, enn eigi sigri; þat kalla ek gott sverð, er drottinholt er. Þá hófu þeir orustu þá, er Hjaðninga-víg er kallat, ok börðust þann dag allan, ok at kveldi fóru konungar til skipa. Enn Hildr gekk of nóttina til valsins, ok vakði upp með fjölkyngi alla þá, er dauðir váru; ok annan dag gengu konungarnir á vígvöllinn ok börðust, ok svá allir þeir, er féllu hinn fyrra daginn. Fór nú svá sú orosta hvern dag eptir annan, at allir þeir, er féllu, ok öll vápn, þau er lágu á vígvelli, ok svá hlífar, urðu at grjóti. Enn er dagaði, stóðu upp allir dauðir menn ok börðust, ok öll vápn váru þá nýt. Svá er sagt í kvæðum, at Hjaðningar skulu svá bíða Ragnarökrs. Eptir þessi sögu orti Bragi skáld í Ragnars-drápu Loðbrókar:

Ok um þerris æða
ósk-Rán, at þat sínum
til fárhuga fœri
feðr veðrs boða, hugði:
Þá er hristisif hringa
háls in böls of fylda
bar til byrjar drösla
baug örlygis draugi.

Bauð-a sú til bleyði
bœtiþrúðr at móti
málma mœtum hilmi
men dreyrugra benja;
svá lét æ, þótt etti,
sem orrostu letti,

jöfrum úlfs at sinna
með algífris lifru.
Letr-at lýða stillir
landi vanr á sandi,
þá svall heipt í Högna,
höð glamma mun stöðva,
er þrym-regin þremja
þróttig Héðins sóttu
heldr, enn svika Hildar
hringa þeir of fingu.
Ok fyrir hönd á hólmi
hveðru brynju Viðris
fengeyðandi fljóða
fordæða nam ráða.
Allr gekk herr und hurðir
Hjarranda fram kyrrar
reiðr at Reifnis skeiði
raðálfs af mar bráðum.
Þá má sókn á Svölnis
salpenningi kenna,
Ræs gáfumk reiðar mána
Ragnarr ok fjöld sagna.

Orrosta er veðr Óðins, sem fyrr er ritat. Svá kvað Víga-Glúmr:

Rudda ek, sem jarlar,
orð lék á því, forðum,
með veðrstöfum Viðris
vandar, mér til landa.

Viðris veðr er hér kallat orusta, enn vöndr vígs sverðit, enn menn stafir sverðsins. Hér er bæði orrosta ok vápn haft til kenningar mannsins; þat er rekit kallat, er svá er ort. Skjöldr er land vápnanna, enn vápn er hagl eða regn þess lands, ef nýgjörvingum er ort.

58. Hvernig skal kenna skip? Svá at kalla hest eða dýr

eða skíð sækonunga eða sævar eða skipreiða eða veðrs. Báru-fákr, sem Hornklofi kvað:

Hrjóðr lét hæstrar tíðar
harðráðr skipa börðum
báru fáks ins bleika
barnungr á lög þrungit.

Geitis marr. Svá kvað Erringar-Steinn:

Enn þótt ófrið sunnan
alþjóð segi skaldi,
hlöðum Geitis mar grjóti;
glaðir nennum vær þenna.

Sveiða hreinar:

Súðlöngum komt Sveiða,
sunds liðu dýr frá grundu,
sigrakkr, Sölsa bekkjar,
Sveins mögr, á tröð hreinum.

Svá kvað Hallvarðr; hér er ok köllut sunds-dýr, ok særinn Sölsa-bekkr. Svá kvað Þórðr Sjáreksson:

Sveggja lét fyrir Siggju
sólborðs goti norðan,
gustr skaut Gylfa rastar
glaumi suðr fyrir Aumar;
enn slóðgoti síðan
sæðings fyrir skut bæði,
hestr óð lauks fyrir Lista,
lagði Körmt og Agðir.

Hér er skip kallat sólborðs-hestr, ok sær Gylfa-land, sæðings-slóð særinn ok hestr skipit, ok enn lauks-hestr; laukr heitir siglutré. Ok enn, sem Markús kvað:

Fjarðlinna óð fannir
fast vetrliði rastar,
hljóp of hún agnípur
hvals rann-íugtanni;

björn gekk fram á fornar
flóðs hafskíða slóðir,
skúr-örðigr braut skorðu
skers glymfjötur bersi.

Hér er skip kallat björn rasta; björn heitir vetrliði ok íugtanni ok bersi, ok björn skorðu er hér kallat. Skip er ok kallat hreinn, svá kvað Hallvarðr, sem áður er ritat; ok hjörtr, sem kvað Haraldr konungr Sigurðarson:

Sneið fyrir Sikiley víða
súð, várum þá prúðir.
Brýnt skreið vel til vánar
vengis hjörtr und drengjum.

Ok elgr, sem Einarr kvað:

Baugs, getr með þér þeygi,
þýðr, drengr vera lengi,
elg búum flóðs, nema fylgi
friðstökkvir! því nökkut.

Sem Máni kvað:

Hvat mantu hafs á otri
hengiligr með drengjum
karl, því at kraptr þinn förlast,
kinngrár mega vinna?

Vargr, sem kvað Refr:

Enn hoddvönuðr hlýddi,
hlunnvitnis em ek runni
hollr til hermðar-spjalla
heinvandils, Þorsteini.

Ok oxi. Skip er ok kallat skíð eða vagn eða reið. Svá kvað Eyjólfr dáðaskáld:

Meita fór at móti
mjök síð um dag skíði
ungr með jöfnu gengi
útvers frömum hersi.

Svá kvað Styrkárr Oddason:

Ok ept ítrum stökkvi
ók Högna lið vögnum
hlunns á Heita fannir
hyrjar flóðs af móði.

Ok sem Þorbjörn kvað:

Hafreiðar var hlœðir
hlunns í skírnar brunni
Hvíta-Krists, sá er hæsta
hoddsviptir fékk giptu.

59. Hvernig skal Krist kenna? Svá, at kalla hann skapara himins og jarðar, engla ok sólar, stýranda heims ok himinríkis ok engla, konung himna ok sólar ok engla ok Jórsala ok Jórdanar og Grikklands; ráðandi postola ok heilagra manna. Fornskáld hafa kent hann við Urðarbrunn og Róm, sem kvað Eilífr Guðrúnarson:

Setbergs- kveðja sitja
sunnr at Urðarbrunni
svá hefir ramr konungr remdan
Róms banda sik landum.

Svá kvað Skapti Þóroddsson:

Máttr er múnka dróttins
mestr aflar guð flestu;
Kristr skóp ríkr, ok reisti
Rúms hall, veröld alla.

Himna-konungr, sem Markús kvað:

Gramr skóp grund ok himna
glyggranns, sem her dyggvan;
einn stillir má öllu
aldar Kristr of valda.

Svá kvað Eilífr kúlnasveinn:

Hróz lýtr helgum krúzi
heims ferð ok lið beima,
sönn er enn öll dýrð önnur
ein Maríu sveini.

María-sonr enn, sem Eilífr kvað:

Hirð lýtr himna dýrðar
hrein Maríu sveini,
mátt vinnr mildingr dróttar,
maðr er hann ok guð, sannan.

Engla konungr enn, sem Eilífr kvað:

Máttr er, enn menn of hyggi,
mætr guðs vinar betri;
þó er engla gramr öllu
örr helgari ok dýrri

Jórdanar-konungr. Svá kvað Sighvatr:

Endr réð engla senda
Jórdanar gramr fjóra
fors þó hann á hersi
heilagt skopt or lopti.

Grikkja-konungr, sem Arnórr kvað:

Bœnir hefi ek fyrir beini
bragna falls við snjallan
Grikkja vörð ok Garða;
gjöf launak svá jöfri

Svá kvað Eilífr kúlnasveinn:

Himins dýrð lofar hölða,
hann er alls konungr, stilli.

Hér kallaði hann fyrst Krist konung manna, ok annat sinn alls konung. Enn kvað Einarr Skúlason:

Lét, sá er landfólks gætir,
líkbjartr himinríki
umgeypnandi opna
alls heims fyrir gram snjallum.

60. Þar koma saman kenningar, ok verðr sá at skilja af stöð, er ræðr skáldskapinn, um hvern kveðit er konunginn; því at rétt er at kalla Miklagarðskeisara Grikkjakonung, ok svá þann konung, er ræðr Jórsalalandi, at kalla Jórsalakonung; svá ok at kalla Rómskonung Rómaborgar keisara, eða

Englakonung, þann er Englandi ræðr. Enn sú kenning, er áðr var rituð, at kalla Krist konung manna, þá kenning má eiga hverr konungr. Konunga alla er rétt at kenna svá, at kalla þá landráðendr eða landsvörðu, eða lands-sœki eða hirðstjóra eða vörð landfólks. Svá kvað Eyvindr skáldaskillir.

Farmatýs,
fjörvi næmdu
jarðráðendr
á Oglói.

Ok sem Glúmr kvað Geirason:

Hilmir rauð und hjálmi
heina laut á Gautum;
þar var í gný geira
grundar vörðr of fundinn.

Sem Þjóðólfr kvað:

Hárr skyli hirðar stjóri
hugreifr sonum leifa
arf ok óðaltorfu
ósk mín er þat sína.

Sem Einarr kvað:

Snáks ber fald of, fræknum,
foldvörðr, konungs Hörða
frama telr greppr fyrir gumnum,
geðsnjallr skarar fjalli.

Rétt er ok um þann konung, er undir honum eru skattkonungar, at kalla hann konung konunga. Keisari er æztr konunga, enn þar næst er konungr sá, er ræðr fyrir þjóðlandi, jafn í kenningum öllum hverr við annan í skáldskap. Þar næst eru þeir menn, er jarlar heita eða skattkonungar, ok eru þeir jafnir í kenningum við konung, nema eigi má þá kalla þjóðkonunga, er skattkonungar eru. Ok svá kvað Arnórr jarlaskáld of Þorfinn jarl:

Nemi drótt, hve sjá sótti
snarlyndr konungr, jarla;

eigi þraut við ægi
ofvægjan gram bægja.

61. Þar næst eru í kenningum í skáldskap þeir menn, er hersar heita. Kenna má þá, sem konung eða jarl; svá, at kalla þá gullbrjóta ok auðmildinga ok merkismenn ok fólksstjóra, eða kalla hann oddvita liðsins eða orostu; fyrir því at þjóðkonungr hverr, sá er ræðr mörgum löndum, þá setr hann til landstjórnar með sér skattkonunga ok jarla, at dœma landslög ok verja land fyrir ófriði í þeim löndum, er konungi liggja fjarri, ok skulu þeir dómar ok refsingar vera þar jafnréttir, sem sjálfs konungs. Ok í einu landi eru mörg héruð, ok er þat háttr konunga, at setja þar réttara yfir svá mörg héruð, sem hann gefr vald yfir, ok heita þeir hersar eða lendir menn í danskri tungu, enn greifar í Saxlandi, enn barúnar í Englandi; þeir skulu ok vera réttir dómarar ok réttir landvarnarmenn yfir því ríki, er þeim er fengit til stjórnar. Ef eigi er konungr nær, þá skal fyrir þeim merki bera í orrostum, ok eru þeir þá jafnréttir herstjórar, sem konungur eða jarlar.

62. Þar næst eru þeir menn, er höldar heita, þat eru búendr, þeir er gildir eru af ættum ok réttum fullum; þá má svá kenna, at kalla þá veitanda fjár ok gætanda ok sætti manna; þessar kenningar megu ok eiga höfðingjar. Konungar ok jarlar hafa til fylgðar með sér þá menn, er hirðmenn heita ok húskarlar, enn lendir menn hafa ok sér handgengna menn, þá er í Danmörk og Svíþjóð eru hirðmenn kallaðir, enn í Noregi húskarlar, ok sverja þeir þó eiða, svá sem hirðmenn konungum. Húskarlar konunga váru mjök hirðmenn kallaðir í forneskju. Svá kvað Þorvaldr blönduskáld:

Konungr heill, ok svá snjallir,
sókn-örr, við lof gjörvan
óð hafa menn í munni
minn, húskarlar þínir.

Þetta orti Haraldr konungr Sigurðarson:

Fullafli beið fyllar,
finn ek optr at drífr minna,
hilmis stóls á hæla
húskarla lið jarli.

Hirðmenn ok húskarla höfðingja má svá kenna, at kalla þá inndrótt eða verðung eða hirðmenn. Svá kvað Sighvatr:

Þat frá ek víg á vatni
verðung jöfurs gerðu,
nadda el at nýla
næst tel ek eigi in smæstu.

Ok enn þetta:

Þági vas, sem þessum
þengils á jó strengjar,
mjöð fyrir málma kveðju
mær heiðþegum bæri.

Heiðfé heitir máli ok gjöf er höfðingjar gefa. Svá kvað Óttarr svarti:

Góðmennis þarf ek gunnar
glóðbrjótanda að njóta;
hér er alnennin inni
inndrótt með gram svinnum.

Jarlar ok hersar ok hirðmenn eru svá kenndir, at kallaðir eru konungs rúnar eða málar eða sessar. Svá kvað Hallfreðr:

Grams rúni lætr glymja
gunnríkr, hinn er hvöt líkar,
Högna, hamri slegnar,
heiptbráðr, of sik váðir.

Sem Snæbjörn kvað:

Stjór viðjar lætr styðja
stáls buðlunga máli
hlemmisverð við harðri
húflangan sér dúfu.

Svá kvað Arnórr:

Bera sín, enn mik, mínir
morðkends taka enda
þess of þengils sessa
þung mein synir ungir.

Konungs spjalli, sem Hallfreðr kvað:

Ráð lukust, at sá síðan
snjallmæltr konungs spjalli
átti enga dóttur
Ónars viði gróna.

Svá skal menn kenna við ætt, sem Kórmakr kvað:

Heyri sonr á, Sýrar,
sannreynis fentanna
ör greppa lætk uppi
jastrín, Haralds, mína.

Hann kallaði jarlinn sannreyni konungsins, enn Hákun jarl son Sigurðar jarls. Enn Þjóðólfr kvað svá um Harald:

Vex Ólafs feðr
Járnsaxa veðr,
harðræðit hvert,
svá at hróðrs er vert.

Ok en svá:

Jarisleifr of sá,
hvárt jöfri brá;
hófsk hlýri frams
ins helga grams.

Ok enn kvað hann:

Andaðr er sá,
er of alla brá,
haukstalla konr,
Haralds bróðursonr.

Enn kvað svá Arnórr í Rögnvaldsdrápu:

Réð heita konr hljóti
herþarfr við mik gjörva

styrk lét oss of orkat
jarls mægð af því frægðar.

Ok enn, sem hann kvað of Þorfinn jarl:

Bitu sverð enn þar þurðir,
þunngjör fyrir Mön sunnan
Rögnvalds kind, und randir
ramlig fólk ins gamla.

Ok enn kvað hann:

Ættbæti firr ítran
allríks enn ek bið líkna
trúra tiggja dýrum
Torf-Einars, guð, meinum.

Ok enn kvað Einarr skálaglamm:

Né ættstuðill, ættar,
ógnherði mun verða,
skyldr em ek hróðri at halda,
Hilditanns inn mildri.

---

63. Hvernig er ókend setning skáldskapar? Svá at nefna hvern hlut, sem heitir.

Hver eru ókend heiti skáldskaparins? Hann heitir bragr ok hróðr, óðr, mærðr, lof. Þetta kvað Bragi hinn gamli, þá er hann ók um skóg nokkvorn síð um kveld, þá stefjaði tröllkona á hann, ok spurði, hverr þar fór:

Tröll kalla mik
tunglsjót-rungnis,
auðsug jötuns,
el-sólarböl,
vilsinn völu,
vörð náfjarðar,
hvelsvelg himins;
hvat er tröll, nema þat?

Hann svarar svá:

Skáld kalla mik
skapsmið Viðurs,
Gauts gjafrötuð
grepp óhneppan,
Yggs ölbera,
óðs skapmóða,
hagsmið bragar;
hvat er skáld, nema þat?

Ok sem Kórmakr kvað:

Hróðr geri ek of mög mæran
meirr Sigröðar fleira;
haptsœnis galt ek honum
heið. Sitr Þórr í reiðu.

Ok sem kvað Þórð Kolbeinsson:

Mjök lét margar snekkjur,
mærðar örr sem knörru,
óðr vex skálds, ok skeiðar
skjöldhlynr á brim dynja.

Mærð, sem Úlfr Uggason kvað:

Þar kemr á, enn æri
endr bar ek mærð af hendi
ofra ek svá, til sæfar,
sverðregns lofi þegna.

Hér er ok lof kallat skáldskapr. Svá kvað Ormr Steinþórsson:

Ek hefi orðgnótt miklu,
opt finnum þat, minni,
fram tel ek leyfð fyrir lofða
ljósri, enn ek mundi kjósa.

64. Hvernig eru nöfn goðanna? Þau heita bönd, sem kvað Eyjólfr dáðaskáld:

Dregr land at mun banda
Eiríkr und sik geira-
veðrmildr, ok semr hildi

Ok höpt, sem kvað Þjóðólfr inn hvinverski:

Tormiðlaðr var tívi
tálhreinn meðal beina,
hvat kvað hapta snytrir
hjálmfaldinn því valda.

Rögn, sem Einarr kvað skálaglamm:

Rammaukin kveð ek ríki
rögn Hákunar magna.

Jólnar, sem Evindr kvað:

Jólna sumbl,
enn vær gátum
stillis lof,
sem steinabrú.

Díar, sem Kórmakr kvað:

Eykr með ennidúki
jarðhlutr Día fjarðar
breyti, hún sá er beinan
bindr. Seið Yggr til Rindar.

65. Þessi nöfn himins eru rituð, enn eigi höfum vær fundit í kvæðum öll þessi þeiti; enn þessi skáldskapar-heiti, sem önnur, þykki mér óskylt at hafa í skáldskap, nema áður finni hann í verka höfuðskálda þvílík heiti. Himinn: hlýrnir, heiðþornir, hreggmímir, andlangr, ljósfari, drífandi, skatyrnir, víðfeðmir, vetmímir, leiptr, hrjóðr, víðbláinn.

Sól: sunna, röðull, eyglóa, alskír, sýni, fagrahvel, líknskin, Dvalins-leika, álfröðull, ifr-röðull, mylin.

Tungl: máni, ný, nið, ártali, mulinn, fengari, glámr, skyndir, skjálgr, skramr

Jörð, sem Þjóðólfr kvað:

Örr lætr odda skúrar
opt herðir gjör verða
hrings, áðr hann of þröngvi,
hörð el, und sik jörðu.

Fold, sem Óttar kvað:

Fold verr fólkbaldr,
fár má konungr svá;
örnu reifir Óleifr,
er framr Svía gramr.

Grund, sem Haraldr kvað:

Grund liggr und bör bundin,
breið, hólmfjötrs, leiðar,
heinlands hoddum grandar
Höðr, eitrsvölum nöðri.

Hauðr, sem Einarr kvað:

Verja hauðr með hjörvi
hart döglinga bjartir,
hjálmr springr opt fyrir ólmri
egghríð, framir seggir.

Land, sem Þórðr Kolbeinsson kvað:

Enn ept víg frá Veigu,
vant er orð at styr, norðan
land, eða lengra stundu,
lagðist, suðr til Agða.

Láð, sem Óttar kvað:

Hélztu, þar er hrafn né svalt-a,
hvatráðr ertu, láði,
ógnar stafr, fyrir jöfrum
ýgr, tveimr við kyn beima.

Hlóðyn, sem kvað Völusteinn:

Man ek þat, er jörð við orða
endr myrk danar sendi
grœnnar gröfnum munni
gein Hlóðynjar beina.

Frón, sem Úlfr kvað Uggason:

Enn stirðþinull starði
storðar leggs fyrir borði
fróns á fólka reyni
fránleitr, ok blés eitri.

Fjörgyn:

Örgildis var ek eldi,
áls fjörgynjar, mála
dyggr, sé heiðr, ok hreggi,
hrynbeðs ár steðja!

66. Vargr heitir dýr; þat er rétt at kenna við blóð eða hræ, svá, at kalla verð hans eða drykk; eigi er rétt at kenna svá við fleiri dýr. Vargr heitir ok úlfr, sem Þjóðólfr kvað:

Gera var gisting byrjuð
gnóg, enn úlf or skógi
sonr á sár at spenja
Sigorðar kom norðan.

Hér er hann ok geri kallaðr. Freki, sem Egill kvað:

Þá er oddbreki,
sleit und freki,
gnúði hrafni
á höfuð-stafni.

Vitnir, sem Einarr kvað:

Elfr varð unda gjálfri
eitrköld roðin heitu;
vitnis féll með vatni
varmt öldr í men Karmtar.

Ylgr, sem Arnórr kvað:

Svalg áttbogi ylgjar
ógóðr, enn var blóði
grœðir grœnn at rauðum,
grand-auknum ná, blandinn.

Vargr, sem Illugi kvað:

Vargs var munr þat, er, margan
menskerðir stakk sverði
myrk örriða markar,
minn dróttinn rak flótta.

Björn: fetvíðnir, húnn, vetrliði, hersi, fress, íugtanni,

ifjungr, glúmr, jölfuðr, vilskarpr, bera, jórekr, ríti, frekr, blómr, ysjungr.

Hjörtr: móðrauðnir, dalarr, dalr, dáinn, dvalinn, duneyrr, duraþrór.

Þetta eru enn vargs-heiti, sem Hallr kvað:

Heiðingja sleit hungri,
hár gyldir naut sára,
granar rauð gramr á fenri,
gekk úlfr í fen drekka.

Ok enn, sem Þórðr kvað:

Óð enn œrnu náði
ims sveit freka hveiti,
gera öldra naut gyldir,
Gjálpar stóð í blóði.

Þessi eru hesta heiti talin í Þorgríms-þulu:

Hrafn og Sleipnir
hestar ágætir,
Valr ok Léttfeti,
var þar Tjaldari,
Gulltoppr ok Goti,
getit heyrðak Sóta,
Mór ok Lungr með Mari.
  Vigg ok Stúfr
var með Skæfaði,
þegn knátti Blakkr bera;
Silfrtoppr ok Sinir,
svá heyrðak Fáks of getit,
Gullfaxi ok Jór með goðum.
  Blóðughófi hét hestr,
er bera kváðu
öflgan Atriða;
Gils ok Falhófnir,
Glær ok Skeiðbrímir,
þar var ok Gullir of getinn.

Þessir eru hestar taldir í Kálfsvísu:

Dagr reið Drösli,
enn Dvalinn Móðni,
Hjálmþer Háfeta,
enn Haki Fáki:
reið bani Belja
Blóðughófa,
enn Skævaði
skati Haddingja.
Vesteinn Vali,
enn Vífill Stúfi,
Meinþjófr Mói
enn Morginn Vakri,
Áli Hrafni
til íss riðu,
enn annar austr
und Aðilsi
grár hvarfaði
geiri undaðr.
Björn reið Blakki,
enn Bjarr Kerti,
Atli Glaumi,
enn Aðils Slungni,
Högni Hölkvi,
enn Haraldr Fölkvi,
Gunnarr Gota,
enn Grana Sigurðr.

Árvakr ok Alsviðr draga sólina, sem fyrr er ritat. Hrímfaxi eða Fjörsvartnir draga nóttina. Skinfaxi eða Glaðr fylgja deginum.

Þessi oxna-heiti eru í Þorgríms-þulu:

Gamalla oxna nöfn
hefi ek gerla fregit,

þeirra Rauðs ok Hœfis;
Rekinn og Kyrr
Himins-hrjótr ok Apli,
Arfr ok Arfuni.

Þessi eru orma-heiti: Dreki, Fáfnir, Jörmungandr, Naðr, Níðhöggr, Linnr, Naðra, Góinn, Móinn, Grafvitnir, Grábakr, Ofnir, Svafnir, Grímr.

Naut: kýr, kálfr, yxni, kvíga, vetrungr, griðungr, boli.

Sauðr: hrútr, bekri, ær, lamb, veðr.

Svín: sýr, gylta, runi, göltr, gríss.

67. Hver eru heiti lopts og veðranna? Lopt heitir ginnunga-gap ok meðalheimr, foglheimr, veðrheimr. Veðr heitir hregg, byrr, glygg, hret, gjósta, vindr. Svá segir í Alsvinnsmálum:

Vindr heitir með mönnum,
enn vöfuðr með goðum,
kalla gneggjuð ginnregin:
œpi kalla jötnar,
enn álfar gnýfara,
heitir í helju hlömmuðr.

Veðr heitir ok gustr.

68. Tveir eru fuglar þeir, er eigi þarf at kenna annan veg, enn kalla blóð eða hræ drykk þeirra eða verð, þat er hrafn ok örn. Alla aðra fugla karlkenda má kenna við blóð eða hræ, ok er þat þá örn eða hrafn, sem Þjóðólfr kvað:

Blóðorra lætr barri
bragningr ara fagna;
Gauts berr sigð á sveita
svans örð konungr Hörða;
geirs oddum lætr grœddir
grunn hvert stika sunnar
hirð, þá er hann skal varða,
hrægamms ara sævar.

Þessi eru nöfn hrafns: krákr, Huginn, Muninn, borginmóði, árflognir, ártali, holdboði. Svá kvað Einarr skálaglamm:

Fjallvöndum gaf fylli,
fullr varð, enn spjör gullu,
herstefnandi hröfnum,
hrafn á ylgjar tafni.

Svá kvað Einarr Skúlason:

Dólgskára kná dýrum
dýr magnaðr stýra,
Hugins fermu bregðr harmi
harmr bliksólar garmi.

Ok enn, sem hann kvað:

Enn við hjaldr, þar er höldar,
hugþrútið svellr, lúta,
Muninn drekkr blóð or benjum
blásvartr konungs hjarta.

Sem kvað Vígaglúmr:

Þá er dynfúsar dísir
dreyra mens á eyri,
bráð fékk borginmóði
blóðskjaldaðir stóðum.

Sem Skúli kvað Þorsteinsson:

Munði-t efst, þar er undir
árflogni gaf ek sárar,
Hlökk í hundraðs flokki
hvítinga mik líta.

Örn heitir svá: ari, gemlir, hreggskornir, egðir, ginnarr, undskornir, gallofnir. Sem Einarr kvað:

Sámleitum rauð sveita,
sleit örn gera beitu,
fékst arnar matr járnum,
Járnsöxu grön faxa.

Sem Óttarr kvað:

Örn drekkr undarn
ylgr fœrr at hræm sylg,
opt rýðr úlfr keypt,
ari getr verð þar.

Sem Þjóðólfr kvað:

Seggjundum fló sagna
snótar ylgr at móti
í gemlis ham gömlum
glamma ó fyr skammu.

Ok sem hér er:

Hreggskornis vil ek handa
háleitan mjöð vanda.

Ok enn, sem Skúli kvað:

Vaki ek þar er vell-eiðs ekka,
víðis, áðr ok síðan,
greppr hlýðir þá góðu
gallofnis vel spjalli.

69. Hver'ro sævar heiti? Hann heitir: marr, œgir, gumir, hlœr, haf, leið, ver, salt, lög, grœðir, sem Arnórr kvað, ok fyrr var ritat:

Nemi drótt, hve sæ sótti
snarlyndr konungr, jarla;
eigi þraut við œgi
óvæginn gram bægja.

Hér er nefndir sær ok œgir. Marr, sem Hornklofi kvað:

Þá er út á mar mœtir
mannskæðr lagar tanna
ræsi-naðr ok rausnar
rak vébrautar nökkva.

Lög er ok hér nefndr. Svá kvað Einarr:

Lögr þvær flaust, enn fagrir
flóðs vaskar brim glóðum,
þar er sær á hlið hvára
hlymr veðrvitar glymja.

Hér er flóð kallat. Svá kvað Refr, sem fyrr var ritat:

Fœrir björn, þar er bára
brestr, undinna festa
opt í œgis kjapta
úrsvöl Gýmis völva.

Haf sem Hallvarðr kvað:

Vestr lézt þú í haf, hristir,
harðviggs svikulgjarðar,
umbands allra landa
íss! framstafni vísat.

Leið sem hér er:

Erum á leið frá láði
liðnir Finnum-skriðnu,
austr sé ek fjöll af flausta
ferli geisla merluð,

Ver, sem Egill kvað:

Vestr fór ek of ver,
enn ek Viðris ber
munstrandar mar;
svá er mitt of far.

Marr, sem Einarr kvað:

Kaldr þvær marr und mildum
mart dægr viðu svarta,
grefr elsnúin, jöfri,
álmsorg manar þjálma.

Salt, sem Arnórr kvað:

Salt skar húfi héltum
hraustr þjóðkonungr austan,
báru brimlogs rýri
brún veðr at Sigtúnum.

Grœðir, sem Bölverkr kvað:

Leiðangr bjóttu af láði,
lögr gekk of skip, fögru

gjálfr-stóðum reistu grœði
glæstum, ár it næsta.

Hér er ok gjálfr kallat særinn. Víðir, sem kvað Refr:

Barðristinn nemr brjósti
borðheim drasill skorðu,
nauð þolir viðr, enn víði
verpr inn of þröm stinnan.

Húmr, sem *Haraldr harðráði* kvað:

Senn jósu vær, svanni,
sextán, enn brim vexti,
dreif á hafkkips húfa
húm, í fjórum rúmum.

Þessi eru enn sævar-heiti, svá at rétt er at kenna til skips eða gulls. Rán er sagt at var kona Ægis, svá sem hér er:

Hrauð í himin upp glóðum
hafs, gekk sær af afli.
Börð hygg ek at ský skorði;
skaut Ránar vegr mána.

Dœtr þeirra Ægis ok Ránar eru níu, ok eru nöfn þeirra fyrr ritut: Himinglœfa, Dúfa, Blóðughadda, Hefring, Uðr, Hrönn, Bylgja, Dröfn, Kólga. Einarr Skúlason taldi í þessi vísu sex nöfn þeirra:

Æsir hvast at áraustum
Himinglœfa þyt sævar,
glymr Unnar vex, grenni
göndlar skúfs ok Dúfa.
Brædd strýkr Bloðughadda;
brimsólgin fellr Kólga;
hlýr skilr Hefring stœrir
haflauðr of við rauðan.

Hrönn, sem Valgarðr kvað:

Löðr var lagt í beði,
lék sollit haf golli,

enn herskipum hrannir
höfuð ógurlig þógu.

Bylgja, sem Óttar svarti kvað:

Skárut sköfnu stýri,
skaut, sylg-háar bylgjur,
lék við hún á hreini
hlunns, þat er drósir spunnu.

Dröfn, sem Ormr kvað:

Hrosta drýgir hvern kost
hauk lúðrs gæi-þrúðr,
enn drafnar loga Lofn
löstu rækir vinföst.

Bára, sem Þorleikr fagri kvað:

Sjár þýtr, enn berr bára
bjart lauðr of við rauðan,
grans þær er gulli búnum
gínn hlunnvísundr munni.

Lá, sem Einarr kvað:

Né framlyndir fundu
fyrr, hykk-at lá kyrðu,
þar er sjár á við vöru
vini óra féll stórum.

Fyllr, sem Refr kvað:

Hrynja fjöll á fyllar,
fram œsist nú Glamma
skeið, Vetrliði, skíða
skautbjörn Gusis nauta.

Boði, sem hér er:

Boði féll á mik brálla;
bauð heim með sér geimi;
þá ek eigi löð lœgis.

Breki, sem Óttarr kvað:

Braut, enn breki þaut,
borð, óx viðar morð,

meðr fengu mikil veðr
mjó for ofan sjó.

Vágr, sem Bragi kvað:

Vildi-t vröngum ofra,
vágs hyrsendir, œgi,
hinn er mjótygil máva
mœrar skar fyrir Þóri.

Sund, sem Einarr kvað:

Skar ek súðum sund
fyrir sunnan Hrund,
mín prýddist mund
við mildings fund.

Fjörðr, sem Einarr kvað:

Næst sé ek orm á jastar
ítrserki vel merkðan;
nemi þjóðr, hve ek fer flœðar,
fjarðbáls, of hlyn máli.

Sœgr, sem Markús kvað:

Sœgs mun ek síðr enn eigi,
sá er illr, er brag spillir,
sólar sverri málan,
slíðr-áls reginn, níða.

70. Hver'ro elds-heiti? Svá sem hér er:

Eldr brenn-at sjá sjaldan,
svíðr dyggr jöfurr bygðir,
blása rönn fyr ræsi
reyk, er Magnús kveykvir.

Logi, sem Valgarðr kvað:

Snarla skaut or sóti
sveyk of hús ok reykir
stóðu stopðir síðan,
steinóðr logi glóðum.

Bál, sem hér er:

Haki var brendr á báli,
þar er brimslóðir óðu.

Glœðr, sem Grani kvað:

Glœðr hygg ek Glamma slóðar,
gramr eldi svá, feldu.

Eisa, sem Atli kvað:

Öx rýðsk, eisur vaxa,
allmörg, loga hallir;
hús brenna, gim geisar;
góðmennit fellr, blóði.

Hér er ok gim kallat eldrinn. Eimr, sem hér er:

Brunnu allvalds inni,
eldr hygg ek at sal feldi,
eimr skaut á her hrími,
hálfgjör við Nið sjálfa.

Hyrr, sem Arnórr kvað:

Eymði-t ráð við Rauma
reiðr Eydana meiðir;
heit dvínuðu Heina,
hyrr gerði þá kyrra.

Viti, funi, rem Einarr kvað:

Funi kyndist fljótt,
enn flýði skjótt
Hísingar herr,
sá er hafði verr.

Brími, sem Valgarðr kvað:

Bjartr sveimaði brími;
brutu víkingar fíkjum
vísa styrks af virki,
varp sorg á menn borgar.

Leygr, sem Haldórr kvað:

Er knáttuð þar þeirra,
þú vart aldrigi, skjaldar

leygr þaut of sjöt, sigri
sviptr, gersimum skipta.

71. Þessi eru nöfn stundanna: öld forðum, aldr, fyrir löngu, ár, missiri, vetr, sumar, vár, haust, mánuðr, vika, dagr, nótt, morgin, apran, kveld, árla, snemma, síðla, í sinn, fyrra dag, í næst, í gær, á morguu, stund, mál. Þessi eru enn heiti nóttar í Alsvinnsmálum:

Nótt heitir með mönnum,
enn njóla í helju,
kölluð er gríma með goðum;
ósorg kalla jötnar,
álfar svefngaman,
dvergar draumnjórun.

Frá jafndægri er haust, til þess er sól sezt í eykðar-stað; þá er vetr til jafndægris; þá er vár til fardaga; þá er sumar til jafndægris. Haustmánuðr heitir hinn næsti fyrir vetr; fyrstr í vetri heitir gormánuðr, þá er frermánuðr, þá er hrútmánuðr, þá er þorri, þá gói, þá einmánuðr, þá gaukmánuðr ok sáðtíð, þá eggtíð ok stekktíð, þá er sólmánuðr ok selmánuðr, þá eru heyannir, þá er kornskurðar-mánuðr.

72. Hver eru manna nöfn ókend? Maðr er hverr fyrir sér, hit fyrsta ok hit æðsta heiti manns er kallat keisari, því næst konungr, þar næst jarl. Þessir III menn eigu saman þessi heiti öll. Allvaldr, svá sem hér er kveðit:

Allvalda kann ek alla
austr ok suðr of flausta,
Sveins er sonr at reyna,
setr, hverjum gram betri.

Hér er ok gramr kallaðr; því heitir hann allvaldr, at hann er einvaldi alls ríkis síns. Fylkir, sem Gissurr kvað:

Fylkir gleðr í fólki
flakk of svan Hlakkar;
Ólafr of viðr elum
Yggs gögl fegin Sköglar.

Fyrir því er fylkir kallaðr konungr, at hann skipar í fylkingar herliði sínu. Vísi, sem kvað Óttarr svarti:

Vísi rekr vígfreys
víst austr munlaust,
aldar hefir allvaldr,
ósk-víf, gott líf

Harri eða herra, sem kvað Arnórr:

Harri fékk í hverri
Hjaltlands þrumu branda,
greppr vill grams dýrð yppa,
gagn, sá er næstr er bragna.

Hertogi heitir jarl, ok er konungr svá kallaðr ok, fyrir því er hann leiðir her til orostu. Svá kvað Þjóðólfr:

Ok hertoga hneykir
herfingnum lét stinga,
leyfð ber ek hans, or höfði
haugs skyndaði augu.

Sinnjor eða senjor, sem Sighvatr kvað:

Lát auman nú njóta,
Nóregs ok gef stórum,
mál halt, svá sem sælan,
sinnjor, laga þinna.

Mildingr, sem Markús kvað:

Mildingr fór of óþjóð eldi,
auðit var þá flotnum dauða,
hæstan kyndut, hlenna þrýstir,
hyrjar ljóma suðr at Jómi.

Mæringr, sem Hallvarðr kvað:

Es-at und jarðar höslu,
orðbrjótr Dönum forðar
moldreks, munka valdi
mæringr, enn þú, nærri.

Landreki, sem Þjóðólfr kvað:

Eyss landreki ljósu
lastvarr Kraka barri.

sem fyrr var ritat: því heitir hann svá, at hann rekr her um land annarra konunga, eða rekr her or sínu landi.

73. Konungr er nefndr Hálfdan gamli, er allra konunga var ágætastr; hann gjörði blót mikit at miðjum vetri, ok blótaði til þess at hann skyldi lifa í konungdómi CCC vetra. Enn hann fékk þau andsvör, at hann mundi lifa ekki meirr enn einn mikinn mannsaldr, enn þeir mundi þó CCC vetra, er eigi mundi vera í ætt hans kona eða ótiginn maðr. Hann var hermaðr mikill, ok fór víða um austrvegu; þar drap hann í einvígi þann konung, er Sigtryggr hét. Þá fékk hann þeirrar konu, er kölluð er Alvig hin spaka, dóttir Eyvindar konungs or Hólmgarði, hins ríka; þau áttu sonu XVIII, ok váru IX senn bornir, þeir hétu svá: einn var Þengill, er kallaðr var manna-þengill, annar Ræsir, III. Gramr, IV. Gylfi, V. Hilmir, VI. Jöfurr, VII. Tiggi, VIII. Skyli eða Skúli, IX. Harri eða Herra. Þessir IX bræðr urðu svá ágætir í hernaði, at í öllum fræðum síðan eru nöfn þeirra haldin fyrir tignarnöfn, svá sem konungs nafn eða nafn jarls. Þeir áttu engi börn, ok féllu allir í orostum. Svá sagði Óttarr svarti:

Þengill var þegar ungr
þreks-gjörr víg-örr;
haldast bið ek hans aldr,
hann tel ek yfirmann

Svá kvað Markús:

Ræsir lét af roðnum hausi
Rínar sól á marfjöll skína.

Svá kvað Egill:

Gramr hefir gerðihömrum
grundar upp of hrundit.

Svá kvað Eyvindr:

Lék við ljóðmögu,
skyldi land verja,
gylfi enn glaværi,
stóð und gullhjálmi.

Svá kvað Glúmr:

Hilmir rauð und hjálmi
heina laut á Gautum.

Svá kvað Óttar svarti:

Jöfur heyri upphaf,
ofrast mun konungs lof,
háttu nemi hann rétt
hróðr míns, bragar síns.

Sem Stúfr kvað:

Tíreggjaðr hjó tiggi
tveim höndum lið beima,
reifr gekk herr und hlífar,
hissig suðr fyrir Nissi.

Svá kvað Hallfreðr:

Skiliðr em ek við Skylja,
skálmöld hefir því valdit;
vætti ek virða drottins;
vil er mest ok dul flestum.

Svá hvað Markús:

Harra kveð ek at hróðgjörð dýrri
hauklundaðan Dana grundar.

Enn áttu þau Hálfdan aðra níu sonu, er svá heita: Hildir, er Hildingar eru frá komnir; II. Nefir, er Niflungar eru frá komnir; III. Auði, er Öðlingar, eru frá komnir; IV. Yngvi, er Ynglingar eru frá komnir; V. Dagr, er Döglingar eru frá komnir; VI. Bragi er Bragningar eru frá komnir, þat er ætt Hálfdanar hins milda; VII. Buðli, af Buðlunga ætt kom Atli ok Brynhildr; VIII. er Lofði, hann var herhonungr mikill, honum fylgði þat lið, er Lofðar váru kallaðir, hans ættmenn váru kallaðir Lofðungar; þaðan er kominn Eylimi, móðurfaðir Sigurðar Fáfnisbana; IX. Sigarr, þaðan eru komnir Siklingar, þat er ætt Siggeirs, er var mágr Völsunga, ok ætt Sigars, er hengði Hagbarð. Af Hildinga ætt var kominn Haraldr inn granrauði, móðurfaðir Hálfdanar svarta. Af Niflunga ætt var Gjúki, af Öðlinga ætt var Kjarr, af Ynglinga ætt var Eiríkr hinn málspaki.

74. Þessar eru ok konunga ættir ágætar: frá Yngva, er Ynglingar eru frá komnir; frá Skildi í Danmark, er Skjöldungar eru frá komnir; frá Völsungi á Frakklandi, þeir heita Völsungar. Skelfir hét einn herkonungr, ok er hans ætt köllut Skilvinga ætt; sú kynslóð er í austrvegum. Þessar ættir, er nú eru nefndar, hafa menn sett svá í skáldskap, at halda öll þessi fyrir tignarnöfn. Svá sem Einarr kvað:

Frá ek við hólm at heyja
hildingar fram gingu,
lind varð grœn, inn grána,
geirþing, í tvau springa.

Sem Grani kvað:

Döglingr fékk at drekka
danskt blóð ara jóði.

Sem Gamli kvað Gnævaðar-skáld:

Öðlingr drap sér ungum
ungr naglfara á tungu,
innan borðs ok orða
aflgóðr meðalkafla.

Sem Jórunn kvað:

Bragningr réð í blóði,
beið herr konungs reiði,
hús lutu opt fyrir eisum,
óþjóðar slög rjóða.

Svá kvað Einarr:

Beit buðlungs hjörr,
blóð féll á dörr,
rausk Hildar ský
við Hvítabý.

Svá kvað Arnórr:

Siklinga venr snekkjur
sjálútar konr úti;
hann litar herskip innan,
hrafns góð er þat, blóði.

Sem Þjóðólfr kvað:

Svá lauk siklings æfi
snjalls, at vær'rom allir,
lofðungr beið enn leyfði
lífs grand, í stað vandum.

Lofða konungi fylgði þat lið, er Lofðar heita. Sem Arnórr kvað:

Skjöldungr mun þér annar aldri
œðri, gramr, und sólu fœðast.

Völsungr, sem kvað Þorkell hamarskáld:

Mér réð senda
of svalan ægi
Völsunga niðr
vápn gullbúin.

Ynglingr, sem kvað Óttarr svarti:

Engi varð á jörðu
ógnbráðr, áðr þér náði,
austr, sá er eyjum vestan
Ynglingr und sik þryngvi.

Yngvi, þat er ok konungs-heiti, sem Markús kvað:

Eiríks lof verðr öld at heyra:
engi maðr veit fremra þengil;
Yngvi hélt við orðstír langan
jöfra sess í veröld þessi.

Skilfingr, sem Valgarðr kvað:

Skilfingr, hélztu, þar er skulfu
skeiðr, fyrir lönd hin breiðu,
auð varð, suðr, um síðir
Sikiley, liði miklu.

Sinnjor, sem Sighvatr kvað:

Lát auman nú njóta,
Nóregs, ok gef stórum,
mál halt, svá sem sælan,
sinnjor, laga þinna.

75. Skáld heita greppar, ok rétt er í skáldskap, at kenna svá hvern mann, ef vill. Rekkar váru kallaðir þeir menn, er fylgðu Hálfi konungi, ok af þeirra nafni eru rekkar kallaðir hermenn, ok er rétt at kenna svá alla menn. Lofðar heita ok menn í skáldskap, sem fyrr er ritat. Skatnar váru þeir menn kallaðir, er fylgðu þeim konungi, er Skati hinn mildi var kallaðr; af hans nafni er skati kallaðr hverr, er mildr er. Bragnar hétu þeir, er fylgðu Braga konungi hinum gamla. Virðar heita þeir menn, er meta mál manna. Fyrðar ok fírar ok verar heita landvarnarmenn. Víkingar ok flotnar, þat er skipa-herr. Beimar, svá hétu þeir, er fylgðu Beima konungi. Gumnar eða gumar heita flokkstjórar, svá sem gumi er kallaðr í brúðför. Gotnar eru kallaðir af heiti konungs þess, er Goti er nefndr, er Gotland er við kent; hann var kallaðr af nafni Óðins, ok dregit af Gauts nafni; því at Gautland eða Gotland var kallat af nafni Óðins, enn Svíþjóð af nafni Sviðurs, þat er ok heiti Óðins. Í þann tíma var kallat allt meginland, þat er hann átti, Reiðgotaland, enn eyjar allar Eygotaland; þat er nú kallat Danaveldi ok Svíaveldi. Drengir heita ungir menn búlausir, meðan þeir afla sér fjár eða orðstír; þeir fardrengir, er milli landa fara; þeir konungs-drengir, er höfðingjum þjóna; þeir ok drengir, er þjóna ríkum mönnum eða bœndum; drengir heita vaskir menn ok batnandi. Seggir eru kallaðir ok kníar ok liðar, þat eru fylgðarmenn; þegnar ok höldar, svá eru búendr kallaðir; ljónar heita þeir menn, er ganga um sættir manna. Þeir menn eru, er svá eru kallaðir: kappar, kempur, garpar, snillingar, hreystimenn, harðmenni, avarmenni, hetjur. Þessi heiti standa hér í mót, at kalla mann blauðan, veykan, þjarfan, þirfing, blotamann, skauð, skreiu, skjaðr, vák, vám; leyra, sleyma, teyða, dugga, dasi, dirokkr, dusilmenni, ölmusa, auvirð, vílmögr. Örr maðr heitir mildingr, mœringr, skati, þjóðskati, gullskati, mannbaldr, sælingr, sælkeri, auðkýfingr, ríkmenni, höfðingi; hér í mót er svá kallat: hnöggvingr, glöggvingr, mælingr, vesalingr, féníð-

ingr, gjöflati. Heitir spekingr ráðvaldr. Heitir ok óvitr maðr fífl, afglapi, gassi, ginningr, gaurr, glópr, snápr, fóli; œrr, óðr, galinn. Snyrtimaðr: ofláti, drengr, glæsimaðr, stertimaðr, prýðimaðr. Heitir hraumi, skrapr, skrokkr, skeiðklofi, flangi, slinni, fjösnir, slápr, dröttr. Lýðr heitir landfólk eða ljóðr. Heitir ok þræll: kepsir, þjónn, önnungr, þirr.

76. Maðr heitir einnhverr; tá, ef II 'ru; þorp, ef III 'ru; IV'ro föruneyti; flokkr eru V menn; sveit ef VI eru; sjau fylla sögn; átta bera ámælis-skor; nautar eru IX; dúnn, ef X eru; ærir'ro ellifu; toglöð er, ef XII fara; þyss eru XIII; ferð eru XIV; fundr er, þá er fimtán hittast; seta eru XVI; sókn eru XVII; ærnir þykkja óvinir, þeim er XVIII mœtir; neyti hefir sá, er XIX menn fylgja; drótt er XX menn; þjóð eru XXX; fólk eru XL; fylki eru L; samróf eru LX; sörvar eru VII tigir; öld eru VIII tigir; herr er hundrað.

Enn eru þau heiti, er menn láta ganga fyrir nöfn manna, þat köllum vær viðkenningar eða sannkenningar eða fornöfn.

Þat eru viðkenningar, at nefna annan hlut réttu nafni, ok kalla þann, er hann vill nefna, eiganda, eða svá, at kalla hann þess, er hann nefndi, föður eða afa; ái er hinn þriði. Heitir ok sonr ok arfi, arfuni, barn, jóð ok mögr, erfingi. Heitir ok bróðir, blóði, barmi, hlýri, lifri. Heitir ok niðr, nepi, áttungr, konr, kundr, frændi, kynstafr, niðjungr, ættstuðill, ættbarmr, kynkvísl, ættbogi, afkvæmi, afspringr, höfuðhaðmr, ofsköpt. Heita ok mágar, sifjungar, hletamenn. Heitir ok vinr ok ráðunautr, ráðgjafi, máli, rúni, spjalli, aldaþópti, einkili, sessi, sessunautr; þópti er hálfrýmis-félagi. Heitir ok óvinr, dólgr, andskoti, fjandi, sekvi, skaðamaðr, banamaðr, þröngvir, sökkvir, ósvífruðr. Þessi heiti köllum vér viðkenningar, ok svá, þótt maðr sé kendr við bœ sinn eða skip sitt, þat er nafn á, eða eign sína, þá er einkarnafn er gefit.

þetta köllum vér sannkenningar, at kalla mann spekimann, ætlunarmann, orðspeking, ráðsnilling, auðmilding, óslækinn, gæimann, glæsimann; þetta eru fornöfn.

77. þessi eru kvenna heiti ókend í skáldskap: víf ok brúðr ok fljóð heita þær konur, er manni eru gefnar. Sprund ok svanni heita þær konur, er mjök fara með dramb ok skart. Snótir heita þær, er orðnæfrar eru. Drósir heita þær, er kyrrlátar eru. Svarri ok svarkr, þær eru mikillátar. Ristill er köllut sú kona, er sköruglynd er. Rýgr heitir sú kona, er ríkust er. Feima er sú köllut, er ófröm er, svá sem ungar meyjar eða þær konur, er ódjarfar eru. Sæta heitir sú kona, er búandi hennar er af landi farinn. Hœll er sú kona köllut, er búandi hennar er veginn. Ekkja heitir sú, er búandi hennar varð sóttdauðr. Mœr heitir fyrst hver, enn kerlingar, er gamlar eru. Eru enn þau kvenna heiti, er til lastmælis eru, ok má þau finna í kvæðum, þótt þat sé eigi ritat. þær konur heita eljur, er einn mann eigu. Snor heitir sonarkona. Sværa heita vers móðir. Móðir heitir ok amma, þriðja edda; eiða heitir móðir. Heitir ok dóttir ok barn jóð. Heitir ok systir dís, jóðdís. Kona er ok köllut beðja, mála, rún búanda síns, ok er þat viðrkenning.

78. Höfuð heitir á manni; þat skal svá kenna, at kalla erviði háls eða byrði, land hjálms ok hattar ok heila, hárs ok brúna, svarðar, eyrna, augna, munns, Heimdalar sverð, ok er rétt at nefna hvert sverðsheiti, er vill, ok kenna við eitthvert nafn Heimdalar. Höfuð heitir ókent: hauss, hjarni, kjannr, kollr. Augu heita sjón ok lit eða viðrlit, örmjót; þau má svá kenna, at kalla sól eða tungl, skjöldu ok gler eða gimsteina eða stein brá eða brúna, hvarma eða ennis. Eyru heita hlustir ok heyrn; þau skal svá kenna, at kalla land eða jarðarheitum nokkvorum eða munn eða rás eða sjón eða augu heyrnarinnar, ef nýgjörvingar eru. Munn skal svá kenna, at kalla land eða hús tungu eða tanna, orða eða góma, varra eða þvílíkt, ok ef nýgjörfingar eru, þá kalla menn munninn

skip, enn varrarnar borðit, tunga rœðit eða stýrit. Tennr eru stundum kallat grjót eða sker orða, munns eða tungu. Tunga er opt köllut sverð máls eða munns. Skegg heitir barð, grön, eða kampar, er stendr á vörrum. Hár heitir lá; haddr, þat er konur hafa; skopt heitir hár; hár er svá kent, at kalla skóg eða viðarheiti nokkvoru, kenna til hauss eða hjarna eða höfuðs; eða skegg kenna við höku eða kinnr eða kverk.

79. Hjarta heitir negg; þat skal svá kenna, kalla korn eða stein eða epli eða hnot eða mýl eða því líkt, ok kenna við brjóst eða hug; kalla má ok hús eða jörð eða berg hugarins. Brjóst skal svá kenna, at kalla hús eða garð eða skip hjarta, anda eða lifrar, eljunar land, hugar ok minnis. Hugr heitir sefi ok sjafni, ást, elskugi, vili, munr. Huginn skal svá kenna, at kalla vind tröllkvenna, ok er rétt at nefna til hverja er vill, ok svá, at nefna jötnana, eða kenna þá til konu eða móður eða dóttur þess; þessi nöfn eru sér. Hugr heitir ok geð, þokki, eljun, þrekr, nenning, minni, vit, skap, lund, trygð. Heitir og hugr, reiði, fjandskapr, fár, grimð, böl, harmr, tregi, óskap, grellskap, lausung, ótrygð, geðleysi, þunngeði, gesni, hraðgeði, óværi.

80. Hönd má kalla mund, arm, lám, hramm. Á hendi heitir alnbogi, armleggr, úlfliðr, liðr, fingr, greip, hreifi, nagl, gómr, jaðarr, kvikva. Hönd má kalla jörð vápna eða hlífa, við axlar ok ermar, lófa ok hreifa; gullhringa jörð ok vals ok hauks ok allra hans heita, ok í nýgjörvingum fót axlar, bognauð. Fœtr má kalla tré ilja, rista, leista, eða þvílíkt, renniflein brautar eða göngu, fets; má kalla fótinn tré eða stoð þessa. Við skíð ok skúa ok brœkr eru fœtr kendir. Á fœti heitir lær, kné, kálfi, bein, leggr, rist, jarki, il, tá; við þetta allt má fótinn kenna, ok kalla hann tré, ok siglu ok rá, ok kenna við þessa hluti.

81. Mál heitir ok orð ok orðtak, snillitala, saga, senna, þræta, söngr, galdr, kveðandi, skjal, bifa, hjaldr, hjal, skval, glaumr, þjarka, gyss, þrapt, skalp, hól, skraf, dœlska, ljóð-

æska, hégómi, afgelja. Heitir ok rödd hljómr, rómr, ómun, þytr, göll, gnýrr, glymr, þrymr, rymr, brak, svikr, svipun, gangr. Svá skal orostu kenna við sverð eða önnur vápn eða hlífar.

82. Vit heitir speki, ráð, skilning, minni, ætlun, hyggjandi, tölvísi, langsæi, bragðvísi, orðspeki, skörungskapr. Heitir undirhyggja, vælræði, fláræði, brigðræði.

83. Læti er tvent: læti heitir rödd, læti heitir œði, ok œði er ok ólund. Reiði er ok tvíkent: reiði heitir þat, er maðr er í illum hug, reiði heitir ok fargervi skips eða hross. Far er ok tvíkent: fár er reiði, far er skip. Þvílík orðtök hafa menn mjök til þess at yrkja fólgit, ok er þat kallat mjök ofljóst. Lið kalla menn þat á manni, er leggir mætast; lið heitir skip; lið heitir mannfólk; lið er ok þat kallat, er maðr heitir öðrum liði sínu; lið heitir öl. Hlið heitir á garði, ok hlið kalla menn oxa, enn hlíð er brekka. Þessar greinir má setja svá í skáldskap, at gera ofljóst, at vant er at skilja ef aðra skal hafa greinina, enn áðr þykki til horfa hin fyrri vísuorð. Slíkt sama eru önnur mörg nöfn, þau er saman eigu heitit margir hlutir.

---

84. Atli, Fróði,
Ali, Glammi,
Beiti, Ati
ok Beimuni,
Auðmundr, Guðmundr,
Atall ok Gestill,
Geitir, Gauti,
Gylfi, Sveiði.
Góir, Eynefr,
Gaupi ok Endill,
Skekkill, Ekkill,
Skefill ok Sölvi,
Hálfr ok Helmir,
Hárekr ok Gorr,
Hagbarðr, Haki,
Hrauðnir, Meiti.
Hjörólfr ok Hrauðungr,
Högni, Mýsingr,
Hundingr, Hvítingr,
Heiti, Mefill,

Hjálmar Móir,
Hömir, Mövi,
Róði, Rakni,
Rer ok Leifi.
Randver, Röknir,
Reifnir, Leifnir,
Nefill, Refill,
Nori, Lyngvi.
Byrvill, Kilmundr,
Beimi, Jórekr,
Jósmundr, Þvinnill,
Yngvi, Teiti.
Virvill, Vinnill,
Vandill, Sölsi,
Gautrekr ok Húnn,
Gjúki, Buðli,
Homarr, Hnefi,
Hyrvi, Syrvi;
sékkat ek fleiri
sækonunga.
Ek mun jötna
inna heiti:
Ýmir, Gangr ok Mímir,
Iði og Þjassi.
Hrungnir, Hrímnir,
Hrauðnir, Grímnir,
Hveðrungr, Hafli,
Hripstoðr, Gýmir.
Harðverkr, Hrökkvir
ok Hástigi,
Hræsvelgr, Herkir
ok Hrímgrímnir,
Hýmir ok Hrímþurs,
Hvalr, Þrígeitir,
Þrymr, Þrúðgelmir,
Þistilbarði.
Geirröðr, Fyrnir,
Galarr, Þrívaldi,
Fjölverkr, Geitir,
Fleggr, Blapþvari,
Fornjótr, Sprettingr,
Fjalarr, Stígandi,
Sómr ok Svasuðr,
Svarangr, Skrati.
Surtr ok Stórverkr,
Sækarls-múli,
Skorir, Skrýmir,
Skerkir, Salfangr,
Öskruðr og Svartr,
Anduðr, Stúmi,
Alsvartr, Ornir,
Ámr ok Skalli.
Köttr, Ásgrúi
ok Alfarinn,
Vindsvalr, Viðarr,
ok Vafþrúðnir,
Eldr ok Örgelmir,
Ægir, Rangbeinn,
Vindr, Víðblindi,
Vingnir, Leifi.
Beinviðr, Björgólfr
ok Brandingi,
Dumbr, Bergelmir,
Dofri ok Miðjungr,
Nati, Sekmímir;
nú er upp talit
ámáttligra
jötna heiti.

SKAL EK TRÖLLKVENNA
telja heiti:
Gríðr ok Gnissa,
Grýla, Brýja,
Glumra, Geitla,
Gríma, Bakrauf,
Guma, Gestilja,
Grottintanna.
Gjálp, Hyrrokkin,
Hengikepta,
Gneip ok Gnepja,
Geysa, Hala,
Horn ok Hrúga,
Harðgreip, Forað,
Hrygða, Hveðra
ok Hölga-brúðr.
Hrímgerðr, Hæra,
Herkja, Fála,
Imd, Járnsaxa,
Íma, Fjölvör
Mörn, Íviðja,
Ámgerðr, Símul,
Sívör, Skríkja,
Sveipinfalda.
Öflugbarða
ok Járnglumra,
Imgerðr, Áma
ok Járnviðja,
Margerðr, Atla,
Eisur, Fála,
Leikn, Munnharpa
ok Myrkriða.
Leirvör, Ljóta
ok Loðinfingra,
Kráka, Varðrún
ok Kjallandi,
Vígglöð, Þurbörð,
viljum nefna
Rýgi síðarst
ok Rifingöflu.

ÞÓRR HEITIR ATLI
ok Ása-bragr;
sá er Ennilangr
ok Eindriði,
Björn, Hlórriði
ok Harðveorr,
Vingþórr, Sönnungr,
Veoðr ok Rymr,
Ása-hetja.
BURIR ERU ÓÐINS:
Baldr ok Meili,
Viðar ok Nepr,
Vali, Áli,
Þórr ok Hildólfr,
Hermóðr, Sigi,
Skjöldr, Yngvifreyr
ok Ítreks-jóð,
Heimdallr, Sæmingr,
Höðr ok Bragi.
ENN ERU EPTIR
jötna heiti:
Eimgeitir, Ver,
Imr, Hringvölnir,
Viddi, Víðgrípr,
Vandill, Gyllir,
Grímnir, Glaumarr,
Glámr, Sám-endill,

Vörnir. Harðgreipr
ok Vagnhöfði,
Kyrmir, Suttungr
ok Kallgrani.
jötunn, Óglaðnir
ok Örgrímnir,
Grimlingr, Gripnir,
Gusir, Ófóti.

Hlói, Ganglati
ok Helreginn,
Hrossþjófr, Durnir,
Hundallr, Baugi,
Hröðungr, Fenrir,
Hróarr ok Miði.
þá er nú lokit
þussa heitum.

Enn skal telja
Ása-heiti:
þar er Yggr og Þórr
ok Yngvifreyr,
Viðarr ok Baldr,
Vali og Heimdallr;
þá er Týr ok Njörðr,
tel ek næst Braga;
Höðr, Forseti,
hér er efstr Loki.

Nú skal Ásynjur
allar nefna:
Frigg ok Freyja,
Fulla ok Snotra,
Gerðr ok Gefjon,
Gná, Lofn, Skaði,
Jörð ok Iðunn,
Ilmr, Bil, Njórunn.

Hlín ok Nanna,
Hnoss, Rindr ok Sjöfn
Sól ok Sága,
Sigyn ok Vör,
þá er Var ok Syn,
verðr at nefna,
enn Þrúðr ok Rán
þeim næst talit.

Grét ok at Óði
gulli Freyja;
heiti eru hennar:
Hörn og Þrungva,
Sýr, Skjálf ok Gefn,
ok it sama Mardöll;
dœtr eru hennar
Hnoss ok Gersimi.

Enn eru aðrar
Óðins meyjar:
Hildr ok Göndul
Hlökk, Mist, Skögul;
þá er Hrund ok Mist,
Hrist, Skuld talit;
Nornir heita,
þær er nauð skapa,
Nipt ok Dísi
nú mun ek telja.

Snót, brúðr, svanni,
svarri, sprakki,
fljóð, sprund, kona,
feima, ekkja,
rýgr, víf ok drós
ristill, sæta,
man, svarkr ok hæll,
mær ok kerling.

MÁL ER AT SEGJA
MANNA-HEITI:
greppar ok gumnar,
gumar og drengir,
gotnar, rekkar,
garpar, seggir,
sveit, snillingar
ok sælkerar.

Bragnar, þegnar,
beimar, höldar,
fírar ok flotnar,
fyrðar ok drótt,
föruneyti,
flokkr, harðmenni,
kníar ok kappar,
kempur, nautar.
Öld ok œrir
ok afarmenni,
liðar ok lofðar,
lýðr ok sagnir,
ljóðr, oflátar,
ljónar ok ferðir,
mildingr, mæringr,
mannbaldr, spekingr.
Þá er glæsimaðr
ok gullskati,
þá eru snyrtimenn
ok sælingar,
auðkýfingar
ok oflátar,
herr og helmingr
ok höfðingjar.

Fólk ok fylki,
fundr, almenning.
Nú er: þröng ok þyss,
þorp, auðskatar,
drótt ok syrvar,
dúnn, prýðimenn,
sögn ok samnaðr,
seta, stertimenn.

ENN ERU EPTIR
ALDAR HEITI:
hirð ok gestir
ok húskarlar,
inndrótt ok hjón,
ef ek allt segi,
rúni ok þópti
ok ráðgjafi.
Innhýsingar,
alda-þóptar,
sessi ok máli
serlar ok fylgðir;
þá er félagar
ok frændr saman,
vinr, einkili,
verðung, halir.
Ái ok áttungr,
afi, sonr,
faðir, bróðir, barmi,
blóði ok lifri,
jóð, burr, nefi
ok arfuni,
þá eru hlýrar
ok höfuðbaðmar.

Niðr, hlœtamaðr,
niðjungr ok barn,
konr ok kynkvísl,
kundr, ættbogi,
mögr, málunautr,
mágr ok spjalli,
ættbaðmr, ættslóð,
ofsköpt ok sveinn.
Sessunautar
ok sifjungar,
afspringr er þá
ok ættstuðill;
þá er ráðunautr
ok ráðgjafi,
þjónar, þrælar,
þirr, önnungar,
verkmenn, kefsar
ok vílmegir.

ÞAU ERU ORUSTU HEITI:

Hjaldr og rimma,
göll, geirahöð,
ok geirþriful,
róg ok róma,
ranngríð ok storð,
svipul ok snerra,
sig, fólkjara.
Sóta, morð ok víg,
sókn ok ið,
dólg, ógn, tara,
drífa ok ímun;
þá er orosta
ok örlygi,
hríð ok etja,
herþögn, þrima.

EK MUN SEGJA
SVERÐA-HEITI:

hjörr ok hrotti,
höguðr, dragvandill,
gróa, gramr, gellir,
gjallr ok neðanskarðr
sigðr ok snyrtir,
sómi, skjómi.
Skólkr, skerkir, stúfr
skrýmir, laufi,
öltírr, langbarðr
ok ormþvari,
leggbiti ok kyrr
ok Leifnis-grand,
herberi, hneitir
ok hafrakan.
Lotti, hrönduðr,
lögðir, mækir,
mönduðr, mundriði
ok mistilteinn,
málmr, þrór ok marr
ok miðfáinn,
fetbreiðr, grindlagi
ok fjörsoðnir.
Vægir, veigarr,
vallangr ok brandr,
verúlfr, valnir,
vinnbjartr ok kvöl,
askr, angrvaðill,
eggjum-skarpi,
svipuðr ok svipaljótr,
salgarðr, hnefi.
Hvati, höfuðhvessingr,
hausa-mölnir,

hrævagautr, herbrái
ok holdmímir,
bensogr, brigðir,
brímir, huglognir,
skygðir, skreivir,
skarðr, grindlogi.

Mímungr ok fellir
ok málvitnir,
taurar, hrævarðr,
trani, vindþvari,
liðnir, kvernbiti,
ljómi, herðir,
vitnir, yfrir,
veggja-lestir.

Skelkvingr, fylvingr,
flæmingr, skerðingr,
skotningr, skilvingr,
sköfnungr, rifjungr,
brotningr, hvítingr,
bæsingr, tyrvingr
hökingr ok hringr,
hittast mun nettingr.

Logi ok munngjallr,
langhvass ok eldr,
örn ok œgir
ok naglfari,
brigðir, mörnir,
blœr ok skerðir,
hyr ok helsingr,
hríðir, atti.

Fellir, fölvir,
fáfnir, raufnir,
imnir, eimnir,
afspringr, þinorr,
sigðir, snyrtir,
svelgr, skar ok narr,
góinn, gestmóinn,
garr, þrimarr, níðhöggr.

ODDR, BLÓÐVARTA
ok benknúar,
blóðrefill, blóðvarp
ok blóðiða,
blóðvaka, ljúgfengr
ok blóðhnefi,
iðhvarf ok brandr,
eggteinar, fólk.

Emjar, þremjar,
ok Ölroðar-nautr,
merki, vættrim,
ok missifengr,
önn ok skafningr,
undirdregningr,
vargr ok Kaldhamarsnautr,
valböst ok herðr.

Sverð ok gelmingr
ok samnagli,
hugró, sigrhnoð,
hjalt ok tangi,
mundriðr, haugfáðr
ok meðalkafli.

Öx ok jarðsparða,
hyrna skjafa ok skeggja,
skráma ok genja,
reginspönn, gnepja,
gýgr ok fála,
snaga ok búlda,
barða ok vígglöð,
þveita ok þenja,

þá er arghyrna,
hon er efst talit
öxar-heita.
Darr, spjót ok nöt
döf, lenz ok vigr
snata, fleinn ok svaf,
sviða, hræmæki
geirr, spjörr, nata,
gefja, kesja,
gaflak, frakka,
gungnir, peita.
Ör er ok akka,
oddr, hvítmýlingr,
fenja ok drífa
flug, dynfara,
bösl, böl, bílda,
broddr ok hremsa,
gögnflaug ok þrös,
gögn ok skaptsnör.
Flugglöð, flugsvinn,
fífa ok skeyti,
geta skal Fenna
ok Gusis-smíðis,
Jóls-smiði er,
enn öfst þura.
Álmr, dalr, bogi,
ýr ok tvíviðr
sveigr, glær ok þrymr
sómr, skálgelmir.
Enn kveð ek heita
öll vápn saman:
járn, ör ok slög,
ísarn ok spjör.

Skjöldr: þrunginsalr,
skaunn, salbendingr
bugnir, hlæbarðr
ok buklari,
vetlimi, targa,
veðrglaðr ok hlíf,
viðbleiknir, rít,
vígglaðr ok lind.
Gjallr, döggskafi
ok gimskýlir,
baðljós, grýta
ok böðskýlir,
svalinn ok randi,
saurnir, borði
skuttingr, barði,
skírr, tvíbyrðingr,
yrlygr ok svarmr,
eilífnir, heiðr,
baugr, fagrbláinn,
bera, miðfornir.

Hropts hattar skal ek
heiti segja:
hjálmr, gullfáinn,
hrönn, vallhrímnir,
hallhrímnir, skolir
ok hlífandi,
fjörnir, þokki
ok fíkmóinn,
hildigöltr, kellir,
herkuml ok velgr,
gríma, œgir,
glövir, stefnir.

Brynja: kund, hjálmgöll,
hröð ok nati,
köld, Finns-leif,
böðfura, þýð, sýn,
ok blóðleika.
Sær: sílægja,
salt, œgir, haf,
lögr, sumr, lægir,
langstafr ok vágr
gjallr, gnap, geimi,
gnarr, svífr, ok marr,
súgr, sogsami,
svelgr, röst ok fjörðr.
Sund, ögr, velfœrr
sími ok víðir,
hríð, ver, breki,
húm, flóð ok brim,
grœðir, glýjuðr,
gýmir ok vegir,
gniðr ok órór,
gjálfr, fen, snapi.
Gnat, vörr, vika,
vöst, hóp ok mið,
vatn, djúp ok kaf,
vík, tjörn ok sík,
stormr, díki, hylr,
straumr, lækr ok bekkr,
áll, bruðr, kelda,
iða, fors ok kíll.
Hefring, alda,
hvíting ok lá,
hrönn, rán, kólga
ok himinglæva,
dröfn, uðr ok solmr,
dúfa, bylgja,
boði ok bára,
blóðughadda.

Gjöll, glit, gera,
glóð ok valskjálf,
von, við, vimur,
ving ok ysa,
síð, suðr, freka,
sekin, einstika,
elfr, ró, ekla,
ekin, rennandi.
Þyn, rín ok nið,
þöll, rimr, ysja,
dun, ógn, dýna,
dyn, höll, fara,
órun ok bró,
auðskjálg, lodda,
mun, merkriða,
mein ok saxelfr.
Tífr, durn, vína,
tems, vond ok strind,
möra, móða, þrym,
morn ok gautelfr,
alin, uðr, ólga
ok evfrates,
ógn, eiðrennir
ok apardjón,
Rögn, hrönn ok raun,
raumelfr, hnipul,
hnöpul, hjálmun-lá,
humra, vína,
vil, vin, vella,
valin, semd, salin

nepr, dröfn, strauma,
nis, mynt, gnapa.
Gilling ok níl,
ganges, tvedda,
luma, vervaða,
leira ok gunnþró,
víðsvöl, vegsvinn,
yn, þjóðnuma,
fjörm, strand ok spe
ok fimbulþul.
Nyt, hrönn ok nauð,
nöt, slíðr ok hríð,
körmt, leiftr ok örmt,
kerlaugar tvær,
gömul, sylgr ok yn
ok geirvimul,
ylgr, vöð ok fold,
jórdan er á lesti.
Lax ok langa,
lýsa, brosma,
birtingr, hæingr,
bust ok hrygna,
humarr, hrognkelsi,
hveðnir, flóki,
ölun, örriði,
ok andvari.
Síld, seiðr, skata,
síl, reiðr ok augr,
skreiðungr ok síkr,
skálgi, flyðra,
fyldingr, styrja,
ok fyðruskill,
hámerr, steinbítr
ok háskerðingr.

Fjörsungr, þrömmungr
ok fengrani,
hamarr, sandhverfa
ok horngæla,
marknútr, glömmungr
ok marþvara,
silungr, skeljungr,
sverðfiskr ok lýr.
Þyrsklingr, upsi,
þorskr, vartari,
grunnungr, gedda,
gjolnir, keila,
áll ok karfi,
krabbi, geirsíl,
hár ok goðlaks,
hornsíl, ígull.
Háfr, hvalr, geirhvalr,
ok hafgufa,
hnísa, hafstrambr,
ok hnýðingar,
reyðr, reyðarkálfr,
ok rauðkembingr,
bunungr, rostungr,
blæjuhvalr.
Norðhvalr, kýrhvalr,
náhvalr ok leiptr,
skeljungr, fiskreki,
ok skútuhvalr,
sléttibaka, skjaldhvalr
ok sandlægja,
hrosshvalr, andhvalr,
hrafnreyðr ok vögn.
Nú mun ek skýra
of skipa-heiti:

örk, árakló,
askr, sessrúmnir,
skeið, skúta, skip,
ok skíðblaðnir,
nór, naglfari,
nökkvi, snekkja.

Byrðingr, bússa,
barðkaldr ok hreinn,
bakki, hömlungr,
hélugbarði,
röst, bátr ok regg,
röð, hringhorni,
lung, kjöll, langskip,
leifnir, karfi.

Hringr, gnoð, freki,
hröð, móþrói,
hemlir, barði
ok hylbauti,
ugla, leðja
ok askvitull,
kœna, ketla,
kati, reið ok skálpr.

Knörr, kuggr, knúi,
keipull, eikja,
dreki, elliði,
drómundr ok pramr,
fura, vigg, galeið,
ferja, skalda,
fley, flaust ok þekkr,
fartíðr ok lið.

Segl, skör, sigla,
sviðvís, stýri,
sýjur, saumför,
súð ok skautreip,
stag, stafn, stjórnvölr,
stuðill ok sikulgjörð,
snotra ok sólborð,
sess, skutr ok strengr.

Söx, stöðingar,
svipting ok skaut,
spíkr, siglu-tré,
saumr, lökstólpar,
laukr, siglu-toppr,
lína, eyru,
flaug, flaugarskegg
ok farnagli.

Húnn, húnbora
ok hjálmunvölr,
húfr, hlýr, hremni
ok hálstemni,
hefill, háls, hanki,
ok höfuðbendur,
háir, hæll, hamarr,
hjálpreip ok lík.

Ró, rakki, rif,
rengr ok hömlur,
vindáss, vengi,
vöndr, langnefjur,
völt, beitiáss,
varta, brandar,
bitar, bóglína,
búlka-stokkar.

Barð, kné, bygði,
belti ok kinnungr,
kjölr, borð, keili,
ok kjölsýgja
kraptar, kerling,
klær ok þóptur.

kalreip, þrimir,
klofar ok þiljur.
Drengir, dragreip,
dæla, árar,
aktaumar, ræi,
arinn ok nálar,
aurborð, kjalarhæll
ok akkeri,
hnakkmiði, ausker
ok húnspænir
JÖRÐ: fjörn, rufa,
eskja ok hlóðyn,
gýma, sif, fjörgyn,
grund, hauðr ok rönd,
fold, vangr ok fíf,
frón, hjarl og baðmr,
land, bjöð, þruma,
láð ok merski.
Holt, háls ok fjöll,
hlíð ok leiti
hóll, heiðr ok hvilft,
hváll ok brekka,
hró, dalr ok völlr,
hvammr ok tunga,
mold, flag, rimi,
mór, laut ok sandr.
ENN SKAL SEGJA
ÖXNA-HEITI:
árvakr, drjóni
ok jörmunrekr,
simi, freyr, reginn,
smiðr, eyþvari,
rauðr ok rekningr,
ok rökkvihliðr,
viggi, böruðr,
vingnir, stjóri.
Himinbrjótr, simir,
ok harðfari,
hœfir, digni,
hjölluðr, simull,
hliðr, stúfr ok litr,
hríðr, forsimi,
arfr, örmuni
ok eiki-smiðr.
Gneisti, apli,
ok gullinhorni,
auðr, kvígr, öldungr,
ok arfuni,
griðungr, ölgr, gellir,
glymr ok hreði,
tíðungr, boli,
tarfr, örgefinn.
KÝR heitir skirja,
kvíga ok frenja
ok auðhumbla,
hon er æðst kúa.
HRÚTR: ofrhyrningr,
hornum-skvali,
gumarr, hornglóinn
ok gjaldhróinn,
hveðurr, hornglói,
hallinskíði,
berr, hornhróinn
ok heimdali,
bekri, miðjungr,
blær, mörðr ok veðr.
HAFR heitir grímnir
ok geirölnir,

tanngnjóstr, kjappi
ok tanngrísnir,
skimuðr ok brúsi
bokkr, grímr taliðr.
Heitir ok heiðrún,
haðna ok kiðlingr,
er kolmúla
ok kið saman.
BJÖRN: bersi, blómr,
bera, elgviðnir,
blájaxl, ísólfr
ok breiðvegi,
bestingr, bassi,
balti, hlébarðr,
úfr, frekr, vilnir,
jórekr, mösni.
Fetviðnir, húnn,
fress, vetrliði,
íugtanni, jálfuðr,
ifjungr, vilskarpr.
HJÖRTR: dyraþrór,
hliðr, eikþyrnir,
duneyrr, dáinn,
dvalarr, mótroðnir.
GÖLTR: valglitnir,
gríss ok hrinnir,
svíntarr, runi,
sæhrímnir, börgr,
tarr, valbassi,
roðr, dritroði,
þrör, viðrir, skumpr.
þröndr, vaningi.
VARGR, ÚLFR, GERI,
vitnir ok hvinnir ok grádýri,
hati, hroðvitnir
ok heiðingi,
freki ok viðnir,
fenrir, hlébarðr,
goti, gildr, glammi,
gyldir, ímarr,
imr, egðir
ok sköllkini.
Enn heitir svá:
ylgr, vargynja
borkn ok íma, svimul.
NÍU ERU HIMNAR
á hæð taldir:
veit ek hinn neðsta,
sá er vindbláinn;
þá er heiðyrnir
ok hreggmímir;
annar heitir
andlangr himinn,
þat máttu skilja;
þriði víðbláinn;
víðfeðmi kveð ek
vera hinn fjórða;
hróðr ok hlýrni
hygg ek hinn sétta;
gimir, vetmímir;
get ek nú vera
átta himna
upp um talda;
skaturnir stendr
skýjum efri;
hann er utan um
alla heima.

Sól ok sunna,
sýn, fagrahvel,
hrjóðr, leika,
líkn-skin, röðull,
leiptr, ifröðull
ok ljósfari,
drífandi, álfröðull
ok Dvalins-leika.

HÁTTATAL,

er Snorri Sturluson orti

um Hákon konung ok Skúla hertoga.

---

1. Hvat eru hættir skáldskapar? þrent. Hverir? Setning, leyfi, fyrirboðning. Hvat er setning háttanna? Tvent. Hver? Rétt ok breytt.

2. Hvernig er rétt setning háttanna? Tvenn. Hver? Tala ok grein. Hvat er tala setningar háttanna? Þrenn. Hver? Sú er ein tala, hversu margir hættir hafa funnizt í kveðskap höfuð-skálda; önnur tala er þat, hversu mörg vísuorð standa í einu eyrindi í hverjum hætti; hin þriðja tala er sú, hversu margar samstöfur eru settar í hvert vísuorð í hverjum hætti. Hver er grein setningar háttanna? Tvenn. Hver? Málsgrein ok hljóðsgrein. Stafasetning greinir mál allt; enn hljóð greinir þat, at hafa samstöfur langar eða skammar, harðar eða linar, ok þat er setning hljóðsgreina, er vær köllum hendingar, svá sem hér er kveðit:

Lætr sá, er Hákun heitir,
hann rekkir lið, bannat,
jörð kann frelsa, fyrðum
friðrofs, konungr, ofsa.

Sjálfr ræðr allt ok Elfar,
ungr stillir sá, milli,
gramr á gipt at fremri,
Gandvíkr jöfur, landi.

Hér er stafasetning sú, er hætti ræðr ok kveðandi gerir; þat eru XII stafir í eyrindi, ok eru III settir í hvern fjórðung. Í hverjum fjórðungi ern tvau vísuorð. Hverju vísuorði fylgja VI samstöfur. Í öðru vísuorði er settr sá stafr fyrst í vísuorðinu, er vær köllum höfuðstaf; sá stafr ræðr kveðandi, enn í fyrsta vísuorði mun sá stafr finnast tysvar standa fyrir samstöfun; þá stafi köllum vér stuðla? Ef höfuðstafr er samhljóðandi þá skulu stuðlar vera enn hinn sami stafr; svá sem hér er:

Lætr sá er Hákun heitir,
hann rekkir lið, bannat,

Enn rangt er, ef þessir stafir standa fyrir samstöfun optarr eða sjaldnarr, enn svá, í fjórðungi vísu. Enn ef hljóðstafr er höfuðstafrinn, þá skulu stuðlar vera ok hljóðstafir, ok er fegra, at sinn hljóðstafr sé hverr þeirra. Þá má ok hlýða, at hljóðstafr standi fyrir optarr í fjórðungi í fornöfnum, eða í málfylling, þeirri er svá kveðr at: ek, eða svá: en, er, at, í, ó, of, af, um; ok er þat leyfi, enn eigi rétt setning.

Önnur stafasetning er sú, er fylgir setning hljóðs þess, er hátt gerir ok kveðandi. Skal sú grein í dróttkvæðum hætti svá vera, at fjórðungr vísu skal þar saman fara at allri stafasetning ok hljóða; skal í fyrra vísuorði þannig greina þá setning:

Jörð kann frelsa fyrðum.

Hér er svá: jörð, fyrð, þat er ein samstafa í hvárum stað, ok sinn hljóðstafr fylgir hvárri, ok svá upphafsstafr; enn einir stafir eru eptir hljóðstaf í báðum orðum; þessa setning hljóðfalls köllum vér skothending. Enn í öðru vísuorði er svá:

Friðrofs konungr ofsa.

Svá er hér: rofs, ofs, þar er einn hljóðstafr, ok svá allir þeir,

er eptir fara í báðum orðum, enn upphafsstafir greina orðin; þetta heita aðalhendingar.

Svá skal hendingar setja í dróttkvæðum hætti, at hin síðarri hending í hverju vísuorði, er heitir viðrhending, hon skal standa í þeirri samstöfu, er ein er síðar. Enn sú hending, er frumhending heitir, stendr stundum í upphafi orðs, köllum vér þá oddhending, stundum í miðju orði, köllum vér þá hluthending. Þetta er dróttkvæðr háttr; með þeima hætti er flest ort, þat er vandat er; þessi er upphaf allra hátta, sem málrúnar eru fyrir öðrum rúnum.

3. Hvernig er breytt setning háttanna? Tvá vega. Hvernig? Með máli og hljóðum. Hvernig skal með máli skipta? Tvá vega. Hvernig? Halda eða skipta háttunum. Hvernig skal breyta háttunum ok halda sama hætti? Svá, at kenna eða styðja eða reka eða sannkenna eða yrkja at nýgjörvingum.

Hvat eru kendir hættir? Svá sem þetta:

Fellr of fura stilli
fleinbraks, limu axla,
Hamðis-föng, þar er hringum
hylr ættstuðill Skylja.
Holt felr hildigelti
heila bös, ok deilir
gulls í gelmis stalli
gemseið, skörungr, reiðir.

Hér eru öll heiti kend í þessi vísu, enn hendingar ok orðalengð ok stafaskipti fara, sem fyrr var ritat.

4. Kenningar eru með þrennum háttum greindar: fyrst heita kenningar, annat tvíkent, þriðja rekit. Þat er kenning, at kalla fleinbrak orrostu, enn þat er tvíkent, at kalla fleinbraks-fur sverðit, enn þá er rekit, ef lengra er.

Úlfs baga verr Ægis
ítr báls hati málu,
sett eru börð fyrrir bratta
brún Mímsvinar rúnu.

Orms voða kaun eiðu
allvaldr göfugr halda.
Menstríðir, njót móður
mellu dólgs til elli!

5. Hvat eru sannkenningar? Svá sem þetta:

Stinn sár þróast stórum;
sterk egg frömum seggjum
hvast skerr hlífar traustar;
hár gramr lifir framla.
Hrein sverð litar harða
hverr drengr; göfugr þengill,
ítr rönd furast undrum,
unir bjartr snöru hjarta.

Þat er sannkenning, at styðja svá orðin með sönnu efni, svá, at kalla stinn sárin; því at höfug eru sár stór; enn rétt er mælt, at þróast; önnur sannkenning er sú, at sárin þróast stórum; nú er eitt vísuorð, ok tvær sannkenningar. Í öðru vísuorði er köllut sterk egg, enn framir seggir. Í hinu þriðja er svá, at hvast skerr, hlífin er traust. Ok í fjórða orði, at kalla konunginn mikinn, enn líf hans framligt; þar næst, at kalla hreint sverð, ok harðliga roðit, enn einnhverr liðsmanna, ok væri rétt mál, þótt maðr væri nefndr; göfugr er konungrinn kallaðr; röndin var kostig, ok furaðist undarliga skjótt; konungrinn undi glaðr fræknu hjarta. Nú eru hér sýndar XVI sannkenningar í átta vísuorðum, enn þó fegra þær mjök í kveðandi, at eigi sé svá vandliga eptir þeim farit.

6. Sannkenningar hafa þrenna grein: heitir ein sannkenning, önnur stuðning, þriðja tvíriðit. Þetta er tvíriðit kallat:

Óðharða spyr ek eyða
egg fullhvötum seggjum;
dáðrökkum veldr dauða
dreng ofrhugaðr þengill;
hamdökkum fær Hlakkar
hauk munnroða aukinn.

veghrósinn spyr ek vísa,
valdr ógnþorinn skjaldar.

Hér fylgir stuðning hverri sannkenning, svá sem köllut er eggin óðhörð, enn fullhvatir mennirnir. Þat er sannkenning, hörð egg, enn hvatir menn; þat er stuðning, er annat sönnunarorð fylgir sannkenning.

7. Hvat eru nýgjörvingar? Svá sem þetta:

Sviðr lætr sóknar naðra
slíðrbraut jöfurr skríða:
ótt fer rógs or réttum
ramsnákr fetilhamsi;
linnr kná sverða sennu
sveita bekks at leita:
ormr þyrr vals at varmri
víggjöll sefa stígu

Þat eru nýgjörvingar, at kalla sverðit orm, ok kenna rétt, enn slíðrirnar götur hans, enn fetlana ok umgjörð hams hans; þar heldr til ormsins náttúra, at hann skríðr or hamsi, svá at hann skríðr mjök til vatns. Hér er svá sett nýgjörving, at hann ferr leita blóðs bekkjar at þar, er hann skríðr hugar stígu, þat eru brjóst manna. Þá þykkja nýgjörvingar vel kveðnar, ef þat mál, er upp er tekit, haldi of alla vísulengð. Enn ef sverð er ormr kallaðr, enn síðan fiskr eða vöndr eða annan veg breytt, þat kalla menn nykrat, ok þykkir þat spilla. Nú er dróttkvæðr háttr með V greinum, ok er þó hinn sami háttr réttr ok óbrugðinn, ok er optliga þessar greinir sumar eða allar í einni vísu, ok er þat rétt, því at kenningar auka orðfjölda, sannkenningar fegra ok fylla mál, nýgjörvingar sýna kunnustu ok orðfimi.

8. Þat er leyfi háttanna, at hafa samstöfur seinar eða skjótar, svá at dragist fram eða aptr or réttri tölu setningar, ok megu finnast svá seinar, at fimm samstöfur sé í öðru ok hinu fjórðu vísuorði. Svá sem hér er:

Hjálms fylli spekr hilmir
hvatr Vindhlæs skatna;
hann kná hjörvi þunnum
hræs þjóð-ár ræsa;
ýgr hilmir lætr eiga
öld dreyrfá skjöldu;
styrs rýðr stillir hersum
sterkr járngrá serki.

Í þessi vísu eru allar frumhendingar oddhendingar, ok er þó þessir háttr dróttkvæðr at hætti.

9. Nú skal sýna svá skjótar samstöfur ok svá settar nær hverja annarri, at af því eykr lengð orðsins:

Klofinn spyr ek hjálm fyrir hilmis
hjarar egg, duga seggir;
því eru heldr, þar er skekr skjöldu,
skafin sverð litut ferðar.
Bila mun-a gramr, þó at gumna
gular rítr nái líta;
draga þorir hann yfir hreinna
hvatan brand þrymu randa.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði níu samstöfur, enn í öðru ok í fjórða VII; hér er þat sýnt, hversu flestar samstöfur megu vera í vísuorði með dróttkvæðum hætti, ok af þessu má vita, at VIII eða VII megu vel hlýða í fyrsta ok þriðja vísuorði. Í þessi vísu eru allar frumhendingar hluthendur, ok dregr þat til, at lengja má orðin, at sem flestar samstöfur standa fyrir hendingar. Þat er annat leyfi háttanna, at hafa í dróttkvæðum hætti eitt orð eða tvau í vísu með álögum, eða detthent, eða dunhent, eða skjálfhent, eða með nokkvorum þeim hætti, er eigi spilli kveðandi. Þriðja leyfi er þat, at hafa aðalhendingar í fyrsta eða þriðja vísuorði. Fjórða leyfi er þat, at skemma svá samstöfur at gera eina or tveim, ok taka or annari hljóðstaf. Þat köllum vær bragarmál: svá sem hér, er kvað Þórarinn Máhlýðingr:

Varðak mik, þars, myrðir
morðfárs, vega þorðu.

Enn er sú grein útsett myklu lengra. Þat er hit fimta leyfi, at skipta tíðum í vísuhelmingi. Sétta leyfi er þat, at hafa í dróttkvæðum hætti samhendingar eða liðhendingar. Þat er hit sjaunda, at hafa eitt málsorð í báðum vísuhelmingum, ok þykkir þat spilla í einstaka vísum. Átta er þat, at nýta, þótt samkvætt verði við þat, er áðr er ort, vísuorð eða skemra. Níunda er þat, at reka til hinnar fimtu kenningar; enn or ættum er, ef lengra er rekit; enn þótt þat finnist í fornskálda verkum, þá látum vær þat nú ónýtt. Tíunda er þat, at vísu fylgir drag eða stuðill. Ok svá, þó at þat sé í síðarra helmingi, ef maðr er nefndr eða kent nafn hans í fyrra helmingi, þótt þat sé eigi nafn annan veg, enn hann, eða hinn, eða sá, eða sjá. Ellipta er þat, at er, en, eð, eða, at má hafa optarr enn eitt sinn í vísuhelmingi, svá sem Refr kvað:

Sæll er hinn, er hranna
hádýra vel stýrir,
tíð erum vitnis váða
víngerð unir sínu.

Tólpta er atriðsklauf. Hvat er tíðaskipti? Þrent. Hvernig? Þat er var, þat er er, þat er verðr.

10. Hver setning er þat, at breyta háttum með máli einu? Þat má svá gera, at gefa nafn háttum, ok greina svá tölu háttanna hina fyrstu, enn halda annarri ok hinni þriðju tölu setningar; þat er, sem fyrr var ritat, at hafa VIII vísuorð í örindi, ok hin þriðja tala, at hafa VI samstöfur í vísuorði ok sömu setning hendinganna. Háttum er skipt með ýmissum orðtökum, ok er þessi einn háttr, er kallaðr er sextánmæltr.

Vexn iðn, vellir roðna,
verpr lind, þrymu snerpir,
fæsk gagn, fylkir eignast,
falr hitnar, seðsk vitnir,

skekr rönd, skildir bendast,
skelfr askr, griðum raskar,
brandr gellr, brynjur sundrast,
braka spjör, litast örvar.

Hér eru tvau mál fullkomin í hverju vísuorði, enn orðalengð ok samstöfur ok hendingar ok stafaskipti, sem dróttkvætt.

11. Nú er breytt annan veg dróttkvæðum hætti, ok enn með máli einu. Þenna hátt kalla menn áttmælt.

Jörð verr siklingr sverðum;
sundr rjúfa spjör undir;
lind skerr í styr steinda;
stökkr hauss af bol lausum.
Falla fólk á velli,
fremr mildr jöfurr hildi;
egg bítr á lim lýti;
liggr skör sniðin hjörvi.

Hér er mál fullt í hverju vísuorði.

12. Þessi er hinn þriði:

Ýskelfir kann úlfum
auðmildr búa gildi;
lætr gyldis kyn gáti
gunnsnarr una harri;
fær gotna vinr vitni
valbjór afar stóran;
vargr tér or ben bergja
blóðdrykk ok grön rjóða.

Hér lýkr máli í tveim vísuorðum.

13. Sjá háttr, er nú skal rita, er hinn fjórði þeirra, er breyttir eru, enn hinn fimti at háttatali. Þetta er stælt kallat:

Hákun veldr ok höldum,
harðráðum guð jarðar
tiggja lér með tíri,
teitr þjóðkonungs heiti;

vald á víðrar foldar,
vindræfurs jöfurr gæfu
öðlingi skóp ungum,
örlyndr skati gjörla.

Hér er svá:

Hákun veldr ok höldum
teitr þjóðkonungs heiti,

enn annat ok hit þriðja vísuorð er sér um mál, ok er þat stál kallat.

14. Þessi eru hinn fimti, hjástælt:

Manndýrðir fá mærðar,
mæt öld, fíra gæti,
lýtr auðgjafa ítrum
öll. Stóð sær of fjöllum.
Rjóðvendils gat randa
rækinjörðr at sækja,
hœf ferð var sú harða,
heim. Skaut jörð or geima.

Þetta köllum vér hjástælt; hér er hit fyrsta vísuorð ok annat ok þriðja sér um mál, ok hefir þó þat mál eina samstöfun með fullu orði af hinu fjórða vísuorði; enn þær fimm samstöfur, er eptir fara, lúka heilu máli, ok skal orðtak vera forn minni.

15. Þessi er hinn sjaundi, langlokur:

Hákun ræðr með heiðan,
hefir drengja vinr fengit,
lönd verr buðlungr brandi
breiðfeld, mikit veldi,
rógleiks náir ríki
remmitýr at stýra,
öld fagnar því, eignu,
orðróm konungdómi.

Hér hefir upp mál í hinu fyrsta vísuorði ok lýkr í hinu síðarsta, ok eru þau sér um mál.

16. Þessi er hinn átti háttrinn, tiltekit:

Þeim er, grundar grímu
gjald seiðs ok var faldinn,
drótt man enn þanns, átti
áðr hans faðir ráða.
Gunnhættir kná grýttu,
gramr býr of þrek, stýra,
stórt ræðr hann, enn hjarta
hvetr, buðlunga setri.

Hér er hinn fyrri vísuhelmingr leiddr af þeirri vísu er áðr var kveðin, ok fylgir þat málsorð, er afleiðing er köllut, er síðarst var í hinni fyrri vísu, þessum vísuhelmingi, ok er sá vísuhelmingr eigi elligar réttr at máli.

17. Þessi er hinn níundi háttr:

Setr of vísa vitran
vígdrótt, enn þar hníga,
ýr dregst, við skotskúrum
skjaldborg, í gras aldir.
Vápnrjóðr stikar víða,
vellbrjótr á lög spjótum,
þryngr at sverða söngvi,
sóknharðr þrömu jarðar.

Þat málsorð, er fyrst er í þessi vísu, er síðarst í hinni fyrri, ok er hin síðari svá dregin af hinni fyrri; því heita þat drögur.

18. Þessi er hinn tíundi háttr, er vær köllum refhvörf. Í þeima hætti skal velja saman þau orðtök, er ólíkust sé at greina, ok hafi þó einnar tíðar fall bæði orð, ef vel skal. Enn til þessa háttar er vant at finna öll orð gagnstaðlig, ok er hér fyrir því sum orð dregin til hœginda; enn sýnt er í þessi vísu þat, er orðin munu finnast, ef vandliga er leitat, ok mun hér þat sýnast, at flest frumsmíð stendr til bóta. Svá er hér kveðit:

Síks glóðar verr sœkir
slétt skarð hafi jarðar;

hlífgranda rekr hendir
heit köld loga öldu;
fljótt válkat skilr fylkir
friðlæ, röðul sævar
ránsið ræsir stöðvar,
reiðr, glaðr frömum meiðum.

Hér er í fyrsta vísuorði svá kveðit: síks og glóðar, verr, sœkir; sík er vatn, glóð er eldr, enn eldr ok vatn hatar hvárt annat; verr, sœkir, þat er ólíkt, at sœkja ok verja. Annat vísuorð er svá: slétt skarð, hafi jarðar; slétt, þat er jafnt, skarð, þat er óslétt; ok svá hafi jarðar; sær er haf, land er jörð, enn þá er í eitt fall mælt, at sá ferr af hafi til jarðar. Þriðja vísuorð er svá: hlíf, granda, þat er ljóst refhvörf-mælt, ok svá, rekr, hendir, sá flytr braut, er rekr, enn sá stöðvar, er hendir. Heit, köld, þat eru ljós orð, ok svá loga, öldu: logi er eldr, alda er sjár. Fimta orð er svá: fljótt, válkat; fljótt er, þat er skjótt er, válkat, þat er seint er; ok svá, skilr, fylkir; sá er skilr, dreifir, enn sá er fylkir, samnar. Sétta orð er svá: frið, læ; friðr er sætt, læ, þat er væl; ok enn röðull, sævar: röðull er sól, ok gengr hon fyrir eld í öllum kenningum, sær er enn sem fyrr í móti eldi. Sjaunda orð er svá: rán, sið; rán er ósiðr; ok svá, ræsir, stöðvar; sá flytr, er ræsir, enn sá heldr aptr, er stöðvar. Átta orð er svá: reiðr, glaðr, þat er ljóst mælt; ok svá, frömum meiðum, þat er ójafnt, at vinna manni frama eða meiðslur. Hér eru sýnd í þessi vísu sextán orðtök sundrgreinilig, ok eru flest ofljós til rétts máls at fœra ok skal þá svá upp taka: síks glóð, þat er gull, sœkir gulls, þat er maðr; hann verr skarð jarðar, hafi slétt, þat eru firðir, svá heitir fylki í Noregi; hlífgrandi, þat er vápn; hendir loga öldu, þat er maðr, er rekr köld heit sverðinu, þat er, at hegna ósiðu; fljótt válkat má þat kalla, er skjótráðit er, þat skilr hann af ófriðinum, konungr heitir fylkir; ránsið ræsir stöðvar sævar-röðuls frömum meiðum. Þetta heita hin mestu refhvörf.

19. Þessi eru önnur refhvörf, ok eru hér hálfu færi vísuorð, þau er refhvörfum eru ort, ok eru þau tvenn í öðru vísuorði, ok eru fyrir því köllut hin mestu.

Blóð fremr, hlökk at háðist,
heldr slitnar dul, vitni;
skjöldr, enn skatnar foldir,
skelfr harðr, taka varða.
Fal lætr of her hvítan
hollr gramr rekinn framðan,
enn tiggja sonr, seggjum
svalr brandr, dugir, grandar.

Hér eru þau refhvörf í öðru hverju orði: heldr ok slitnar, ok dul ok vitni; dul er laun, enn vitni er sannan. Enn í fjórða vísuorði eru þessi: skelfr, harðr, taka, varða. Í sétta vísuorði er svá: hollr, gramr, rekinn, framðan. Í átta vísuorði er svá: svalr, brandr; brandr er eldsheiti; dugir, grandar, þetta er ofljóst ort. Hér eru ok önnur máltök, þau er til máls skal taka; svá, at kalla: blóð fremr vitni, þat er vargr; enn dul eða laun slitnar eða rofnar, at hlökk háðist, þat er orrosta. Ok í öðrum fjórðungi er svá, at harðr skjöldr skelfr, enn skatnar taka varða ríki. Í þriðja fjórðungi er svá, at hollr gramr of her lætr framðan fal hvítan rekinn; sá er framiðr, er framarr er settr. Í fjórða fjórðuugi er svá, at svalr brandr grandar seggjum, enn tiggja sonr dugir.

20. Þessi er hinn þriði refhvarfa-háttr:

Segl skekr of hlyn, Huglar,
hvast drífa skip, rasta,
enn föll, of gram, gulli
grunn, djúp hata unna.
Né rán við hafhreinum,
há raust skapar flaustum,
hrönn fyrir húfi þunnum
heil klofnar, frið, deilu.

Þessi eru at kalli hin mestu refhvörf. Hér er eitt vísuorð í hvárum helmingi, þat er refhvörfum er ort, ok tvenn or hvárum, svá sem hér: grunn, djúp, hata, unna; enn í hinum efra helmingi er svá: heil klofnar, frið deilu. Þessi eru at kalli hin mestu refhvörf, ok minnst af þessum.

21. Nú hefjast hin minni refhvörf. Hér eru ein refhvörf í vísuorði:

Hélir hlýr at stáli,
hafit fellr, enn svífr þelli,
ferð dvöl firrist, harða
fram mót lagar glammi.
Vindr réttr váðir bendir;
vefr rekr á haf snekkjur;
veðr þurr, vísa iðjur,
varar fýsir skip, lýsa.

Hér er eitt refhvarf í hverju vísuorði, ok flest ófljóst.

22. Þessi eru önnur hin minni:

Lung frá ek lýða þengils,
lá reis of skut, geisa,
enn svörð of her herða;
hljóp stóð und gram Róða.
Þjóð fær þungra skeiða
þröng rúm skipat löngum,
stál lætr styrjar deilir
stinn klökk í mar sökkva.

Hér eru refhvörf í öðru hverju vísuorði.

23. Þessi eru hin þriðju:

Himinglæfa strýkr háfar,
hrönn skilja sog, þiljur;
launstíga vill lægir
ljótr fagr-drasil brjóta.
Lýsheims náir ljóma,
líðr ár, of gram blíðum,

uðr rekkir kjöl klökkvan
köld, eisa, far geisar.

Hér eru refhvörf í hvárum helmingi; þessi eru hin minnstu refhvörf.

24. Enn er sá háttr, er vær köllum refhvarfa-bróður:

Firrist hönd með harra
hlumr, líðr vetr at sumri,
enn flaust við lög Lista
löng taka hvíld at göngu.
Öl mœðir lið lýða,
létt skipast höll, enn rétta,
enn skál af gjöf góla
gulls svífr, tóm, hin fulla.

Hér er í öðru orði ok fjórða þau orð, er gagnstaðlig eru, sem refhvörf, enda standa eigi saman, ok er ein samstafa millum þeirra, ok lúkast bæði eigi í eina tíð. Þessir hættir, er nú eru ritaðir, eru dróttkvæðir at hendingum ok orðalengð. Hér eru VI samstöfur í hverju vísuorði, ok aðalhendingar í öðru ok hinu fjórða, enn skothendur í fyrsta ok þriðja.

25. Hvernig skal skipta dróttkvæðum hætti með hendingum eða orðalengð? Svá sem hér er, dunhenda:

Hreintjörnum gleðr horna,
horn náir lítt at þorna,
mjöðr hegnir böl bragna,
bragningr skipa sagnir.
Fólkhömlu gefr framla
framlyndr viðum gamlar,
hinn er heldr fyrir skot skjöldum,
skjöldungr hunangs-öldur.

Hér er þat málsorð fyrst í öðru ok hinu fjórða vísuorði, er síðarst er í hinu fyrsta ok þriðja.

26. Þetta er tilsagt:

Röst gefr öðlingr jastar,
öl virði ek svá, firðum;

þögn fellir brim bragna,
bjór forn er þat, horna.
Máls kann mildingr heilsu,
mjöðr heitir svá, veita;
strúgs kemr í val veiga,
vín kallak þat, galli.

27. Nú er orðskviðaháttr:

Fúss brýtr fylkir eisu
fens, bregðr hönd á venju;
ránhegnir gefr Rínar
röf, spyrr ætt at jöfrum;
mjök trúir ræsir rekka
raun, sér gjöf til launa;
ráð á lofðungr lýða
lengr, vex hverr af gengi.

28. Þetta er álagsháttr.

Ískalda skar ek öldu
eik, var súð hin bleika
reynd, til ræsis fundar
ríks. Emk kuðr at slíku.
Brjótr þá hersis heiti
hátt, dugir sæmd at vátta,
auðs af jarla prýði
ítrs. Var-a siglt til lítils.

Hér hefr upp annat ok hit fjórða vísuorð með fullu orði ok einni samstöfu ok leiðir þat orð af hinu fyrra vísuorði, enn þær v samstöfur, er þá eru eptir, eru sér um mál. Þessi er hinn fyrsti háttr, er ritaðr sé, þeirra er breytt er af dróttkvæðum hætti með fullu háttaskipti, ok héðan frá skal nú rita þær greinir, er skipt er dróttkvæðum hætti ok breytt með hljóðum ok hendinga-skipti eða orðalengð, stundum við lagt, enn stundum af tekið.

29. Þetta er tvískelft:

Vandbaugs veitti sendir
vígrakkr, enn gjöf þakkak
skjaldbraks Skylja mildum,
skipreiðu mér, heiða.
Fann næst fylkir unna
föl dýr at gjöf stýri
stálhreins. Styrjar deilis
stórlæti sá ek mæta.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði þat, er háttum skiptir; hér standast hljóðfyllendr svá nær, at ein samstafa er í milli þeirra; þeir gera skjálfhendur stuðlar, ok er hinn fyrri upphaf vísuorðs, enn hendingar standast sem first. Enn ef frumhending er í þeirri samstöfu, er næst er hinni fyrstu, þá bregzt eigi skjálfhenda.

30. Þessi er detthendr háttr:

Tvær man ek hilmi hýrum
heims vistir ótvistar;
hlaut ek ásamt at sitja
seimgildi fémildum;
fúss gaf fylkir hnossir
fleinstýri margdýrar;
hollr var hersa stilli
hoddspennir fjölmennum.

Hér skiptast hættir í öðru ok fjórða vísuorði, ok ræðr hin fjórða samstafa háttunum.

31. Þetta er draugsháttr:

Þoll bið ek hilmis hylli
halda grœnna skjalda;
askr beið af því þroska
þilju Hrungnis ilja.
Vígfoldar, njót, valdi
vandar, margra landa,

nýtr vartu oss til, ítrar,
elli! dólga fellir.

Hér er enn í fjórða ok í öðru vísuorði, þat er háttum skiptir, ok ræðr hér hin þriðja samstafa,

---

32. Nú hefr upp annat kvæði:

Stáls dynblakka stökkvi
stinngeðs samir minnast,
álms bifsœki aukum
Yggs feng, á lof þengils.
Odds bláferla jarli
örbrjót né skal þrjóta,
Hárs saltönnu hrannir
hrœrum, óð at stœra.

Þetta heitir bragarbót. Hér skiptir háttum í fyrsta ok þriðja vísuorði; hér standast, sem fyrst má, stuðlar, enn hendingar svá, at ein samstafa er á milli; þat greinir háttuna.

33. Þenna hátt kalla menn riðhendur:

El þreifst skarpt of Skúla
skýs snarvinda lindar:
egg varð hvöss í höggum
hræs dynbrunnum runnin;
sveimþreytir bjó sveita
snjallr ilstafna hrafni:
Páll varð und fet falla
fram þrábarni arnar.

Hér skiptir háttum í öðru ok fjórða vísuorði, standa þar hendingar báðar samt nær enda, ok lúkast báðar í einn staf, ok er betr, at samhljóðandi sé eptir aðra.

34. Þessi háttr er kallat veggjat:

Lífs varð rán at raunum,
reið sverð, skapat mjök ferðum;
stöng óð þrátt á þingi

þjóðsterk, liðu fram merki;
hrauð of hilmis bróður
hvöss egg friðar von seggjum,
spjót náðu blá bíta;
búandmenn hlutu þar renna.

Hér er háttaskipti í öðru ok fjórða vísuorði, ok er þar ein samstöfun sett í, svá at tvær eru síðarr, ok aukit því lengð orðsins.

35. Nú er flagða-háttr:

Flaust bjó fólka treystir
fagrskjölduðustum öldum;
leið skar bragnings bróðir
bjartveggjuðustu reggi;
hest rak hilmir rastar
harðgreipaðastan reipum;
sjár hlaut við þröm þjóta
þunghúfuðustu lungi.

Hér skiptir háttum í öðru ok hinu fjórða vísuorði; er hér aukit bæði samstöfu ok fullnat orðtak sem framast, ok eptir þá samstöfun eru þrjár samstöfur, ok er rétt dróttkvætt, ef hon er or tekin.

36. Þessi háttr er hin forna skjálfhenda:

Reist at Vágsbrú vestan,
varrsíma bar fjarri,
heitfastr háfar rastir
hjálmtýr svölu stýri;
stökk óx, er bar blakka
brims fyrir jörð, it grimma,
herfjöld, húfar svölðu,
hrann ráð búandmanna.

Hér er skjálfhent með aðalhending í þriðja vísuorði í hvárumtveggja helmingi, enn at öðru sem dróttkvætt. Þenna hátt fann fyrst Veili; þá lá hann í útskeri nokkvoru, kominn af skipsbroti, ok höfðu þeir íllt til klæða ok veðr kalt; þá orti

hann kvæði, er kallat er: kviðan skjálfhenda eða: drápan steflausa, ok kveðit eptir Sigurðar sögu.

37. Þetta er þríhent kallat:

Hristi hvatt, þá er hreistist,
herföng, mjök löng vestöng
samði, fólk, enn, frömðust,
fullsterk, hringserk, grams verk;
hönd lék, herjum reyndist,
hjörr kaldr, allvaldr mannbaldr;
egg frá ok breiða bjuggu
bragning fylking, stóð þing.

Þrennar aðalhendingar eru hér í öðru ok hinu fjórða vísuorði, ok lúkast allar einn veg, ok fylgir samstöfun fyrir hverja.

38. Nú er hinn dýri háttr:

Vann, kann virðum banna
vald, gjald, höfuð aldar,
ferð verð fólka herði
fest mest, sá er bil lestir;
hátt, þrátt, hölða áttar,
hrauð auð jöfurr rauðum,
þat, gat þengill skatna
þjóð, stóð af gram, bjóða.

Hér eru í fyrsta ok þriðja vísuorði tvær aðalhendingar samt í upphafi, enn hin þriðja at hætti við enda.

39. Farar snarar fylkir byrjar,
freka breka lemr á snekkjum;
vaka taka vísa rekkar,
viðar skriðar at þat biðja;
svipa skipa sýjur hepnar
sömum þrömum í byr römum,
Haka skaka hrannir blökkum
hliðar miðar, und kjöl niðri.

40. Þessi háttr er kallat tiltekit:

Ok hjald-reifan hófu
hoddstiklanda miklir,
morðflýtir kná mœta
málmskúrar dyn, hjálmar;
hjaldrs þá hilmir foldar
hugdýrum gaf stýri,
ógnsvellir fær allan,
jarldóm göfugr, sóma.

Hér skiptir háttum hit fimta vísuorð, ok leiðir í því orði máltak af fyrra vísuhelmingi, ok dregst þat vísuorð með hljóðfylling mjök eptir skjálfhendu hinni nýju.

41. Þessi háttr er kallat greppa-minni:

Hverr fremr hjaldr barra?
hverr er mælingum ferri?
hverr gerir höpp at stœrri?
hverr kann auð at þverra?
Veldr hertogi hjaldri,
hann er first bliknar-manni,
hann á höpp at sýnni,
hann vélir blik spannar.

Í þessum hætti er breytt til dróttkvæðs háttar með orðum.

42. Nú er sá háttr, er vær köllum liðhendur:

Velr ítrhugaðr ýtum
otrgjöld jöfurr snotrum;
opt hefir þings fyrir þröngvi
þungfarmr Grana sprungit;
hjörs vill rjóðr, at ríði
reiðmálmr Gnitaheiðar;
vígs er hreytt at hætti
hvatt Niflunga skatti.

Þat eru liðhendur, er hinn sami stafr stendr fyrir hendingar, ok þá er rétt ort liðhendr háttr, at í öðru ok í hinu fjórða vísuorði sé oddhending ok skothending við þær hendingar, er

í fyrra vísuorði eru, ok verðr þá einn upphafsstafr allra þeirra þriggja hendinganna.

43. Nú er sá háttr, er vér köllum rétthent:

Alrauðum drífr auði,
ógnrakkr fírum hlakkar
veit ek hvar vals á reitu
verpr hringdropa snerpir.
Snjallr lætr á fit falla
fagrregn jöfurr þegnum,
ógnflýtir verr ýtum
arm, Mardallar hvarma.

Hér eru aðalhendingar í fyrsta ok þriðja vísuorði, enn gætt at taka or skothendur.

44. Enn er sá háttr, er vær köllum hina minni alhendu, þat eru skothendur í hinu fyrsta vísuorði í báðum helmingum, svá sem hér segir:

Samþykkjar fremr sökku
snar baldr hjarar aldir;
gunnhættir kann Grotta
glaðdript hraða skipta;
féstríðir kná Fróða
friðbygg liði tryggva;
fjölvinjaðr hylr Fenju
falr meldr alin-veldi.

Hin minni alhenda er þá rétt ort, at haldit sé vísulengð saman; enn ef henni er skotit í fulla alhendu, svá at skothendur sé þar sumar eða allar í vísuorði, þá er þat eigi rétt.

45. Nú er alhent:

Frama skotnar gram, gotnum,
gjöf sannast, röf spannar,
menstiklir, venst, mikla,
manndýrðir vann skýrðar.
Herfjöld bera höldar,
hagbál lagar stála

friðast sjaldan við valdi,
vallands svala branda.

Hér eru tvennar aðalhendingar í hverju vísuorði. Þessi þykkir vera fegrstr ok vandastr, ef vel er ortr, þeirra hátta, er kvæði eru ort eptir, ok er þá full alhending, ef eigi finnst í at, ek, enn, eða þau smá orð, er þeim fylgja nema þau standi í hendingum; enn eigi hafa allir menn þat varast, ok er þat fyrir því eigi rangt, sem kvað Klæingr biskup:

Bað ek sveit á glað Geitis,
gjör er íð at för, tíðum;
drögum hest á lög lesta,
lið flýtr, enn skrið nýtum.

46. Þetta er stamhendr háttr:

Lætr undin brot brotna
bragningr fyrir sér hringa;
sá tekr fyrir men menja
mætt orð of sik fættir;
armr kná við blik blikna
brimlands viðum randa;
þar er hönd at lið liðnar
lýslóðar berr glóðir.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði tvíkveðit at einni samstöfu, ok haft þat til hendinga, ok fyrir því köllum vær þetta stamhent, at tvíklypt er til hendingarinnar; ok standa svá hendingar í orðinu, sem riðhendur.

47. Nú er sá háttr, er samhent er kallat:

Virðandi gefr virðum
verbál liðar skerja;
gleðr vellbroti vellum
verðung afar-þungum;
ýtandi fremr ýta
auð sæ-funa rauðum;
þar er mætum gram mæti
marblakks skipendr þakka.

Hér eru þær hendingar, er vær köllum samhendur, því at þessar eru allar með einum stöfum, ok eru í fyrsta ok III. vísuorði svá settar, sem skothendur í dróttkvæðum hætti.

48. Nú er iðurmælt:

Seimþverrir gefr seima
seim-örr liði beima;
hringmildan spyr ek hringum
hringskemmi brott stinga;
baugstökkvir fremr baugum
bauggrimmr hjarar drauga;
viðr gullbroti gulli
gullhættr skaða fullan.

Hér er þrim sinnum haft samhendingar, tysvar í fyrsta ok III. vísuorði, enn í öðru ok hinu fjórða er haldit afhending, sem í dunhendum hætti.

49. Þessi háttr heitir klifat:

Auðkendar verr auði
auðtýr boganauðir;
þar er auðviðum auðit
auðs í gulli rauðu;
heiðmönnum býr heiðis
heiðmildr jöfurr reiðir:
verr heiðfrömuðr heiðar
heiðgjöf vala leiðar.

Hér halda samhendingar of allan vísuhelming, ok taka með aðalhending hina síðarri í öðru ok hinu fjórða vísuorði.

50. Nú eru þeir hættir, er stúfar heita:

Hjald-remmir tekr Hildi,
hringr brestr at gjöf, festa;
hnígr und Högna meyjar
hers valdandi tjald;
Héðins mála býr hvílu
hjálmlestanda flestum;

morðaukinn þiggr mæki
mund Hjaðninga sprund.

Hér er hit fjórða vísuorð stýft, ok tekin af samstafa, er í dróttkvæðum hætti skal setja með hending.

51. Þessi er meiri stúfr:

Yggs drósar rýfr eisa
öld móðseva tjöld;
glóð stökkr í haf Hlakkar
hugtúns fírum brún;
geðveggjar svífr glugga
glæss dynbrími hræss,
hvattr er hyrr at slétta
hjaldrs gnapturna aldrs.

Hér er stýft annat ok hit fjórða vísuorð.

52. Nú er hinn mesti stúfr. Hér eru öll vísuorð stýfð.

Herstefnir lætr hrafn
hungrs fullseðjast ungr;
ilspornat getr örn
aldrlausastan haus;
vilja borg enn vargr
vígsára klífr grár;
opt sólgit fær ylgr,
jöfurr góðr vill svá, blóð.

Þessir hættir, er nú eru ritaðir, eru greindir í þrjá staði; því at menn hafa ort fyrr svá, at í einni vísu var annar helmingr stýfðr, enn annarr helmingr tvístýfðr, ok eru þat háttaföll; sá er hinn þriði, er alstýfðr er, því at hér eru öll vísuorð stýfð.

53. Nú skal rita þann hátt, er skothendr heitir:

Sær Skjöldungs niðr skúrum,
sköpt, Darraðar, lyptast,
hrindr gunnfána grundar
glygg of fræknum tiggja;

geysa ve fyrir vísa;
veðr stöng at hlym Gungnis;
styrk eru mót und merkjum
málms of ítran hilmi.

Hér eru skothendur í öllum vísuorðum, enn annat sem dróttkvæðr háttr.

54. Nú er sá háttr, er vær köllum liðhendur:

Stjóri venst at stœra
stór verk dunu geira;
halda kann með hildi
hjaldrtýr und sik foldu;
harri slítr í hverri
Hjarranda föt snerru;
falla þar til fyllar
fjallvargs jöru þollar.

Í þessum hætti eru liðhendur með tvennu móti, enn aðrar á þá lund, at við hina fyrri hending í fyrsta ok þriðja vísuorði er oddhending ok aðalhending í öðru ok fjórða.

55. Nú skal rita þá háttu, er fornskáld hafa kveðit, ok eru nú settir saman, þótt þeir hafi ort sumt með háttaföllum; ok eru þessir hættir dróttkvæðir kallaðir í fornum kvæðum, enn sumir finnast í lausum vísum. Svá sem orti Ragnarr konungr Loðbrók með þessum hætti:

Skýtr at Sköglar veðri,
enn skjaldagi haldast,
Hildar hlemmidrífu
of hvítum þröm rítar;
enn í söfis sveita
at sverðtogi ferðar
rýðr alda vin odda,
þat er jarls megin, snarla.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði háttlausa, enn í öðru ok fjórða aðalhendingar; enn höfuðstafrinn stendr svá, sá er kveðandi

ræðr, í öðru ok hinu fjórða vísuorði, at þar er fyrir sett samstafa ein eða tvær, enn at öðru sem dróttkvætt.

56. Nú skal rita Torf-Einars-hátt:

Hverr sæi jöfra ægi
jarl fjölvitrum betra,
eða gjarnara at gœða
glym hraðfeldan skjalda?
Stendr of stála skúrar
styrr ólítill Gauti,
þá er fólks jaðarr foldir
ferr signjörðum varða.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði háttlausa, enn í öðru ok fjórða skothent ok riðhent.

57. Nú er Egils-háttr:

Hverr ali blóði byrsta
bens rauðsylgjum ylgi,
nema svá at gramr of gildi
gráð dag margan vargi?
Gefr oddviti undir
egg nýbitnar vitni;
herr sér fenris fitjar
framkló loðnar roðna.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði háttlausa, enn í öðru ok hinu fjórða aðalhendingar ok riðhent.

58. Nú er Fleins-háttr:

Hilmir hjálma skúrir
herðir sverði roðnu;
hrjóta hvítir askar,
hrynja brynjuspangir;
hnykkja Hlakkar eldar
harða svarðar landi;
remma rimmu glóðir
randa grand of jarli.

Hér er svá farit hendingum, sem í dróttkvæðum hætti, enn hendingar eru settar saman í öndurðu vísuorði.

59. Nú er Braga-háttr:

Er til hjálma hyrjar
herjum styrjar væni,
þar svá at jarl til ógnar
egnir tognu sverði;
sjá kná garð fyrir grundu
grindar Þundar jaðra,
er skatna vinr skjaldar
skyldist galdr at fremja.

Hér er í fyrsta ok þriðja vísuorði hit síðarsta málsorð haft til hendingar, enn missir þess orðs hins fyrra, er gera skyldi skothending; enn við þetta hendingarorð eru í öðru ok hinu fjórða vísuorði hendingar, ok er þar önnur hending skothenda ok liðhenda, enn önnur aðalhending við hina fyrstu; enn þessar hendingar, er standa í öðru ok fjórða vísuorði, eru sem í Fleinshætti. Víða er þat í fornskálda verka, er í einni vísu eru ýmsir hættir eða háttaföll, ok má eigi yrkja eptir því, þó at þat þykki eigi spilla í fornkvæðum.

60. Nú eru þeir hættir greindir í þrjá staði, er Kimlabönd heita. Þessi er einn:

Hjálmlestir skerr Hristar
hreggöld Sigars veggi;
gramr lætr í byr brjóta
brands hnigþili randa stranda;
stálhrafna lætr stefnir
styrvind of sik þyrja;
þiggr at Göndlar glyggvi
gagn oddviti bragna sagna.

Hér er í fjórða vísuorði í hvorum helmingi aukit aðalhending með tveim samstöfum eptir vísuorð, enn at öðru sem dróttkvætt.

61. Nú er hit meira kimblaband:

Álmdrosar skylr ísa
ár flest meginbára sára;
kœnn lætr hræs á hrönnum
hjálmsvell jöfurr gella fella;
styrjökla kná stiklir,
stinn, mens legi venja benja;
lætr stillir frör fylla
fólk sund hjarar-lunda unda.

Hér eru tvenn kimlaböndí hvárum helmingi.

62. Þessi eru hin mestu kimlaböndu:

Hræljóma fellr hrími, tími
hár vex of gram sára ára,
frost nemr, of hlyn Hristar, Mistar
herkaldan þröm skjaldar aldar;
gullsendir brýtr grundar Hrundar
gunnveggs stöfum leggi hreggi;
sóknvallar, spyr ek, svelli, elli,
svá skotnar þat, gotna þrotna.

Hér fylgir hverju vísuorði kimblaband.

63. Nú skal rita hrynjandi háttu. Þessi er hinn fyrsti:

Tiggi snýr á ógnar áru,
undgagl veit þat, sóknar hagli,
yngvi, drífr at hreggi hlífa,
hjör velir fjör, brynju eli,
Vísi, heldr of fjörnis foldir,
fólk-, skiptir svá boga driptum,
-skúrum lýstr of hilmi hraustan,
hans fregnum styr, Mistar regni.

Hér er hit fyrsta ok III. vísuorð aukit framan tveim samstöfum til háttar-setningar; enn ef þær eru af teknar, þá er eptir sem dróttkvætt. Enn or öðru ok IV. vísuorði má taka málsorð, þat er tvær samstöfur fylgja, hin V. ok hin VI. í vísuorði; þá er þat orð ok dróttkvætt. Í hrynhendum háttum er optast

VIII samstöfur í vísuorði, enn hendingar ok stafaskipti fara sem í dróttkvæðum hætti. Þetta köllum vær dróttkvæða hrynjandi.

64. Nú skal sýna fleiri skipun háttanna; er þessi hrynjandi köllut trölls-háttr:

Stála kendi steykkvilundum
styrjar valdi rauðu falda,
rekkar stýrðu rétt til jarðar
roðnu barði, austan fjarðar;
oddum rendi eljunstrandir
ýta-ferðar hringa-skerðir;
hilmir stœrði hvössu sverði
heila grundar megin-undir.

Hér eru átta samstöfur í hverju vísuorði; hér eru hluthendur, í öllum orðum, ok fylgja III samstöfur hverri hendingu, ok svá fara skothendur ok aðalhendingar ok stafaskipti, sem í hrynhendu.

56. Þessi er einn hrynhendr háttr:

Vafði lítt, er virðum mœtti,
vígrœkjandi fram at sœkja;
skerðir gekk í skúrum Hlakkar
Sköglar serks fyrir roðnum merkjum;
ruddist land, enn ræsir Þrænda
Ribbungum skóp bana þungan;
Gunnar skaut und gera fótar
grimmsetta il hjarna kletti.

Þetta er hrynhenda óbreytt.

66. Þetta er draghent:

Vápna hríð velta náði
vægðarlaus feigum hausi;
hilmir lét höggum mœta
herða klett bana verðan;
fleina lands fylkir rendi
fjörnis hlíð meginskíði,

öflugt sverð eyddi fyrðum,
jöfri kent, holdi fenta.

Í þessum hætti eru tíðast VII samstöfur í hverju vísuorði, enn hendingar ok stafaskipti sem í dróttkvæðum, ok ef hér er or tekin ein samstöfun fyrsta eða þriðja vísuorði, sú er stendr næst hinni fyrstu, þá falla hljóðin öll, sem í dróttkvæðum hætti. Svá má ok af taka í öðru ok hinu IV. vísuorði hina sömu samstöfun, ok er þá þat dróttkvætt, ok verðr sumt eigi mjúkt.

67. Þenna hátt köllum vér munnvörp:

Eyddi úthlaupsmönnum
ítr hertogi spjótum:
sungu stál of stillis,
stóð ylgr í val, dólgum;
hal margan lét höfði
hoddgrimmr jöfurr skemra;
svá kann rán at refsa
reiðr oddviti þjóðum.

Hér er háttalausa í hinu fyrsta ok III. vísuorði, enn í öðru ok hinu fjórða skothendur.

68. Nú er sá háttr, er kallat er háttlausa:

Ortak öld at minnum,
þá er alframast vissak,
of siklinga snjalla
með sex togum hátta;
sízt hafa veg né vellum,
er virðan mik létu,
á aldinn mar orpit,
oss er þat frami, jöfrar.

Í þessum hætti eru öngvar hendingar, enn stafaskipti sem í dróttkvæðum hætti. Nú eru samansettir í tveim kvæðum sex tigir hátta, ok um fram þær VIII greinir, er fyrst er skipat dróttkvæðum hætti með málsgreinum, þeim er fylgja hættin-

um, ok eru þessir hættir allir vel fallnir til at yrkja kvæði eptir ef vill.

---

69. Nú skal upp hefja hit III. kvæði, þat er ort er eptir hinum smærum háttum, ok eru þeir hættir þó margir áðr í lofkvæðum. Hér hefr upp togdrápu-lag:

Fremstr varð Skúli,
skal-a lof dvala,
sem ek mildum gram
mærð fjölsnærða;
meirr skal ek stœri
styrs hróðr fyrir,
kærr var ek harra,
hers gnótt bera.

Hér er í öðru ok í fjórða vísuorði fjórar samstöfur ok tvær aðalhendingar, ok svá settr höfuðstafr sem í dróttkvæðu; enn í fyrsta ok þriðja vísuorði eru ok fjórar réttar samstöfur ok hin fimta afkleyfis-samstafa, þat er: ek eða af, eðr, enn eða er eða þvílíkt. Þar eru ok skothendingar, ok ein hljóðfylling við höfuðstafinn.

70. Þetta er annat toglag:

Kunn bjó ek kvæði
konungs bróður þjóð,
þann veit ek þengil,
þrenn, fjölmennan;
fram skal hin fjórða
fólkglaðs vaða
ljós-elds lagar
lofun friðrofa.

Svá ferr hér annat ok fjórða vísuorð, sem í fyrra hætti, enn hit fyrsta ok þriðja vísuorð er hér hendingalaust, enn II hlóðfyllendr við höfuðstaf, sem í dróttkvæðu.

71. Þessi er hinn þriði háttr, er vér köllum hagmælt:

Mitt er of mæti
mart lag bragar
áðr ókveðit
oddbraks spakan;
hlýtr grams geta
greppr óhneppra
skýrr skrautfara
skjöldunga ungra.

Í þessum hætti eru skothendingar í fyrsta ok III. vísuorði, ok stafaskipti sem í dróttkvæðum hætti, enn at öðru sem togmælt. Í öllu toglagi er eigi rangt, þótt V samstöfur sé í vísuorði, er skammar eru sumar ok skjótar. Þat er togdrápu háttr, at stef skal vera til fyrsta vísuorðs, ok lúka því máli í hinu síðarsta vísuorði kvæðisins, ok er rétt at setja kvæðit með svá mörgum stefjamálum, sem hann vill, ok er þat tíðast, at hafa öll jafnlöng, enn hvers stefjamáls skal stef upphaf ok niðrlag.

72. Nú er grænlenzki háttr:

Slóð kann snæðir
seima geima
hnigfák Haka
hleypa greypa:
hinn er af hlunni
hesta festa
lætr, leyfðr skati,
langa ganga.

Hér er hit fyrsta ok III. vísuorð svá sem hagmælt, enn annat ok IV. með aðalhendingum, ok eru tvær samstöfur aðalhendar, ok enda báðar í einn staf.

73. Nú er hinn skammi háttr:

Gull kná greppar
glóa róa,
váss eru seggir
samir framir:

eik má und jöfri
una bruna;
þá nýtr vísi
viðar skriðar.

Hér er hit fyrsta ok III. vísuorð hendingalaust, enn annat ok hit IV. sem grænlenzki háttr, ok skemri orðtökin.

74. Nú er nýi háttr:

Ræsir glæsir
Rökkva stökkva
hvítum rítum
hreina reina:
skreytir hreytir
skafna stafna
hringa stringa
hjörtum svörtum.

Í þessum hætti eru í hverju vísuorði fjórar samstöfur, enn tvær aðalhendingar, ok lúkast í einn staf báðar, ok engi afkleyfisorð.

75. Þetta er náhent:

Hafröst hristir
hlunnvigg tiggja;
borðgrund bendir
brimdýrs stýri;
blá veit brjóta
byrskíð víði
böðharðr börðum
buðlungr þungan.

Í þessum hætti eru fjórar samstöfur í vísuorði, enn hendingar ok stafaskipti, sem í dróttkvæðum hætti, nema þat, at allar hendingar eru náhendar.

76. Þetta er stúfhent:

Hrinda lætr hniggrund
hafbekks snekkjur
þá er falla fleinþollr
frör mál stálum;

hlumi lítr herr fram
hirðmenn spenna,
enn ræði raungóð
rógálfrs skjálfa.

Í þessum hætti eru IV samstöfur í vísuorði ok er eigi rangt í hinu fyrsta ok þriðja, þótt V sé; þat eru skothendur, í öðru ok hinu fjórða eru aðalhendingar, ok báðar saman, ok hin fyrri stýfð, enn stafaskipti sem í dróttkvæðu.

77. Þetta er hnugghent:

Hrannir strykkva hlaðinn bekk,
haflöðr skeflir,
kasta náir kjalarstíg
kalt hlýr söltum;
svörtum hleypir svana fjöll
snjallmæltr stillir
hlunna fram of Haka veg
hríðfeld skíðum.

Hér er í fyrsta ok III. vísuorði VII samstöfur ok hendingalaust, enn rétt at stöfum; enn annat ok hit fjórða hefir fjórar samstöfur, enn rétt at stöfum ok skothendingum, ok oddhent, ok stýfð hin fyrri hending.

78. Nú er hálfhnept:

Snyðja lætr í sólroð
snekkjur á Manar hlekk
árla, sér ungr jarl,
allvaldr breka-fall;
lypta kná lýðr opt
lauki of kjalar raukn;
greiða náir glygg váð;
greipum mæta dragreip.

Í þessum hætti eru sex samstöfur í vísuorði, enn eigi er rangt, þótt verði V eða VII; í fyrsta ok III. vísuorði eru skothendur, enn aðalhendingar í öðru ok hinu IV. í hvorumtveggja stað, hin

fyrri hending sem í dróttkvæðu, enn hin síðarri stýfð eða hnept, þat er allt eitt.

79. Sjá háttr er alhneptr:

Hrönn skerr, hvatt ferr
húfr kaldr, allvaldr,
lá brýtr lög, skýtr
limgarmr, rangbarmr;
brátt skekr, byrr rekr,
blávegg, ráskegg:
jarl lætr almætr
ósvipt húnskript.

Í þessum hætti eru fjórar samstöfur í vísuorði, ok tvær aðalhendingar, ok lúkast báðar í einn staf, ok allar hendingar hneptar.

80. Þetta er Haðar-lag:

Læsir leyfðr vísi
landa útstrandir
blíðr um bláskíðu
barða ranngarði;
ern kná jarl þyrna
oddum valbrodda
jörð með jelsnörðum
jaðri hrænaðra.

Í þessum hætti eru fimm samstöfur í vísuorði, enn hendingar ok stafaskipti sem í dróttkvæðum hætti.

---

81. Nú eru þeir hættir, er runhendur eru kallaðar; þeir eru með einu móti: hverr háttr runhendr skal vera með aðalhendingum tveim, ok í sínu vísuorði hvor hending. Þessi er rétt runhenda:

Lof er flutt fjörum
fyrir gunn-nörum

né spurð spörum
spjöll grams snörum;
hefi ek hans förum
til hróðrs örum
ypt óvörum
fyrir auðs börum.

Þessi háttr er haldinn með einni hending í hverju vísuorði, ok svá er sú runhending, er skilr hendingar ok skiptir orðum; því er þetta runhent kallat.

82. Þetta er hin minni runhenda:

Fluttak fræði
of frama grœði
tunga tæði,
með tölu ræði;
stef skal stæra
stilli Mæra
hróðr dugir hrœra,
ok honum fœra.

Hér gengr hending of hálfu vísu, enn önnur í síðarri helmingi.

83. Þessi háttr er stýfðr eða hneptr af hinum fyrra; þessi er hin minsta runhenda:

Slíkt er svá
siklingr á
öld þess ann
orðróm þann;
jarla er
austan ver
skatna skýrstr
Skúli dýrstr.

I þessum hætti eru þrjár samstöfur í vísuorði, enn tvau vísuorð sér um hending; stafaskipti sem í dróttkvæðu. Enn finnst þat svá, at eigi er rangt, ef stendr einu sinni fyrir málsorð hljóðstafr, sá er kveðandi ræðr.

84. Þessi eru enn runhendir:

Naðrs gnapa ógn alla,
eyðir baugvalla,
hlunns of hástalla
hestar svanfjalla;
orms er glatt galla
með gumna spjalla;
jarl fremr sveit snjalla;
slíkt má skörung kalla

Þessi háttr er ort með fullri runhending, ok eru þar tíðast V samstöfur í vísuorði, eða sex, ef skjótar eru.

85. Þessi er annarr:

Orð fékk gott gramr,
hann er gunntamr;
mjök er fullframr
fylkir rausnsamr.
hinn er mál metr
milding sízt getr
þann er svá setr
seggi hvern vetr.

Þessi er hneptr af hinum fyrra.

Mærð vilk auka
Mistar lauka
góma sverði
grundar skerði;
dýrð skal segja,
drótt má þegja,
styrjar glóða
stökkvimóða.

Í þeima hætti eru IV samstöfur í hverju vísuorði, enn höfuðstafr sem í dróttkvæðum hætti, ok fylgir þeim einn hljóðfyllandi.

86. Þessi er hinn þriði háttr runhendr:

Veit ek hrings hraða
í höll laða,

gott er hús Hlaða,
hirð ölsaða;
drekkr gramr glaða
enn at gjöf vaða,
vitar valstaða,
vannbaugsskaða.

Þetta er rétt runhending, ok er þessi háttr tekinn af toglagi; hér eru IV samstöfur í vísuorði, eða V, ef skjótar eru.

87. Þessi er hin minni hrunhenda:

Drífr handa hlekkr,
þar er hilmir drekkr;
mjök er brögnum bekkr
blíðskálar þekkr.
Leikr hilmis her
hrein, gullin ker,
segi ek allt, sem er,
við orða sker.

Þessi er hneptr af hinum fyrra.

88. Þessi er hin minnsta:

Enn þá er hirð til hallar
her-oddviti kallar,
optr tekr jarl at fagna
vit ótali bragna;
búin er gjöf til greizlu
at gullbrota veizlu;
þröngt sitr þjóðar sinni,
þar er mestr frami inni.

Þessi hrunhenda er tekin af dróttkvæðum hætti, ok eru hér jafnmargar samstöfur, ok svá stafaskipti, sem í dróttkvæðu.

89. Nú hefr upp hinn fjórða bálk runhendinga:

Hirð gerir hilmis kátt,
höll skipast þröngt at gátt,
auð gefr þengill þrátt,
þat spyrr fram í átt.

Slíkt tel ek hilmis hátt;
hans er rausn of mátt;
jarl brýtr sundr í smátt
slungit gull við þátt.

Þessi háttr er hneptr af hinum fyrra, ok rétt runhendr.

90. Nú er minni runhenda:

Mörg þjóð ferr til siklings sala,
sœmd er þar til allra dvala;
tiggi veitir seima svala,
satt er bezt of hann at tala.
Bresta spyrjum bauga flata,
bragna vinr kann gulli hata;
æðri veit ek at gjöflund gat-a
grundar vörðr, fyrir hringa skata.

Þessi runhenda er tekin af hrynhendum hætti.

Þiggja kná með gulli glöð
gotna ferð at ræsi mjöð;
drekka lætr hann sveit at sín
silfri skenkt it fagra vín;
greipum mœtir gullin skál;
gumnum sendir Rínar bál,
eigi hittir æðra mann,
jarla beztr, enn skjöldung þann.

Þessi er hneptr af hinni fyrri runhendu.

91. Hér hefr upp hinn fimta runhendan bálk:

Getit ver grams fara;
gert hefi ek mærð snara,
þengil mun þess vara,
þat nam ek lítt spara.
Finnr-at fræknara
fœði gunnstara
mann né mildara
merkir blóðsvara.

Þessi er ok full runhenda, ok tekin af hálfhneptum hætti eða náhendum.

92. Þessi er hin minni runhenda:

Þengill lætr höpp hrest,
honum fylgir dáð mest,
vísi gefr vel flest
verbál ólest.
Húfar brutu haf ljótt,
heim lét ek jöfur sótt
Ýngva lofar öll drótt,
jarls sá ek frama gnótt.

Þessi er stýfðr eða hneptr af fyrra hætti.

Fæðu veitti gyldi Gramr:
gulli söri Kraki framr;
efla frágum Haka hjaldr;
Héðinn mildi lofaðr aldr;
Ormi veitti Sigurðr sár
slíkt var allt fyr liðit ár:
Ragnarr þótti skatna skýrstr.
Skúli jarl er myklu dýrstr.

93. Málaháttr:

Munda ek mildingi,
þá er Mœra hilmi
fluttak fjögur kvæði,
fimtán stórgjafar.
Hvar viti áðr orta
með æðri hætti
mærð of menglötuð
maðr und himins skautum?

94. Fornyrðalag:

Ort er of ræsi,
þann er rýðr granar
vargs ok ylgjar,
ok vápn litar.

þat mun æ lifa,
nema öld farist,
bragninga lof,
eða bili heimar.

95. Bálkarlag:

Lypta ek ljósu
lofi þjóðkonungs;
upp er fyrir ýta
jarls mærð borin.
Hver muni heyra
hróðr gjöfláta
seggr svá kveðinn
seims ok hnossa?

Sú er grein milli þessa hátta, at í fornyrðislagi er í fyrsta ok III. vísuorði einn stuðill; enn í öðru ok IV. vísuorði, þá stendr höfuðstafr í miðju orði. Enn í stikkalagi eru II stuðlar, enn höfuðstafr í miðju orði. Enn í bálkarlagi standast stuðlar ok höfuðstafr sem í dróttkvæðu.

96. Starkaðar-lag:

Veit ek verðari
þá er vell gefa,
bröndum beita
ok búa snekkjur,
hæra hróðrar
enn heimdraga,
unga jöfra
enn auðspörut.
Þeir'ro jöfrar
alvitrastir,
hringum hæstir,
hugrakkastir,
vellum verstir,
vígdjarfastir,

hirð hollastir,
happi næstir.

97\. Ljóðaháttr:

Glöggva grein
hefi ek gert til bragar;
svá er tírætt hundrat talit.
Hróðrs örverðr
skal-a maðr heitinn vera,
ef svá fær alla háttu ort.

98\. Galdra-lag:

Sóttak fremd,
sótta ek fund konungs,
sóttak ítran jarl:
há er ek reist,
þá er ek renna gat
kaldan straum kili,
kaldan sjá kili.

Njóti aldrs
ok auðsala
konungr ok jarl!
Þat er kvæðis lok.
Falli fyrr
fold í ægi
steini studd,
enn stillis lof!

Endi.

SKÝRINGAR

yfir vísurnar í Snorra-edda.

12_{20-27}:[1] Glöð Gefjun dró [djúpröðul öðla[1], [Danmarkarauka,[2] frá Gylfa, svá at rauk af rennirauknum.[3] Öxn báru fjögur höfuð ok átta ennitungl,[4] þar er (þau) gengu fyrir víðri vallrauf[5] vineyjar.[6]

1. *öðli* (hvk.) = óðal; *djúpröðull*, sævarsól, gull; ***djúpröðull öðla***, hið ágæta land. — 2. ***Danmarkar-auki***, Sjáland. — 3. ***raukn*** (hvk.) eyki, áburðardýr; ***renniraukn***, hlaupeyki, hinir hlaupandi uxar. — 4. ***ennitungl***, auga. — 5. ***vallrauf***, (tg. K. G.) landið sem upp gekk fyrir plóginum. Í hdr. Sne. og Hkr. stendr: ***valrauf*** er og má lesa ***valröf*** eða ***valrof***, (d. ***valrov***) og þá verðr þýðingin: rán, hið rænta land. — 6. ***viney***, hin grasmikla ey (***vin-*** kemr ekki annarstaðar fyrir, enn er talið hafa líka þýðing og g. ***vinja***, engi.

13_{13-16}:[2] Hyggjandi[1] seggir[2] létu [Svafnis salnæfrar[3] blikja á baki;[4] (þeir) váru barðir grjóti.

1. hyggnir, vitrir. — 2. menn. — 3. ***Svafnir***, Óðinn; ***Svafnis salr***, Valhöll; ***næfr*** (kvk.) trjábörkr; ***Svafnis salnæfr***, skjöldr. — 4. ***létu Svafnis salnæfr blikja á baki***, köstuðu skjöldunum á bak sér til að hlífa sér fyrir þeim, er ráku flóttann.

13_{28-33}:[3] í 6. vo: *flet*, bœli, hús.

14_{33-34}—15_{1-6}:[4] 1. vo: ár, (ato.) snemma; ***ár alda***, snemma á öldum, í fornöld. — 3. vo: ***var-a***, var eigi.

---

[1]) Hkr. Ynglingasaga, 5. k. — [2]) Hkr, Har. hárf. s. k. 19. 5. — [3]) Hávamál 1. — [4]) Völuspá 6.

15 18–26:[1] 2. vo: *læfi* (f = v) af *læ* (hvk.) tjón; *svigi*, viðr, tré; *sviga- læ*, eldr. — 3.—4. vo: *sól skínn af sverði valtíva; valtívi*, goð víga, hér: Surtr; svo var sem sól lýsti af sverði Surts. — 5. vo: *grjótbjörg gnata*, klettar skellast á. — 6. vo: *gífr* (hvk. ft.) galdrakonur; *rata* eiginl. finna veginn, hér: œða áfram.

16 12–19:[2] 1. vo: *völva*, (ef. et: *völvu* og *völu;* ft: *völvur* og *völur;*) seiðkona. — 3. vo: *vitki*, seiðmaðr.

16 21–23:[3]

16 25–30:[4] 4. vo: *orar* = *vorar*. — 6. vo: *atall* (= *ötull*), *ötul*, *atalt* (lo.), ljótr, leiðr, afskræmislegr. Nýja merkingin er: röskr, duglegr, (enn hvk. eigi haft).

17 27–32:[5] 1. vo: *oróf* = *orhóf* (sbr. *óhóf*) fjarski; (þf. et:) *orófi vetra*, afarmörgum vetrum. — 8. vo: *lúðr* (kk.), kvarnarstokkr (er mélið fellr í). — *lagiðr* = lagðr.

18 19–24:[6] 4. vo: *megin* = megn, kraftr; *megin landsins*, mestr hluti landsins, land, þar af hér: bústaðr.

19 1–8:[7] 5. vo: *baðmr* (g: *bagms;* es: *beam;* þ: *baum*), tré.

19 9–16:[8] 5. vo: *harðmóðigr*, harðgeðja, hér: harðúðigr.

21 16–23:[9] *Fenrir*, jötunn; *kind*, (es: *cind, gecynd*; sbr. l: *gens* ɔ: *gents*), kyn, ætt; *Fenris kindir*, jötnar. — 6. vo: *einna* (ef. ft. af *einn*); *einna nokkorr*, einhver. — 7. vo: *tjúgari*, (eiginl. heynál) teygjari, togari; *tungls tjúgari*, Mánagarmr, er gleypir tunglið.

21 24–31:[10] 3. vo: *sjöt* (og ritað: *sjót*), sveit; heimili; *ragnasjöt*, heimili goðanna, himinn. — 7. vo: *válundr* (*vá*, tjón; *lund*), vályndr, illa lyndr; hér (um veðrið): illviðrasamr. — 8. vo: *vituð ér*, vitið þér.

23 1—8:[11] 2. vo: *rökstólar* (*rök*, hvk. flt. (fhþ: *rahha*), ástœður; dómar), dómstólar, dómsæti. — 3. vo: *ginnheilagr;* (*ginn* — sbr. es: *gin* eða *ginn*, víðr, mikill), er áherðingarorð), mjög heilagr; ginnheilög goð, hin helgustu goð, mótsett: Ásum og Vönum. — 4. vo: *of þat gættust*, gættu að því sín á milli, ráðguðust um.

23 9–12:[12] 1 vo: *mannlíkan* (hvk.), mannsmynd.

23 14–31 og 24 1–7 og 10–15.[13]

---

1) Völuspá, 56. — 2) Hyndluljóð, 34. — 3) Vafþr. mál, 30. — 4) Vafþr. mál, 31. — 5) Vafþr. mál, 35. — 6) Völuspá, 8. — 7) Grímnismál, 40., sbr. Vafþr, mál, 21. — 8) Grímnismál, 41. — 9) Völuspá, 43. — 10) Völuspá, 44. — 11) Völuspá, 12. — 12) Völuspá, 13. — 13) Völuspá, 14—16 og 18—19.

24_{32}—25_{5}:[1] 7. vo: *veð Valföðrs*, veð Óðins, auga Óðins, er hann seldi at veði fyrir skáldamjöðinn.

25_{15-23}:[2] 9. vo: *hlóa*, -ð (es: *hlowan*; e: *low*), gella; þjóta fram með háum niði.

26_{1-6}:[3] 1. vo: *sundrborinn*, af ýmsu kyni. — 4. og 5. vo: *kunnr* (í *áskunnr* og *álfkunnr*), kynjaðr.

26_{21-26}:[4] 2. vo: *drýgir erfiði*, þolir.

26_{29}—27_{2}:[5] 4. vo: *api* (es: *apa;* fhþ: *op;* p. *affe;* skr. *kapi*), api, enn er og í fornkvæðum haft um einfeldninga, t. d. jötnana. — 6. vo: *þeir'ro*, þeir eru. — 10. vo: *meiðr*, kk. (n: *meið* eða *mei.* s: *mede*), tré.

27_{10-17}:[6]

28_{8-15}:[7] 6. vo; *dróttir*, menn.

28_{29-34}.[8]

29_{21-26}:[9] 3. vo: *legsk-a-þú*, leggst eigi þú, lætr þú eigi undan. — 8. vo: *sjálfgi eigi*, eigi sjálf.

29_{33}—30_{22}.[10]

31_{8-13}:[11] 4. vo: *rann* (hvk.), hús.

32_{3-8}:[12] 6. vo: *feiknstafir* (es: *fácen-stafas*), töfrastafir.

32_{23-28}: 2. vo: *vark-a*, var eg eigi.

32_{30}—33_{2}: 5. vo: *víðir* (kk.) sjór.

33_{6-11}:[13] 3. vo: *ámáttigr* (sbr. fhþ: *amahtig*), með greininum: *hinn ámáttki*, = *ámáttlegr*, ljótr, leiðr, afskræmislegr.

33_{19-25}:[14]. 35_{1-6}:[15].

35_{27-32}:[16] 6. vo: *svæfir*, sefar, sker úr.

40_{10-15}.—40_{21-29}:[17]

41_{29}—42_{2}:[18] 6. vo: *hýnótt* (*hý* = *hjú*, sbr. hjúskapr), nóttin eða nætrnar fyrir eða eftir brullaupið.

42_{25-30}[19].

43_{3-8}[20] 2. vo: *gunntamiðr* (*gunnr*, *temja*), orustugjarn, hergjarn. — 3. vo: *hróðigr*, ágætr.

---

[1]) Völuspá, 24. — [2]) Grímnismál, 29. — [3]) Fáfnismál, 13. — [4]) Grímnismál 35. — [5]) Grímnismál, 34. — [6]) Völuspá, 22. — [7]) Völuspá, 70. — [8]) Vafþr. mál, 37. — [9]) Lokasenna, 47 og 29. — [10]) Grímnismál, 46—50. — [11]) Grímnismál, 24. — [12]) Grímnismál 12. — [13]) Grímnismál 11. — [14]) Grímnismál, 14. — [15]) Grímnismál, 13. — [16]) Grímnismál, 15. [17]) Grímnismál 36. — [18]) Skírnisför, 42. — [19]) Grímnismál, 18. [20]) Grímnismál, 19.

43_{14-19}:[1] 3. vo: *jörmungrund* (*jörmun* og ritað *jórmun*, sbr. es: *eormen-* í *orman-cyn* og hel: *irmin-* í *irmin- got*, hinn mikli guð, o. s. frv., táknar stœrð mikilleik og þk.), hið mikla land, jörðin.

44_{16-21}:[2] 6. vo: *vitnir*, úlfr; hér: Fenrisúlfr.

44_{30}—45_{2}[3]. — 45_{6-14}[4].

47_{1-8}[5] 2. vo: *rökstólar*, sjá bls. 237_{26}. — 3. vo: *ginnheilug*, sjá bls. 237_{27}. — 6. vo: *lævi* sjá bls. 237_{1}. — 8. vo: *Óðr*, maðr Freyju.

47_{9-16}:[6] 1. vo: *gangast á*, rófna. — 2. vo: *sœri* (hvk. ft.), eiðar. — 8. vo: *fregn*, fregnar, fréttir.

61_{22-27}: 4. vo: *kykr* = kvikr, lifandi. — 5. vo: *nautk-a*, eg naut eigi. —

63_{20-29}:[7] 4. vo: *sifjar*, tengðir, mægðir.

65_{17-24}:[8] 6. vo: *askr*, (eski-)tré. — 7. vo: *ymr*, glymr, kveðr undir í.

65_{25-32}:[9] 7. vo: *veggberg*, standbjarg; *vísir* (sá er vísar veg), foringi; *veggbergs-vísir*, jötnar.

65_{33}—66_{6}:[10] 2. vo: *lind*, tré þaraf: skjöldr; *hefisk lind fyrir*, hefir skjöldinn fyrir sér.

66_{7-14}:[11] 5. vo: *fífl*, jötunn; *fífl-megir*, jötnar. — 6. vo: *freki*, úlfr, ɔ: Fenrisúlfr. — 7.—8. vo: ***bróðir Býleists***, Loki.

66_{15-22}.[12]

66_{23-30}:[13] 1. vo: ***Hlín***, Ásynja; *harmr **Hlínar***, dauði Óðins. — 7.—8. *angan* (kvk.), unaðr; *angan **Friggjar***, Óðinn.

66_{31}—67_{4}:[14] 4. vo: *valdýr*, úlfr ɔ: Fenrisúlfr. 5.—8. vo: *hveðrungr*, jötum; *hann lætr hjör* (með) *mund of standa til hjarta hveðrungs megi*, hann stefnir sverðinu með hendinni til hjarta jötunsins.

67_{5-12}:[15] 3 vo: *nepr* = hneppr, knappr. — 6. vo: *heimstöð*, heimr. — 8. vo: *veur **Miðgarðs***, Þórr.

67_{13-20}:[16] 3. vo: *eimi* (kk.), eldr. — 6. vo: *aldrnari* (kk.), sá er nærir aldr ɔ: lífið, hiti.

67_{22-27}:[17] 6. vo: *vitaðr*, ákveðinn.

68_{8-15}, $_{16-19}$ og $_{21-22}$.[18]

---

[1]) Grímnismál, 20. — [2]) Grímnismál, 23. — [3]) Vafþr. mál, 41. — [4]) Grímnismál, 44. — [5]) Völuspá, 29. — [6]) Völuspá, 30. — [7]) Völuspá, 48—49. — [8]) Völuspá, 50—51. — [9]) Völuspá, 52. — [10]) Völuspá, 54. — [11]) Völuspá, 55. — [12]) Völuspá, 56. — [13]) Völuspá, 57. — [14]) Völuspá, 59. — [15]) Völuspá 60 og 62. — [16]) Völuspá, 63. — [17]) Vafþr. mál, 18. [18]) Völuspá, 40—41.

69$_{1-6}$:[1] 2. vo: *ve goða*, bústaðir goða. — 6. vo: *vígþrót*, orustuendir.

69$_{11-16}$.[2]

69$_{19-24}$:[3] 2. vo: *Álfröðul* (kvk.) sólin. — 3. vo: *fari*, taki, grípi.

78$_{5-8}$: Nú hykk[1] segja ítum kostu slíðrhugaðs[2] jarls; [hrostabrim Allföður[3] þýtr[4]; mér léttir síð[5] stríða[6].

1. hygg eg. — 2. *slíðrhugaðr* (*slíðr* lo. ákafr; *hugr*), ákaflyndr, harðhugaðr, hraustr. — 3. *hrosti*, kk. (d. og n: *roste*), ölhituketill; *hrostabrim Allföður*, öl Óðins, skáldskapr. — 4. *þýtr*, gengr í bylgjum, kemr hvað af öðru, rennr upp úr mér. — 5. síðla, seint. — 6. hugarstríð, sorg. —

78$_{11-14}$: Nú er [ægis jódraugum[1] arnar flaug[2] of vangi[3], ek hygg at (þeir) þiggi heimboð og bauga Hangagoðs.[4]

1. *ægir*, sjór; *ægis jór*, sjávar hestr, skip; *draugr*, drumbr, tréstofn, tré; *ægis jódraugr*, m. — 2. flug. — 3. *of vangi*, yfir landið. — 4. *Hangagoð*, Óðinn.

78$_{16-19}$:[4] Herr lattist at ganga með [höttu Hangatýs,[1] þeim þótti-t[2] þekkilegt at hætta fyrir brekku.

1. *hatta Hangatýs*, hatta Óðins, hjálma. — 2. þótti eigi.

88$_{21-24}$: [Stafnajarðar leiptra Baldr[1], hollr skaldi, er hnígïnn,[2] hann kom mér opt at helgu fullir Hrafnásar.[3]

1. *stafn*, skip, *stafnajörð*, sjór; *leiptr* sjóar, gull; *Baldr* gulls, m. — 2. er dáinn. — 3. kom mér opt að skáldskapnum, kom mér opt til að kveða.

78$_{26-31}$ og 79$_{1-3}$[5] Ok jarðráðendr[1] á Óglói [næmdu fjörvi[2] Sigurð hinn er veitti svönum Farmatýs[3] [bjór Haddingjavals hróka[4].

1. konungar. — 2. *nema fjörvi*, drepa. — 3. *Farmatýr*, byrðagoð, Óðinn; *svanir hans*, hrafnar. — 4. *hrókr* (kk.) fugl; *Haddingi*, víkingr; *val* hans, hermenn; *fuglar* þeirra, hrafnar; *bjór* hrafna, blóð.

---

[1]) Vafþr. mál, 51. — [2]) Vafþr. mál, 45. — [3]) Vafþr. mál, 47. — [4]) Vígaglúms s. k. 29.$_3$ — [5]) Hkr. Har. gráf. s. k. 6.$_1$.

79 4–7: Sjálfr Sigtýr[1] var þar í [sœkiálfi Atals dýra[2]; goð stýrðu þeim [þrafna byrjar[3] beima.[4]

1. Óðinn. — 2. *Atall*, herkonungr; *Atals dýr*, skip; *sœki-álfr*, sá er sœkir; *sœkiálfr skipa*, hermaðr. — 3. *þrafni* (kk.) tré; *þrafni byrjar*, skip. — 4. *beimr*, maðr.

79 9–14:[1] Gautatýr[1] sendi Göndul ok Skögul at kjósa of konunga, Yngva ættar, hverr (þeirra) skyldi [fara með Óðni[2] ok vera í Valhöllu.

1. *Gautatýr*, Óðinn. — 2. *fara með Óðni*, deyja.

79 16–19: Víðfrægr Hroptatýr ríðr at vilgi[1] víðu báli sonar, enn hróðrmál[2] líða of hvápta[3] mér.

1. mjög. — 2. skáldskapr. — 3. af munni.

79 21–24: 2. vo: *vitinn*, ákveðinn. — 3. vo: Óðni.

79 26–29. Snarr [byrjar viggjar þiggjandi[1] spenr[2] barrhaddaða[3] [biðkván Þriðja[4] und sik (með) sannyrðum[5] sverða.

1. *byrjarviggr*, hestr vinds, skip; *þiggjandi byrjarviggjar*, eigandi skips, maðr. — 2. leggr. — 3. *barhaddaðr*, (*barr*, hvk., trjáhnappr; *haddr*, kk. konuhár, hár) sá, er hefir blómguð tré. — 4. *Þriði*, Óðinn; *biðkván*, kvk. (*biðja; kván*) vinkona Þriðja, jörðin. — 5. *sannyrði*, senna; *sannyrði sverða*, vopnagnýr.

79 32–80 3:[2] *hinnig*, hingað.

80 5–8. Jarðhlutr[1] sá er bindr beinan hún[2] eykr[3] [breyti Día fjarðar[4] með ennidúki[5]. [Yggr seið til Rindar[6].

1. *Jarðhlutr*, sá er hlutar út löndum, konungr, höfðingi. — 2. *húnn* (kk.), ungr björn; *at binda beinan* (ɔ: upréttan) *hún* þótti frægðarmerki. — 3. *eykr*, gefr. — 4. *Díar*, kk. ft. (sbr. l. *divus*) goð; *Día fjörðr*, goðaveigar, skáldskapr; *breytir Día fjarðar*, sá er hefir tilbreytingar í skáldskap, skáld. — 5. *ennidúkr*, ennisgjörð. — 6. *Yggr*, Óðinn; *seið*, seiddi fékk ást hennar með seiði; *Rindr*, ein af Ásynjum, móðir Vala.

80 10–13. Ek á at hrósa firnum[1] forngervum[2] ok þó lítlum [horna foss hlítstyggs[3] [farms Gunnlaðar arma.[4]

1. *firnum*, firna, afar. — 2. *fornum*, gömlum. — 3. *hlítstyggr*, sá er eigi vill hlíta öðrum, trúir bezt sjálfum sér. — 4. *Gunnlöð*, dóttir

---

1. Hkr. Hák. s. góða, kap. 32_1, í Hákonarmálum. — 2. Hákonarmál, 14.

Suttungs jötuns; *farmr arma Gunnlaðar*, Óðinn; *hornafoss*, vín, mjöðr; *hornafoss Óðins*, skáldamjöðrinn, skáldskapr.

80 15–18: Þar hykk[1] Valkyrjur ok hrafna fylgja svinnum [sigrunni sylgs heilags tafns[2]. [Hlaut innan svá minnum.[3]

1. hygg eg. — 2. *sylgr*, drykkr; *tafn*, agn; herfang; *sylgr heilags tafns*, hinn heilagi hertekni drykkr; skáldamjöðrinn; *sigrunnr* (ɔ: sigrviðr) *skáldamjaðarins*, Óðinn. — 3. Þessi lína er úr stefinu, og verðr því eigi skýrð.

80 20–27:[1] 2. vo: *bróðir Vílis*, Óðinn. — 4. vo: *sjá*, sé. — 5. vo: *Míms-vinr*, Óðinn. — 8. vo: *telk*, tel ek.

80 28–31:[2] Úlfs bagi[1], vanr vígi, of gafumk[2] vammi firða[3] íþrótt.[4]

1. *Úlfs bagi*, sá er stendr á móti, berst við Fenrisúlf, Óðinn. — 2. *gafumk*, gaf mér. — 3. *vammi firða*, lýtalausa. — 4. ɔ: skáldskaparlistina.

81 1–4: Framr Valgautr[1], tamr[2] [valdi hrannvala fannar brauta salar[3], vér eigu gjalda þér [Fals veigar[4].

1. Óðinn. — 2. vanr, vanr við. — 3. *hrannvalr*, bylgjufálki, skip; *hrannvala fönn*, bylgja; *braut* bylgju, sjór; *salr* sjóar, himinn; *vald* himins, stjórn á himninum. — 4. *Falr*, dvergr; *Falsveigar*, skáldskapr.

81 6–9: Ek mun hljóta at [ausa austr víngnoðar Hertýs[1] fyrir [flausta örþeysi[2], [né hlítik frýju of þat.[3]

1. *Hertýr*, Óðinn; *víngnoð Hertýs*, vínker Óðins, Óðrœrir; *austr Óðrœris*, skáldskapr; *ausa austr víngnoðar Hertýs*, yrkja. — 2. *flaustr* og *flaust* (hvk.), skip; *flausta örþeysir*, m. — 3. *né hlítik frýju of þat*, og eigi læt ek frýja mér hugar til þess (ɔ: að yrkja).

81 11–14. Kostigr[1] Heimdallr ríðr hesti at kesti þeim, er goð hlóðu of[2] fallinn mög[3] kynfróðs[4] Hrafnfreistaðar.[5]

1. kostamikill, hraustr. — 2. yfir. — 3. ɔ: Baldr. — 4. *kynfróðr*, kynjafróðr, margvitr. — 5. *Hrafnfreistaðr*, Óðinn.

81 16–25:[3] 7. vo: *strá* (es: *streowjan*; e. *strew*) *bekki*, leggja strá á bekkina. — 8. vo: *leyðra*, þvo. — 10. *sem vísi komi*, sem konungr kæmi.

81 27–30. Ek bið ungr algildan [allvald Yngva aldar[1] halda of mér [ýs bifvangi[2]. Hroptr[3] fór með[4] Gungni[5].

1. *Yngva öld*, þjóð Yngva, Noregsmenn eða Svíar; *allvaldr*, kon-

---

1. Sonartorrek (í Eiglu), 22. — 2. Sst. 23. — 3. Fagrskinna, bls. 16.

ungr; *allvaldr Yngva aldar* er líkl. Haraldr Gráfeldr Noregskonungr. — 2. *Ýr* (kk.), bogi; *ýs bifvangr*, hreifijörð boga, hönd. — 3. Óðinn. — 4. *fór með*, hafði, bar. — 5. *Gungnir*, geir Óðins.

81_{33}—82_{2}: Þar er Háreks liðar[1] váru höggnir sagði hlífarstyggr[2] Hliðskjálfar gramr[3] hitt er hugði sjálfum (ɔ: þeim)[4].

1. *liðar*, þeir er veita e-m lið, menn e-s. — 2. *hlífarstyggr*, sá er reiðr er við hlífar, orrustugjarn. — 3. *Hliðskjálfar gramr*, Óðinn. — 4. það, er hann hafði ákveðið þeim.

82_{4-7}: Hinn[1], er Farmagnuðr[2] bar fljúgandi or sökkdölum[3] Surts[4].

1. skáldamjöðrinn. — 2. Óðinn. — 3. *sökkdalir*, djúpir dalir, Hnitbjörg, þar sem Gunnlöð gætti mjaðarins. — 4. *Surtr*, jötunsheiti; hér: Suttungr.

82_{9-12}: Þat erum[1] sent[2] at [sonr aldaföðrs[3] vildi snemma of freista afls við [úri þafðan[4] jarðar reist[5].

1. *erumk*, er mér. — 2. *sent*, (3. et. núleg. t. frsh.) af *senna;* hér: segja; *þat erumk sent*, það er mér sagt. — 3. *aldaföðr* og *aldafaðir* er samsett af *öld*, tími, tíð, og *faðir; aldaföðr*, Óðinn; *sonr aldaföðrs* Þórr. — 4. *úr*, (hvk.) væta, suddi; *þafðan* = þæfðan; *úri þafðan*, votan. — 5. *reistr*, kk. (upphafl. *vreistr*), ef: *reistar*, (sbr. e: *wrist*) hringr; *jarðar reistr*, jarðar-hringr, Miðgarðsormr.

82_{14-17}: Því at flestr fjölkostigr[1] [morðs mæringr[2] ræðr færa[3] við son Bestlu enn þú; ek væri[4] flestu til mærðar[5].

1. margkosta, hraustr. — 2. *mæringr* (af *mærr*, ágætr), göfugmenni, höfðingi; *morðs mæringr*, höfðingi víga, hm. — 3. færra, færri hlutum. — 4. *væri*, ver, nota, neyti. — 5. til lofs.

82_{30-33}: Ek bið hugstóran foldarvörð[1] heyra á [fjarðleggjar fyrða dreggjar brim;[2] heyr, jarl, [Kvásis dreyra[3].

1. konung eða jarl. — 2. *fjarðleggr*, bein sævar, steinn, klettr; *fyrðar* (menn) steins, dvergar; *dverga dreggjar brim*, skáldskapr. — 3. *Kvásis dreyri*, skáldskapr.

---

[1]) Fagrskinna, bls. 16.

83 1–4: [Dverga grana-bergslá[1] gengr of[2] alla [Ullar asksögn[3] þess, er [magnar hvöt[4] [böðvar byrgis sorgar[5].

1. *granaberg*, varir; *granabergs lá*, vara lá, vara vökvi; *grana-bergslá dverga*, skáldskapr. — 2. fer meðal. — 3. *Ullar askr*, skip Óðins, skjöldr; *sögn* (flokkr) skjaldar, m. — 4. eykr. — 5. *böð* (kvk.), orrusta; *böðvar byrgi*, skjöldr; *böðvar byrgis sorg*, tjón skjaldar, orrusta.

83 6–9: At borit væri lík bjórs bríkar[1] ok mitt dauðs í einn sal; rekkar[2] nemi [drykk Dvalins[3].

1. *bjórsbrík*, kona. — 2. menn. — 3. *dvergs drykkja*, skáldskapr.

83 11–14: [Gildi grjótaldar[1] rœr[2] geðreinar[3] Þorsteini, [bára bergmæra[4] glymr; ek bið [lýða kyn[5] hlýða.

1. *grjótöld*, steinmenn, dvergar; *gildi dverga*, skáldskapr. — 2. *rœr* = hrærir, fær á. — 3. *geðrein*, geðland, hugr. — 4. Mærir, íbúar á Mæri (í Noregi), þjóð; *bergmæra bára*, bergbúa (ɔ: dverga) alda, skáldskapr. — 5. menn.

83 16–19:[1] Hilmir[1] buðumk[2] löð[3]; nú á ek hróðrs of kvöð; ek bar [Óðins mjöð[4] á Engla bjöð[5].

1. konungr. — 2. bauð mér. — 3. *löð* (sbr. *löðun*, *laða* (gesti)), kvk. heimboð. — 4. skáldskap. — 5. *bjöð*(r) (Ulf: *biuds*; es: *beod*; Hel: *biod*; fhþ: *biud*), eiginl. borð; hér: land; *Engla bjöð*, England.

83 21–24: Hlýði (þér)! hefk[1] [gildi mildinga Hapta beiðis[2]; vér bjóðum því þagnar, at fregnum[3] tjón þegna.

1. *ek hef*, eg byrja. — 2. *Höpt* (ft), goð; *Hapta beiðir*, Óðinn; *mildingar Óðins*, Æsir; *gildi Ása*, skáldskapr. — 3. heyrum, fáum að vita. —

83 26–33:[2] 1. vo: *vilja ek*, eg vili, (óh). — 3.—4. vo: *Gillingr*, faðir Suttungs; *gjöld Gillings*, skáldskapr. — *yppik*, ek yppi, kem fram með. — 6.—7. vo: *Gálgafarmr*, Óðinn; *hverlögr Óðins*, skáldskapr.

84 1–4: [Hafs vargr[1] eisar[2] fyrir vísa[3]; [rögnis verk[4] högna[5] mér; [alda Óðrœris[6] þýtr aldr[7] við [galdra flés[8].

1. skip. — 2. *eisa* (*-aða*, *-at*), þjóta á fram. — 3. konungi. — 4. *Rögnir*, Óðinn; *verk Óðins*, skáldskapr. — 5. ɔ: hugna. — 6. *skáldskapr*. — 7. *aldr*, ávalt. — 8. *galdraflés* = gómasker, tennr, munnr.

---

[1]) Höfuðlausn Egils Skallagrímssonar, 2. — [2]) Líkl. úr Háleygjatali

84 6–9: Nú er þats[1] [Boðnar bára[2] [tér vaxa[3]; jöfurs þjóðir görvi[4] hljóð í höll ok heyri [bergsaxa fley[5].

1. *þat es*, það er. — 2. skáldskapr. – 3. vex. — 4. gjöri. — 5. *Saxar*, íbúar Saxlands, þjóð; *bergsaxar*, dvergar; *bergsaxa fley*, skip dverga, skáldskapr.

84 11–14: Þér verði[1] ráða vingjöfum, als[2] oss grœr [orða sáð[3] á [Sónar sefreinu[4] of mæran kon[5].

1. Þér verðið að. — 2. af því að. — 3. skáldskapr. — 4. *sef-rein*, land, er sef vex á, vatn; *Sónar sefrein*, skáldskapr. — 5. *konr*, m.

84 16–19: Heyr, Egill! [Míms vinar glaumbergs strauma[1] mína glymja við gómasker[2]; [Þundar fundr[3] er gefinn mér.

2. *Míms-vinr*, Óðinn; *glaumberg*, hljóðberg, brjóst; *Míms vinar glaumbergs straumar*, skáldskapr. — 2. *gómasker*, tanngarðr, munnr. — 3. skáldskapr.

84 21–24: Seggir þurfu-t[1] ala ugg of minn brag; ek snýr engu háði í [Viðurs feng[2]; kunnum[3] haga hróðrsmíð[4].

1. þurfu eigi, skulu eigi. — 2. *Viðurr*, Óðinn; *Viðurs fengr*, skáldskapr. — 3. = eg kann. — 4. *hróðrsmíði*, skáldskapr.

84 26–29: Tér[1] hoddmildum[2], [hildar hugreifum[3] Óleifi geð[4] [njarðar lá[5]; hann vil ek kveðja at [gjöf Grímnis[6].

1. menn segja. — 2. *hoddmildr*, örlátr. — 3. *hildar hugreifr*, hug-góðr í orrustu. — 4. *geðr*, geðfeldr. — 5. skáldskapr. — 6. skáldskapr.

85 1–4: Meðan (vér) teljum ætt hans til goða í [Gálgafarms hverlegi[1].

1. *Gálgafarmr*, Óðinn; *hverlögr Óðins*, skáldskapr.

85 8–11: Ek á til bæði sollinn [vind bergjarls brúðar[1] ok seinfyrnd [dverga skip[2], at[3] senda eina götu.

1. *bergjarl*, jötunn; *brúðr jötuns*, tröllkona; *tröllkonu vindr*, hugr, fljót hugsun. — 2. skáldskapr. — 3. til þess, að.

85 19–22: Vaðr [Viðris arfa[1] lá vilgi[2] slakr á Eynefis öndri[3], er Jörmungandr[4] raktist at sandi.

1. *Viðris arfi*, sonr Óðins, Þórr. — 2. *vilgi*, vel eigi, als eigi. — 3. *Eynefir*, sækonungr; *Eynefis öndur* (ɔ: skíð), skip. — 4. Miðgarðsormr.

85 24–25: Œstist [allra landa umgjörð[1] ok [Jarðar sonr[2].

1. Miðgarðsormr. — 2. Þórr.

85_{27-30}: [Vrösku bróðir[1] stóð vreiðr[2]; [faðir Magna[3] vá[4] gagn; [þróttar steinn[5] Þórs né Þjálfa skelfr-a[6] við[7] ótta.

1. *Vrösku* = *Rösku bróðir*, Þjálfi. — 2. = reiðr. — 3. Þórr. — 4. gjörði. — 5. hjarta. — 6. skelfr eigi. — 7. af.

85_{32}—86_{2}: [Faðir Þrúðar[1] leit hvassligum augum á [baug brattrar brautar[2], áðr augs-búð[3] œstist at flausti.[4]

1. Þórr. — 2. *brött braut*, jörð; *baugr jarðar*, Miðgarðsormr. — 3. *augr*, (ɔ: *auger*), fiskr; *augs-búð*, sjór. — 4. *flaust* (hvk.), skip.

86_{4-6}: [Sifjar rúni[1] bjó snarla[2] veiðarfœri sín fram með karli[3]; (vér) getum hrœra [hornstraum Hrímnis[4].

1. *rúni*, vinr; *Sifjar rúni*, Þórr. — 2. snarlega, skjótlega. — 3. ɔ: Ými. — 4. *Hrímnir*, jötunn; *hornstraumr Hrímnis*, vín jötuns, skáldskapr.

86_{9-12}: Seiðr jarðar[1] rendi fram breiðar sýjur[2]; (hann) brá svá viðr[3], at hnefar [Ulls mágar[4] skullu út at borði.

1. Miðgarðsormr. — 2. *sýja*, borð (í skipi). — 3. = við. — 4. *Ulls mágr*, Þórr.

86_{14-17} Œgir öflugbörðu[1] fórsk[2] hamri í hægri hönd, þá er of kendi [endiseiðs allra landa[3].

1. *öflugbarða*, tröllkona; *œgir* (sá er ógnar, hræðir) *tröllkonu*, Þórr. — 2. ɔ: fór sér, tók. — 3. Miðgarðsormr.

86_{19-22}: Meðan [Bilskirnis gramr[1] snart [grundar fisk[2] með [gljúfr skeljungs hjarta grandi[3], nam hinn er samdi svik[4] rjúfa[5].

1. Þórr. — 2. *grundar fiskr*, ormr; hér: Miðgarðsormr. — 3. *gljúfr skeljungr*, jötunn, *hjarta grand jötuns*, hamarinn Mjölnir. — 4. ɔ: Ýmir. — 5. ɔ: vaðinn.

86_{24-25}: Þórr hefir varðan Ásgarð af þrek[1] með Yggs árum[2].

1. með þreki. 2. — *Yggs árar*, Æsir. —

86_{27-30}: Ok inn ljóti [borðróins barða brautar hringr[1] starði harðgeðr neðan á [haussprengi Hrungnis[2].

1. *borðróinn barði*, skip; *braut skips*, sjór; *hringr sjóar*, Miðgarðsormr. — 2. Þór.

86_{32}—87_{2}: [Sundrkljúfr níu höfða Þrívalda[1]! (þér) hafit haldit vel [eykjum yðrum[2] aptr of mærum [sumbs simbli[3].

1. Þórr. — 2. ɔ: höfrunum. — 3. *sumbl* (es: *symbel*; fhþ: *sumbal*), samdrykkja; *simblir*, sá sem drekkr; *sumbls simblir*, drykkjurútr, hér: Hrungnir.

87_{4-7}: [Þangs þröngvir[1] [gein alinmunni[2] við þungum [kveldrunninna kvenna kunnleggs[3] [tangar rauðbita[4].

1. Þórr, (sbr. bls. 57_{34} *ok spyrndi við grunni*). — 2. *alin* = *öln*, handleggr; *alinmunnr*, hönd; *gein alinmunni*, greip með hendinni. — 3. *kveldrunnin kona*, kona, sem er á ferð á kvöldum, tröllkona; *kunnleggr* (= *kynleggr*) *tröllkvenna*, jötunn, hér: Geirröðr jötunn, — 4. *rauðbiti tangar*, hinn glóandi járnsía, er Geirröðr kastaði að Þór.

87_{9-12}: Þjokkvöxnum[1] þikling[2] kvaðsk[3] þykkja firinmikla[4] hætting[5] at höfgum[6] [megindrætti hafra njóts[7].

1. Þykkvöxnum, digrum, — 2. *þiklingr*, þykkr, (ɔ: digr, gildr,) maðr, hér: Ýmir. — 3. kvað sér. — 4. afarmikil. — 5. hætta. — 6. þungum. — 7. *hafra njótr*, Þórr; *megindráttr* (hinn mikli dráttr) *Þórs*, Miðgarðsormrinn.

87_{14-17}: Fullöflugr[1] fjallgauts fellir[2] lét hnefa skjalla[3] við eyra (á) [reyni reyrar leggs[4]; ramt mein var þat.

1. fullsterkr, afarsterkr. — 2. *fjallgautr*, jötunn; *fellir jötuns*, Þórr. — 3. skella. — 4. *reyrar leggr*, bein reyrgresis, steinn, klettr; *reynir kletts*, jötunn, hér: Ýmir.

87_{19-22}: [Vimrar vaðs Víðgýmnir[1] laust hlusta-grunn[2] af fránum naðri[3] við hrönnum[4]. [Hlaut, svá minnum innan[5].

1. *Víðgýmnir*, jötunn (sbr. 87_{23}); *Víðgýmnir Vimrar vaðs*, Þórr. — 2. höfuð. — 3. ɔ: Miðgarðsormi. — 4. *við hrönnum* = við grunni. — 5. sjá 24_{24}.

87_{26-29}: Þú brauzt leggi Leiknar[1]; lamdir Þrívalda[2], steyptir Starkaði[3]; stéttu[4] of Gjálp[5] dauða.

1. *Leikn*, tröllkona (183_{31}a). — 2. sbr. vísu Braga, 86_{32}—87_{2}. — 3. sbr. Hervararsögu, 1. kap. — 4. þú stést, steigst. — 5. sbr. Skm. 18. kap. (bls. 96.)

87_{31}—88_{4}: Öll nöfnin í þessi vísu eru á tröllum, er Þórr vann á.

88_{13-20}: Guðrún[1] varð sjálf bani suna[2]; snotr goðbrúðr[3] nam-a[4] una Vani[5]; Kjalarr[6] of tamdi mara[7] heldr vel[8]; kvóðu-t[9] Hamdi spara hjörleik[10].

1. ɔ: Guðrún Gjúkadóttir. — 2. sinna eigin sona. — 3. ɔ: Skaði. —

4. nam eigi. —. 5. ɔ: Nirði. — 6. Óðinn. — 7. *marr*, hestr. — 8. mjög vel. — 9. kváðu eigi, menn sögðu H. eigi. — 10. orrustu.

88 25–28:[1] Þvíat Freyr ok Njörðr hefir of gœddan Grjótbjörn[1] at fjárafli[2].

1. Arinbjörn (hersi). — 2. = fé.

88 31–34:[2] Þá er [jarla bagi[1] vildi byggja [útröst Belja dólgs[2].

1. konungr. — 2. *Beli* (42. bls.) jötunn; *Belja dólgr*, Freyr; *útröst Freys*, strandlendi.

89 3–8:[3] Í árdaga[1] gengu Ívaldasynir[2] at skapa Skíðblaðni, bazt skipa, skírum Frey[3], nýtum Njarðar bur.

1. í öndverðu. — 2. sbr. 37. kap. (113. bls). — 3. til handa skírum Frey.

89 10–13: Böðfróðr[1] Freyr ríðr fyrstr[2] á börg[3], [byrstum gulli[4], [til borgar Óðins sonar[5], ok stýrir fólkum.

1. *böð*, orrusta; *böðfróðr*, herkœnn. — 2. ɔ: fremstr. — 3. *börgr* (h. og þ: *barg*; e: *barrow*) göltr, (karlsvín). — 4. *gulli byrstr*, með gylta burst (bust). — 5. til báls Baldrs.

90 22–29: Ráðgegninn[1], frægr [ragna rein-vari[2] bregðr[3] við firna slœgjan[4] [Farbauta mög[5] at Singasteini[6], áðr móðöflugr[7] [átta ok einnar mœðra mögr[8] ræðr fögru hafnýra[9]. Ek kynni þat mærðarþáttum[10].

1. ráðagóðr, ráðugr. — 2. *ragna rein*, Bifröst (regnboginn); *ragna rein-vari* (*vari* = vörðr), Heimdallr. — 3. á í höggi. — 4. slœgan. — 5. ɔ: Loka. — 6. sbr. 56. kap. í Gylfaginning. — 7. hugrakkr, hraustr. — 8. Heimdallr. — 9. hafnýra, steinn; hér safnlega (um marga steina) ɔ: Brísinga-men. — 10. Eg gjöri það kunnugt í kvæði mínu.

93 28—94 2: Eðr[1] of sér, er [jötna ótti[2] lét of sóttan[3] [hellis brör[4] á Grjótunahaug[5], hyrjar baugi[6]. [Jarðar sunr[7] ók at ísarnleiki[8], enn mána-vegr[9] dundi undir hánum; móðr[10] svall[11] Meila bróður[12].

1. = *ennr* ɔ: *enn* (sbr: *maðr* f. *mannr*); *eðr of sér*, ennfremr er að sjá (á skildinum). — 2. Þórr. — 3. *lét of sóttan*, heimsótti. — 4.

[1]) Arinbjarnardrápa, 18. — [2]) úr Háleygjatali. — [3]) Grímnismál, 43.

brör (es: *brær*, e: *briar*, gras) *hellis*, jötunn, hér: Hrungnir jötunn. — 5. ɔ: Grjótuna-garð. — 6. *hyrjar baugr*, eldhringr, þrumureið Þórs. — 7. Þórr. — 8. *ísarnleikr*, járnleikr, bardagi. — 9. himinn. — 10. hugr. — 11. þrútnaði; Þórr gjörðist reiðr. — 12. *bróðir Meila*, Þórr.

94 3–10: Öll ginnunga-vé[1] knáttu brinna[2] fyrir [Ullar mági[3], enn endilág[4] grund var hrundin grápi[5], þá er hafrar drógu hógreiðar hófregin[6] fram at Hrungnis fundi, ekkja Svölnis[7] gekk seðr[9] sundr.

1. *ginnungar* = *ginnregin*, goð; *vé*, bústaðr; *ginnunga vé*, himinn. — 2. *knáttu brinna*, brunnu. — 3. *mágr Ullar*, stjúpi Ullar, Þórr. — 4. *endiláy*, lág eftir endilöngu. — 5. *gráp* (hvk.), krap; *hrundin grápi*, lostin óveðri. — 6. *hógreið*, hæg reið; *hófreginn* (*hófr* = *húfr*, skip) *hógreiðar*, Þórr. — 7. *ekkja Svölnis* (ɔ: *Óðins*), jörðin. — 9. *sennr* ɔ: senn, (sbr. *eðr* f. *enn*).

94 11–18: [Baldrs barmi[1] of þyrmði-t[2] þar sólgnum [manna dólgi[3], berg hristust ok björg brustu; upphiminn brann. Ek frá[4] [hreins myrkreinar baka vagna vátt[5] mjök hrökkva móti[6], þá er (hann) þátti[7] sinn vígligan[8] bana.

1. Þórr. — 2. þyrmdi eigi. — 3. *dólgr manna*, óvinr manna, jötunn. — 4. *frá* (*fregna*, *frá*, *fregit*), frétti. — 5. *hreinn*, hreindýr; *myrkrein hreins*, skógr; *hreins myrkreinar bak*, fjall; *vögn* (ef. et: *vagnar*; ft. *vagnir*), hvalr; *hvalir fjalla*, tröll; *váttr* = *vættr* (ss. *bjargvættr*) *trölla*, Hrungnir. — 6. hrökkva við, verða skelkaðr. — 7. *þátti* = *þekti*; forn mynd þálegrar tíðar af *þekkja*, (sbr. g: *þagkjan*, *þahta*; es: *þencan*, *þôhte*; e. *think*, *thougt*; Hel: *þenkjan*, *þahta*; fhþ: *dankjan*; þ: *denken*, *dachte*). 8. vígalegan, vígbúinn.

94 19–26: Fölr[1] randa íss[2] fló brátt und iljar (á) [gæti bjarga[3]; bönd[4], ollu því: ímundísir[5] vildu svá. Hraundrengr[6], [tíðr fjöllama[7], varð-at[8] lengi þaðan[9] at bíða höggs frá hörðum[10] [tjónutrölls ofruna[11]

1. grár. — 2. *rönd*, baugr (á skildi); *randa íss*, skjöldr. — 3. ɔ: Hrungnir. — 4. *bönd* (sbr. *höpt*), goð. — 5. *ímun*, orrusta; *ímundísir*, Valkyrjur. — 6. ɔ: Hrungnir. — 7. *fjöllami* = *fjörlami*, fjörlöstr (sbr. verða e-m að fjörlesti); *tíðr fjöllama*, sá sem tíðkar víg, vanr drápum. — 8. varð eigi, þurfti eigi. — 9. ɔ: af Þór. — 10. harðfengum. — 11.

trjónutröll, hamar; hér: hamarinn Mjölnir; *ofruni* (sbr. *ofr-* í *ofrhugi* og *uni* í *sifuni*) *trjónutrölls*, sá er vel unir hamrinum Mjölni, Þórr.

94 27-34: [Fjörspillir Belja bölverðungar[1] lét [ólágra gjálbra fjálbrs bólm[2] falla á [randar hólmi[3]. [Gilja grundar gramr[4] hné þar fyrir skörpum hamri, er [bergdana brjótr[5] bagði við[6] jörmunþrjóti[7].

1. *bölverðung* (*böl* = tjón, *verðung* = hirð), illþýði; *Belja* (ɔ: jötuns) *bölverðung*, tröll; *fjörspillir trölla*, Þórr. — 2. *ólágr*, hávarr, háreystr; *gjálbr* = *gjálfr* (hvk.), hávaði; *fjálbr* = *fjálfr* (hvk.), fylgsni; *fjálbr ólágra gjálbra*, hellir, er hátt kveðr undir í; *bólmr*, björn, bjarndýr; *bólmr hellis*, jötunn, ɔ: Hrungnir. — 3. *randar hólmr*, skjöldr. — 4. *gilja grund*, land sem gil renna um, fjall; *gramr fjalla*, jötunn — 5. *Danir* (eiginl. íbúar Danmerkr), þjóð; *bergdanir*, jötnar; *brjótr* (sá er brýtr undir sig) *jötna*, Þórr. — 6. *bagði við*, stóð á móti (*bagði*, þáleg tíð af *bægja*; (sbr. *beygja*, *bagi*, *bágr*)). — 7. *jörmunþrjótr*, hinn mikli þrjótr, jötuninn Hrungnir.

95 1-8: Ok harðbrotin[1] [vingnis herju heimþinguðar[2] hein hvein at grundarsveini[3] í [hjarna mæni[4]; stálavikr[5] stóð þar svá eðr[6] ólaus(s) í [Óðins burar[7] hausi of stokkinn Eindriða[8] blóði.

1. harðlega brotin. — 2. *Vingnir*, jötunn; *herja Vingnis*, tröllkona; *heimþinguðr tröllkonu*, vinr tröllkonu, Hrungnir. — 3. *grundar sveinn* = *Jarðar sonr*, Þórr. — 4. *hjarni* (d: *hjærne*; þ: *ge-hirn*), heili; *hjarna mænir*, hvirfill, hauskúpa. — 5. *stálavikr*, hein. — 6. enn. — 7. ɔ: Þórs. — 8. Þórs.

95 9—16: Áðr Ölgefjun[1] gœli[2] it rauða [sára reiðitýrs[3] ryðs hœliböl[4] or [hárs hneigihlíðum[5]. Ek lít[6] gjörla of þær farðir[7] á Geitis garði[8]; ek þá bifum[9] fagða[10] baugs bifkeif[11] at Þorleifi.

1. ɔ: Gróa. — 2. *gœli* af *gala*, kveða brott með göldrum. — 3. *sára reiðitýr*, goð sem reiðir (= greiðir, veitir) sár, hér: Hrungnir, — 4. *böl ryðs*, brýni, heinin Hrungnis; *ryðs hœliböl*, hin góða hein, (*hœli-*, sbr. *hól*, *hœla*) — 5. *hárs hneigihlíðar*, eiginl. vangar; höfuð. — 6. sé. — 7. = ferðir. — 8. *Geitir*, sækonungr; *Geitis garðr*, skjöldr. — 9. með litum. — 10. = fágaða. — 11. *baugs bifkleif*, skjöldr.

96 15–20: 1. vo: *vax-at-tu*, vax þú eigi. — 2. vo: *alls mik vaða tiðir*, af því að eg ætla að vaða.

97 1–8: 1.vo: *neyttak*, neytti eg.

97 15–22: [Lögseims faðir[1] réð at hvetja[2] heiman [fjörnets flugstalla goða felli[3]; Loptr var drjúgr at ljúga. Vilgi[4] tryggr [herþrumu gauts geðreynir[5] kvað grœnar brautir liggja til [veggjar viggs Geirröðar[6].

1. Loki. — 2. *réð at* hvetja, hvatti. — 3. *fjörnet*, himinn; *fjörnets flugstallar*, himingnæfandi klettar, hengiflug; *goð kletta*, tröll; *fellir trölla*, Þórr. — 4. *vilgi* (*vel-gi*), alls eigi. — 5. *herþruma*, orrusta; *herþrumu Gautr*, Þórr; *geðreynir* (sá er reynir geð e-s, vinr) *Þórs*, Loki. — 6. *veggjar vigg*, hús, garðr; *veggjar vigg Geirröðar*, Geirröðargarðar. —

97 23–30: Þóarr[1] lét gammleið[2] biðja sik skammu[3] geðstrangrar[4] göngu; þeir fýstust[5] at þrýsta[6] þorns niðjum[7]. Þá er gjarðvenjuðr[8] ríkri[9] skötum Gandvíkr[9], Iðja setrs[10], görðist endr[11] til Ýmsa kindar[12] frá Þriðja[13].

1. ɔ: Þórr. — 2. *gammleið*, loft, ɔ: Lopt = Loka. — 3. skömmu, skamma stund. — 4. *geðstrangr*, torveldr, erviðr. — 5. þeir vildu — 6. þreyngja að, kúga. — 7. *Þorn*, jötunn; *Þorns niðjar*, jötnar. — 8. sá sem er vanr við (megin-) gjörð, Þórr. — 9. voldugri. — 9. *skati* (ft. *-ar*), maðr; *Gandvíkr skatar*, jötnar. — 10. *Iði*, jötunn; *Iðja setr*, bústaðr jötuns, ɔ: Gandvík. — 11. *endr*, forðum. — 12. *Ýmsi* = *Ýmir* (jötunn), *Ýmsa kind*, barn jötuns, tröll. — 13. ɔ: frá setri (bústað) Þriðja.

97 31—98 4: [Görr galdrs[1], [meinsvarans hapts arma farmr[2] varð fyrri í för enn [sóknar Ragnir[3] með [sagna svipti[4]. Ek þyl [Grímnis granstrauma[5]; [gallópnis halla manntælendr[6] spendu[6] ilja gaupnum[7] á [Endils mó[8].

1. búinn til galdrs. — 2. *meinsvaran*, meinsœri; *meinsvarans hapt*, meinsœrisgoð, Geirröðr jötunn; *farmr arma Geirröðar*, Gjálp — 3. *Ragnir* = *Rögnir*, Óðinn; *sóknar Rögnir*, Þórr. — 4. *sviptir*, sá er færir e-ð af stað; *sagna sviptir*, fólkstjóri, ɔ: Loki. — 5. *Grímnir*, Óðinn; *granstraumar Grímnis*, vara lögr Óðins, skáldskapr. — 6. *gallópnir*, örn; *hallir arnar*, hamrar, klettar; *menn kletta*, jötnar; *tœlendr jötna*, þeir Þórr og Loki. — 7 *gaupn* (kvk), lófi; *ilja gaupn*, eiginlega: holilin; hér: fótr. — 8. *Endill*, jötunn; *Endils mór*, land jötuns; fjöll og fyrnindi.

98 5–12: Ok [gunngangs vanir[1] [vargs friðar[2] gengu;

[dreyra vers[3] kom til [fljóða himintörgu frumseyris[4], þá er bragðmildr[5], bræði vændr[6] [bölkveitir Loka[7] vildi brjóta bág[8] á [brúði Grímnis sefmága.[9]

1. *orrustu-vanir*, — 2. *úlfs friðar*, menn. — 3. *dreyra vers*, blóðrödd, feigðarboði. — 4. *himintarga*, himinskjöldr, sól eða tungl; *frumseyrir* (*frum-*, fyrst; *seyra*, væta) *himintörgu*, sá er fyrst saurgar (ɔ: rífr) tunglið, úlfrinn Mánagarmr, tröllkynjaðr og í tröllslíki og því = tröll; *fljóð frumseyris himintörgu*, tröllkonur. — 5. brögðóttr, slœgr. — 6. *bræði vændr*, líklegr til reiði, reiðigjarn. — 7. *bölkveitir* (*böl*; *kveita*, sigra), sá er sigrar, bœgir bölinu; *bölkveitir Loka*, Þórr. — 8. *brjóta bág á e-m*, etja kappi við e-n, eiga í höggi við e-n. — 9. *sefgrímnir*, sefs hafr, úlfr; tröll; *brúðr sefgrímnis mága*, tröllkona.

98_{13-26}: Ok [vegþverrir nönnu vörru hjalts[1] [vann fetrunnar hlaupár[2], [oltnar af hagli[3] um gaupu ver.[4] [Stökkvir urðar þrjóts[5] [leið mjök or stað[6] (um) breiðan [stikleiðar veg[7], þar er œstar[8] þjóðár[9] fnœstu[10] eitri.

1. *varra* (ef: *vörru*), sjór; *hjalt* (eiginl. á sverði), kúla; *vörru hjalt*, sjóar kúla, steinn; *Nanna* (Ásynja) *steins*, tröllkona; *vegþverrir* (sá er rýrir sœmd) *trölkonu*, Þórr. — 2. *hlaupá*, fljót sem hlaup er í, ólgandi fljót; *vann fetrunnar hlaupár*, óð yfir hin ólgufullu fljót. — 3 *oltnar af hagli*, er ultu fram fullar af snjókrapi. — 4. *gaupa* (l: *lynx*), dýr af kattakyni; *gaupu ver*, land. — 5. *urðar þrjótr*, jötunn; *stökkvir urðar þrjóts*, Þórr. — 6. fór mjög hart. — 7. *stikleið* (*stika* = *stikla*; *leið*), vað; *stikleiðar vegr*, sömu þýðingar. — 8. óðar, beljandi. — 9. stórár. — 10. *fnœstu* (af *fnœsa*), ruddu fram.

98_{21-28}: [(Þeir) settu þar fyrir[1] í byrmörk[2] málhvettan[3] [hóf skotnaðra[4], né hálar[5] [hvelvölur markar[6] sófu[7]. Hlymþél[8], höggvin hreggi[9], knátti glymju við möl, enn [fjalla fellihryn[10] þaut með [Feðju steðja[11].

1. ɔ: þeir Þórr settu fyrir sig broddstafina, studdu sig við þá, meðan þeir óðu yfir ána. — 2. *land vinds*, vatn, hér: áin. — 3. *málhvettr*, málhvatr, háreystr. — 4. *skotnaðr*, ormr skots, spjót; hér: stafr; *hófr skotnaðra*, broddrinn í stöfunum. — 5. sleipar. — 6. *hnöttóttar völur* (ɔ: bein) *markar*, steinar. — 7. *né sófu*, og eigi þögðu steinarnir, er broddstafirnir glumdu á þeim. — 8. *glymjandi þjöl*, broddr eða broddstafr. — 9. *hregg*, óveðr; *höggvin hreggi*, veðrbarin; hér: vatnsbarin. — 10.

steypihrun fjalla, á sem steypist af fjöllum fram, straumhart fljót. — 11. *Feðju steði*, steinn; (*Feðja* = Fenja).

98 29—99 2: [Njótr njarðgjarðar[1] sér [hallands mar[2] falla sik[3] of harðvaxnar herðir[4]; hinn gat-at[5] neytri[6] ráð fyrir sér. [Þverrir þorns barna[7] lætr sér vaxa svíra-megin[8] til salþaks[9], nema [sneri-blóð Marnar[10] þyrri[11].

1. *njótr megingjarðar*, Þórr. — 2. *halland*, (*hallr*, steinn; *land*), steinland, fjall; *hallands marr*, fljót. — 3. ɔ: sér. — 4. herðar. — 5. gat eigi. — 6. betri. — 7. *eyðir trölls barna* (ɔ: *trölla*), Þórr. — 8. *hálsmegn*, kraftr í hálsinum. — 9. *salþak*, ræfr jarðar, himinn. — 10. *Mörn*, fljót (á Frakklandi); *sneriblóð* (*sneri-* sbr. *snerrinn*; *blóð*, vökvi) *Marnar*, stríðr árstraumr. — 11. *þyrri* (af *þverra*), minkaði.

99 3-10: [Gunnar runnar[1], eiðsvara[2] [friðar Gauta setrs[3], snotrir víkingar, óðu fast, enn sverðfen[5] flaut[6]. [Áss kykva nauðar[7]! hrönn[8], blásin [jarðar skafls hretviðri[9] þurði[10] af afli at herði[11] (á) [hauðrs runn[12].

1. menn! — 2. *eiðsvara* (óbeygil. lo.) eiðbundinn. — 3. *friðar Óðins bústaðar*, þeir er friða um Ásgarð, þeir Þórr. — 5. ɔ: *svarðfen* (*svörðr*, jarðarsvörðr; *fen*, vatn), lögr jarðar, fljót. — 6. rann. — 7. *kykvi*, vöðvi, aflvöðvi; *kykva nauð*, það er reynir á aflvöðvann, bogi; *Áss boga*, m. — 8. bylgja, vatnsmegn. — 9. *skafl*, dyngja; *skafl jarðar*, fjall; *hretviðri fjalla*, fjallstormr. — 10. *þurði* (þáleg. t. af *þyrja* = *þeysa*), geystist. — 11. *herði*, þf. et. af *herðr*; nú er aðeins höfð ft. *herðar*. — 12. ɔ: Þór.

99 11-18: Unns Þjálfi með [ýta sinni[1] [kom sjálflopta[2] á [skaunar seil[3] himinsjóla[4]; þat var aflraun. [Ekkjur hrekkmímis[5] áðu[6] straum[7] [stríðan stáli;[8] stríðlundr[9] [steypir stophnísu[10] fór með Gríðarvöl.

1. *sinni*, fylgd, samfylgd; *ýta sinni*, förunautar. — 2. *kom sjálflopta*, hélt sér á lofti (á megingjörð Þórs). — 3. *skaun*, hlíf; *skaunar seil*, hlífarband, megingjörð. — 4. Þórs. — 5. *hrekkmímir*, jötunn; *hrekkmímis ekkjur*, tröllkonur, þær Gjálp og Greip. — 6. *áðu* = *háðu* ɔ: gerðu. — 7. fljótið. — 8. *stríðan stáli*, stríðan fyrir broddstafina; áin varð svo ströng, að broddstafirnir stóðust ekki. — 9. hardlyndr. — 10. *stophnísa* (*stop-*, sbr. *stapi*; *hnísa*, hvalr), heiðarhnísa, tröllkona; *steypir tröllkonu*, Þórr.

99 19–26: Né[1] dólgs akörn[2] [drápu stall[3] fírum[4] [stríðkviðjöndum glamma stöðvar vams[5] við falli djúprastar[6]. Eiðs firðar[7] hlutu ógndjarfan hug, meira arfi[8]; [þróttar steinn[9] Þórs né Þjálfa skalf-a[10] við[11] ótta.

1. og eigi. — 2. *dólg*, kvk., (es: *dolg*, sár; fhþ: *tolg*), heift; *akarn*, eikarhnot; *dólgs akarn*, hnot heiftar, hjarta. — 3. *drepa stall or hjarta e-m*, verða huglaus. — 4. *fírar*, menn. — 5. *vamr* = *vomr*, illr m; *glammi*, úlfr; *glamma stöð*, staðr, er úlfrinn heldr sig á, heiðar og fjöll; *vomr fjalla*, jötunn; *stríðkviðjandi*, sá er kveðr ófriðar, óvinr; *óvinir jötna*, Æsir, þeir Þórr. — 6. *djúpröst*, djúpt vatn; *fall djúprastar*, iðukast. — 7. *eiðr*, svardagi; *eiðs firðar*, þeir menn, er unnið hafa eið að félagsskap sínum, félagar, þeir Þórr. — 8. *arfr*, fé; *meiri arfi*, betri enn fé. — 9. hjarta. — 10. skalf eigi. — 11. af.

99 27–24: Ok [sverðs sifuna[1] hlífar liðhattar[2] gerðu síðan dyn við [barði harðgleipnis borðs hörða[4]; áðr, skál-eik[4]! [hrjóðendr fjöru þjóðar[5] hæði[6] [Héðins reikar hylríðar[7] við [skyldbreta skytju[8].

1. *sifuna* (óbreytil. lo.), tengdr með félagsskap, félagi; *sifuna sverðs*, vopnanautar. — 2. *liðhatti* = *liðhati*, sá sem hatar (ɔ: hafnar) liðveislu. — 3. *harðgleipnis borð*, f. *harðborð gleipnis* (*Gleipnir*, fjötur Fenrisúlfs; *Hörðar*, þjóð; *hörðar harðgleipnis borðs*, úlfkynjuð þjóð, jötnar. — 4. *skáleik*, k. — 5. *fjöru* þjóð, jötnar; *hrjóða*, eyða; *hrjóðendr jötna*, þeir Þórr. — 6. *hæði* af *heyja*. — 7. *reik* (kvk.), hvirfill, þarsem hárið klýfst; *hylríð* (*hyl* = *hul*, blæja; *ríð* = *hríð*), skýlu hríð; *Héðins reikar hul*, höfuðblœja Héðins, hjálmr; *hjálms hríð*, orrusta. — 8. *skytja* = *skytta*, skotmaðr; *skyldbretar* (*skyldr; Bretar*), vensla-þjóð; *skyldbretar skytju*, jötnar.

100 1–8: [Ívu nesja flesdrótt[1] dreif með [dróttar kneyfi[2]; dólg-ferð[3] kólgu Svíþjóðar[4] sótti á flótta. Þá er [ættir funristis[5] [stóðu fasta[6], knáttu [flóðrifs Danir[7] [útves Jólnis[8] lúta fyrir.

1. *Íva*, fljót; *Ívu nesja flesdrótt*, jötnar. — 2. *dróttar kneyfir*, sá er knýr menn fram, fyrirliði; hér: Geirröðr. — 3. óvinaflokkr. — 4. *kólga*, hretviðri; *kólgu Svíþjóð*, Svíþjóð hin kalda, bústaðr tröllanna. — 5. *funristir* (*funi*; *ristir* = *hristir*), eldhristandi, sá er kastar eldingum, Þórr; *ættir Þórs*, Æsir. — 6. *stóðu fasta*, ɔ: sóttu fast að. — 7. *flóðrif*,

bein sjóar, steinn, hamarr; *Danir flóðrifs*, þjóð hamra, jötnar. — 8. *útve* (hvk.), *útland; útves Jólnir* (ɔ: Óðinn), Geirröðr.

100 9–16: Hlymr[1] hellis kumra[2] varð, þeirs[3] [hrinbálkar þornranns[4] [bornir hugum[5] hersa íþróttar[6] gingu[7] fram. Þar var friðsein[8]; [hlöðr res kvanar[9] færðr í fasta[10] listi [gnípu hreini[11] á greypan[12] granahött[12].

1. hljómr. — 2. *Kumrar*, þjóð; *hellis kumrar*, jötnar. 3. = *þar es*, þar er. — 4. *þornrann*, hýbýli jötuns, hellir; *hrinbálkr* (*hrína; bálkr*, safn), öskrandi flokkr; *hrínbálkr þornranns*, jötnar. — 5. hugrakkir. — 6. *íþrótt hersis*, hernaðr. — 7. gengu. — 8. *friðsein* (hvk. ft.), friðartálmi, ófriðr. — 9. *Rer*, jötunn; *Res kván*, kona jötuns, tröllkona; *hlöðr*, sá er hleðr e-m (ɔ: fellir e-n að velli); *fellir tröllkonu*, Þórr. — 10. *fasti* (kk.) eldr; *færa e-n í fasta*, koma e-m í klípu — 11. *gnípu hreinn*, hreindýr kletts, jötunn. — 12. *greypr* (lo.) harðr. — 13. *granahöttr*, höfuð.

100 17–24: Ok brátungls sólar[1] (í) hallvallar fylvingum[2] tróðust þer[3] þungu troði und hám [loga himni[4]. Vafreyða hreggs húfstjóri[5] braut hundfornan[6] [kjöl hlátrelliða[7] (í) hváru tveggja [hellis sprundi[8].

1. *brátungl*, auga; *sól*, stór hnöttr; *bratungls sólar*, hin stóru augu Gjálpar og Greipar. — 2. *hallvöllr* (*hallr*, steinn; *völlr*), fjall; *fylvingar hallvallar*, tröllkonur. — 3. þar. — 4. *logi*, eldr; hér: máleldr; *himinn loga*, rjáfr, þak. — 5. *vafreyði*, hinn flögrandi eyðir ɔ: eldr; *hregg vafreyða*, eldingaveðr, þrumuveðr; *húfr þrumuelds*, skip eldinga, eldkerra; *vafreyða hreggs húfstjóri*, Þórr. — 6. hundgamlan, afargamlan. — 7. *hlátrelliði*, hlátrs skip, brjóst; *kjölr brjósts*, hryggr. — 8. *hellis sprund*, tröllkona.

100 25–32: [Kon jarðar fjarðeplis[1] nam[2] fátíða[3] fræði, né[4] [menn mœrar leggs[5] mugðu[6] [kenna ölteiti[7]. [Álmtögar œgir[8]! [Áttruðr Suðra[9] laust [afli soðnum[10] [tangu sega[11] í gin[12] [angrþjóf Óðnis[13].

1. *fjarðepli*, steinn; *steins jörð*, fjall; *kon* f. *konr*, (sbr. *son* f. *sonr*), maðr; *maðr fjalls*, jötunn, ɔ: Geirröðr. — 2. kunni. — 3. fágæta — 4. og eigi. — 5. *mœrr*, land; *mœrar leggr*, steinn, fjall; *menn fjalls*, jötnar. — 6. *mugðu*, (forn þáleg tíð af *mega*), máttu, gátu. — 7. *ölteiti* = *alteiti*; *kenna ölteiti*, finna til. njóta fullkominnar gleði. — 8. *álmtög* (ɔ:

álmtaug), bogastrengr; *ægir álmtaugar*, m. — 9. *áttruðr* (= *áttrunnr*) *Suðra*, ættingi dvergs, jötunn. — 10. soðnum í afli, elduðum í smiðjuafli. — 11. *segi* (kk.), biti, stykki; *segi tangu*, biti tangar, járnsía Geirröðar. — 12. *í gin*, *í gen*, í gegn, móti. — 13. *angrþjófr Óðnis*, sá er sviftir Óðinn angri, sonr Óðins, Þórr.

100 33—101 6: Svá at hraðskyndir gunnar[1], [langvinr Þrangvar[2], svalg[3] hrapmunnum[4] á lopti síu[5] [lyptisylg handa[6], þá er [eisu ás[7] [örþrásis Greipar[8], [hrímnis drósar[9], fló af þjóstbrjósti[10] til [Þrúðar þrámóðnis[11].

1. *hraðskyndir gunnar*, sá er flýtir mjög orrustu, m. — 2. Þórr. — 3. greip. — 4. *hrapmunnum* (*hrap-*, sbr. *hrapa*, flýta sér; *munn* = *mund*, hönd), snörum höndum, — 5. járnsíu (járnstöng). — 6. *lyptisylgr*, drykkr, sem brugðið er á lopt; *lyptisylgr handa*, járnstöng sú, er Geirröðr kastaði af hendi. — 7. *eisa*, eldr; *eisu áss*, járnstöngin. — 8. *örþrásir* (*ör*, *þrásir* af *þrá*), sá er þráir mjög; *örþrásir Greipar*, Geirröðr. — 9. *Hrímnis drós*, tröllkona. — 10. *þjóstbrjóst*, þjóstugt brjóst, heiptarhugr. — 11. *þrámóðnir*, sá er þráir e-ð; *þrámóðnir Þrúðar*, Þórr.

101 7-14 Höll þurnis[1] bifðist; þá er heiðrekr[2] of kom breiðu höfði und fornan [fótlegg fletbjarnar veggjar[3]. Ítr gulli Ullar[4] laust [meina nestu[5] mest niðr[6] í miðjan [jótrs bígyrðil[7] (á) [vegtögar þrjóti[8].

1. *þurnir*, jötunn, ɔ: Geirröðr. — 2. ɔ: Geirröðr jötunn. — 3. *fletbjörn*, hús; *fótleggr fletbjarnar veggs* (ɔ: húsveggjar), stoð eða súla (í húsi). — 4. Þórr. — 5. *nesta* (kvk.), þorn, álma; *mein*, tjón; *meina nesta*, hin hættulega járnstöng (ɔ: járnsían). — 6. *mest niðr*, beint niðr í, rétt niðr í. — 7. *bígyrðill*, umgjörð; *jótr* (kk.), jaxl, tönn; *jótrs bígyrðill*, kjálkar; höfuðbein, höfuð. — 8. *vegtög* = *vegtaug* (*vega; taug*), lyftiband, slönguband; *þrjótr vegtaugar*, skytta; hér: Geirröðr jötunn.

101 15-22: [Salvanið- synjar arin-brauti[1] laut[2] görva[3] sigr of Glaums[4] niðjum; Gramr[5] fór með dreyrgum hamri. [Liðs tollr brautar[6], sá er of [beiti harmi[7] [bekk-karms rekka[8] falljötuns[9] kom-at[10] [tívi tvíviðar[11].

1. *salvaniðr*, salvanr, (sá er oft er í húsi); *Syn*, Ásynja; *arinn*, hlóðasteinn, steinn; hamarr, fjall; *arin-Syn*, tröllkona; *salvaniðr tröllkonu*, jötunn; *brauti* (= *brjótr*) *jötuns*, Þórr. — 2. hlaut. — 3. gjör-

samlega. — 4. *Glaumr* (= *Glámr*), jötunn. — 5. ɔ: þórr. — 6. *tollr* (= *þollr*), tré, þaraf: stöng; *líð*, hjálp; *líðs tollr brautar*, hjálpar stöng vegar, göngustafr, ɔ: Gríðarvölr. — 7. *beiti* = *beitti* af *beita*; *beita e-n harmi*, ergja e-n, gera e-m gramt í geði. — 8. *karmr*, afkymi. hús; *bekk-karmr*, bekkjar-hús, stofa; *bekk karms rekkar*, búðunautar, félagar. — 9. *falljötuns*, hins fallna jötuns Geirröðar. — 10. *kom-at*, kom eigi, hitti eigi. — 11. *tvíviðr* (kk.), bogi; *tvíviðar týr*, boga goð, Geirröðr jötunn.

101 23–30: Helblótinn[1] [hneitir undirbliku jálfrs[2] vá af afli [Álfheims kálfa[3] (með) [skógar hógbrotningi[4]. Né[5] [valrúgar látreldar[6] mátu[7] of bella[8] liðföstum[9] [aldrminkanda Lista steins Ellu[10].

1. *helblótinn* = *herblótinn*, dýrkaðr af mönnum. — 2. *jálfr* = *jálmr*, gnýr; *undirblika*, óveðrs-ský; *jálfr undirbliku*, skýja gnýr, þruma; *hneitir* (af *hnita*), sá er kastar e-u; *hneitir þrumu*, þórr. — 3. *Álfheimar*, hluti af Jötunheimum; *kálfar Álfheima*, jötnar. — 4. *hógbrotningr* (*hógr* = hœgr; *brotningar* af *brjóta*), handþægr, ɔ: lítill afbrotinn kvistr; *skógar hógbrotningr*, lítil viðargrein, hér: Gríðarvölr. — 5. og eigi. — 6. *valrúgr*, valkorn, skotvopn; *látr*, legstaðr; *látr valrúgar*, staðr, er skotvopnin lenda í, skjöldr; *eldr skjaldar*, sverð. — 7. = *máttu*, gátu. — 8. *bella e-m*, fella e-n. — 9. hraustum. — 10. *Listi*, hérað (í Noregi), land; *steins Listi*, steinland, fjall; *Ella*, konungr; *Ella fjalls*, jötunn; *aldrminkandi jötuns*, sá er styttir jötnum aldr, þórr.

102 15–22: Hve skal raddsveif[1] [leggja gjöldum[2] galla[3] [brú raums[4], er ek þá at Þórleifi, [gunnveggjar sœmi[5] rekka[6]. Ek sé ok á hreingöru[7] [hlýri hildar fats[8] trygglaust[9] far[10] þriggja týframra[11] tíva[12] ok Þjatsa.

1. *stýri raddar*, tunga. — 2. *leggja e-ð gjöldum*, endrgjalda e-ð. — 3. *gallr* (lo.), gjallandi, hljómandi. — 4. *Raumr*, jötunn; *brú jötuns*, skjöldr. — 5. *gunnveggr*, skjöldr; *sœmir gunnveggjar*, örlátr maðr, m. — 6. *rekkr*, hugrakkr maðr, m. — 7. *hreingörr*, fágaðr, fagr. — 8. *hildar fat*, brynja; *hlýr*, hvk. (es: *hleor*; Hel: *hlear*; e: *leer*), kinn; *hildar fats hlýr*, skjöldr. — 9. *ótrútt*, hættulegt. — 10. *far* (hvk.), för, ferð, ferðalag. — 11. *týframr*, afarhraustr. — 12. *tívi*, goð.

102 23–30: [Úlfr snótar[1] fló fyrir óskömmu[2] at móti [seggjöndum sagna[3] í gömlum glamma[4] ham gemlis[5]. Örn settist þar

er Æsir báru mat á seyði[6]. Árgefnar[7]! [byrgitýr bjarga[8] var-a[9] bleyðivændr.[10]

1. *úlfr*, vargr, ræningi; *úlfr snótar* (ɔ: *Iðunnar*), Þjassi. — 2. = fyrir löngu. — 3 *seggéndr* (af *seggja* = *segja*), formenn; *seggéndr sagna*, flokkstjórar, hér: Æsir. — 4. *glammi* (kk.), úlfr; jötunn. — 5. *gemlir*, örn. — 6. *seyðir* (kk.), eldr. — 7. *árgefn* (*ár*, matvæli; *Gefn*, Ásynja), k; flt: *árgefnar*. — 8. *byrgi*, fylgsni; *bjarga byrgi*, hellir; *bjarga byrgitýr*, jötunn. — 9. var eigi. — 10. *vændr bleyði* (sbr. *væna e-n e-s*), blauðr, ragr, huglaus.

102 31—103 4: [Tormiðlaðr beina[1] var meðaltálhreinn[2] tívum[3]; hvat mun valda því? kvað hjálmfaldinn [hapta snytrir.[4] Málspakr[5] [valkastar báru már[6] nam of mæla af fornum þolli[7]; [vinr Hœnis[8] var-a[9] hánum hollr.

1. *nískr á mat*, ɔ: Þjassi. — 2. í meðallagi tállaus = grunaðr var hann um græsku. — 3. ɔ: þeim Ásunum. — 4. *hapta snytrir*, sá er gjörir goðin snotr (ɔ: hyggin), Óðinn. — 5. vitr í orðum — 6. *valkastar bára*, blóð; *már blóðs*, örn, hér: Þjassi í arnarham. — 7. *þollr*, tré. — 8. *vinr Hœnis*, Óðinn. — 8. var eigi.

103 5-12: Fjallgyldir[1] bað Fetmeila[2] [deila sér fullan[3] af helgu skutli[4]; [vinr Hrafnásar[5] hlut[6] blása. Vígfrekr[7] [vingrögnir vagna[8] lét sígast ofan, þar er vélsparir[9] [goða varnendr[10] [váru farnir.[11]

1. *gyldir*, úlfr; *fjallgyldir*, jötunn. — 2. *Fetmeili*, Hœnir, sem og er kallaðr *langfótr*. — 3. miðla, gefa sér fylli sína, (*fullan* = *fylli*). — 4. *skutill* (kk.), borð. — 5 ɔ: Hœnir. — 6. = *hlaut*, hlotnaðist það verk að. — 7. víggjarn, drápgjarn. — 8. Vingrögnir, væng-Óðinn; *vögn* (eiginl. *hvalr*), jötunn; *víngrögnir vagna*, vænggoð trölla, ɔ: Þjassi. — 9. *vélsparr*, tállaus, grandlaus. — 10. *goða varnendr*, verðir goða, Óðinn, Loki og Hœnir. — 11. voru komnir, voru staddir.

103 13-20: Drottinn foldar[1] þekkilegr[2] með þegnum bað [Farbauta mög[3] deila[4] fljótt [hval varu þrymseilar[5]. Enn bragðvíss[6] [ósvífrandi Ása[7] lagði [at þat[8] fjóra þjórhluti[9] upp at breiðu bjóði.[10]

1. *herra jarðar*, Óðinn. — 2. tígulegr. — 3. ɔ: Loka. — 4. gefa, miðla. — 5. *þrymr*, bogi; *þrymseil*, bogastrengr; *vara* = Vör (Ásynja); *bogastrengs Vör*, veiðigyðja, Skaði; *hvalr Skaða*, dýr, uxi, — 6. brögðóttr.

— 7. *ósvífrandi* (*svífra*, láta undan; (sbr. *svífa*)), sá er eigi lætr af e-u, *ósvífrandi Ása*, Loki: (sbr. ósvífni hans við goðin, Lokas.). — 8. síðan, eftir það. — 9. þjórhlutr, stykki, limr af uxa. — 10. *bjóð* (hvk.), skutill = borð.

103_{21-28}: Ok svangr [faðir Mörnar[1] át síðan slíðrliga[2] okbjörn[3] af eikirótu[4], — þat var fyrir langu[5] — áðr djúphugaðr[6] [hirðitýr herfangs[7] drepi[8] ballastan[9] [dólg vallar[10] stöngu ofan meðal herða.

1. *Mörn*, tröllkona; *faðir Marnar*, jötunn, Þjassi. — 2. ákaflega. — 3. *okbjörn*, uxi. — 4. = fornum þolli. — 5. ɔ: löngu. — 6. djúpsær, ráðagóðr. — 7. *hirðigoð herfangs*, Loki — 8. berði, legði. — 9. *ballr*, lo. (g: *balþs*; es: *beald*; e: og d: *bold*), harðr, harðskeyttr. — 10. *dólgr vallar*, jötunn.

103_{29}—104_{2}: Þá varð [farmr arma Sygynjar,[1] sá er öll regin eygja[2], fastr í[3] höndum við [fóstra Öndurguðs[4]. Rá[5] loddi við ramman [reimuð Jötunheima[6], enn hendr [holls vinar Hœnis[7] við stangar enda.

1. *handleggja byrði Sygynjar*, Loki. — 2. *eygja*, koma auga á, sjá. — 3. *í* = á. — 4. *Öndurguð*, *skíðagoð*, Skaði; *fóstri Skaða*, Þjassi. — 5. = stöng. — 6. *reimuðr*, draugr, (sbr. *reimleikr*, það er *reimt*); *reimuðr Jötunheima*, jötunn, Þjassi. — 7. ɔ: Loka. —

104_{3-10}: Fangsæll[1] [nagr sveita[2] fló of langan veg með fróðgum[3] tífi[4]; svá at föður úlfs[5] mundi slitna sundr. [Ofruni Þórs[6] varð þá of sprunginn; Loptr[7] varð þungr; [málunautr hvats mildings[8] mátti biðja friðar.

1. veiðisæll, veiðinn. — 2. *nagr* (kk.), fugl; *sveiti* = blóð; *sveita nagr*, hræfugl, örn ɔ: Þjassi. — 3. vitrum. — 4. guði ɔ: Loka. — 5. *föður úlfs* = *faðir* (O.) Fenrisúlfs, Loki. — 6. *ofruni* (sbr. 94_{25}), vinr; *vinr Þórs*, Loki. — 7. = Loki. — 8. *málunautr* = *mötunautr*, félagi; *hvatr mildingr*, Óðinn; *félagi Óðins*, Loki.

104_{11-18}: [Áttrunnr Hýmis[1] bað [sagna hrœri[2] fœra sér [sorgœra mey[3], þás[4] kunni ellilyf[5] Ása. [Brísings girðiþjófr[6] of kom síðan [bekkjar dísi goða[7] í [Brunnakrs garða[8] Grjótníðaðar.[9]

1. *ættingi Hýmis*, jötunn, ɔ: Þjassi. — 2. *sagna hrœrir*, flokkstjóri,

ɔ: Loki. — 3. *sorgœr*, bölbætara, læknara; *hin sorgœra mey* = Iðunn. — 4. *þá es*, þá er — 5. *lyf* (bót) *móti elli*, epli Iðunnar. — 6. *Brísings-girði* = Brísinga-men; *þjófr Brísinga-mens*, Loki. — 7. ɔ: Iðunni. — 8. *Brunnakrs garðr* = *Brunnakr*, bústaðr Þjassa jötuns. — 9. *Níðaðr*, konungr (sbr. Völundarkv.); *Grjótníðaðr*, jötunn, Þjassi.

104 19–26: [Byggvendr brattra barða[1] urðu-t[2] hryggvir at þat,[3] þá var Iðunnr nýkomin sunnan með jötnum. Allar [áttir Yngvi-freys[4] görðust gamlar ok hárar[5], regin[6] váru heldr hamljót[7] at þingi.

1. *byggvendr brattra barða*, jötnar. — 2. urðu eigi. — 3. eftir það. — 4. ɔ: goðin. — 5. grá fyrir hærum. — 6. goð. — 7. ljót útlitum.

104 27–34: Uns (goðin) fundu [hræva hrunsæva hund[1], [leiðiþir Ölgefnar[2], ok bundu [ölgefnar læva lund[3]. Veiðr[4] mælti svá: þú skalt, véltr[5] Loki! deyja, nema (þú) leiðar[6] aftr (með) vælum[7] mæra[8] [munstœrandi mey.[9]

1. *hræva hrunsær*, hrynjandi sjór líka; blóð; *blóð-hundr*, Loki. — 2. *Ölgefn*, k., hér: Iðunn; *þirr*, þræll; *leiðiþirr Iðunnar*, þræll er leiðir (lokkar, tælir) Iðunni, Loki. — 3. *læva lundr Ölgefnar*, svika-viðr Iðunnar, Loki. — 4. *Veiðr* = *Veuðr*, Þórr. — 5. ɔ: vélafullr. — 6. = leiðir. 7. brögðum. — 8. ágæta. — 9. *munstœrandi* (*munr*, gleði; *stœra*, auka), sá (sú) er eykr e-m gleði; *munstœrandi mey*, Iðunn.

105 1–8: Heyrðak[1] svá, þat [hugreynandi Hœnis[2] flug[3] síðan [aukinn hauks bjálba[4]; (hann) sveik opt Ása leikum[5]; ok lómhugaðr[6] ern[7] [fjaðrar blaðs leikreginn[8], [faðir Marnar[9] [lagði arnsúg[10] at [öglis barni.[11]

1. eg heyrði. — 2. = *vinr Hœnis*, Loki. — 3. = flaug. — 4. *bjálbi* = *bjálfi*, skinn, hamr; *aukinn hauks bjálba*, í valsham. — 5. ɔ: með leikjum (= brögðum) sínum. — 6. hrekkvís, hrekkjóttr. — 7. röskr, — 8. *fjaðrar blað*, vængr; *vængja leikr*, flug; *reginn flugs* = Þjassi. — 9. *Mörn*, tröllkona; *faðir trölkonu*, jötunn, Þjassi. — 10. *arnsúgr*, arnarþytr; *leggja arnsúg at e-m*, elta e-n í arnarham. — 11. *öglir* (kk.), haukr, valr; *öglis barn*, sama, ɔ: Loki í valsham.

105 9–16: Ginnregin[1] hófu skjótt brinna[2] enn (þau) skófu sköpt,[3] enn [son Greipar biðils[4] sviðnar; sveipr[5] varð í för

(hans). Þats[6] of fát[7] á minni [fjalla Finns ilja brú[8]; [ek þá[9] bifum fágða[10] bifkeif at Þorleifi.[11]

1. goðin, Æsir. — 2. at brenna, gjöra brennu. — 3. *skapt*, viðr; *skafa sköpt*, hefla við (til eldskveykju). — 4. *sonr biðils Greipar* (ɔ: jötuns), jötunn, Þjassi. — 5. *sveipr*, svipleg breyting, tálman. — 6. *þat es*, það er. — 7. *fáið*, dregið, málað. — 8. *Finnr*, dvergr; *fjalla Finnr*, jötunn; *brú jötuns*, skjöldr. — 9. fékk að gjöf. — 10. *fágaða*, skreytta; 11. 95 15-16.

105 22-25: Ungr skjöldungr[1] stígr aldri jafnmildr á [við skildar[2]; rausn þess grams[3] var gnóg und gömlum [Ýmis hausi.[4]

1. konungr. — 2. *skjöldr* (fornt ef: *skildar*), skip Ullar; *viðr skips* = skip. — 3. konungs. — 4. *haus Ýmis*, himinn.

105 27-30:[1] Björt sól verðr at svartri; fold sökkr í djúpan mar; erfiði Austra[1] brestr; allr sjár glymr á fjöllum.[2]

1. himinn, (dvergar báru himininn á herðum sér). — 2. Þetta eríndi er um heimsendi.

105 32—106 4: Als engi [böðvar hvatr[1] landreki[2] undir sólar grundu[3] verðr æðri né betri Inga brœðr.[4]

1. bardagahvatr, hraustr. — 2. konungr. — 3. *sólar grund*, himinn. — 4. = *bróður Inga* (Noregskonungs), líkl. Sigurðr Haraldsson.

106 4-7: Jarðar sunr ók at ísarnleiki ok mána vegr dundi und hánum; Meila blóða[1] svall móðr.

1. *blóði* = *lifri*, bróðir. — Vísuhelmingr þessi er áðr skýrðr, 93-4.

106 9-12: Hvegi er[1] [Draupnis drógar dís[2]! [vagnbrautar valdr[3] fagnar mér; ek spyr[4] ramman vísa; sá ræðr fyrir veldi.

1. hvernig sem. — 2. *dróg* (Rímbeygla 478), hringr; *Draupnis dróg*, gullhringr; *dís gullhrings*, k — 3. *vagnbraut* (ɔ: braut Karlvagnsins), himinn; *valdr himins*, himinstýrir. — 4. frétti, heyri.

106 14-17: Hinn[1] er varp augum [föður Öndurdísar[2] á víða [vinda mundlaug[3] yfir sjöt margra manna.

1. ɔ: Óðinn. — 2. *föður Skaða*, Þjassa. — 3. himin

106 19-22: Fjarri hefir[1] at dýrri[2] [flotna vörðr[3] fœðist á

---

[1]) Orkn. saga k. 22 5.

gjálfri[4] kringdum [elkers botni.[5] Hverr maðr leyfir háfa æfi hringvarpaðar.[4]

1. fjarri er. — 2. ágætari. — 3. *floti*, skipamergð; *flotna vörðr*, konungr. — 4. *gjálfr*, hávaði; bylgjugangr, sjór. — 5. *elker*, himinn; *elkers botn*, jörð. — 4. m

106_{24-27}: Hás heimtjalds helgan ræsi[1] kveð ek fyrr at þeima[2] brag enn fyrða, því at hann er dýrri.

1. *heimtjald*, himinn; *helgr ræsir himins*, Guð. — 2. þessum.

106_{29-30}: Hjálp þú dýrum Hermundi, dýrr [dagsgrundar konungr[1]!

1. *dagsgrundar* (ɔ: himins) *konungr*, Guð.

106_{32-33}: Saðr[1] [stillir sóltjalda[2]! hjálp þú snjöllum Rögnvaldi.

1. sannr. — 2. *konungr himins*, Guð.

107_{1-2}: Knútr verr jörð sem alls drottinn ítran fjallsal.[1]

1. ɔ: himin.

107_{4-7}: Mannvitsfróðr[1] Mikáll[2] vegr[3] þat, er þykkir misgert; síðan skiptir [sólarhjálms tiggi[4] á dœmistóli seggjum.

1. sá er þekkir mannvitið ɔ: sál manna. — 2. Mikael höfuðengill. — 3. = metr. — 4. *himin-konungr*, Guð.

107_{13-16}:[1] Nú er [elfar álfröðull[1] of fólginn í líki [móður jötna dólgs[2]; [ráð rammrar þjóðar eru rík.[3]

1. *álfröðull*, sól; *elfar sól*, gull. — 2. *jötna dólgr*, Þórr; *móðir Þórs*, jörð. — 3. ɔ: mikið kveðr að ráðum ríkra manna, ɔ: Gunnhildar og sona hennar.

107_{18-21}: Ráð[1] lukust, at sá snjallráðr [konungs spjalli[2] átti síðan einga[3] dóttur Ónars[4], [gróna viði[5].

1. hjónaband = eign landsins. — 2. *konungs vinr*, höfðingi. — 3. *einka*. — 4. *dóttir Ónars*, jörðin. — 5. skógi vaxna.

107_{23-26}: [Stefnir stöðvar hrafna[1] gat teygja at sér[2] breiðleita [Báleygs brúði[3] [stála-ríkis málum.[4]

1. *stöð* (kvk. ef: *stöðvar*), höfn, lægi; *stöðvar hrafn*, skip; *stefnir skips*, stýrir skips, m. — 2. = lagt undir sig. — 3. land. — 4. með hernaði

---

[1]) Hkr. Har. gráf. s. 15.

107 30–33: [Glöðuðr hersa[1] bindr far[2] utan við [elgvers enda[3] [við botni hreins hafs,[4] [rónum gotna húfi.[5]

1. konungr. — 2. skip. — 3. *elgver*, bústaðr elgdýrs, land; *endi lands*, strönd. — 4. *botn hreins hafs*, fjörðr, vík. — 5. er menn róa skipum eftir.

108 1–4: Því hygg frægjan [fleygjanda auðs[1] mjök trauðan (at) [láta eina[2] [systur (ɔ: Auðs)[3], jörð ferr und[4] ítran menþverri[5].

1. *kastari gulls*, m. — 2. skilja við. — 3. *systir Auðs*, jörð, land. — 4. gengr undir. — 5. *gullþverrir*, m.

108 6–9:[1] Darrlatr[1] dasi[2] hefir staðið fjarri, þá er [dólgljóss skyndir[3] tók endr[4] ómynda[5] Rindar elju[6].

1. sverðlatr. — 2. *dasi* (sbr. *dasaðr*), letingi, kveifarmenni. — 3. *dólgljós*, orrustuljós, sverð; *skyndir sverðs*, m. — 4. forðum. — 5. *ómyndr* (lo.), sá er hefir fjárráðamann; ɔ: landið var eigi gefið honum í hendr af lögráðamönnum. — 6 *Rindar elja*, land.

108 18–19: [Ýmis blóð[1] gnýr utan á eyri; fara[2] góðra.

1. sjór. — 2. *fara góðra* á saman við hinn vísufjórðunginn, sem vantar; vísan er siglinga eða sjóvísa, og því *far* = skip.

108 21–24: [Húna hógdýr[1] berr vágþrýsta bógu vestan of lög; hvalmæni[2] skefr; ek vætti[3] lands fyrir brandi.[4]

1. skip. — 2. *hvalmænir*, sjór. — 3. vænti. — 4. *brandr*, bugspjót.

108 26–29: Þá er harðar [falls rokur[1] fjallgarðs of alnar við frost, ófu og teygðu elreyfar Œgis dætr.

1. fellibylir.

108 31–34: Úrsvöl [Gýmis völva[1] færir opt undinna [festa björn[2] [í kjapta Œgis,[3] þar er bára brestr.

1. Rán. — 2. skip. — 3. út á rúmsjó.

109 3–6: Enn úrdrifinn [sjágnípu Sleipnir[1] slítr brjóst [runnit rauðum steini[2] or munni hvítrar Ránar.

1. *sjágnípa*, fellisjór; *sjágnípu Sleipnir*, skip. — 2. *runnit rauðum steini*, steint rautt, málað rautt.

---

[1]) Fagrskinna 109; Fms. 6, 140 1.

109 8-11: Harðr elvindr hefir hrundið ört skipi frá jörðu. Snægrund[1] lætr [svana strindar blakk[2] sökkva í sog[3]

1. Snæland, Ísland. — 2. *svana jarðar hestr*, skip. — 3. í sæ.

109 13-16: Margr stirðr keipr ríss;[1] enn [dorgar dynströnd[2] drífr í svig löndum; stög verða stundum spend fíra greipum.

1. skipið hallast á hliðina, er því er siglt. — 2. ólgusjór, brim.

109 19-22: Snekkju stafnar bera goldna[1] grans[2] spónu; sú ferð er jöfri göfug; hólmfjötr[3] skýtr [Heita hrafni[4].

1. gylta. — 2. úr greinitré. — 3. sjór. — 4. *Heiti*, sækonungr; *Heita hrafn*, skip.

109 23-24: Haustköld hólmrönd hefir skotat héldum[1] [varar öndri[2].

1. héluðum. — 2. skip.

109 25-27: [Sverrigjörð svalra landa[1] springr sundr fyrir börðum[2].

1. *þrengigjörð svalra landa*, sjór. — 2. skipsbörðum.

109 29—110 2: Níu brúðir eylúðrs[1] [kveða hrœra[2] hvatt hergrimmastan[3] [skerja grotta[4] út fyrir jarðarskauti, þær er fyrir löngu mólu [Amlóða lið-meld,[5] baugskerðir[6] rístr [skipa hliðar ból[5] [lungs barði.[8]

1. *eystokkr*, sjór; *níu brúðir sjóar*, Ránardœtr, bylgjur. — 2. = hrœra. — 3. mannskæðastan. — 4. *grotti*, kvörn; *skerja grotti*, sjór. — 5. *lið*, hvk., (g: *leiþus*), drykkr; *Amlóða lið-meldr*, hið fljótandi mél *Amlóða*, sjór. — 6. m. — 7. sjór. — 8. skipi.

110 5-8: Ramr reksaumr viknar í flugastraumi [Rakna bifgrundar;[1] [dúks böl[2] hrindr[3] rifjum,[4] þar stag bleikir.[5]

1. *Rakni*, sækonungr; *Rakna bifgrund*, sækonungs hreifijörð, sær. — 2. *dúkr*, segl; *dúks böl*, vindr. — 3. slítr. — 4. *rif*, snæri til að rifa með (ɔ: í skautseglum). — 5. stagrinn bliknar af sjóganginum.

110 12-15: [Glens beðja[1] guðblíð með geislum, veðr í [gyðju ve;[2] síðan kemr ofan gott ljós gránserks[3] mána.

1. sól. — 2. *gyðju ve*, bústaðr sólar, (er hún fer til á kvöldum). — 3. gráleits.

110_{17-20}: Hvargi er hár [vafrlogi heimskála[1] sveimar of vorum [beita borgar bálgrimmastum[2] hnossvin.

1. *heimskáli*, himinn; *vafrlogi himins*, sól. — 2. *beit*, skip; beita *borg*, sjór; *sjávar bál*, gull; *gull-grimmastr*, örlátr m.

110_{25-26}: Ljótir Fornjóts synir tóku fyrst til fjúka.

110_{33-34}: Ek ræð blindum manni unað þenna Vindsvals mög.

111_{2-5}: Seimörr[1] sigrgœðir[2] var síðan í Þrándheimi þann [orms trega;[3] þjóð veit þínar sannar iðir.

1. örlátr. — 2. m. — 3. vetr.

111_{9-12}:[1] [Úlfs tannlituðr[1]! (við) skulum glitra[2] orum sverðum upp; eigum drýgja dáð í [dalfiska miskun.[3]

1. m. — 2. bregða á loft. — 3. *dalfiskr*, ormr; *dalfiska miskun*, orms líkn, sumar.

113_{6-9}: Of þák af jöfri [bekks eld;[1] stillir gaf mér þat, með[2] [fjörnis fylli[3] við [fjalla ölna drykkju.[4]

1. *lækjar eldr*, gull. — 2. ásamt með. — 3. *fjörnir*, hjálmr; *fjörnis fylli*, höfuð. — 4. *Ölnir*, son Óðins; *fjalla ölni* (= *Ölnir*), jötunn; *fjalla ölna drykkja*, skáldskapr.

115_{16-19}:[2] [Brávallar fallsól Fullu[1] skein skaldum of allan aldr Hákonar á [fjöllum Ullar kjóls.[2]

1. *brávöllr*, höfuð, *fallsól höfuðs*, hnegisól höfuðs, höfuðdúkr, blæja; *höfuðdúkr Fullu*, gull. — 2. *Ullar kjólr*, skjöldr; *fjöll skjaldar*, hendr.

115_{22-25}: Margr [morðelds fárbjóðr[1] of hlaut at fleiri [Freyjutár[2] of morgin, þar er feldum val; (vér) várum at þar.

1. *morðeldr*, sverð; *sverða fár*, orrusta; *orrustu bjóðr*, sá er býðr til bardaga, m. — 2. gull.

115_{27-30}: (Vér) berum [galla meginhurðar Gauts,[1] [þrútinn[2] [dalreyðar látri,[3] þar er [Mardallar grátr[4] liggr fyrir milli skurða.

1. *meginhurð Gauts* (= *Óðins*), skjöldr; *galli* (= *tjón*) *skjaldar*, öxi. — 2. alsettan. — 3. *dalreyðr*, ormr; *orms látr*, gull. — 4. *Mardöll* = Freyja; *Freyju grátr*, gull.

---

[1]) Eigla, 47. k. — [2]) Hkr. Har. gráf. k. 15

115_{33}—116_{2}: [Róða ræfs ramsvell[1] [þverr eigi fyrir[2] [augna regni Óðs beðvinu.[3] Konungr eignist svá elli.

1. *Róði*, sækonungr; *Róða ræfr*, skjöldr; *ramsvell Róða ræfs, sterkr ís skjaldar*, öxi. — 2. = er alsett. — 3. *Óðs beðvina*, kona Óðs, Freyja; *augna regn Freyju*, Freyju grátr, gull.

116_{4-11}: Ek kná stýra[1] [hróðrbarni Hörnar,[2] hlutum dýran grip; [gjálfrs brandr[3] þrymr[4] á gullvífíðu[5] hlífargrandi.[6] Freys nipt[7] berr [bráa driptir móður sinnar[8] Gunnar svans fóstrgœðandi[9] unni mér [Fróða sáðs.[10]

1. = á, hefi til eignar. — 2. *Hörn*, Freyja; *hróðrbarn Freyju*, Hnoss, hér: öxi. — 3. *sjóar eldr*, gull. — 4. sitr alstaðar. — 5. gullvöfðu, gullofnu. — 6. öxi. — 7. ɔ: Hnoss, öxi. — 8. = gull. — 9. *gunnar svanr*, hræfugl; *hræfugls fóstrgæðandi*, m. — 10. gulls.

116_{14-17}: Buðumk[1] nýt varn,[2] þat var nálægt sjávar skála; ek of hrósa vel því [Njarðar dóttur ölbarni[3] vísa.[4]

1. ɔ: bauðst mér. — 2. = *vörn*, verja. — 3. *Njarðar dóttir*, Freyja; *ölbarn* = *albarn* (*ala; barn*), eftirlætisbarn; *ölbarn Freyju*, Hnoss, ɔ: öxi. — 4. konungs.

116_{19-26}: Ógnprúðr[1] [Vafaðar þing þröngvir,[2] sá er ofrar erring,[3] gaf mér þróttöflga[4] [dóttur Vanabrúðar.[5] Ríkr [mækis mótvaldr[6] leiddi [Gefnar mey[7] drifna[8] [glóðum Gautreks svana brautar,[9] á beð[10] skaldi.

1. orrustuprúðr, hraustr. — 2. *Vafaðr*, Óðinn; *þing Óðins*, orrusta; *orrustu þröngvir*, m. — 3. *ofra erring*, eiga orrustu. — 4. sterka. — 5. *Vanabrúðr*, Freyja; *dóttir Freyju*, Hnoss, ɔ: öxi. — 6. *mækis mót*, sverða fundr, orrusta; *mækis mótvaldr*, m. — 7. *Gefn* = Freyja; *Gefnar mey*, Hnoss, ɔ: öxi. — 8. alsetta. — 9. *Gautrekr*, sækonungr; *Gautreks svanr*, skip; *skipa braut*, sjór; *glóð sævar*, gull. — 10. *leiddi á beð*, leiddi í eina sæng = gaf.

117_{1-4}: Ek átti þann þriðja óniðraðan vin verstan [vazt-undirkúlu Ála rödd,[1] enn baztan[2] mér.

1. *vözt*, kvk. (af *vað*,) fiskimið; *vazt-undirkúla*, steinn; *Áli steins*, jötunn; *rödd jötuns*, gull. — 2. = bestan.

119_{25-32}:[1] 2. vo: *sveiti*, blóð. — 7. vo: *fjörsegi* (*fjör; segi*, biti), hjarta.

---

[1]) Fáfnismál 32.

119 33—120 6:[1] 3. vo. *mögr*, maðr.

124 6-9: Þá er [hrökkvi-áll Völsunga drekku[1] of hékk hrokkinn á öngli [forns Litar flotna fangboða.[2]

1. *Völsunga drekka*, Völsunga drykkr, eitr; *hrökkvi-áll eitrs*, Miðgarðsormr. — 2. *Litr*, dvergr; *flotnar* (þeir er samflota eru e-m) *forns Litar*, jötnar; *fangboði jötna*, Þórr.

124 13-20: Eðr Jörmunrekr knátti at vakna við illan draum í sverða flaumi[1] með dreyrfáar[2] dróttir. Rósta varð í ranni [höfuðniðja Randves,[3] þá er hrafnbláir barmar Erps of hefndu harma.

1. *flaumr*, kk. (es: *fleam;* n: *flom;* holl: *fleem*), hávaði; *sverða flaumr*, orrusta. — 2. *dreyrfágaðar*, blóðugar. — 3. Jörmunreks.

124 21-28: Hrævadögg[1] flaut of sett[2] á gólfi; hendr ok fœtr sóknarálfs[3] of kendust[4] höggnar [við sveita;[5] Brunn-ölskakki[6] féll at höfði [blandinn[7] í blóði; þat er fátt[8] á [Leifa landa runna laufi.[9]

1. blóð. — 2. = *set*, rekkjur. — 3. m. — 4. menn sáu. — 5. með blóði, blóðug. — 6. *brunnölskakki* = *ölbrunn-skakki; ölbrunnr*, ölker; *skaki* (sbr. n: *skaka*, ausa upp nýbruggað öl) *ölkers*, sá er eys öl upp úr ölkeri, m. — 7. löðrandi. — 8. = *fáit*, málað (sjá: 261 6 7. skgr). — 9. *Leifi*, sækonungr; *Leifa land*, sjór; *Leifa landa runnar*, sjóar tré, skipafloti; *lauf skipa*, skjöldr.

124 29—125 2: Fylkir sá [saums andvanar[1] [naglfarasegls siglur[2] standa svá, at þar gerðu gólfhölkvi[3] gyrðan.[4] Þeir Sörli ok Hamðir urðu samráða[5] snemst barðir hálum [herðimýlum Hergauts-vinu.[6]

1. *saumr*, saumaskapr; *saums andvanr*, lauss við saumaskap = án bleyðis, hugrakkr. Þetta hefir að líkindum tillit til upphvatningar móður þeirra brœðra, Guðrúnar; hefir hún líklega sagt við þá, að þeim sœmdi betr að sitja að klæða-saumum, eða að vera kvenmenn, þarsem þeim dytti eigi í hug að hefna Svanhildar systur sinnar. — 2. *naglfari*, sverð; *segl sverðs*, skjöldr; *sigla*, viðr; *naglfara segls siglur*, menn. — 3. *hölkvir*, hestr; *gólfhölkvir*, gólfhestr, hús. — 4. *gerðu*

---

[1]) Fáfnismál 33.

gyrðan, slógu hring um. — 5. samráða með sameiginlegu ráði Jörmunreksmanna. — 6. *Hergautr*, Óðinn; *vina Óðins*, jörð; *herðimýll*, harðr knöttr; *herðimýll Hergauts vinu*, harðr knöttr jarðar, steinn, grjót.

125 3-10: [Stála flaums stökkvir[1] lét mjök styðja[2] Gjúka niðja þá er (þeir[3]) vildu nema bláserkjan[4] [foglhildar mun[5] fjörvi, ok allir[6] (ɔ: vildu) launa Jónakrs sonum böllfögr[7] ennihögg ok [eggjar birkis götu.[8]

1. *stála flaumr*, orrusta; *stála flaums stökkvir*, m. (ɔ: Jörmunrekr). — 2. *styðja* (af *stóð*), stanga, hér: = berja grjóti. — 3. ɔ: Jónakrssynir. — 4. brynjaðan. — 5. *foglhildr* = Svanhildar; *munr*, yndi; *munr Svanhildar*, maðr Svanhildar; Jörmunrekr. — 6. ɔ: menn Jörmunreks. — 7. hörð. (?) — 8. *eggjar birki*, sverð; *eggjar birkis gata*, sár.

125 11-14: Þat fall flotna[1] ok fjöld sagna[2] sék[3] á fögrum [randar botni.[4] Ragnarr gafumk[5] [Ræs reiðar mána.[6]

1. manna. — 2. frásagna. — 3. sé eg. — 4. *rönd*, skjaldarrönd; *randar botn*, skjöldr. — 5. gaf mér. — 6. *Rær* (eða: *Rer*), sækonungr; *Ræs reið*, skip; *máni skips*, skjöldr.

126 13-20: 8. vo: *man* (hvk.) ambátt.

126 21-28: 1. vo: *lúðr* (kk.) kvarnarstokkr. — 3.—4. vo: *grjá* (kvk.) = *grá; grjóts grjá*, kvörn; *ok of beiddu grjóts grjá gangs*, fóru að mala. — 8. vo: *hljómr* = kvæði.

126 29-127 2: 1.—2. vo: *þær þulu þyt þögnhorfinnar* (ɔ: *grjótsgrjáar* = kvarnar): *þulu* (forn þáleg tíð af *þylja*) = *þuldu*, — 3.—4. vo: eftir SG.

127 3-10: 2. vo: *snúðigr*, fljótr, hraðfara. — 6. *meldr*, kk., ef. et: *meldrs* og *meldrar* (s: *mäld;* n: *mælder;* sk: *melder*), mél eða korn sem mala á. — 7.—8. vo: eftir SG.

127 11-18 og 127 19-26. (ljósar.)

127 27-34: 1.—2. vo: eftir SG. — 3. vo: *kvað ekki*, kvað ónýtt = ónýtti, braut. — 5.—6. vo: sofit þit eigi (ɔ: lengr), enn gaukar (ɔ: hanar yfir húsinu).

128 1-8 og 128 9-16. (ljósar).

128 17-24: 4. vo: *fólk* = fylking. — 5. vo: *beiddum* = veiddum.

129 15-22: 7.—8. vo: eftir SG.

129 23-30: 5. vo: *skorðu vit* = skoruðum við, (*skora*, gjöra rauf í e-ð).

129 31—130 4: 7. vo: *dólg* (kvk.), misklíð, ósamlyndi; *sjötul* (af

setja) sú er setr; *dólgs sjötul*, kvörnin, er malar gull, svo að mein manna batna.

130$_{5-12}$: 4. vo: svo mér hefir fallið létt

130$_{13-20}$: 1. vo: *hendr hölda skulu* (ɔ: vera).

130$_{21-28}$: *vígspjöll*, víga-fyrirburðir.

130$_{20}$—131$_{2}$: 4. vo: *regingrjót*, hið helga grjót, *hörgr*. — 7. vo: *valmar* líkl. = *varmar*.

131$_{3-10}$: 6. vo: *steðr* = stoðir ɔ: súlurnar undir kvörninni. — 7. vo: járnbúnar.

131$_{11-18}$: 2. vo: *Yrsu sonr* o. s. frv.: Hrólfr kraki.

131$_{19-26}$: 5. vo: *skaptré*, líkl. súlurnar undir kvörninni.

131$_{27-34}$: 1.—2. vo: eftir SG.

132$_{2-9}$: Ek frá at fróða meyjar mólu fullgóliga[1] grafvitnis;[2] [stillir lætr gulli slitna grið.[3] Fögr hlýr minnar öksar, feldrar við hlyn,[4] bera þann [Fenju meldr[5]; fé mjúks konungs [dýrkar bragar stýri.[6]

1. nógu mikið. — 2. *vitnir*, úlfr; *grafvitnir*, ormr; *orms beðr*, gull. — 3. ɔ: konungr er örlátr. — 4. tré. — 5. gull. — 6. *bragar stýrir*, skáld; *dýrkar skáldið*, gjörðir skáldið (ɔ: mig) dýrðlegan.

132$_{11-12}$:[1] [Flotna fjöld[1] glaðar[2] við [Fróða mjöld.[3]

1. menn. — 2. glaðnar; gleðjast. — 3. gull.

134$_{19-22}$:[1] Ullr ímunlauks![1] (vér) bárum [Fýrisvalla fræ[3] á [hauka fjöllum[3] of alla Hákonar æfi. —

1. *ímun* (kvk.), orrusta; *ímunlaukr*, sverð; *sverðs Ullr*, m. — 2. gull. — 3. höndum.

134$_{24-31}$: Jöfurr sær[1] inndrótt[2] sinni bjartplógaðan[3] [brattakr völuspakra bauga[4] [Yrsu burðar örð.[5] Lastvar landreki[6] eyss ljósu [Kraka barri[7] á hauks kálfur[8] sjálfum mér, [hlémildar holdi.[9]

1. sáir. — 2. hirð. — 3. bjartr af gullinu. — 4. *völuspakr* (*vala*, bein; *spakr*), handspakr, stöðugr á hendinni; *brattakr bauga*, hönd. — 5. *Yrsu burðr*, Hrólfr kraki; *örð*, ef: *arðar*, kvk. (sbr. *erja*, *arðr*), afrakstr; *Yrsu burðar örð*, gull. — 6. konungr. — 7. *Kraka laufi*, gulli. — hendr. — 9. *hlémildar holdi*, vel alnar, feitar.

---

[1]) Höfuðlausn (í Eiglu), 17. — [2]) Hkr. Har. gráf. s. k. 1$_{4}$.

135 3-6: Þá er ek rauð [Ræfnis ræfr-vita[1] fyrir Svold til auðar, bað ek sama[2] baugum haugþök herfylgins Hölga.

1. *Ræfnir*, sækonungr: *Ræfnis ræfr*, *skjöldr; viti* (ɔ: eldr) *skjaldar*, sverð. — 2. = sœma.

135 9-16: 17—24 og 25—32. (ljósar)

136 9-16: Gegn gramr kastar dígulfarmi[1] á glæstar valstöðvar[2] þegnum; ungr vísir gefr [armleggs eisu.[3]

1. gulli. — 2. hendr. — 3. gull. —

136 11-14: Landfrækn [jöfurr Lundar[1] kná granda liðbröndum;[2] ek hykk-a[3] rœsis rekka of þrjóta [Rínar grjót.[4]

1. ɔ: Danakonungr. — 2. *beineldr*, gull. — 3. hygg eigi. — 4. gull.

136 16-19: Bæði [snær ok eldr sjóðs[1] liggr tveim megin [geima bjargblóðeisu;[2] ek á at mæra[3] [sökkva stríði.[4]

1. ɔ: gull og silfr. — 2. *bjarga blóð*, fljót; *bjarga blóðs eisa*, fljóts eldr, gull; *geimi* (kk.) eða *geimr*, svæði, jörð; *gulls jörð*, hönd. — 3. ágæta, víðfrœgja. — 4. — *sökkvir* = *sökvir*, sökunautr; *stríðir sökva*, m.

136 21-28: Hafleygr[1] þrymr hvert dægr of hvítum dígulskafli,[2] enn [Heita blakks hlýrskildir[3] ræðr mildu hjarta. Aldri má bræða [skála snæ[4] fyrir [eldi áls hrynbrautar[5] [Fólka fellir[6] viðr[7] öll framræði.[8]

1. *sjóeldr*, gull. — 2. silfr. — 3. *Heiti*, sækonungr; *Heita blakkr*, skip; *hlýr*, hlið (á skipi); *Heita blakks hlýrskildir*, sá er skarar skip skjöldum, m. — 4. silfr. — 5. *áls hrynbraut*, hrynjandi vegr áls (ɔ: fiskjar), sjór; *sævar eldr*, gull. Skilningin er: Konungr hefir svo mikið gull, að silfrið, sem er ódýrra, er aldrei notað. — 6. *manna fellir*, m. — 7. vinnr. — 8. ágætisverk.

136 31-34: [Handa hrauns glaðsendir[1]! (þat) sér[2] á [seima rýri,[3] at [Hermóðr sigðis láttrs[4] átti góðan föður.

1. *handa hraun*, gull; *handa hrauns glaðsendir*, hinn glaði gullgjafi, m. — 2. sést, er auðséð. — 3. m. — 4. *sigð*, kvk. og *sigðr* kk. (es: *sicol;* e: *sickle;* fhþ: *sihila;* h: *zikkel;* þ: *sichel;* d: *segl*), ljár; sverð; *sigði* (hvk.), sama; *sigðis látr* (= *látr*), skjöldr; *Hermóðr* (Áss) *skjaldar*, m.

137_{3-6}: Ek þarf at njóta góðmennis[1] [gulls brjótanda;[2] hér er alnennin[3] inndrótt[4] inni með [gunnar svinnum[5] gram.

1. = góðmenna, gœðinga. — 2. m. — 3. mjög dugleg, hraust. — 4. hirð. — 5. orrustu svinnum, hraustum.

137_{8-11}: Gullsendir[1] lætr [grundar hljót[2] njóta [Yggs mjaðar,[3] þengill glaðar[4] herdrengi;[5] ek [kná hljóta[6] hans mæti.[7]

1. m. — 2. *grundar hljótr*, sá er hlýtr, fær land, konungr. — 3. skáldskapar. — 4. gleðr. — 5. hermenn. — 6. = hlýt. — 7. ɔ: hinar ágætu gjafir hans.

137_{13-14}: Gullvörpuðr[1] viðr[2] hirð grams holla sér með gerðum.[3]

1. m. — 2. = vinnr, gerir. — 3. ɔ: framaverkum, ágætisverkum.

137_{16-19}: Gullstríðir[1] verpr [armleggs glóðum[2]; konungr gefr rauðan auð; [eyðir óþjóðar[3] bregðr [Grana farmi.[4]

1. m. — 2. gull. — 3. m. — 4. gull.

137_{21-24}: Ek gat[1] gullskata[2] tögdrápu; (hon) er gör of [bör leggs götu ginnvita gráps.[3]

1. orti. — 2. m. — 3. *leygr*, eldr; hér: sverð; *gata sverðs*, skjöldr; *ginnviti* (= bál) *skjaldar*, sverð; *sverðs gráp*, orrusta; *Börr orrustu*, m.

137_{27-30}: [Kastandi reyrþvengs rastar[1] mun lengi muna salts [Viðblinda galtar svalteigar raf-selju.[2]

1. *reyrþvengr*, ormr; *reyrþvengs röst*, gull; *kastandi gulls*, m. — 2. *Viðblindi*, jötunn; *Viðblinda göltr*, hvalr; *Viðblinda galtar svalteigr*, sjór; *rafr sævar*, gull; *selja* (ɔ: tré) *gulls*, k.

138_{4-7}:[1] Rýgr[1] var alin[2] [fíra börnum[3] [at rógi;[4] [runnr gunnar[5] olli því; ek var óðgjarn[6] at eiga [auðs lág.[7]

1. *rýgr*, höfðingskona (179_9) ɔ: Helga hin fagra. — 2. fœdd. — 3. m. — 4. til ósamlyndis. — 5. m. — 6. óðr og uppvægr. — 7. *auðs lág*, gulls laut, k.

138_{9-12}: Ölskála mörk[1]! ek [vandr verki,[2] hefi (með) [Óðar lokri[3] skafna[4] þér stafna vetz[5] staf-branda-knarrar.[6]

1. *ölskál*, ölker; *ölskála mörk*, k. — 2. vandr í verki, vandvirkr. —

---

[1]) Íslendinga s. (1847) II, 260.

3. ***skáldskaps hefill***, tungan. — 4. heflað, fjallað um. — 5. = víðs. — 6. ***branda knörr***, stoða skip; ***stafn***, húsendi; ***stafna branda knörr***, hús; ***stef hús***, hús með stefjum í, kvæði.

138 14–17: Þú, grönn [hirðisif Hjaðninga grjóts[1]! munt brjótast við[2] gæfu þinni, sem fleiri [flóðs fúrs tróður.[3]

1. ***Hjaðninga grjót***, vopn; ***Hjaðninga grjóts hirðisif***, hirðandi gyðja vopna, k. — 2. brjótast mót, standa í vegi fyrir. — 3. ***fúrr***, kk. (es: ***fýre***; e: ***fire***; fhþ: ***fiûr***; þ: ***feuer***; gr: ***πῦρ*** (pýr)) eldr; ***flóðs fúrr***, sævar eldr, gull; ***tróða gulls***, k.

138 19–22: [Skorða fjarðbeins[1] var fœrð í föt; naddfreyr[2] slöng[3] nýrri nisting[4] of [mjaðar Hrist.[5]

1. ***fjarðbein***, sjóarbein, steinn; ***skorða steins*** (SKM. 33. k., 111—12), k. — 2. ***naddr*** (kk.), skjaldarnagli; ***naddfreyr***, m. — 3. ɔ: verpr. kastar. — 4. ***nisting*** (kvk.), = nisti. — 5. k.

138 24–27: Allir draumar mildrar [Synjar mens mjúkstalls[1] hafa logit at mér; sjá[2] [veltistoð straumtungls[3] [höfumk[4] stiltan.

1, ***mens mjúkstallar***, hönd; ***Syn*** (ɔ: ***Ásynja***) ***mens mjúkstalla***, k. — 2. sú. — ɔ: ***stoð veltistraums-tungls veltistraumr***, straumhart vatn; ***tungl vatns***, gull; ***stoð gulls***, k. — 4. hefir mig.

138 28–31: Því at ek hefi lagit[1] mark [bjarkar hols hramma hrynbáls[2] á [full billings burar,[3] þaz[4] ek berk fram.

1. lagt, sett. — 2. ***hramma hrynbál***, hrynjandi eldr handa, gull; ***björk gulls***, k. — 3. ***billings burr***, dvergr; ***full dvergs***, skáldskapr.

139 1–2: Fagrbúin [aura eik[1] stendr fyrir orum leiki.

1. kona.

139 4–7: Ógnrakkr [álmr málma dynskúrar[1]! Okkra hugrekki skal-at[2] dvína. [Lind líns[3] í landi bauð svá.

1. ***málma dynskúr***, orrusta; ***álmr málma dynskúrar***, orrustu viðr, m. — 2. skal eigi. — 3. k.

139 11–14: Enn fránleitr [stirðþinull storðar[1] starði fyrir borði á [reyni fólka fróns leggs[2] ok blés eitri.

1. ***þinull***, netteinn, strengr; ***storðar stirðþinull***, hinn stirði jarðar strengr, Miðgarðsormr. — 2. ***fróns leggr***, jarðar bein, steinn, klettr; ***fólk kletta***, tröll; ***reynir tröllа***, Þórr.

139 16-19: [Meiðr morðteins[1] er mörgum eyðri[2] í [fleina dyn.[3] Hjörr færr hildibörrum[4] Sigurði jarli hjarl.[5]

1. *morðteinn*, sverð; *meiðr sverðs*, m. — 2. = *æðri*, ágætari. — 3. orrustu. — 4. *hildibarr* (lo.), orrustubúinn. — 5. land.

139 21-24: Hinn ríki [reykilundr randfárs[1], [brumaðr hári[2], stendr at miklu trausti [Ullar askþollum[3] austr.

1. *randfár*, skjaldatjón, orrusta; *orrustu reyki-* (= *ræki-*) *lundr*, m. — 2. hárfagr — 3. *Ullar askr*, skjöldr; *skjaldar þollr*, m.

139 26-29:[1] Reggbúss[1] bað Rýgja leggja saman randir[2] öndurt[3] rökkr; [rógskýja regni[4] hélt haustnótt gegnum.

1. *regg* (hvk.), skip; *reggbúss*, m. — 2. *leggja saman randir*, hefja bardaga. — 3. öndvert. — 4. orrustu.

139 31-34: [Gjöfrífr[1] esfreyr[2] gekk í gulli stokkna[3] sæing meyjar; [Hárs drífu askr[4] við ærin þroska.

1. örlátr. — 2. *ess*, hestr; *esfreyr*, m. — 3. búna. — 4. *Hárs drífa*, orrusta; *orrustu askr*, m.

140 2-3: Brynja kvaddi svá: heill kom þú, [handar svella hlynr[1]!

1. *handar svell*, gull; *hlynr gulls*, m.

140 5-8: Ek hefi einráðit, (at) bjóða Þorsteini ógn[1], alls [ægi-börr hjörva stöðvar[2] ræðr böðgæði[3] til þess.

1. bardaga. — 2. *hjörva stöð*, skjöldr; *ægibörr hjörva stöðvar*, hinn ógrlegi skjaldaviðr, m. — 3. m.

140 10-13:[2] Ýgr[1] ógnarstafr[2]! héltu láði [við kyn beima[3], þar er hrafn né svalt-a[4]; hvatráðr ertu.

1. ægilegr, ógrlegr. — 2. *orrustuviðr*, m. — 3. með fulltingi manna. — 4. svalt eigi.

140 15-18:[3] Ungr [auðar þorn[1] hlóð þunga valköstu fyrir örnu, enn hirðmenn téðu[2] hála[3] arngrenni.[4]

1. m. — 2. *téðu* (þáleg t. af *tjá*), hjálpuðu. — 3. *hála* (ato.) = *hálega*, fjarskalega. — 4. *arngrennir* = *arngreddir* (*örn; greddir*, sbr. *gráðugr*, *græðgi*), sá er gjörir örn gráðuga, m.

---

[1]) Hkr., Magn. s. góða 34₁. — [2]) Hkr. Ól. s. helga, 160₁. — [3]) Hkr. Magn. s. góða. 35₁.

140_{22-25}:[1] Gramr háði [geira hregg[1] við seggi, þar er bengögl[2] gnúðu at [dyn Sköglar[3]; rauð ben fnýstu[4] blóði.

1. orrusta. — 2. *gagl*, hvk. (n: *gagl*), villigæs; *bengögl*, vopn. — 3. *Skögul*, Valkyrja; *Sköglar dynr*, orrusta. — 4. *fnýstu* (af *fnýsa* = *fnæsa*), spýttu.

140_{27-30}:[2] Ok sá halr bar hösvan[1] [serk hrísgrisnis[2] at [Hárs veðri.[3]

1. *höss*, þolf. et: *hösvan* (es: *hasu*; e: *hazy*; l: *caesius*), grár. — 2. *serkr hrísgrisnis*, úlfshamr. — 3. orrustu.

140_{32}—141_{2}:[3] Þá er várum ori[1], þótti ek [Gunnar hyrrunnum[2] vel hœfr at [Hlakkar drífu[3]; þat er ársagt.[4]

1. = *œri* (fornt miðstig til *ungr*), yngri. — 2. *gunnar hyrr*, orrustueldr, sverð; *sverðs runnr*, m. — 3. orrustu. — 4. það er (= hefir verið) sagt snemma.

141_{4-7}: Hraustr þengill lætr [Hildar segl[1] taka mestum [glymvindi Göndla[2]; hjörr gnestr[3], þar er [hagli strengjar[4] drífr.

1. skjöldr. — 2. *glymjandi vindr Göndlar*, orrusta. — 3. kveðr við. — 4. *strengjar hagl*, örvadrífa.

141_{9-12}: Né fast of seðir[1] [serkir Hárs rómu[2] hleðut[3] [sómmiðjungum sigbjarka[4] við [Högna skúrir.[5]

1. *seðr* (og *söðr*), hluttaksorð lið. t. af úreltri sögn: *sýja* (es: *siwjan*; e: *sew*; g: *sjujan*; d: *sye*; l: *suere*), sauma; þáleg tíð (ft.): *séðu* og *söðu*. — 2. *orrustu föt*, brynjur. — 3. hlífðu eigi. — 4. *sigbjörk*, sverð; *sómmiðjungr sverðs*, m. — 5. orrustu.

141_{14-15}: Setja [oddnets þinul[1] við [œsi odda-gnýs.[2]

1. *oddnet*, skjöldr; *oddnets þinull*, spjót. — 2. m.

141_{17-18}: Fjandr grams hnigu und arnar hramma [at Göndlar glym[1].

1. í orrustu.

142_{1-4}: sjá 78_{16-19}.

142_{6-9}: Hjálmfaldinn[1], gunndjarfr[2] Búi, hinn er fór sunnan í [gný Gunnar,[3] ok hjaldrörr[4] Sigvaldi bauð hildi.[5]

1. hjálmbúinn. — 2. orrustudjarfr, framgjarn. — 3. orrustu. — 4. orrustuörr, bardagasamr, bardagagjarn. — 5. orrustu.

---

[1]) Hkr: Har. s. hárf. 11. k. — [2]) líkl. úr Háleygjatali. — [3]) Korm. s. 12_{5}.

142_{11-14}:[1] Þá er [Viðurr brynju[1] varð at kasta hringfám[2] [hanga-hrynserk Róða;[3] [riðmarar rastar[4] hruðust.

1. m. — 2. hringlausum ɔ: slitnum. — 2. *hanga-hrynserkr*, hinn hangandi gjallandi serkr; *hanga hrynserkr Róða* (ɔ: sækonungs), brynja. — 4. *reiðhestar sjóar*, skip.

142_{16-19}: Ólítit [hryngráp Egils vápna[1] brestr hart á [Hamðis skyrtum[2] sumum [unndýra runnum[3] úti.

1. *Egill*, bróðir Völundar; *vápn Egils*, bogi; *hryngráp boga*, örvadrífa. — 2. brynjum. — 3. *skipa viðum*, m.

142_{21-24}: Þaðan verða björt Sörlaföt[1] fyrða rjóðast í blóði fur[2] [ben-meilskúrum[3]; ek fregn þat gjörla.

1. herhlæði. — 2. fyrir. — 3. *ben*, sár; *meilskúr* (*meil* = *mel*, málmr; *skúr*) = *málmskúr; ben-meilskúr*, sverða-óveðr, orrrusta.

142_{26-29}:[2] [Hefjendr Hlakkar tjalda[1] héldu saman nefjum, ok [Hildar veggs hreggnirðir[2] hjuggust til skeggjum.[3]

1. *Hlakkar tjald*, skjöldr; *hefjandi Hlakkar tjalds*, m. — 2. *Hildar veggr*, skjöldr; *Hildar veggs hregg*, skjaldar óveðr, orrusta; *Njörðr orrostu*, m. — 3. *héldu saman nefjum* og *hjuggust til* (með) *skeggjum*, rifust og skömmuðu hvor annan.

142_{31-34}. Sjá 115_{33}—116_{2}.

143_{3-4}: Ætt Ólafs ins helga rýðr[1] [skipa sólar leyg[2] á ægi; hrægjörn ylgr[3] brunar hvatt í spor örnum.

1. *rýðr* af *rjóða*. — 2. *skipa sól*, skjöldr; *leygr skjaldar*, sverð. — 3. úlfynja.

143_{6-9}: Sá dagr var fríðr, er [fleygjendr alin-leygjar[1] þrungu[2] mér fögru hlýrtungli[3] í [hringa hangferil.[4]

1. *alin* = öln, handleggr; *alinleygr* handar-eldr, gull; *fleygjandi gulls*, m. — 2. þröngdu mér í hendr, gáfu mér. — 3. skildi. — 4. *hringa hangferill*, hangandi gata hringa, hönd.

143_{11-14}: Gegn [geira gnýstœrir[1] skaut svá í gögnum steinfarinn[2] [barða garð[3] sem næfrar; sá var Gunnar æfr.[4]

1. *geira gnýr*, orrusta; *geira gnýrstœrir* m. — 2. ɔ: steindan, málaðan. — 3. *barði*, skip; *barða garðr*, skjöldr. — 4. *Gunnr*, Valkyrja, orrusta; *gunnarœfr*, framgjaru í orrustu.

---

[1]) Hkr: Ól. Tr. s. k. 43_{3}. — [2]) Grettla k. 77_{2}.

143_{16-19}: [El Ullar skips[1] ganga með fullu of unga,[2] þar er slíðrdúkaðar[3] [samnagla siglur[4] ríða.

1. *el skjaldar*, orrusta. — 2. = Yngva ɔ: konung Yngva ættar. — 3. *slíðrdúkaðr*, harðdúkaðr, ɔ: brynjaðr, herklæddr, herværddr. — 4. *samnagli*, sverðnagli, sverð; *samnagla sigla*, m.

143_{21-24}: Hrafnketill! Vilit heyra hve ek skal leyfa[1] [ilja blað þjófs Þrúðar,[2] [hreingróit steini,[3] ok þengil.

1. = lofa. — 2. *þjófr Þrúðar*, Hrungnir; *ilja blað Hrungnis*, skjöldr. — 3. *hreingróit steini*, ɔ: steint, málað.

143_{26-29}: Nema svá at hinn mæri mögr Sigurðar[1] vildi góð gjöld[2] ins gjalla baugnafaðs[3] [högna meyjar hjóls.[4]

1. ɔ: Ragnarr loðbrók. — 2. endrgjald, ɔ: kvæði að launum. — 3. *baugnafaðr* (*baugr*, hringr; *nöf*, gróp), kringlóttr. — 4. *Högna mey*, Hildr; *Hildar hjól*, skjöldr.

143_{32}—144_{2}: [Ræsir brodda ferðar[1] sér rauðljósa baugjörð[2] fljúga í tvau; bjúgrend rít[3] hin hvíta brestr sundr.

1. *brodda ferð*, orrusta; *ræsir orrustu*, m. — 2. skjöldr. — 3. skjöldr.

144_{4-5}: Á beru[1] er baugr sœmstr[2], enn á boga örvar.

1. *bera*, skjöldr. — 2. á best við.

144_{7-10}: Gunnr[1] svall, þá er [Gríðar glaðfœðandi,[2] hinn er [beldi styr,[3] gekk með gjallan [Gauts eld.[4] Uðr komst or brunni.

1. orrusta. — 2. *Gríðar glaðr*, tröllkonu hestr, úlfr; *úlf-fœðandi*, m. — 3. átti orrustu. — 4. sverð.

144_{12-15}: Fullöflug [fjalla Hildr[1] lét hafsleipni[2] þramma[3] fram, enn [hjálmelda gildar[4] Hropts[5] of feldu mar.

1. tröllkona, Hyrrokkin. — 2. *hafsleipnir*, skip. — 3. ganga. — 4. *hjálmeldr*, sverð; *gildar hjálmelds*, m. — 5. *Hroptr*, Óðinn.

144_{17-20}:[1] [Fyldar vörðr[1], sá er varði sik fyrðum, lét at þat heinþyntan, fjornharðan[2] [brynju hryneld[3] hvína.

1. =*foldar vörðr*, konungr. — 2. firna-harðan. — 3. sverð.

144_{22-25}: Ek þá at ráðvöndum vísa [ís rauðra randa[1], [drifinn hvarmþey Freyju[2]; (vér) berum hjálmsgrand[3] í hendi.

---

[1]) Fagsk. bls. 35_{2}.

1 sverð. — 2. *hvarmþeyr Freyju*, grátr Freyju, gull; *drifinn gulli*, greyptr (settr) gulli. — 3. sverð.

144_{27-30}: [Ríðendr Refils foldviggs[1] megu rétt sjá hve drekar[2] liggja fagrt of skornir við [brá fjörnis gríðar[3].

1. *Refils fold-vigs ríðandi*, sækonungs jarðar hests ríðandi, m. — 2. skip. — 2. *fjörnis gríðr*, hjálms tröllkona, öxi; *brá öxar*, axar-eggin.

144_{32}—145_{2}: Minn æfr eikinn[1] [marka myrkdreki[2] kná best at leika [á aldar lófum[3], þar er ítar finnast.

1. hættulegr. — 2. *myrkdreki marka*, ormr, hér: spjót; spjót er ormr kallat. — 3. í höndum manna.

145_{5-8}:[1] [Hjörs brakrögnir[1] skók [bogna hagl[2] or [Hlakkar seglum[3]; [óþyrmir varga[4] barg rakkliga fjörvi.

1. *hjörs-brak*, orrusta; *hjörs brakrögnir*, m. — 2. *bogna hagl*, örva-drífa. — 3. *Hlakkar-segl*, skjöldr. — 4. *óþyrmir varga*, sá er hegnir glœpamönnum; höfðingi.

145_{10-13}: Ok [geirrótu götvar[1], sœðar[2] járni, hlœðu-t[3] [hanga gagls hungr-eyðundum[4] við [strengjar hagli.[5]

1. *geirróta*, óveðr spjóta; *geirrótu götvar*, vegr spjóta-drífu, brynja. — 2. *sœðr* (af *sœja* = *sýja* d. *sye*), saumaðr, dreginn. — 3. *hlœðu-t*, hlífðu eigi (sbr. skgr. 2. og 3. við **141_{9-12}**.). — 4. m. — 5. örvadrífu, skotum.

145_{15-18}:[2] [Hörða landvörðr[1]! (menn) kváðu þik láta lítt geð fálma[2], er brynjuhagl[3] brast í benjum; álmar[4] bugust.

1. ɔ: Haraldr gráfeldr. — 2. bugast. — 3. ɔ: skotvopn. — 4. bogar.

146_{20-27}: Ok [ósk-Rán þerris æða[1] um hugði, at þat [boða veðr[2] fœri til fárhuga[3] feðr sínum; þá er in [böls of fylda[4] [hristisif hringa[5] bar [örlýgis draugi[6] hálsbaug[7] til [byrjar drösla[8].

1. *æða þerrir*, þornun æða; *æða þerris ósk-Rán*, gyðja er óskar, (vill) að blóðið í sárunum stöðvist, lækni-gyðja, hér: Hildr Högnadóttir. — 2. orrusta. — 3. tjóns. — 4. sorgbitni. — 5. k. — 6. *örlýgi*, orrusta; *orrustu draugr*, m. — 7. hálsmen. — 8. *drasill*, hestr; *byrjar drasill*, skip.

---

[1]) Hkr. Har. gráf. k. 6_{4}. — [2]) Sst. k. 1_{3}.

146_{28}—147_{2}: Sú [bætiþrúðr dreyrugra benja[1] bauð-a[2] mætum hilmi men til bleyði at [málma móti;[3] svá lét æ sem letti orrustu með jöfrum, þótt (hún) etti[4] at sinna úlfs algífris lifru[5].

1. *bætigyðja blóðugra sára,* = Hildr Högnadóttir. — 2. bauð eigi. — 3. orrustu. — 4. etti þeim saman. — 5. *algífri,* altröll; *algífris úlfr,* Fenrisúlfr; *lifra Fenrisúlfs,* Hel; *sinna Hel (sinna e-m,* láta sér annt um e-n) = berjast.

147_{3-10}: [Landa vanr[1] lýða stillir letr-at[2] höð[3] (at) stöðva [glamma mun[3] á sandi; þá svall heipt í Högna, er þróttig [þremja regin[4] sóttu heldr [Héðins þrym[5], enn þeir of fingu svika hringa Hildar.

1. án landa, ɔ: Héðinn. — 2. letr eigi. — 3. orrustu. — 4. *glammi,* úlfr; *úlfs munr,* úlfs eftirlangan, bráð. — 4. m. — 5. orrustu.

147_{11-18}: Ok fengeyðandi fljóða fordæða[1] nam ráða á hólmi fyrir hönd [brynju hveðru Viðris.[2] Allr herr raðálfs[3] gekk fram reiðr at skeiði und kyrrar [hurðir Hjarranda[4] af bráðum [Reifnis mar.[5]

1. vond kona. — 2. *Hveðra,* tröllkona; *brynju hveðra,* öxi; *Viðrir* (ɔ: *Óðinn) öxar,* m. — 3. m. — 4. *hurð Hjarranda,* skjöldr. — 5. *Reifnis marr,* sækonungs hestr, skip.

147_{19-22}: Þá sókn má kenna á [Svölnis salpenningi[1] [ok fjöld sagna; Ragnarr gafumk Ræs reiðar mána.[2]

1. *Svölnis salr,* Óðins salr, Valhöll; *penningr Valhallar,* skjöldr. — 2. sjá skgr. til 125_{11-14}.

147_{25-28}: Forðum rudda ek (ɔ: jörð) mér til handa, sem jarlar, orð lék á því með [Viðris vandar veðr stöfum.[1]

1. *Viðris vöndr,* sverð; *Viðris vandar veðr,* orrusta; *orrustustafr* m.

148_{3-6}: Harðráðr [hrjóðr ins bleika báru fáks[1] lét barnungr [hæstrar tíðar[2] þrungit[3] [skipa borðum[4] á lög.[5]

1. *bleikr báru fákr,* skip; *hrjóðr skips,* m. — 2. með mestu heppni. — 3. hrundið. — 4. = skipum. — 5. sjó.

148_{8-11}: Enn þótt öll þjóð segi skaldi ófrið (at) sunnan, nennum[1] vær glaðir, (og) hlöðum þenna [Geitis mar[1] grjóti.

1. ɔ: erum. — 2. *Geitis marr,* sækonungs hestr, skip.

148_{13-16}: Sigrakkr Sveins mögr! (þú) komt súðlöngum

[Sveiða hreinum [1], á [tröð Sölsa bekkjar [2]; [sunds dýr [3] liðu frá grundu.

1. *Sveiða hreinn*, sækonungs hreindýr, skip, — 2. sjór. — 3. skip.

148_{19-26}: [Sólborðs goti [1] lét sveggja [2] fyrir norðan Siggju; gustr skaut [glaumi Gylfa rastar [3] suðr fyrir Aumar. Enn síðan lagði [sæðings slóðgoti [4] bæði Körmt og Agðir fyrir skut; [hestr lauks [5] óð fyrir Lista.

1. skip. — 2. = *svegja*, ɔ: beygði. — 3. skip. — 4. skip. — 5. skip.

148_{30}-149_{4}: [Rastar vetrliði [1] óð fast [fannir fjarðlinna [2]; [rann-íugtanni [3] hljóp of [hvíta-gnípur hvals. [4] [Björn flóðs [5] gekk fram á fornar [slóðir hafskíða [6]; skúrörðigr [skorðu bersi [7] braut [glymfjötur skers. [8]

1. skip. — 2. sæ. — 3. = *hrannabjörn*, skip. — 4. sæ. — 5. skip. — 6. sæ. — 7. skip. — 8. sæ.

149_{9-12}:[1] Súð [1] sneið fyrir víða Sikiley; þá várum prúðir. [Vengis hjörtr [2] skreið vel brýnt til vánar und drengjum.

1. skip. — 2. skip.

149_{14-17}: [Baugs friðstökkvir [1]! þýðr drengr getr þeygi vera lengi með þér, nema nökkut fylgi því. Búum [elg flóðs [2].

1. *hrings frið-eyðir*, m. — 2. skip.

149_{19-22}: Hengiligr kinngrár karl! hvat mantu mega vinna með drengjum á [hafs otri [1]? því at kraptr þinn förlast.

1. skipi.

149_{24-27}: Enn hoddvönuðr [1] hlýddi Þorsteini; ek em hollr [runni hlunnvitnis [2] til heinvandils hernaðar spjalla [3].

1. m. — 2. *hlunnvitnir*, skip; *runnr skips*, m. — 3. *heinvandill*, sverð; *hernðar spjöll*, þræta, senna; *sverða senna*, orrusta.

148_{30-33}:[2] Ungr [1] fór [Meita skíði [2] mjök síð um dag með jöfnu gengi at móti frörnum útvers hersi [3].

1. m. ɔ: Eiríkr jarl Hákonarson. — 2. skipi. — 3. ɔ: Skopta hersi.

150_{1-4}: Ok Högna lið ók [hlunns vögnum [1] á [Heita fannir [2] at móði ept [3] ítrum [stökkvi hyrjar flóðs. [4]

---

[1]) Hkr, Har. harðr. s. 15. k. — [2]) 1. Hkr, Ol. Trygg. s. 20_1.

1. skipum. — 2. sæ. — 3. = eftir. — 4. m.

150_{6-9}: Hoddsviptir[1]! [hlœðir hlunns hafreiðar[2], sá er fékk hæsta giptu Hvíta-Krists, [var í skírnar brunni.[3]

1. m. — 2. *hlunns hafreið*, skip; *hlœðir* (sá er hleðr) *skips*, m. — 3. var skírðr.

150_{16-19}: Kveða (Krist) sitja suðr at Urðarbrunni. [Ramr setbergs banda[1] [Róms konungr[2] hefir svá remdan sik böndum.[3]

1. *setbergs bönd*, forynjur; *ramr setbergs banda*, sá sem er máttugr ámóti forynjum (ɔ: heiðingdómi og hjátrú) = Kristr. — 2. ɔ: Kristr. — 3. hefir þannig tryggt veldi sitt, það stendr öruggt.

150_{21-24}: Máttr [munka dróttins[1] er mestr; Guð aflar flestu; ríkr Kristr skóp alla veröld ok reisti Róms höll.

1. *munka dróttinn*, Kristr.

150_{26-29}: [Gramr glyggranns[1] skóp grund ok himna, sem dyggvan her; Kristr, stillir aldar, má einn of valda öllu.

1. *glyggrann*, vindahús, himinn; *gramr himins*, Kristr.

150_{31-34}: [Ferð hróz (= hróts) heims[1] ok lið beima lýtr helgum krúzi[2], enn öll önnur sönn dýrð er ein Maríu sveini.[3]

1. *hrót*, hvk. (Ulf: *hrót*), þak; *heims hrót*, himinn; *ferð heims hróts*, himinbúar, ɔ: englar og sælir menn. — 2. = krossi Krists. — 3. *Maríu sveinn*, Kristr.

151_{2-5}: Hrein hirð himna lýtr dýrðar-sveini Maríu; [mildingr dróttar[1] viðr sannan mátt; hann er maðr ok guð.

1. = *stillir aldar*, konungr manna, ɔ: Kristr.

151_{7-10}: Mætr máttr Guðs vinar[1] er betri enn menn of hyggi; þó er örr [engla gramr[2] öllu helgari og dýrri.

1. ɔ: þess manns sem elskar Guð, guðsmanns. — 2. ɔ: Kristr.

151_{12-15}: [Jórdanar gramr[1] réð endr[2] senda fjóra engla or lopti; hann[3] þó[4] fors[5] heilagt skopt[6] á hersi[7].

1. Kristr eða heldr: Guð. — 2. forðum. — 3. ɔ: Jóhannes skírari. — 4. *þó* (forn þáleg tíð af *þvo*), þvoði, ɔ: þá er hann skírði Krist. — 5. *fors*, vatn. — 6. *skoft*, hvk. (Ulf: *skufts; fhþ: skuft; þ: schopf*) hár. — 7. ɔ: himna eða þk. = Kristi.

151_{17-20}: Ek hefi bœnir fyrir [beini bragna falls[1] við snjallan [vörð Grikkja og Garða[2]; svá launak[3] jöfri gjöf.

1. *bragna fall*, orrusta; *beinir orrustu*, m. — 2. *vörðr Grikkja ok Garða*, Kristr. — 3. launa eg.

151_{22-23}: Himins dýrð lofar [hölda stillir[1]; hann er konungr alls.

1. = *aldar stillir*, ɔ: Kristr.

151_{26-29}:[1] Líkbjartr [umgeypnandi alls heims[1], sá er gætir landfólks, lét opna himinríki fyrir snjöllum gram.

1. *umgeypnandi* (*um; gaupn*) *alls heims*, sá er hefir allan heiminn meðal handa sér, ɔ: ræðr öllum heimi, Kristr.

152_{6-9}: sjá 78_{31}—79_{2}.

152_{11-14}: Hilmir und hjálmi rauð [heina laut[1] á Gautum; [grundar vörðr[2] var þar of fundinn í [geira gný.[3]

1. sverð. — 2. konungr. — 3. orrustu.

152_{16-19}: Hárr, hugreifr hirðarstjóri[1] skyli[2] leyfa sonum arf ok óðaltorfu sína; þat er mín ósk.

1. konungr. — 2. *skyli*, óh.

152_{21-24}: Geðsnjallr foldvörðr[1] berr [snáka fald[2] of [skarar fjalli[3]. Greppr[4] telr frama Hörða konungs fyrir fræknum gumnum.

1. konungr. — 2. = œgishjálm. — 3. *skararfjall*, höfuð. — 4. skáld.

152_{33}—153_{32}: Nemi drótt jarla, hve snarlyndr konungr sótti sjá; ofvægjan[1] gram þraut eigi (at) [bægja við œgi.[2]

1. *ofvægr* = óvæginn. — 2. vera í sjóferðum.

153_{29-32}: Heill, sóknörr konuugr! ok svá þínir snjallir húskarlar. Menn hafa minn óð í munni, [gjörvan við lof[1]

1. gerðan til lofs.

154_{1-4}:[2] Fullafli[1] [beið fyllar hilmis stóls;[2] ek finn, at minna húskarla lið drífr optr á hæla jarli.

1. m, ɔ: Einar þambarskelfir. — 2. ɔ: hann vænti eftir, að verða konungr.

154_{7-10}: Ek frá [verðung jöfurs[1] gjörðu þat víg nýla[2] á vatni, at ek tel næst engin smæstu nadda-el.[3]

---

[1]) Geisli Einars pr. Skúl. 16. — [2]) Hkr, Har. harðr. s., k. 44_{1}.

1. hirðmenn. — 2. ɔ: nýlega. — 3. orrusta.

154 12–15:[1] Þági[1] var á þessum [strengjar jó[2] [fyrir málma kveðju[3], sem mær bæri mjöð [heiðþegnum[4] þengils.

1. = þá eigi. — 2. skipi. — 3. sökum vopnagnýs. — 4. hirðmönnum.

154 18–21: sjá 137 3–6.

154 24–27: Gunnríkr[1], heiptbráðr [grams rúni[2], hinn er líkar hvöt, lætr hamri slegnar [Högna váðir[3] glymja of sik.

1. hraustr. — 2. vinr konungs. — 3. *Högna váðir*, herklæði.

154 29–32: [Buðlungs máli[1] lætr húflangan [viðjar stjór[2] styðja sér [hlemmisverð stáls[3] við harðri [dúfu.[4]

1. vinr konungs. — 2. skip. — 3. bugspjót. — 4. *dúfa*, alda.

155 1–4: Þung mein taka mik, enn mínir ungir synir bera sín, [of enda[1] þess morðkends [þengils sessa.[2]

1. sökum dauða. — 2. ɔ: jarls.

155 6–9: sjá 107 18–21.

155 11–14: Örr sonr [sannreynis Haralds[1] heyri á! Læt uppi mína [fentanna Sýrar greppa jastrín.[2]

1. *sannreynir Haralds* (ɔ: hárfagra), = Sigurðr jarl Hákonarson. — 2. *fentönn*, bein sævar, steinn, klettr; *Sýr* (ɔ: Freyja) *kletta*, tröllkona; *greppar* (ɔ: *menn*) *tröllkvenna*, jötnar; *jastrín*, (*jastr* eða *jast* (hvk.), gerð; *Rín*), öl; *jastrín greppa Sýrar fentanna*, skáldskapr.

155 17–20: [Járnsaxa veðr[1] vex Ólafs feðr, hvert harðræðit, svá at hróðrs er vert.

1. orrusta.

155 22–25: Jarisleifr of sá, hvert jöfri brá; hlýri hins helga grams hófsk.

155 27–30: [Haukstalla konr[1], bróðursonr Haralds, sá er [brá of alla,[2] er andaðr.

1. *haukstallar* (es: *heage-steald*), höfðingi. *konr höfðingja* = ættmaðr höfðingja. — 2. tók öllum fram.

155 32–156 2: Herþarfr [heita konr[1] [réð gjörva[2] hljóti[3] við mik; styrk jarls mægð lét oss of orkat frægðar af því.

---

[1]) Hkr, Ól. helga s., k. 181.

1. *Heiti*, herkonungr; *konr Heita* = hraustmenni. — 2. = gerði. — 3. *hljóti* (hvk.) = *hleyti*. mægð.

156 4–7:[1] Þunngjör sverð bitu [ramlig fólk[1] fyrir sunnan Mön, enn þú kind[2] ins gamla Rögnvalds, þurðir[3] þar und randir.

1. hrausta menn. — 2. afkvæmi. — 3. *þurðir*, af *þyrja* = þeysa.

156 9–12: Guð firr meinum ítran ættbœti allríks Torf-Einars! Ek bið dýrum tiggja trúra líkna.

156 14–17: Né mun hinn mildri ógnherðir[1] verða Hilditanns ættstuðill; ek em skyldr at halda hróðri[2] ættar.

1. m. — 2. = heiðri.

157 10–13: Ek geri hróðr of mæran mög Sigröðar; ek galt hánum meirr fleira [haptsœnis heið[1]. Þórr sitr í reiðu.

1. *haptsœni*, (*hapt; són*), friðun goðanna, skáldskapr; *heiðr skáldskapr*, lofkvœði.

157 15–18:[2] Skjöldhlynr[1] lét mjök margar snekkjur, sem knörru og skeiðar, dynja á brim; [mœrðar örr óðr[2] skálds vex.

1. m. — 2. = lofkvæði.

157 20–23: Þar kemr á til sævar; enn öri[1] bar ek endr mærð af hendi; ek ofra svá lofi sverðregns[2] þegna.

1. yngri, ɔ: er eg var á yngri árum. — *sverðregn*, orrusta.

157 25–28: Ek hefi miklu minni orðgnótt, enn ek mundi kjósa ; þat finnum opt; Ek tel fram leyfð[1] lofða fyrir ljósri.[2]

1. = lof. — 2. ɔ: mey.

157 31–33:[3] [Geira veðrmildr[1] Eiríkr dregr land und sik at [mun banda[2], ok semr hildi.

1. orrustugjarn. — 2. vilja goðanna.

158 1–4: sjá 102 31–34.

158 6–7:[4] Ek kveð rammaukin[1] rögn[2] magna[3] ríki Hákonar.

1. máttug. — 2. goð. — 3. auka.

158 9–12: [Jólna sumbl;[1] enn vér gátum stillis lof sem steinabrú.

1. skáldskapr.

---

[1]) Orkn. s. k. 13 1. — [2]) Hkr, Ól. Trygg. s. k. 40 2. — [3]) Hkr, Ól. Trygg. s. k. 96 3 og k. 97 2. — [4]) Hkr, Ól. Trygg. s. k. 28 3.

158 14-17: sjá 80 5-8.

158 29-32: Örr [odda skúrar herðir[1] lætr opt verða gjör hörð [el hrings[2] áðr hann of þryngvi[3] jörð und sik.

1. *oddaskúr,* orrusta; *oddaskúrar herðir,* m. — 2. orrustur. — 3. = þröngvi, leggi (undir sig).

159 1-4: Fólkbaldr[1] verr fold; fár konungr má svá; Óleifr reifir[2] örnu; Svía gramr er framr.

1. konungr. — 2. gleðr.

159 6-9: Breið grund, bundin[1] eitrsvölum[2] [hólmfjöturs nöðri,[3] liggr und [leiðar bör;[4] [heinlands Höðr[5] [grandar hoddum.[6]

1. ɔ: girt. — 2. eitrköldum, ísköldum. — 3. *naðr,* kk. (þáf. et: *naðri* og *nöðri*), höggormr; *hólmfjöturs* (ɔ: *sjóar*) *naðr* Miðgarðsormr. — 4. m. — 5. *heinland,* sverð; *heinlands Höðr,* m. — 6. = er örlátr.

159 11-14: Bjartir framir seggir verja hart hauðr döglinga með hjörvi[1]; hjálmr springr opt fyrir egghríð.[2]

1. sverði. — 2. orrustu.

159 16-19:[1] Enn ept[1] víg lagðist land norðan frá Veigu suðr til Agða eða stundu lengra. [Vant er orð at styr.[2]

1. = eftir. — 2. ervitt er að afla orðstírs í orrustum.

159 21-24:[2] Ýgr[1] ógnar-stafr[2]! hélztu láði fyrir tveimr jöfrum við beima kyn, þar er hrafn né svalt-a[3]; hvatráðr ertu.

1. œgilegr. — 2. m. — 3. svalt eigi.

159 26-29: [Jörð grœnnar Hlóðynjar beina[1]! ek man þat orða[2] endr[3], er [við myrk-Danar sendu[4] gein [gröfnum munni.[5]

1. *Hlóðynjar bein,* steinn; *jörð steins* (ɔ: steinasörvis), k. — 2. *þat orða,* þat orð. — 3. forðum. — 4. *Danr,* sækonugr; *senda,* söndóttr staðr; *myrksenda Danar,* sjór; *viðr sjóar,* skip. — 5. með skorinni trjónu.

159 31-34: sjá 139 11-14.

160 2-5: Ek var dyggr [örgyldis eldi[1] ok [mála hreggi.[2] Heiðr sé [fjörgynjar steðja áls hrynbeðs ár[3].

---

[1]) Hkr, Ól. Trygg. s. k. 131 2. — [2]) Hkr, Ól. helga s. k. 160 1.

1. *örgyldis eldi*, úlfs fœða. — 2. orrustu. — 3. *fjörgynjar steði*, steinn; *áll steins*, ormr; *hrynbeðr orms*, gull; *árr gulls*, m.

160_{9-12}: Gnóg [Gera gisting[1] var byrjuð, enn úlfr kom norðan or skógi. Sonr Sigurðar á at spenja[2] sár.

1. orrusta. — 2. veita.

160_{14-17}:[1] Freki[1] sleit und[2], þá er oddbreki[3] gnúði hrafni á höfuðstafni.[4]

1. úlfr. — 2. sár. — 3. blóð. — 4. hnakka.

160_{19-22}[2]: Eitrköld Elfr varð roðin heitu unda gjálfri[1]; varmt [vitnis öldr[2] féll með vatni í men[3] Karmtar.

1. blóði. — 2. *úlfs öl*, blóð. — 3. = farveg.

160_{24-27}: Ógóðr [ættbogi ylgjar[1] svalg ná, enn grœnn grœðir[2] var blandinn blóði at grandauknum rauðum.[3]

1. *ætt úlfynju*, úlfar. — 2. sjór. — 3. *rauða*, rauðr litr.

160_{29-32}: Þat var munr[1] vargs, er minn drottinn rak flótta; menskerðir[2] stakk sverði margan [örriða myrkmarkar.[3]

1. unun, fögnuðr. — 2. m. — 3. m.

161_{6-9}: Heiðingja[1] hungri sleit; [hár[2] gyldir[3] naut sára; gramr rauð granar á fenri[4]; úlfr gekk í fen[5] (til að) drekka.

1. *heiðingi*, heiðarbúi, úlfr. — 2. loðinn. — 3. úlfr. — 4. úlfi. — 5. blóð.

161_{11-14}: [Gjálpar stóð[1] óð í blóði; enn [ims sveit[2] náði œrnu [freka hveiti[3]; gyldir[4] naut [gera öldra.[5]

1. *tröllkonu stóð*, úlfar. — 2. *imr* jötunn; *ims sveit*, úlfar. — 3. *freka hveiti*, hræ. — 4. úlfr. — 5. blóð.

163_{26-33}: Bragningr lætr blóðorra[1] fagna [ara barri[2]; Hörða konungr berr [Gauta sigð[3] á [sveita svans örð[4]. [Ara sæva hrægamms grœddir[5] lætr þá hirð, er skal varða hann, stika [geirs oddum[6] hvert grunn sunnar.

1. *blóðorri*, hræfugl. — 2. hræ. — 3. sverð. — 4. hræ. — 5. *ara sær*, blóð; *blóðs grœddir hrægamms*, sá er veitir örn blóð, m. — 6. sverðum.

164_{3-6}: Herstefnandi[1] gaf fjallvöndum hröfnum fylli; hrafn varð fullr á [ylgjar tafni,[2] enn spjör[3] gullu.

1. m. — 2. hræ. — 3. spjót.

---

[1]) Höfuðlausn (í Eiglu), 10. — [2]) Fornm. s. VII. 266_1.

164$_{8-11}$: Dýrr [dólgskára magnandi[1] kná stýra dýrum [bliksólar garmi[2]. [Harmr Hugins fermu[3] bregðr harmi.

1. m. — 2. sverð. — 3. *Hugins ferma*, hrafns fylli, bráð; *harmr bráðar*, hræfugl.

164$_{13-16}$: Enn hugþrútið konungs hjarta svellr við hjaldr, þar er höldar lúta; blásvartr Muninn drekkr blóð or benjum.

164$_{18-21}$:[1] Þá er blóðskjaldaðir[1] [stóðum dreyra mens dynfúsar dísar[2] á eyri, fékk borginmóði[3] bráð.

1. með blóðugum skjöldum. — 2. *at standa e-n*, taka e-n; *dreyra men*, blóðhringr, skjöldr; *skjaldar dynr*, bardagi; *bardaga dísir*, Valkyrjur; *at standa Valkyrjur*, leggja til orrustu. — 3. hrafn.

164$_{23-26}$: [Hlökk hvítinga[1] mundi-t[2] líta mik efst í hundraðsflokki, þar er ek gaf árflogni[3] [sárar undir.[4]

1. *hvítingar*, drykkjarhorn; *Hlökk hvítinga*, k. — 2. mundi eigi. — 3. hrafni. — 4. ɔ: hræ.

164$_{29-32}$: (Ek) rauð sveita[1] grön sámleitum[2] [Járnsöxu faxa[3]; örn sleit [gera beitu[4]; arnar matr fékkst járnum.[5]

1. blóði. — 2. með illu yfirbragði. — 3. *Járnsaxa*, tröllkona; *Járnsöxu faxi*, örn. — 4. hræ. — 5. ɔ: *með járnum*, með bardaga.

165$_{1-4}$: Örn drekkr undarn[1]; ylgr[2] fær sylg[3] af hræm[4]; úlfr ríðr opt keypt[5]; ari getr[6] þar verð.

1. blóð. — 2. úlfynja. — 3. blóð. — 4. ɔ: hræjum. — 5. kjapt. — 6. = fær.

165$_{6-9}$: sjá 102$_{23-26}$.

165$_{11-12}$: Ek vil vanda háleitan mjöð[1] handa hreggskornis.[2]

1. ɔ: *skjáldamjöð*, skáldskap. — 2. ɔ: *fæðara hreggskornis* (= arnar), m.

165$_{14-17}$: Þar er ek vaki, þá hlýðir [greppr gallofnis víðis eiðs[1] vel góðu spjalli vell-ekka áðr ok síðan.

1. *gallofnis víðir*, sjór arnar, blóð; *eið blóðs*, land blóðs, skjöldr; *greppr skjaldr*, m. — 2. *vell* (hvk.), gull; *ekki gulls*, sorg (tjón) gulls, m.

165$_{21-24}$; sjá 152$_{33}$—153$_{2}$.

---

[1]) Víga-Glúms s. k. 27$_{3}$.

165_{26-29}:[1] Þá er mannskæðr ræsi[1], [mœtir vélbrautar nökkva[2] rak [rausnar naðr og lagartanna[3] út á mar.

1. = *ræsir*, konungr. — 2. m, ɔ: Haraldr hárfagri. — 3. = skip.

165_{31-34}: Lögr er[1] flaust, þar er sær hlymr[2] á hvára hlið; brim vaskar flóðs glóðum, enn fagrir veðrvitar glymja.

1. *er* (3. et. núleg. t. af *erja*), plœgir, leikr um. — 2. = glymr.

166_{2-5}: sjá 188_{31-34}.

166_{7-10}: [Hristir íss svikulgjarðar![1] þú lést vísat vestr í haf framstafni [harðviggs umbands allra landa[2]

1. *svikulgjörð* (= *sikulgjörð*), belti (er sverðslíðrarnar héngu á); *íss sikulgjarðar*, sverð; *hristir sverðs*, m. — 2. *umband allra landa*, sjór; *harðviggr sævar*, skip.

166_{12-15}: Erum liðnir[1] á leið frá [Finnum-skriðnu[2] láði; af [flausta ferli[3] sé ek fjöll austr, [merluð geisla[4].

1. komnir. — 2. er Finnar ferðast um. — 3. *flausta ferill*, skipa braut, sjór — 4. *merluð geisla*, er sólin glitrar.

166_{17-20}:[2] Ek fór vestr of ver[1], enn ek ber [munstrandar mar Viðris[2]; svá er of mitt far.

1. sæ. — 2. *hugarsjór Óðins*, skáldskapr.

166_{22-25}: Kaldr marr þvær svarta viðu mart dægr und mildum jöfri; elsnúin álmsorg[1] grefr [Manar þjálma.[2]

1. *álmsorg* (*álmr*, tré; *sorg*, tjón), vindr. — 2. *Mön*, ey; *þjálmi*, skúr; *Manar þjálmi*, sær.

166_{27-30}:[3] Hraustr þjóðkonungr skar salt austan héltum[1] húfi[2]; brún[3] veðr báru [brimlogs rýri[4] at Sigtúnum.

1. *héluðum*. — 2 ɔ: skipi. — 3. = *brýn*, hörð. — 4. *brimlog*, gull; *gulls rýrir*, m.

166_{33}—167_{2}:[4] Bjóttu[1] leiðangr af láði it næsta ár; reistu[2] grœði[3] glæstum gjálfr-stóðum[4]; lögr gekk of (hin) fögru skip.

1. þú bjóst. — 2. þú reiðst. — 3. sæ. — 4. skipum.

---

¹) Hkr, Har. hárf. s. k. 9_2. — ²) Höfuðlausn (í Eiglu), t. — ³) Hkr, Magn. g. s. k. 1_5. — ⁴) Hkr, Har. harðr. s. k. 31,

167 4–7: [Skorðu drasill[1] nemr brjósti barðristinn[2] borðheim[3]; viðr þolir nauð, enn víði[4] verpr inn of stinnan þröm[5].

1. *skorðu hestr*, skip. — 2. skipfarinn. — 3. sæ. — 4. sæ. — 5. borðstokk.

167 9–12:[1] Svanni! vær jósu(m) sextán senn í fjórum rúmum; húm[1] dreif á hafskips húfa, enn brim vexti.[2]

1. sjóarfroða. — 2. = óx.

167 15–18: [Hafs glóðum[1] hrauð upp í himin; sær gekk af afli; ek hygg, at ský skorði börð; skaut Ránar vegr mána[2].

1. ɔ: brim. — 2. *ský skorða börð* og *skaut rána vegr mána* = sjórinn œsist svo, að skipið gengr í réttum.

167 32—168 2:[2] Löðr[1] var lagt í beði[2]; sollit haf lék golli,[3] enn hrannir þógu herskipum ógrlig höfuð.

1. = sjór. — 2. = *beði*, hauga, öldur. — 3. *golli* = gulli; *hafið lék golli*, gullslit sló á sjóinn.

168 4–7: (Þér) skárut sylgháar[1] bylgjur sköfnu stýri; skaut[2] þat, er drósir spunnu, lék við hún á [hlunns hreini[3].

1. vatnsmiklar. — 2. ɔ: á seglinu. — 3. skipi.

168 9–12: Hauk[1] [hrosta lúðrs gæi-þrúðr[2] drýgir hvern kost, enn vinföst [drafnar loga Lofn[3] rækir[4] löstu.

1. *hauk* = haukleg. — 2. *hrosta lúðr*, ölker; *gæiþrúðr ölkers*, k. — 3. *drafnar logi*, sævar-logi, gull; *Lofn gulls*, k.— 4. rekr frá sér, forðast.

168 14–17: Sjár þýtr, enn bára berr bjart löðr of rauðan við, þar er hlunnvísundr[1] gínn [gulli búnum grans munni.[2]

1. skip. — 2. með bugspjóti úr greni og greypt í gulli.

168 19–22: Né framlyndir,[1] fundu fyrr, þar er sjár féll stórum á [vöru við[2]. Hykk-at[3] lá kyrðu vini óra.

1. framgjarnir (ɔ: menn). — 2. *sjóarviðr*, skip. — 3. eg hygg eigi.

168 24–27: Vetrliði! [fjöll fyllar skíða[1] hrynja á [skautbjörn Gusis nauta[2] [Glamma skeið[3] œsist nú fram.

1. *fyllar skíði*, skip; *fjöll skipa*, bylgjur. — 2. *Gusis nautar*, örvar; *skautbjörn*, skip; *skip örva*, skjöldr (er skipið var skarað með). — 3. skip.

---

[1]) Fornm. s. VI. 170 2. — [2]) Fornm. s. VI. 180 2.

168_{29-31}: Boði féll brálla á mik; geimi[1] bauð mér heim með sér; ek þá eigi [löð lægis.[2]

1. sær. — 2. heimboð sjóarins.

168_{33}—169_{2}: Meðr[1] fengu mikil veðr; [viðar morð[2] óx, enn breki[3] þaut; mjó borð braut fyrir ofan sjó.

1) menn. — 2. vindr. — 3. = boði.

169_{4-7}: [Vágs hyrsendir[1], hinn er skar [mjótygil máva mærar[2] fyrir Þóri, vildi-t ofra vröngum ægi.

1. m. — 2. ɔ: Hrungnir.

169_{9-12}: Ek skar sund súðum fyrir sunnan Hrund; mín mund prýddist við mildings fund.

169_{14-17}: Næst sé ek orm vel merkðan á [ítrserki jastar[1]; nemi [fjarðbáls bjóðr[2], hve ek fer máli of [flæðar hlyn[3].

1. ɔ: skipsegli. — 2. *fjarðbál*, gull; *bjóðr gulls*, m. — 3. *flæðar hlynr*, skip.

169_{19-22}: [Slíðráls reginn[1]! ek mun síðr enn eigi níða málan[2] [sægs sólar sverri[3]; sá er illr, er spillir brag.

1. *slíðráll*, sverð; *sverðs reginn*, m. — 2. málhvatan. — 3. *sægs sól*, sævar *sól*, gull; *sverrir*, sá er þrengir; *sverrir sægs sólar*, m.

169_{24-27}: Sjá eldr, er Magnús kveykvir, brennr-at[1] sjaldan; dyggr jöfurr svíðr[2] byggðir; rönn[3] blása reyk fyr ræsi.

1. brennr eigi. — 2. brennir. — 3. *rann* (hvk.), ft: *rönn*, hús.

169_{29-32}: Steinóðr[1] logi skaut glóðum snarla or sóti, ok reykir stóðu síðan stopðir[2] of sveyk[3] hús.

1. *steinóðr*, bandóðr, óstöðvandi. — 2. kyrrir — 3. sviðin.

170_{1-2}: Haki var brendr á báli, þar er brimslóðir[1] óðu[2].

1. öldur. — 2. þutu.

170_{4-5}: Ek hygg, feldu [glœðr Glamma slóðar[1], gramr eldi svá.

1. *sævar eldr* gull.

170_{7-10}: Öx rýðsk blóði, góðmennit fellr; eisur vaxa, gim geisar, hallir loga, allmörg hús brenna.

170_{12-15}:[1] Hálfgjör allvalds[1] inni[2] brunnu við sjálfa Nið; eimr[3] skaut hrími á her; ek hygg, at eldr feldi sal.

---

[1]) Hkr, Ól. helga, s. k. 42.

1. konungs. — 2. hús. — 3. eldr.

170 17-20: Reiðr [Eydana meiðir[1] eymdi-t[2] ráð við Rauma; heit[3] Heina[4] dvínuðu, hyrr gerði þá kyrra.

1. líkl. Haraldr harðráði. — 2. *eymdi eigi*, ɔ: vægði eigi; *eyma* (*aumr*), gjöra aumt. — 3. hótanir. — 4. = Rauma.

170 22-25: Funi kyndist fljótt, enn Hýsingar herr, sá er hafði verr, flýði skjótt.

170 27-30: Bjartr brími sveimaði; víkingar styrks vísa[1] brutu fíkjum[2] af virki; sorg varp[3] á borgarmenn.

1. konungs. — 2. *fíkjum* (eiginl. þf. ft. enn haft sem ato.), með fíkni, með áfergju. — 3. sló.

170 32—171 2: Er [knáttuð skipta[1] þar gersimum þeirra; [skjaldar leygr[2] þaut of sjöt; þú vart aldrigi sviptr sigri.

1. = skiptuð. — 2. sverð.

171 25-28: Ek kann[1] alla allvalda[2] austr ok suðr of [flausta setr[3]. Sveins sonr[4] er hverjum gram betri at reyna.

1. þekki. — 2. konunga. — 3. sjó. — 4. líkl. Knútr ríki.

171 31-34: Fylkir gleðr flakk[1] ok [Hlakkar svan[2] í fólki[3]; Ólafr of [viðr fegin[4] [Yggs gögl[5] (í) [Sköglar elum[6]

1. *flakkr*, úlfr. — 2. hræfugl. — 3. orrustu. — 4. = *vinnr fegin*, gjörir fegin, gleðr. — 5. hrafna. — 6. orrustum.

172 3-6: Vísi rekr víst munlaust[1] óskvíf[2] vígfreys[3] austr; [aldar allvaldr[4] hefir gott líf.

1. munaðarlaust. — 2. land. — 3. m. — 4. konungr.

172 8-11: Harri Hjaltlands, sá er næstr[1] er bragna, fékk gagn[2] í hverri [branda þrumu[3]. Greppr[4] vill yppa[5] dýrð grams.

1. = mestr. — 2. sigr. — 3. orrustu. — 4. skáld. — 5. minnast á, láta í ljósi.

172 14-17: Ok [hertoga hneykir[1] lét stinga augu; or höfði herfengnum[2] [haugs skyndaði[3]. Ek ber[4] hans leyfð.[5]

1. konungr. — 2. herteknum. — 3. *haugs* = *hauks*; *hauks skyndaðr*, m. — 4. ɔ: ber fram. — 5. = lof.

172 19-22: Sinnjor Noregs! Lát nú svá auman sem sælan njóta laga þinna. Halt mál ok gef stórum.

172 24-27: Mildingr fór eldi of óþjóð; þá varð flotnum

auðit dauða; [hlenna þrýstir[1]! kyndut hæstan [hyrjar ljóma[2] suðr at Jómi.

1. *þjófa eyðir*, m. — 2. *sjóar eldr*, gull.

172_{29-32}: Und [jarðar höslu[1] es-at[2] mæringr[3] nærri [munka valdi[4] enn þú; [moldreks orðbrjótr[5] forðar Dönum.

1. *hasla*, einvígisstöng, tré; *jarðar hasla*. askr Yggdrasils. — 2. er eigi. — 3. konungr. — 4. ɔ: hinni guðlegu stjórn. — 5. *moldrekr*, jötunn; *moldreks orðbrjótr*. gullbrjótr, m.

172_{34-35}: sjá 134_{28-29}.

173_{20-23}: Þreksgjörr[1] þengill var þegar ungr vígörr[2]; ek bið hans aldr haldast; hann tel ek yfirmann.

1. þrekinn, þrekmikill. — 2. víggjarn.

173_{25-26}: Ræsir lét [Rínar sól[1] skína á marfjöll[2] [af roðnum hausi.[3]

1. gull. — 2. = bylgjur. — 3. af hinni gyltu skipstrjónu (bugspjóti).

173_{28-29}:[1] Gramr hefir of hrundit upp [gerðihömrum grundar[1].

1. ɔ: *ársíma; ársíma grund*, gulls jörð, enni; *gerðihamrar ennis*, augnabrár.

173_{31-34}:[2] Hinn glaðværi gylfi lék við ljóðmögu[1], skyldi verja land, stóð und gullhjálmi.

1. *ljóðmegir*. menn.

174_{2-3}: sjá 152_{11-12}.

174_{5-8}: Jöfur heyri upphaf bragar síns; konungs lof mun ofrast; hann nemi rétt háttu hróðr míns.

174_{10-13}: Tíreggjaðr[1] tiggi hjó tveim höndum beima lið hissig[2] suðr fyrir Nissi; herr gekk reifr[3] und hlífar.

1. hvattr af frægð sinni. — 2. hingað. — 3. glaðr.

174_{15-18}:[3] Ek em [skiliðr við[1] Skylja,[2] skálmöld[3] hefir valdit því, [ek vætti virða drottins[4]; [flestum er mest vil ok (mest) dul[5].

1. skilinn við, fráskilinn. — 2. konung. — 3. styrjöld. — 4. eg vænti

---

[1]) Eigla, k. 55. — [2]) Hákonarmál. 4. — [3]) Fornm. s. III. 91.

að konungr muni sigra. — 5. ɔ: flestir mótstöðumenn hans eru afarágjarnir, enn vita eigi fótum sínum forráð.

174_{20-21}: Ek kveð hauklundaðan[1] harra Dana grundar at dýrri hróðrgjörð.

1. ɔ: afarhugaðan, hraustan.

175_{8-11}: Hildingar frá ek gingu[1] fram at heyja herþing[2] við inn grána hólm; grœn lind[3] varð springa í tvau.

1. ɔ: gengu. — 2. orrustu. — 3. skjöldr.

175_{13-14}:[1] Döglingr fékk [ara jóði[1] danskt blóð at drekka.

1. *ara-jóð* = örn.

175_{16-19}: Ungr öðlingr, [aflgóðr ok orða[1], drap [meðalkafla tungu[2] á sér[3] ungum, [innan borðs naglfara[4].

1. = *góðr afls og orða*, kraftagóðr og orðgóðr. — 2. ɔ: sverð. — 3. *drap á sér*, tók á sig, girti sig. — 4. *naglfari*, sverð; *borð sverðs*, skjöldr; *innan skjaldar* = og hafði skjöldinn fyrir sér.

175_{21-24}: Bragningr réð rjóða óþjóðar slög[1] í blóði; herr beið[2] konungs reiði; hús lutu opt fyrir eisum[3]

1. vopn. — 2. fékk að kenna á. — 3. eldi.

175_{26-29}:[2] Hjörr[1] buðlungs beit; blóð féll á dörr[2]; [Hildar ský[3] raufsk við Hvítabý.

1. sverð. — 2. sverð. — 3. skjöldr.

175_{31-34}: [Konr siklinga[1] venr sjálútar snekkjur úti; hann litar herskip blóði (at) innan; þat er hrafns góð.[2]

1. *ættingi konunga*, jarl. — 2. = gœði.

176_{2-5}:[3] Svá lauk æfi snjalls siklings, at vær 'rum allir í vondum stað; hinn leyfði[1] konungr beið lífs-grand[2]

1. lofaði. — 2. dauða.

176_{8-9}: Skjöldungr! aldri mun annar gramr fœðast þér œðri und sólu.

176_{11-14}: Völsunga niðr réð senda mér gullbúin vápn of svalan œgi.

---

[1]) Forn. s. VI. 420_1. — [2]) Fornm. s. VII. 236_2 og sst. VI. 420_1. — [3]) Hkr, Ól. helga s. k. 108.

176 16–19: [Áðr þér náði[1], ógnbráðr Ynglingr, varð engi sá á jörðu austr, er þryngvi[2] eyjum vestan und sik.

1. á undan þér. — 2. næði (á sitt vald).

176 21–24: Öld verðr at heyra Eiriks lof; engi maðr veit fremra þengil; Yngvi[1] hélt jöfra sess við langan orðstír í þessi veröld.

1. konungr.

176 26–29: Skilfingr! hélztu miklu liði suðr fyrir hin breiðu lönd, þar er skeiðr[1] skulfu; Sikiley varð um síðir auð.

1. = *skeiðir*, skip.

176 31–34: sjá 172 19–22.

---

194 22—195 4: Sá er heitir Hákun [lætr bannað[1] friðrofs fyrðum[2] ofsa; hann rekkir[3] lið; konungr kann frelsa jörð. Sjálfr jöfurr, sá ungr stillir, ræðr landi allt milli Gandvíkr ok Elfar[4]; gramr á gipt[5] at fremri[6].

1. bannar. — 2. *friðrofs fyrðum*, mönnum þeim er rjúfa frið, óeyrðarseggjum. — 3. gjörir hugrakkt, hvetr. — 4. ɔ: Gautelfar. — 5. hamingju. — 6. *at fremri*, því meiri.

196 17–24: [Hamðis-föng[1] fellr of [stilli fleinbraks fura[2], þar er [ættstuðill Skylja[3] hylr axlalimu[4] hringum[5]. Sköringr[6] felr hól [heila böst[7] hildigelti[8], ok [deilir gulls[9] reiðir[10] gems eið[11] í [gelmis stalli.[12]

1. brynja. — 2. *fleinbrak*, orrustu; *fleinbraks fur*, orrustu-eldr, sverð; *stillir sverðs*, hm. — 3. *ættstuðill Skylja*, ættingi Skúla, Hákon konungr. — 4. handleggi. — 5. ɔ: brynju hringum; hann er í hringabrynju. — 6. örlátr maðr, konungr. — 7. *heilaböst*, höfuð. — 8. hjálmi (sbr. 51 kap. í Skm.). — 9. mk. — 10. berr. — 11. *gemseiðr* = *gims-eiðr* (*gim*, eldr; *eiðr*), eld-vörn, ɔ: skjöldr (sbr. 51. kap. í Skm.). — 12. hönd.

196 31—197 4: Ítr[1] [œgis báls hati[2] verr [úlfs baga málu[3]; börð[4] eru sett fyrir [bratta brún Míms vinar rúnu[5]. Göfugr allvaldr[6] kann halda [eiðu orms váða[7]. Menstríðir[8]! njót [móður mellu dólgs[9] til elli.

1. ágætr. — 2. *ægis báls hati*, sjávar elds hati, örlátr maðr, höfðingi. — 3. *úlfs bagi*, Óðinn; *mála* (= *rúna*, vinkona) *Óðins*, jörðin. — 4. skip. — 5. *Míms vinr*, Óðinn; *Míms vinar rúna*, jörðin; *brött brún jarðar*, sjávarströnd. — 6. konungr. — 7. *orms váði*, voði (tjón) Miðgarðsorms, þórr; *eiða Þórs*, *móðir Þórs*, jörðin. — 8. mk. — 9. *mellu dólgr*, þórr; *móðir Þórs*, jörðin.

197 6–13: Stinn[1] sár þróast stórum; sterk egg skerr hvast traustar hlífar (fyrir) frömum seggjum; hár gramr lifir framla[2]. Hverr drengr litar harða[3] hrein sverð; ítr rönd[4] furast[5] undrum;[6] göfugr, bjartr þengill unir[7] snöru hjarta.

1. hörð. — 2. framlega, sér til frama. — 3. harla, mjög. — 4. skjöldr. — 5. sundrast. — 6. svo undrum gegnir. — 7. *unir snöru hjarta*, er stórhugaðr.

197 29—198 2: Ek spyrr óðharða[1] egg eyða fullhvötum seggjum; ofrhugaðr þengill veldr dáðrökkum dreng dauða. Ógnþorinn[2] [skjaldar valdr[3] [fær aukinn munnroða[4] [hamdökkum [Hlakkar hauk[5]; ek spyr veghrósinn vísa[6].

1. afarharða. — 2. *ógn*, orrusta; *ógnþorinn*, hraustr í orrustum. — 3. mk. — 4. *fær aukinn munnroða*, gjörir rauðan um munninn (ɔ: með blóði). — 5. *Hlökk*, Valkyrja; *Hlakkar haukr*, hrafn. — 6. eg heyri konung mjög lofaðan.

198 8–15: Sviðr[1] jöfurr lætr [sóknar naðra[2] skríða slíðrbraut;[3] [ramsnákr rógs[4] ferr ótt or réttum fetilhamsi[5]; [linnr sverða sennu[6] kná[7] at leita sveita bekks[8]; [ormr vals[9] þyrr[10] sefa stígu[11] at varmri víggjöll[12].

1. ɔ: svinnr, ágætr. — 2. *sóknar naðr*, sóknar ormr, sverð. — 3. *lætr skríða slíðrbraut*, tekr úr slíðrum. — 4. sverð. — 5. *fetilhams*, slíðrar. — 6. sverð. — 7. *kná* (*knátti*, *knátt*) af *knega*, (sbr. *mega*). — 8. *sveiti*, hér: blóð; *sveita-bekkr*, blóðlækr. — 9. sverð. — 10. *þyrr* (3. et. núleg. tíð. frsh.) af *þyrja*, þeysa, fara hart. — 11. *sefi*, hugr; *sefa stígr*, brjóst. — 12. blóð.

199 1–8: Hvatr hilmir spekr skatna (með) [Vindhlæs hjálms fylli[1]; hann kná ræsa[2] þjóð [hræs ár[3] (með) þunnum hjörvi. Ýgr[4] hilmir lætr öld eiga dreyrfá[5] skjöldu; sterkr [styrs stillir[6] rýðr[7] hersum [járngrá serki.[8]

1. *Vindhlær*, Heimdallr; *hjálms fylli*, höfuð; *höfuð Heimdallar*,

sverð. — 2. *kná ræsa*, ræsir, veitir (sbr. veita vatni). — 3. *á hræs*, blóð. — 4. ɔ: *ægr*, ægilegr, hræðilegr. — 5. *dreyrfágaða*, blóðlitaða, blóðuga. — 6. *styrs stillir*, hm. — 7. *rýðr*, gjörir rauða (í blóði). — 8. *járngrár serkr*, brynja.

199 13-20: Ek spyrr hjálm klofinn fyrir hjarar[1] egg hilmis; seggir duga; því eru skafin[2] sverð ferðar[3] heldr lituð, þar er skjöldu skekr[4]. Gramr mun-a[5] bila, þó at nái líta gular rítr[6] gumna; hann þorir draga hvatan brand[7] yfir þrymu[8] hreinna randa[9].

1. sverðs. — 2. ɔ: gljáandi. — 3. manna. — 4. þar er barist er. — 5. mun eigi. — 6. *rít*, skjöldr. — 7. *brandr*, sverð. — 8. *þryma* = þröm, rönd (á skildinum). — 9. *rönd*, skjöldr.

200 1-2: Myrðir morðfárs[1]! varðak[2] mik, þars (menn) þorðu vega.

1. *morðfár*, orrusta; *myrðir morðfárs*, m. — 2. ek varði.

200 17-20: [Stýrir hranna hádýra[1]! hann er sæll, er unir vel sínu. [Vitnis váða víngerð[2] erumk[3] tíð[4].

1. *hranna hádýr*, skip; *stýrir skips*, m. — 2. *Vitnir*, úlfr, Fenrisúlfr; *váði Fenrisúlfs*, Óðinn; *víngerð Óðins*, skáldskapr. — 3. er mér. 4. er mér tíð, eg er vanr við

200 30—201 4: 2 vo: *lind*, skjöldr,

201 9-16: Siklingr verr jörð (með) sverðum; spjör rjúfa undir[1] sundr; steinda lind skerr í styri; hauss stökkr af lausum bol; fólk falla á velli; mildr jöfurr fremr hildi; egg bítr lýti á lim; skörr[2] liggr sniðin hjörvi.

1. sár. — 2. ɔ: höfuð.

201 19-26: Auðmildr[1] ýskelfir[2] kann búa úlfum gildi; gunnsnarr[3] harri lætr [gyldis kyn[4] una gáti[5]. Gotna[6] vinr fær vitni[7] afarstóran valbjór;[8] vargr tér bergja blóðdrykk or ben[9], ok rjóða grön.

1. örlátr. — 2. boga-skelfir, hm. — 3. orrustusnarr. — 4. *gyldir*, úlfr; *gyldis kyn*, úlfar, — 5. *gát* (sbr. *munngát*), veisla. — 6. *gotar*, menn. — 7. úlfi. — 8. *valbjór*, blóð. — 9. úr sári.

201 30—202 4: Teitr Hákun veldr þjóðkonungs heiti ok höldum; Guð lér harðráðum [tiggja jarðar[1] með tíri[2]. Ör-

lyndr skati á gjörla vald víðrar foldar; [vindræfurs jöfurr[3] skóp ungum öðlingi gæfu.

1. ɔ: þjóðkonungi. — 2. *tírr*, kk. (es: *tîr*; þ: *zier*), ágæti, frægð, (sbr. *orðstírr*). — 3. ɔ: Guð.

202 11-18: Manndýrðir[1] fá [fíra gæti[2] mærðar[3]; öll mæt öld lýtr ítrum auðgjafa[4]. Sær stóð of fjöllum[5]. [Rjóðvendils randa rækinjörðr[6] gat at sækja heim[7]; sú ferð varð harða[8] hœf[9]. Jörð skaut or geima[10].

1. afreksverk. — 2. manna gæti, ɔ: Hákoni konungi. — 3. lofs. — 4. ɔ: konungi. — 5. það vatnaði yfir fjöllin. — 6. *rjóðvendill randa*, sverð; *rækinjörðr sverðs*, hm. — 7. ɔ: heim til sín. — 8. harla, mjög. — 9. hæfileg, samboðin tign konungs. — 10. *geimi* (kk.), sjór.

202 25-32: Hákon ræðr konungdómi með heiðan orðróm; drengja vinr hefir fengit mikit veldi; buðlungr verr (með) brandi breiðfeld[1] lönd; [rógleiks remmitýr[2] náir at stýra eignu ríki; öld fagnar því.

1. víðáttumikil, stór. — 2. hm.

203 2-9: Þeim[1] er hans faðir[2], þanns[3] drótt man enn, átti áðr ráða, ok var faldinn [gjaldgrímu grundarseiðs[3]. Gunnhættir[4] kná stýra grýttu [buðlunga setri[5]; gramr býr of[6] þrek; hann ræðr stórt, enn hjarta[7] hvetr.

1. ɔ: konundómi. — 2. Hákon Sverrisson, faðir Hákonar gamla. — 3. þann er. — 3. *grundar seiðr*, ormr, Fáfnir; *gjaldgríma Fáfnis*, œgishjálmr. — 4. m. — 5. aðsetrsstað konungs. — 6. *býr of*, býr yfir, hefir til að bera. — 7. ɔ: hugr.

203 15-22: Vígdrótt[1] setr skjaldborg of vitran vísa[2] við[3] skotskúrum[4]; ýr[5] dregst, enn aldir[6] hníga þar í gras. Vellbrjótr[7]! sóknharðr[8] vápnbrjótr[9] stikar[10] víða [þrömu jarðar[11] á lögspjótum[12]; þryngr at[13] [sverða söngvi[14].

1. hermenn. — 2. konung. — 3. móti. — 4. skothríðum. — 5. bogi. — 6. menn. — 7. *vell* (hvk.) gull; *vellbrjótr*, m. — 8. ötull í framgöngu. — 9. m. — 10. fetar, fer um. — 11. *þröm jarðar*, sjóarströnd. 12. *lögspjót* ɔ: sverð — 13. *þryngr*, af *þryngva* = *þröngva*; *þryngr at*, er fyrir höndum. — 14. *sverða söngr*, orrusta.

203 33—204 6: [Sœkir síks glóðar[1] verr [skarð jarðar, hafi

slétt[2]; [hendir öldu loga[3] rekr[4] köld heit[5] (með) hlífgrandi[6]. Reiðr fylkir skilr[7] fljótt válkat[8] friðlæ[9]; glaðr ræsir stöðvar ránsið frömum [sævar röðulmeiðum.[10]

1. *síks glóð*, gull; *sækir gulls*, m. — 2. *skarð jarðar hafi slétt*, vik sem gengr inn í landið, sléttað með sjó, fjörðr. — 3. *öldu logi*, gull; *hendir gulls*, m. — 4. framkvæmir. — 5. *köld heit*, ógnanir. — 6. sverði. — 7. *skilr að*, brýtr á bak aftr. — 8. *fljótt válkat*, fljótlega hugsað. — 9. *friðtjón*, friðartjón, ófriðr. — 10. *sævarröðull*, gull; *meiðr gulls*, m.

205 4–11; Blóð fremr[1] vitni[2]; [heldr slitnar dul[3], at hlökk[4] háðist; harðr skjöldr skelfr, enn skatnar taka (at) varða[5] foldir. Hollr gramr lætr hvítan fal[6] rekinn of framðan[7] her, enn tiggja sonr dugir seggjum.

1. elr. — 2. úlf. — 3. *heldr slitnar dul*, það dylst eigi, það kemr í ljós. — 4. orrusta. — 5. verja. — 6. sverð. — 7 hraustan.

205 26–33: Segl skekur of [rasta hlyn[1]; djúp skip drífa hvast of gram, enn [grunn-föll Huglar[2] hata [unna gulli[3]. Né rán við[5] hafhreinum[6] frið, há raust skapar flaustum deilu, heil hrönn klofnar fyrir þunnum húfi[7].

1. skip. — 2. *Hugl*, ey í Noregi; *grunnföll Huglar*, sjór. — 3. *gullir*, hestr; *unna gullir*, skip. — 5. = *viðr*, vinnr, gefr. — 6. *hafhreinn*, skip. — 7. ɔ: skips-húfi.

206 8–15: Hlýr hélir at stáli, hafit fellr, enn þelli[1] svífr harða fram mót [lagar glammi[2]; ferð firrist dvöl. Réttr vindr bendir váðir; vefr rekr snekkjur á haf; veðr þurr, skip fýsir varar, iðjur lýsa vísa.

1. *þelli* (hvk.) = *þollr* og *þella*, furutré, tré; hér: skip. — 2. *glammi*, úlfr; *lagar glammi*, Œgir, sjór.

206 18–25: Ek frá lung lýða þengils geisa, enn svörð herða of her; lá reis of skut: [Róða stóð[1] hljóp und gram. Þjóð fær löngum skipað þröng rúm þungra skeiða; [styrjar deilir[2] lætr stinn stál sökkva klökk í mar.

1. skip. — 2. m.

206 27—207 2: Himinglæfa strýkr háfar þiljur; sog skilja hrönn; ljótr lægir vill brjóta fagrdrasil launstíga. [Eysa lýs-

heims[1] náir ljóma of blíðum gram; ár líður; köld uðr rekkir klökkvan kjöl; far geisar.

1. *eldr fiskheims* (ɔ: sjóar) = maurildi.

207 6–13: Hlumr firrist hönd með harra; vetr líðr at sumri, enn löng flaust taka hvíld at göngu við lög Lista. Enn [rétta öl[1] mæðir lið lýða; tóm höll skipast létt, enn hin fulla gulls skál svífr góla at gjöf.

1. *réttr* (kk.), sjóvolk; *rétta öl*, sjór.

207 22–29: Bragningr gleðr skipa sagnir [hreintjörnum horna[1], horn náir lítt at þorna; mjöðr hegnir böl bragna. Framlyndr skjöldungr, hinn er heldr skjöldum fyrir skot, gefr framla [fólkhömlu viðum[2] gamlar [hunangsöldur.[3]

1. vín. — 2. *fólkhamla*, sverð; *sverðs viðr*, m. — 3. vín.

204 33—208 6: Öðlingr gefr fyrðum jastar röst; ek virði svá öl; horna brim fellir þögn bragna; þat er forn bjór. Mildingr kann veita máls heilsu; svá heitir mjöðr; strúgs galli kemr í val veiga; þat kallak vín..

208 8–15: Fylkir brýtr fús [fens eisu[1]; hönd bregðr á venju. Ránhegnir gefr [Rínar röf[2]; ætt spyrr at jöfrum. Ræsir trúir[3] mjök rekka raun[4]; sér gjöf til launa. Lofðungr á lengr ráð lýða; vex hverr af gengi.

1. gull. — 2. fé. — 3. gjörir þá trúa sér. — 4. með því að reynast þeim vel.

208 16–24: Ek skar ískalda öldu (með) eik til fundar ríks ræsis; hin bleika súð var reynd; emk kuðr at slíku. [Brjótr baugs[1] þá hátt hersis heiti af jarla prýði; dugir at vátta sæmd; var-a siglt til lítils.

1. m. ɔ: Snorri sjálfr.

209 2–9: Vígrakkr [vandbaugs sendir[1] veitti mér skipreiðu; enn þakkak heiða gjöf [skjaldbraks mildum[2] Skylja[3]. Næst fann fylkir unna dýr stálhreins stýri föl at gjöf; ek sá mæta stórlæti [styrjar deilis.[4]

1. *vandbaugr* = *baugsvöndr* (*baugr*, skjaldarbaugr; *vöndr*, tré), sverð, *sverðs sendir*, m — 2. = orrustugjörnum. — 3. = Skúla. — 4. m.

209_{17-24}: Ek man hýrum hilmi tvær ótvistar heims vistir; ek hlaut[1] sitja ásamt fémildum seimgildi[2]. Fúss fylkir gaf fleinstýri[3] margdýrar hnossir; hoddspennir[4] var hollr fjölmennum hersa stilli.

1. hlotnaðist. — 2. m. — 3. *fleinn*, sverð; *flein-stýrir*, m. — 4. m.

209_{28}—210_{2}: Ek bið [þoll grænna skjalda[1] halda hilmis hylli; [askr þilju Hrungnis ilja[2] beið þroska af því. [Valdi vígfoldar vandar[3], njót margra landa til ítrar elli! vartu oss nýtr [dólga fellir.[4]

1. m. — 2. *þilja Hrungnis ilja*, skjöldr; *askr* (tré) *skjaldar*, m. — 4. m.

210_{6-13}: [Stökkvi stáls dynblakka[1] samir minnast á lof stinngeðs þengils; aukum [Yggs feng[2] [álms bifsæki.[3] Né [örbrjót bláferla odds.[4] skal þrjóta at stœra jarli óð; hrœrum [hrannir Hárs saltönnu[5]

1. *dynblakkr stáls*, skip; *stökkvir skips*, m. — 2. skáldskap. — 3. m. — 4. *bláferla oddr*, sverð; *örbrjótr sverðs*, m. — 5. skáldskap.

210_{18-25}: Skarpt [snarvinda el lindar skýs[1] þreifst of Skúla; hvöss egg varð runnin [hræs dynbrunnum[2] í höggum. Snjallr sveimþreytir[3] bjó sveita[4] ilstafna[5] hrafni; Páll varð falla fram und fet [þrábarni arnar.[6]

1. orrusta. — 2. blóði. — 3. m. — 4. blóð. — 5. *ilstafn*, fótr. — 6. *þrábarn* (*þrá*, eftirlangan; *barn*), eftirlætisbarn; *þrábarn arnar* = örn.

210_{30}—211_{5}: Lífs rán[1], skapat ferðum[2], var mjök at raunum; sverð reið; þjóðsterk stöng óð þrátt á þingi; merki liðu fram. Hvöss egg hrauð seggjum friðar von of hilmis bróður[3]; blá spjót náðu bíta; búandmenn hlutu renna þar.

1. dauði. — 2. mönnum. — 3. ɔ: Skúli Bárðarson hertogi.

211_{10-17}: [Fólka treystir[1] bjó flaust fagrskjölduðustum öldum; bragnings bróðir skar leið bjartveggjuðustu reggi[2]. Hilmir rak [rastar hest[3] harðgreipaðastan reipum; sjár hlaut þjóta við þröm[4] þunghúfuðustu lungi[5].

1. m. — 2. *regg* (hvk.), skip. — 3. skip. — 4. ɔ: borðstokkinn. — 5. = skipi.

211_{23-30}: Heitfastr [hjálmtýr[1] reist svölu stýri háfar rastir vestan at Vágsbrú; [varsíma[2] bar fjarri. Stökk óx, er herfjöld[3] [brims blakka[4] bar fyrir jörð; húfar svöldu;[5] it grimma ráð búandmanna hrann[6].

1. m. — 2. skip. — 3. afarmikill fjöldi. — 4. skipa. — 5. urðu kaldir, frusu. — 6. = rann, ónýttist.

212_{4-11}: Þá er mjök löng vestöng[1] hreistist, hristi hvatt fólk hringserk, enn samði fullsterk herföng; grams verk frömðust. Kaldr hjörr lék[2] hönd; allvaldr reyndist hverjum mannbaldr[3]; egg-þing[4] stóð; ek frá bragning bjöggu breiða fylking.

1. *vestöng*, merkisstöng, merki. — 2. gjörði leikna. — 3. *mannbaldr*, góðr drengr, rausnarmaðr. — 4. orrusta.

212_{15-22}: [Höfuð aldar[1], sá er lestir bil,[2] kann banna virðum vald; [verð ferð[3] [vann fest[4] [fólka herði[5] mest gjald. Þengill skatna gat bjóða þjóð hátt;[6] þat stóð af gram [hölða áttar[7]; jöfurr hrauð þrátt rauðan auð.

1. = höfðingi. — 2. ɔ: næði. — 3. ágætir menn. — 4. festi, hét. — 5. m. — 6. *háttr* = skylda. — 7. *átt hölða* = ætt manna, menn.

212_{26-32}: Fylkir byrjar snarar farar; [freka breka[1] lemr á snekkjum; vísa rekkar taka (at) vaka, (ok) biðja viðar skriðar at þat. Hepnar sýjur svipa [skipa þrömum[2] niðri und kjöl í sömum römum byr. Hrannir skaka miðar hliðar á [Hakablökkum.[3]

1. ákafan boða. — 2. ɔ: bylgjum. — 3. skipum.

213_{2-9}: Ok miklir hjálmar hófu hjaldreifan hoddstiklanda[1]; morðflýtir[2] kná mæta [málmskúrar dyn[3]; þá er göfugr foldar hilmir gaf hugdýrum hjaldrsstýri[4] jarldóm; ógnsvellir[5] fær allan sóma.

1. m. — 2. m. — 3. orrustu. — 4. m. — 5. m.

213_{14-21}: Hverr fremr hjaldr barra[1]? hverr er ferri[2] mælingum[3]? hverr gerir at stœrri höpp? hverr kann at þverra auð? hertogi veldr hjaldri; hann er first [bliknar manni[4]; hann á at sýnni höpp; hann vélir[5] [spannar blik[6].

1. = *barlegar*, snarlegar. — 2. = firri, fjarlægari. — 3. ɔ: hann gefr ómælt. — 4. ɔ: ágirnismanni. — 5. vélar, svíkr = gefr. — 6. gull.

213 24-31: Ítrhugaðr jöfurr velr snotrum ýtum otrgjöld[1]; [þungfarmr Grana[2] hefir opt sprungit fyrir [þings þröngvi[3]. [Rjóðr hjörs[4] vill, at [reiðmálmr Gnítaheiðar[5] ríði; [Niflunga skatti[6] er hreytt hvatt af [vígs hætti.[7]

1. gull. — 2. gull. — 3. m. — 4. m. — 5. gull. — 6. gulli. — 7. m.

214 4-11: Alrauðum auði drífr; ek veit, hvar ógnrakkr [snerpir Hlakkar[1] verpr [hringdropa[2] á [vals reitu[3] fírum. Snjallr jöfurr lætr [fagrregn Mardallar hvarma[4] falla á fit[5] þegnum; ógnflýtir[6] verr[7] arm (á) ýtum.

1. m. — 2. gull. — 3. hendr. — 4. gull. — 5. hendr. — 6. m. — 7. ɔ: gulli, skreytir gulli.

214 17-24: Snar [baldr hjarar[1] fremr aldir [samþykkjar sökku[2]; gunnhættir kann hraða[3] skipta [glaðdript Grotta;[4] féstríðir[5] kná tryggva liði [friðbygg Fróða[6]; falr fjölvinjaðr[7] [Fenju meldr[8] hylr alinveldi[9].

1. m. — 2. gull. — 3. fljótt. — 4. gull. — 5. m. — 6. gull. — 7. *fjölvinjaðr*, sá er hefir marga vini, vinsæll. — 8. gull. — 9. hönd.

214 29—215 2: Gram [skotnar mikla frama[1]; gjöf sannast; [röf spannar[2] venst gotnum; menstiklir[3] vann skýrðar manndýrðir. Höldar bera herfjöld svala [vallands branda[4]; [hagbál lagar[5] friðast sjaldan við [stóla valdi[6].

1. fær mikla frægð. — 2. gull. — 3. m. — 4. *eldr handa*, gull. — 5. gull. — 6. m.

215 9-12: Ek bað tíðum sveit á [Geitis glað[1]; íð er gör at för. Drögum [hest lesta[2] á lög, lið flýtr, enn nýtum skrið.

1. skip. — 2. skip.

215 14-21: Bragningr lætr undin hringa brot brotna fyrir sér; sá [menja fættir[1] tekr mætt orð of sik fyrir men. Armr (á) [randa viðum[2] kná blikna við [brimlands blik[3], þar er hönd berr [glóðir liðnar lýslóðar[4] at lið.

1. sá er fækkar hringum, m. — 2. m. — 3. gull. — 4. gull.

215 27-34: [Virðandi liðar skerja[1] gefr virðum ver-bál;[2] [vellbroti[3] gleðr verðung[4] afar þungum vellum; [ýtandi sæfuna[5]

fremr ýta rauðum auð, þar er [marblakks skipendr[6] þakka mætum gram mæti.

1. m. — 2. gull. — 3. m. — 4. þjóð. — 5. m. — 6. m.

216 5–12: Seimörr[1] seimþverrir[2] gefr seima liði beima; ek spyr hringmildan hringskemmi[3] stinga brott hringum; bauggrimmr baugstökkvir[4] fremr [hjarar drauga[5] baugum; gullbroti[6] viðr[7] gulli fullan skaða.

1. örlátr. — 2. m. — 3. m. — 4. m. — 5. m. — 6. m. — 7. = vinnr.

216 17–24: Auðtýr[1] verr auðkendar [boga nauðir[2] auði; þar er auðviðum[3] auðit auðs í rauðu gulli. Heiðmildr jöfurr býr [heiðis reiðir[4] (á) heiðmönnum; heiðfrömuðr[5] verr heiðar valaleiðar[6] (með) heiðgjöf.

1. m. — 2. hendr. — 3. m. — 4. gull. — 5. m. — 6. hendr.

216 28—217 2: Hjald-remmir[1] tekr festa Hildi; hringr brestr at gjöf; hers-valdandi[2] hnígr und [tjald Högna meyjar.[3] [Héðins mála[4] býr flestum hjálmlestanda[5] hvílu; [Hjaðninga sprund[6] þiggr morðaukinn mæki (at) mund.

1. m. — 2. m. — 3. skjöldr. — 4. Hildr, ɔ: orrusta. — 5. m. — 6. Hildr, ɔ: orrusta.

217 6–13: [Yggs drósar eisa[1] rýfr [móðseva tjöld[2] á öld; brún [Hlakkar glóð[3] stökkr í [hugtúns haf[4] (á) fírum[5]; í dynbrími hræss glæss[6] svífr [geðveggjar glugga[7]; [hjaldrs hyrr[8] er hvattr at slétta [gnapturna aldrs[9]

1. *Valkyrju eldr*, sverð. — 2. ɔ: brjóst — 3. sverð. — 4. brjóst, holbrjóst. — 5. m. — 6. *hræss glær*, sjór líka, blóð; *eldr blóðs*, sverð. — 7. brjóst. — 8. sverð. — 9. *gnapturn*, sjóarturn, skip; *skip aldrs*, brjóst.

217 16–23: Ungr herstefnir[1] lætr hrafn fullseðjast hungrs; örn getr ilspornat aldrlausastan haus, enn grár vargr klífr vígsára [vilja borg;[2] ylgr[3] fær opt sólgit blóð; góðr jöfurr vill svá.

1. m. — 2. höfuð. — 3. úlfynja.

217 30—218 4: [Skjöldungs skúrum[1] sær niðr; sköpt[2] lyptast; [Darraðar glygg[3] hrindr gunnfána af fræknum grundar

tiggja. Ve[4] geysa fyrir vísa; stöng veðr at [hlym Gungnis,[5] [málms mót[6] eru styrk und merkjum of ítran hilmi.

1. *skjöldungs skúr*, orrusta. — 3. spjót. — 3. orrusta. — 4. merki. — 5. orrusta. — 6. orrusta.

218 8–15: [Stjóri geira dunu[1] venst at stœra stór verk; hjaldrtýr[2] kann halda und sik foldu með Hildi[3]; harri slítr [föt Hjarranda[4] í hverri snerra; [jöru þollar[5] falla þar til fyllar fjallvargs.[6]

1. m. — 2. m. — 3. ɔ: styrjöld. — 4. herklæði. — 5. m. — 6. ɔ: úlfs.

218 24–31: [Hlemmidrífu Hildar[1] skýtr of hvítum [rítar þröm[2] at [Sköglar veðri[3], enn skjaldagi[4] haldast. Enn vin alda rýðr odda snarla í söfis sveita[5] at sverðtogi[6] ferðar; þat er jarlsmegin[7].

1. ɔ: skothríð. — 2. skjaldarrönd. — 3. orrustu. — 4. *skjaldagi* = *skjalda-gi*, ɔ: skildir (halda sér) eigi, þeir rofna. — 5. *söfir* = *sæfir*, sá er svæfir, sverð; *sverðs sveiti*, blóð. — 6. orrustu. — 7. hreysti jarls.

219 4–11: Hverr sæi jarl, betra fjölvitrum jöfra œgi[1], eða gjarnara at gœða hraðfeldan[2] [skjalda glym[3]? Ólítill styrr stendr of [Gauti stála skúrar[4], þá er [fólks jaðarr[5] ferr varða signjörðum[6] foldir.

1. herskár konungr. — 2. *hraðfeldr*, skjótr. — 3. *skjalda glymr*, orrusta. — 4. m. — 5. *jaðarr* (es: *eodor*) *fólks*, konungr. — 6. m.

219 15–22: Hverr ali blóði byrsta ylgi [rauðsylgjum bens[1], nema svá at gramr of gildi gráð vargi margan dag? Oddviti gefr vitni undir, nýbítnar egg; herr sér framkló loðnar fitjar Fenris[2] roðna.

1. blóði. — 2. ɔ: úlfs.

219 26–33: Hilmir herðir hjálma skúrir roðnu sverði; hvítir askar hrjóta, brynju spangir hrynja. [Hlakkar eldar[1] hnykkja harða[2] [svarðar landi;[3] [rimmu glóðir[4] remma [randa grand[5] of jarli.

1. sverð. — 2. harðlega. — 3. *svörð*, kk. (es: *sweard;* e: og s. *sward;* d: *sværd;* þ: *schwarte*), hársvörðr, hárramr; *svarðar land*, höfuð. — 4. sverð. — 5. orrustu.

220 4–11: [Herjum hjálma hyrjar[1] er væni til styrjar, þar svá at jarl egnir tognu sverði til ógnar. Kná sjá [garð Þundar grindar jaðra[2] fyrir grundu, er vinr skatna skyldist at fremja skjaldar galdr.

1. *hjálma hyrr* (ɔ: *eldr*), sverð; *herr sverðs*, menn. — 2. *Þundar grind*, skjöldr; *jaðarr skjaldar*, skjaldrönd; *garðr skjaldrandar*, skipin, er voru sköruð skjöldum.

220 23–30: Hjálmlestir[1] skerr [Sigars veggi[2] (fyrir) [Hristar hreggöld[3]; gramr lætr brjóta [hnigþili randa stranda[4] í [brands byr[5]. [Stefnir stálhrafna[6] lætr styrvind þyrja of sik; oddviti bragna sagna þyggr gagn at [Göndlar glyggvi.[7]

1. m. — 2. skjöldr. — 3. *Hristar hregg*, orrusta; *orrustu-öld*, hermenn. — 4. skildi. — 5. orrustu. — 6. *stálhrafn*, skip; *stefnir skips*, m. — 7. orrustu.

221 2–9: [Meginbára sára[1] skylr[2] [álmdrosar ísa[3] flest ár; kænn jöfurr lætr hjálmsvell[4] gella fella[5] á hræs hrönnum. [Stinn-mens stiklir[6] kná venja styrjökla[7] [benja legi[8]; frör[9] stillir lætr [undar sund[10] [hjarar lunda[11] fylla fólk.

1. blóð. — 2. = skolar, leikr um. — 3. *álmdros* (*álmr*; bogi; *dros* (es: *dreás*; e: *dross*; Ulf: *dros*; s: *drosse*; sbr. d: *drysse*), málmfroða, sori; e: *dross*, væta,) bogaskúr, orrusta; *íss orrustu*, sverð. — 4. sverð. — 5. = ferlega. — 6. m. — 7. m. — 8. við blóð, við orrustu. — 9. = frár. — 10. blóð. — 11. m.

221 12–19: [Hræljóma hrími[1] fellr of [Hristar hlyn[2]; hár [tími sára ára[3] vex of gram; [Mistar frost[4] nemr herkaldan[5] [skjaldar þröm aldar. Gullsendir brýtr leggi á [gunnvegs stöfum[6] (í) [hreggi Hrundar grundlar[7]; ek spyr gotna þrotna elli; svá skotnar[8] þat [svelli sóknvalla[9].

1. *hræljómi*, sverð; *hrími sverðs*, blóð. — 2. sverð. — 3. *sára ári*, sverð; *tími sverðs*, orrusta. — 4. blóð. — 5. afarkaldan. — 6. m. — 7. orrusta. — 8. heppnast. — 9. ɔ: fyrir sverði (hans).

221 22–29: Tiggi snýr [sóknar hagli[1] á [ógnar áru[2]; [undgagl[3] veit þat; [brynju eli[4] drífr at [hreggi hlífa[5]. Ýngvi vælir fjör (með) hjör. [Mistar regni[6] heldr of [fjörnis foldir[7]; vísi skiptir svá [boga driptum[8]; [fólkskúrum[9] lýstr of hraustan hilmi; fregnum hans styr.

1. örvaskæða, örvahríð. — 2. m. — 3. ör. — 4. örvahríð. — 5. bardaga. — 6. skothríð. — 7. höfuð (manna). — *boga drift*, örvadrífa. — 9. blóði.

222_{6-13}:[1] [Styrjar valdi[1] kendi [stála steykkvilundum[2] austan fjarðar falda rauðu; rekkar stýrðu roðnu barði rétt til jarðar. [Hringa skerðir[3] rendi oddum [eljunstrandir[4] [ýta ferðar[5]; hilmir stœrði megin-undir [heila grundar[6] (með) hvössu sverði.

1. m. — 2. m. — 3. m. — 4. brjóst. — 5. ɔ: manna. — 6. *heila grund*, höfuð.

222_{19-26}:[2] Vígrœkjandi[1] vafði[2] lítt af sækja fram, er mætti virðum; [skerðir Sköglar serks[3] gekk fyrir roðnum merkjum í [Hlakkar skúrum[4]. Land ruddist, enn ræsir Þrænda skóp Ribbungum þungan bana. Gunnar skaut [hjarna kletti[5] und grimmsetta il gera fótar.

1. m. — 2. = tafði. — 3. m. — 4. orrustum. — 5. *hjarna klettr*, höfuð.

222_{29}—223_{2}: Vægðarlaus [vápna hríð[1] náði velta feigum hausi; hilmir lét banaverðan [herða klett[2] mæta höggum. Fylkir rendi [fjörnis hlíð,[3] fenta holdi, [meginskíði fleina lands[4]; öflugt sverð, kent jöfri, eyddi fyrðum.

1. orrusta. — 2. höfuð. — 3. höfuð. — 4. *fleina land*, skjöldr; *meginskíð skjaldar*, sverð.

223_{11-18}:[3] Ítr hertogi eyddi úthlaupsmönnum (með) spjótum; stál sungu of dólgum stillis; ylgr stóð í val. Hodd-grimmr jöfurr lét margan hal höfði skemra; reiðr oddviti kann at refsa svá þjóðum rán.

223_{22-29}: Ortak öld at minnum með sex togum hátta of þá snjalla siklinga, er vissak alframast. Jöfrar hafa sízt orpit á aldinn mar veg né vellum, er létu mik virðan; þat er oss frami.

---

[1]) Fornm. s. IX. 311_{1}. — [2]) Fornm. s. IX. 311_{2}. — [3]) Fornm. s. IX. 31_{2}.

224 6-13: Skúli varð fremstr; skal-a dvala lof; ek sem mildum gram fjölsnærða mærð. Ek skal meirr bera [styrs stœri[1] hróðr fyrir hers gnótt; ek var kærr harra.

1. *styrs stœrir*, m.

224 21-28: Ek bjó konungs bróður þrenn kvæði, kunn þjóð; ek veit þann þengil fjölmennan. Hin fjórða lofun fólkglaðs [lagar ljóselds friðrofa[1] skal vaða fram.

1. *lagar ljóseldr*, gull; *friðrofi gulls*, m.

225 2-9: Mart mitt bragar lag er áðr ókveðit of spakan [oddbraks mœti[1]; skýrr greppr[2] óhneppra ungra skjöldunga hlýtr geta skrautfara grams.

1. m. — 2. skáld, ɔ: Snorri sjálfr.

225 19-26: [Snæðir seima[1] kann hleypa [Haka hnigfák[2] greypa [geima slóð[3]; hinn leyfðr skati, er lætr langa [festa hesta[4] ganga af hlunni.

1. m. — 2. skip. — 3. sæ. — 4. skip.

225 31—226 4: Gull kná glóa; greppar róa; framir seggir eru [samir váss[1]; eik má una (at) bruna und jöfri; vísi nýtr þá viðar skriðar.

1. vanir vosbúð.

226 8-15: Ræsir glæsir hreina [reina Rökkva stökkva[1] með hvítum rítum; [hreytir hringa[2] skreytir skafna stafna (á) svörtum [stringa hjörtum.[3]

1. *reinn Rökkva stökkva*, sævar-dýr, skip. — 2. m. — 3. *strengja hjörtr*, skip.

226 19-26: Hafröst hristir hlunnvigg[1] tiggja; borð-grund[2] bendir stýri brimdýrs;[3] böðharðr buðlungr veit blá byrskíð[4] brjóta þungan víði[5] (með) börðum.

1. skip. — 2. sjór. — 3. skips. — 4. skip. — 5. sjó.

226 31—227 4: Þá er mál falla, lætr frör[1] fleinþollr[2] snekkjur hrinda [hniggrund hafbekks[3] (með) stálum. Hergramr rógálfr[4] lítr hirðmenn spenna hlumi, enn raungóð ræði skjálfa.

1. = frár. — 2. m. — 3. sjó. — 4. m.

227 10-17: Hrannir strykkva[1] hlaðinn bekk; haflöðr skeflir; kalt hlýr náir kasta söltum kjalarstíg[2]. Snjallmæltr stillir

hleypir hríðfeld [svana fjöll[3] of Haka veg[4] (á) svörtum [hlunna skíðum[5].

1. *strykkva* = *strykva* ɔ: strjúka. — 2. sjó. — 3. bylgjur. — 4. sjó. — 5. skipum.

227 23-30. Ungr jarl lætr snekkjur snyðja[1] á [Manar hlekk[2] í sólroð; allvaldr sér árla brekafall.[3] Lýðr kná opt lypta lauki[4] of [kjalar raukn[5]; glygg[6] náir greiða váð; dragreip mæta greipum.

1. *snyðja*, *snyð*, *snuddi* (es: *snydjan*; n: *snydja*; e: *sniff*), fara hart. — 2. sjó. — 3. boðafall. — 4. *laukr*, sigla. — 5. skip. — 6. vindr.

228 4-11: Kaldr húfr skerr hrönn; allvaldr ferr hvatt; limgarmr[1] brýtr lá; rangbarmr[2] skýtr lög. Blán vegg[3] skekr brátt; byrr rekr ráskegg; almætr jarl lætr ósvipt húnskript.[4]

1. vindr. — 2. skip. — 3. sjó. — 4. segli.

228 16-23: Leyfðr[1] blíðr vísi læsir [ranngarði barða bláskíðu[2] um útstrandir landa. Jarl, [ern valbrodda[3], kná þyrna[4] [hrænaðra oddum[5] jörð með jelsnörðum[6] jaðri.

1. lofaðr. — 2. skipum, sköruðum skjöldum. — 3. vopnfimr. — 4. setr. — 5. spjótsoddum. — 6. snæþöktum.

228 30—229 6: Lof grams er flutt fyrir snörum gunnörum[1]; né spörum fjörum[2] spurð spjöll. Ek hefi ypt hans hróðrs örum förum fyrir óvörum auðs-börum[3].

1. m. — 2. m. — 3. m.

229 11-18: Fluttak fræði með [tölu ræði[1], ok græði frama, tunga tæði.[2] Stef skal stœra Mœra stilli; dugir hrœra hróðr, ok fœra honum.

1. *tölu ræði*, tunga. — 2. hjálpaði.

229 22-29: Slíkt er svá; siklingr á þann orðróm; öld ann þess; Skúli er jarla dýrstr, skatna skýrstr, austan ver.[1]

1. ɔ: í Noregi.

230 2-9: [Eyðir baugvalla[1]! [hestar svanfjalla[2] gnapa[3] alla [naðrs ógn[4] of [hástalla hlunns.[5] Glatt er með gumna spjalla (um) orms galla[6]; jarl fremr snjalla sveit; slíkt má kalla skörung.

1. m. — 2. skip. — 3. eiginl. gnæfa yfir; dvelja. — 4. *naðrs ógn*, vetr. — 5. í naustum. — 6. vetr.

230_{13-20}: Gramr fékk gott orð, hann er gunntamr[1]; rausnsamr fylkir er mjök fullframr. Sízt getr milding, hinn er metr mál, þann er setr svá seggi hvern vetr.

1. orrustugjarn.

230_{22-29}: Vilk auka [Mistar lauka grundar skerði[1] mærð með [góma sverði.[2] Segja skal dýrð [styrjar glóða stökkvimóða[3]; drótt má þegja.

1. *Mistar laukr*, sverð; *Mistar lauks grund*, skjöldr; *skerðir skjaldar*, m. — 2. *góma sverð*, tunga. — 3. m.

230_{33}—231_{6}: Ek veit [hrings hraða[1] laða[2] ölsaða[3] hirð í höll; gott er hús Hlaða. Gramr drekkr [vannbaugskaða[4] glaða, enn [vitar valstaða[5] vaða at gjöf.

1. m. — 2. bjóða. — 3. sadda, mettaða af öli. — 4. *vannbaugr* = *vandbaugr*, skjöldr, *skjaldar skaði*, m. — 5. *valstaðr*, fálka aðsetr, hönd; *viti handar*, gull.

231_{10-17}: [Handar hlekkr[1] drífr, þar er hilmir drekkr; [bekkr blíðskálar[2] er mjök þekkr brögnum. Hrein gullin ker leikr[3] við [orða sker[3] (á) hilmis her; ek segi allt sem er.

1. *fjötur handar*, hringr. — 2. vín. — 3. = leika. — 4. tanngarð, tannir.

231_{20-27}: Enn þá er her-oddviti kallar hirð til hallar tekr jarl optr at fagna vit ótali bragna; gjöf er búin til greizlu; [þjóðar sinni[1] sitr þröngt at veizlu gullbrota[2]; þar inni er mestr frami.

1. = menn. — 2. m.

231_{31}—232_{4}: Hirð hilmis gerir kátt; höll skipast þröngt at gátt; þengill gefr þrátt auð; þat spyrr fram í átt. Ek tel slíkt hilmis hátt; hans rausn er of[1] mátt; jarl brýtr gull, slungit við þátt[2] sundr í smátt.

1. = af. — 2. ɔ: gullhring.

232_{7-14}: Mörg þjóð ferr til sala siklings; þar er sœmd til allra dvala; tiggi veitir svala seima; bezt er at tala satt of hann. Spyrjum flata bauga bresta fyrir hringaskata[1];

bragna vinr kann hata gulli; ek veit, at grundar vörðr gat-a[2] æðri gjöflund.[3]

1. m. — 2. átti eigi. — 3. örlyndi.

232 16–23: Glöð ferð gotna kná þiggja at ræsi mjöð með gulli; hann lætr sveit drekka at sín it fagra vín, silfri[1] skenkt. Gullin skál mœtir greipum; beztr jarla sendir gumnum [Rínar bál;[2] eigi hittir æðra mann, enn þann skjöldung.

1. ɔ: í silfrskálum. — 2. gull.

232 26–32: Getit var fara grams; þengil mun vara[1] þess; ek hefi gert snara mærð; nam lítt spara þat. [Merkir blóðsvara[2] finnr-at frœknara [fœði gunnstara[3], né mildara mann.

1. ɔ: gæta. — 2. m. — 3. m.

233 4–11: Þengill lætr hrest vel flest höpp; honum fylgir mest dáð; vísi gefur ólest verbál.[1] Húfar brutu ljótt haf; ek lét sótt jöfur heim; öll drótt lofar Yngva; ek sá frama gnótt jarls.

1. gull.

233 13–20: Gramr[1] veitti gyldi[2] fœðu; framr Kraki söri[3] gulli; (vér) frágum Haka efla hjaldr[4]; Héðínn mildi (var) aldr[5] lofaðr; Sigurðr veitti Ormi[6] sár; allt slíkt var fyr liðit ár. Ragnarr þótti skýrstr skatna; Skúli jarl er miklu dýrstr.

1. ɔ: Gramr, sonr Hálfdanar gamla. — 2. *gyldir*, úlfr. — 3. sáði, býtti út. — 4. *hjaldr*, orrusta. — 5. *aldr* (ato.), ávalt. — 6. ɔ: Fáfni.

233 13–20: Þá er fluttak[1] Mæra hilmi fjögur kvæði, munda ek mildingi fimtán stórgjafar. Hvar und himins skautum viti maðr áðr orta mærð með æðra hætti of menglötuð[2]?

1. ek flutta. — 2. m.

233 31—134 4: Ort er of ræsi, þann er rýðr granar vargs ok ylgjar ok litar vápn. Þat bragninga lof mun æ lifa, nema öld farist eða heimar bili.

234 6–13: Ek lypta ljósu lofi þjóðkonungs; jarls mærð er borin upp fyrir ýta. Hver seggr muni heyra svá kveðinn hróðr gjöfláta seims og hnossa?

234 20–27: Ek veit þá, er gefa vell, beita bröndum ok búa

snekkjur, verðari hæra hróðrar, enn heimdraga[1], unga jöfra, enn auðspörut.[2]

1. *heimdragi*, sá er ávalt er heima, heimafastr. — 2. *auðspöruðr*, nirfill.

234_{28}—235_{2}: Þeir jöfrar' ro alvitrastir, hringum hæstir, hugrakkastir, vellum verstir, vígdjarfastir, hirð hollastir, happi næstir.

235_{4-9}: Ek hefi gert glöggva grein til bragar; svá er talit tírætt hundrað; maðr skal-a vera heitinn örverðr hróðrs, ef svá fær ort alla háttu.

235_{11-17}: Sóttak fremd, ek sótta fund konungs, sóttak ítran jarl, þá er ek reist kaldan straum kili, þá er ek gat renna kaldan sjá kili.

235_{18-25}: Konungr ok jarl njóti aldrs ok auðsala; þat er kvæðis lok. Steini studd fold falli fyrr í œgi enn lof stillis!

Eftirmáli.

Eg hefi orðið að stytta skýringar þessar úr því, sem þær voru upprunalega, sökum þess að þá hefði bókin orðið þeim mun lengri.

Eg er einn af þeim, er mjög illa er við, að breyta frá gömlum handritum, og geri það eigi, nema þar sem texti þeirra nær öngri átt. Eg get hér hins helsta:

12_{27}: *vallrauf;* sjá Sk.

15_{32}: *úr* (O.), hvk: væta, suddi; ruglað í útg.

75_{29}—76_{8}, (ɔ: 6. kap. í Bragarœðnm) hafa útg. sett aftr fyrir eftirmála Bragarœðna, eða látið Skm. byrja með þessum kapítula. Enn til þess get get eg önga ástœðu séð. Eg hefi því hér látið þá röð halda sér, er hdr. hafa.

83_{4}: *granalá* tg., hdr: *grimilá.*

83_{8}: *heyri*, tg.; hdr: *hlýði.* — *hlýði* getr nanmlega stýrt þolf: *fley;* auk þess vantar hending, sé *hlýði* látið standa.

85_{27}: *Vreiðr* — *Vrösku*, sökum hljóðstafa; upprunalegar myndir.

93_{30}: *brör*, hdr. sbr. Sk., ÁM: *bör*.

93_{31}: *Grjótnuagarðar* (*Grjótuni*, jötunn; *garðr*).

94_{18}: *vátt*—*þátti*, eftir O; K. óglögg: *t* og *r* ritað líkt.

95_{15}: *fágða* eða *fáða;* hdr: *faþa*.

97_{16}: *fjörnets*, ef. et. af *fjörnet* (sbr. *nethiminn*, *netský*, *nethula* o. s. frv.); K; *fiorniots;* O: *fiornats;* útg: *Fornjóts*.

97_{24}: *Þóarr*, ætti ef til vill að vera upprunamyndinn: *Þónarr; Þórr* getr eigi staðið sökum þess, að þá er vísuorðið ofstutt.

100_{16}: *granahött*, tg. f. *granhött*.

101_{2}: *Þrangvar*, tg. f. *Þrungvar*.

103_{1}: *málspakr*, tg. f. *margspakr*.

104_{13}: *þás* eða *þá es;* hdr: *þá er*.

108_{9}: *ómynda;* hdr: *ymynda*.

115_{23}: *val*, tg. f. *vær*.

115_{50}: *látra*, tg. f. *látri*.

116_{11}: *bráadriptir* tg. f. *brádriptir*.

124_{15}: *dreyrfáar* tg. f. *dreyrfár*.

124_{30}: *gólfhölkvi*, tg. f. *gólfhölkvir*.

125_{5}: *nema;* 1eß: *næma* (æ = e), K: *nama*.

125_{6}: *foglhildar* eftir 1eß.

125_{11}: *sék*, tg. f. K: *seg ek*, 1eß: *segig*.

132_{12}: *mjöld;* sbr. *meldr*.

147_{9}: *heldr enn svika Hildar;* hdr. *heldr enn Hildar svika*.

147_{11-18}: Stefið (147_{19-22}) sett aftr fyrir þessa vísu; sbr. fyrra brot Ragnarsdrápu, 124_{13}—125_{14}.

180_{3}; *Haraldr Sigurðarson* (sbr. Fornm. s.). Í hdr. stendr: *Brennu-Njáll*.

220_{4}: *Fæðu veitti gyldi*, bætt við; vantar í K. og hin hdr.

220_{6}: *Héðinn mildi lofaðr*, vantar í K. enn er lagað eftir O. Auk þessa eru hendingar lagaðar á ýmsum stöðum.

Skamstafanir.

K. G. = Konráð Gíslason, prófessor við háskólann í Kaupmannahöfn.
S. G. = Sveinn Grúndtvíg, prófessor við háskólann í Kaupmannahöfn.
Hkr. = Heimskringla.
SnE. = Snorra-Edda.
A. M. (ɔ: Sn E.) = Árna-Magnússonar-nefndar útgáfa Snorra-Eddu.
útg. = útgáfur Snorra-Eddu.
K. = Konungsbók.
O. = Ormsbók.
U. = Uppsalabók.
1*eβ*. = handritið, nr. 1*eβ*. fol í Árna-Magnússonar safni.
Sk. = Skýringar mínar.
Skm. = Skáldskaparmál.
Hel. = Heliand, ɔ: lausnarakvæði.
Ulf. = guðspjöll Úlfílu.
d. = danska.
e. = enska.
es. = engil-saxneska.
fhþ. = forn háþýska.
g. = gotneska.
gr. = gríska.
h. (holl.) = hollenska.
l. = latína.
n. = norska.
s. = sænska.
sk. = skotska.
skr. = sanskrít.
þ. = þýzka.
ato. = atviksorð (*adverbium*)
e-n. = einhvern.
e-m. = einhverjum.
ef. = eignarfall (*genitivus*).
et. = eintala.
frsh. = framsöguháttr (*indicativus*).
ft. = fleirtala (*pluralis*).
hdr. = handrit.
hm. = m. (mannkenning).

hvk. = hvorugkyn (*neutrum*).
kk. = karlkyn (*masculinum*).
kvk. = kvenkyn (*femininum*).
k. = kona, kvenkenning.
lo. = lýsingarorð (*adjectivum*).
m. = maðr, menn, mannkenning.
óh. = óskarháttr (*optativus*).
þf. = þágufall (*dativus*).
f. = fyrir.
sbr. = samanber.
tg. = tilgáta.
vo. = vísuorð.
ɔ: = það er.
= eða ss. = sama sem.

NÖFN.

Adam, 3.
Aðils (Svíakonungr), 132—34.
Afríka, 6.
Afríkaní, 5.
Akillevs, (grísk hetja) 77.
Alexander (Paris), 77.
Ali eða Vali, 77.
Allföður (Óðinn), 14, 19, 20, 22, 24, 28—29, 36—37, 39—40, 78.
Alsviðr (hestr), 20, 162.
Alsvinnsmál, 163, 171.
Alvig hin spaka, 173.
Amsvartnir (vatn), 37.
Andhrímnir (steikari), 42.
Andlangr (himinn), 28.
Andvaranautr (gullhringr) 121.
Andvari (dvergr), 117—18, 121.
Angrboða (gýgr), 36.
Annarr, 10.
Annarr (Ónarr), 20.
Argúlus (þræll), 7.
Arnórr jarlaskáld, 78, 105—7, 139—40, 151—152, 154—56, 160, 165—66, 170, 172, 175—76.
Asía, 6, 9.
Asíamenn, 11, 76.
Askr, 19.
Assíríí, 5, 7.
Atli (konungr), 120—22, 174.
Atli (skáld), 170.
Atra = Annarr, 10.
Auðhumla(kýr), 17.
Auði (konungr) 174.
Aurvangar, 24.
Austri (dvergr), 18.
Austr-Saxland, 10.
Austrvegr, 46.
Ágústus (keisari), 125.
Álfar, 65, 76.
Álfröðul (sól), 69.
Áli (konungr), 132—33.
Árheiti, 15_{10-11}, 44_{3-7}.
Árvakr (hestr), 20, 162.
Ásbrú (Bifröst), 25.
Ásgarðr, 13—14, 19, 22, 59, 61, 70—72, 75, 77, 91, 112—14.
Ásgrindr, 72, 91.
Ásgrímr (skáld), 111.
Áslaug (drottning) 123—24.
Ásynjur, 29, 33, 39, 40, 70, 112, 184.

Baal = Bel, 5.
Babílon, 5.
Baldr = Beldegg, 10.
Baldr (Áss), 10, 25, 31, 32, 35, 58—61, 68.
— kenning: 88_{5-9}.
Baldrsbrá (gras), 31.
Barrey, 41.
Baugi (jötunn), 74, 75.
Beðvig, 10.

Beiguðr (kappi), 133.
Beimi (konungr), 177.
Beldegg = Baldr.
Beli (jötunn), 42, 66.
Bergemlir (jötunn), 17.
Bergrisar 25, 34, 45, 60.
Bersi (Hólmgöngubersi skáld), 140.
Besla (kona) 17.
Bifliði eða Biflindi (Óðinn), 14.
Bifröst, 21, 22, 25, 27, 34, 45.
Bikki hinn illi, 122—23.
Bil (mær), 20, 40.
Bileygr (Óðinn), 30.
Bilskírnir (höll), 31.
Bjaf eða Bjarr, 10.
Bjarkamál, 81. 135.
Bláinn (jötunn), 23.
Boðn(ker), 73—75.
Bragi (Áss), 34, 45, 70—71, 73—75, 90, 95, 112.
— kenning: 89 28-31.
Bragi gamli (skáld), 12, 82, 85—87, 106, 113, 116, 124, 143, 146, 157, 169.
Bragi (konungr), 174, 177.
Brandr, 10.
Breiðablik, 27.
Brímir (salr), 67, 76.
Brísingamen, 39.
Brokkr (dvergr), 113—14.
Brynhildr (Buðladóttir), 120—21, 174.
Buðli (konungr), 174.
Buðli (konungr faðir Brynhildar), 120.
Buri (maðr), 17.
Búi, 142.
Byrgir (brunnr), 20.
Böðvarr bjarki, 133.
Böðvarr halti (skáld), 105.
Bölverkr (Óðinn) 50, 74—75.
Bölverkr (skáld), 166.
Bölþorn (jötunn), 17.
Börr (maðr), 17, 19.

Dagr (konungr), 174.
Dagr (son Nætr), 20.
Danakonungar, 11.
Danmörk, 12, 132, 153, 175, 177.
Dardanus (konungr), 8.
Dáinn (hjörtr), 26.
Dellingr (faðir Dags), 24.
Draupnir (hringr), 60, 61, 114.
Drómi (fjöturr), 37.
Duneyrr (hjörtr), 26.
Duraþrór (hjörtr), 26.
Dvalinn (hjörtr), 26.
Dvalinn (dvergr), 23, 26.
Dvergaheiti, 18, 23—24.
Dökkálfar, 27.

Egill Skallagrímsson (skáld) 80, 83, 88, 111, 132, 160, 166, 173.
Egill (Völusteinsson), 84.
Eikþyrnir (hjörtr), 43.
Eilífr Guðrúnarsson (skáld), 84—85, 87, 97, 150.
Eilífr kúlnasveinn, 150—51.
Einarr jarl Rögnvaldsson (Torf-Einarr), 156, 219.
Einarr skálaglamm (skáld), 81—83, 136—37, 141—42, 144—45, 149, 158—60, 164.
Einarr Skúlason (skáld), 109—10, 115—16, 132, 136, 151—52, 164—70, 175.
Einherjar, 29, 40, 42—44.
Eir (Ásynja), 39.
Eiríkr (konungr), 174.
Eiríkr góði (konungr), 175.
Eiríksmál. 81.
Ektor (kappi), 9, 70, 77.
Eldhrímnir (ketill), 42.
Eldir (þræll), 112.
Elenus kappi, 77.
Elfarkvíslir, 7.
Elivágar (ár), 15, 16, 93.
Eljúðnir (salr), 36.
Elli, 54, 56.

Embla (kona), 19.
Eneas (kappi í Tróju), 77.
England, 12, 152—53.
Erkúlus (Herkúles, hálfguð). 8.
Erpr (son Gudrúnar Gjúk. d.), 122-24.
Erringar-Steinn (skáld), 148.
Eygotaland, 177.
Eyjúlfr dáðaskald, 149, 157.
Eylimi (konungr), 119, 174.
Eysteinn Valdason (skáld), 85—86.
Eyvindr Finnsson, skáldaspillir, 78—79, 82—84, 88, 107, 115, 115, 134, 140, 145, 152, 158, 173.
Eyvindr (konungr), 173.
Eva, 3.
Evrópa = Enea, 6.

Falhófnir (hestr), 25.
Farbauti (jötunn), 36.
Farmaguð (Óðinn), 29.
Farmatýr (Óðinn), 30, 76.
Fáfnir (er Sigurðr vá) 117—21.
Fenja (ambátt) 125—27, 214.
Fenriskindir, 21.
Fenrisúlfr, 34, 36, 64—65, 68—69, 77.
Fensalir (Freyju), 39, 58.
Fimafengr (þræll), 112.
Finnsleif (brynja), 133.
Fjalarr (dvergr) 73—74.
Fjarlaf = Friðleifr, 10.
Fjölnir (konungr), 125.
Fjölnir (Óðinn), 14.
Fjölsviðr (Óðinn), 30.
Fjörgvinr (faðir Friggjar) 19.
Forseti (Áss) 35, 70.
Fólkvangar, 33.
Frakkland 11, 175.
Fránangrsfors, 62.
Freki (úlfr) 42—43.
Freovit, 10.
Freyja (Ásynja), 33, 39, 45, 60, 70, 91, 112.
Freyja (Ásynja), kenning: 102, 115—16.
Freyr (Áss), 33, 37, 41—42, 47, 60, 64, 70, 112, 114.
— kenning: 88_{22}—89_{14}.
Friðleifr (Guðólfsson), 10, 11.
Friðleifr (Skjaldarson), 11, 125.
Frigg (Ásynja), 9, 10, 19, 29, 39, 40, 58, 61, 66, 70, 95, 101.
— kenning: 101_{31-34}.
Frigía, 9.
Frigíaland, 77.
Frigida = Frigg, 10.
Frosti (dvergr), 24.
Fróði eða Fróðigar (Friðfróði konungr), 125—32, 214.
Fulla (Ásynja), 39, 61, 70, 115.
Fýri (á), 133.
Fýrisvellir, 134.

Galarr (dvergr), 73—74.
Gamli Gnævaðarskáld, 86, 175.
Gandvík, 195.
Ganglari (Óðinn), 23.
Ganglati (þræll) 36.
Gangleri (Gylfi), 13—22, 24—31, 33—34, 37, 39, 42—45, 47—48, 56, 58, 61, 63, 67—69.
Ganglöt (ambátt), 36.
Gangr (jötunn) 73.
Garðrofa (merr), 40.
Garmr (hundr), 45, 65.
Gautland, 177.
Gavir, 10.
Gefjun (Ásynja), 29, 39, 70, 112.
Gefn (Freyja), 39.
Geirahöð (Valkyrja), 40.
Geirröðargarðar 87, 95—96.
Geirröðr (jötunn), 29, 95—97.
Gelgja (festi), 38.
Gerðr (kona Freys), 41, 70.
Geri (úlfr), 42—43.
Gillingr (jötunn), 73—74
Gils (hestr) 25.

Gimli, 14, 22, 28, 67.
Ginnungagap, 15, 16, 18, 24.
Ginnungahiminn, 18.
Gissurr svarti (skáld), 171.
Gjallarbrú, 60.
Gjallarhorn, 34, 64.
Gjálp (tröllkona), 96—97.
Gjúki (konungr), 120—21, 123, 174.
Gjúkungar, 120, 122.
Gjöll (á), 15, 60.
Gjöll (hella), 38.
Glaðr (hestr), 25.
Glaðsheimr, 22.
Glaðsviðr (Óðinn), 30.
Glasir (lundr), 113.
Gleipnir (fjöturr), 34, 37.
Glenr (faðir Sólar), 20.
Glitnir (salr), 27, 35.
Glúmr Geirason (skáld), 79, 83, 144, 152, 174.
Glúmr = Víga-Glúmr.
Gná (Ásynja), 40.
Gnípahellir, 65.
Gnítaheiðr, 119—21, 213.
Goðormr, 120—21.
Goti (konungr), 177.
Gotland, 125.
Góinn (ormr), 26.
Grafvitnir (ormr), 26.
Grafvölluðr (ormr), 26.
Gramr (konungr) 173.
Gramr (sverð), 119, 121.
Grani (hestr), 120.
Grani (skáld) 170, 175.
Grábakr (ormr) 26.
Greip (tröllkona) 96—97.
Grettir Ásmundarson (skáld) 142-43.
Grikkir, Girkir, 8, 9.
Grikkland, 70, 150.
Grikklandshaf, 6.
Gríðarvölr (stafr), 96.
Gríðr (tröllkona), 96.
Grímhildr (drotning), 120.
Grímnir (Óðinn), 29.
Grímnismál, 31, 40, 44.
Grímr, (Óðinn), 30.
Grjótunagarðar, 91—93.
Grottasöngr, 126—31.
Grotti (kvern), 125—26, 214.
Gró (völva), 93.
Guðný Gjúkadóttir, 121.
Guðólfr, 10.
Guðr (Valkyrja), 40.
Guðrún Gjúkadóttir 120—23.
Gullfaxi (hestr), 90, 39.
Gullinbursti (hestr), 60.
Gullintanni (Heimdallr), 34.
Gulltoppr (hestr), 25, 34, 60.
Gungnir (geir) 64, 113—14.
Gunnarr Gjúkason (konungr), 120—122.
Gunnlaugr ormstunga (skáld), 138.
Gunnlöð (kona) 74—75.
Gylfaginning, 11.
Gylfi (konungr), 11—13, 173.
Gyllir (hestr), 25.
Gýmir (bergrisi), 41.
Göll (Valkyrja), 40.
Göndul (Valkyrja), 79.

Hagbarðr, 174.
Haki (konungr), 170.
Hallarsteinn = Steinn Herdísarson.
Halldór (skáld), 170.
Hallfreðr vandræðaskáld, 79, 107, 139, 142, 145, 154—55, 174.
Hallinskíði (Heimdallr), 93.
Hallr munkr (skáld), 161.
Hallvarðr Háreksblesi (skáld), 106, 143, 148—49, 166, 172.
Hamdir (son Guðr. Gjúkad.) 122-24.
Hamskerpir (hestr), 40.
Hangaguð (Óðinn), 29, 78.
Hangatýr (Óðinn), 76, 78.
Haptaguð (Óðinn), 29.
Haraldr granrauði, 174.

Haraldr Sigurðarson (konungr), 149, 153, 155, 159, 167.
Harbarðr (Óðinn), 30.
Hati Hroðvitnisson (úlfr), 21.
Harri (konungr), 173.
Haustlöng (kvæði) 93—95, 102—5.
Hábrók (haukr), 45.
Háey, 145.
Hákon Noregskonungr, 194—95, 201—2.
Hákun (jarl), 155, 158.
Hálfdan hinn gamli (konungr), 173—74.
Hálfdan hinn mildi (konungr), 174.
Hálfdan svarti, 174.
Hálfr (konungr), 177.
Hálogaland, 134.
Hár (Óðinn) 14—22, 24—26, 28—31, 33—34, 37—39, 42—45, 47—48, 61, 67—68.
Hávahöll, 14.
Hávarðr halti (Ísfirðingr, skáld), 78.
Héðinn (konungr), 145—47.
Heiðrún (geit) 43.
Heimdallar-galdr 35.
Heimdallr (Áss) 35—35, 60, 64—65, 70, 179.
— kenning: 89 15-25, 90 30.
Heimir (karl) 124.
Heingestr, 10.
Hel (dóttir Loka), 14, 36, 59, 61, 68.
Helblindi (jötunn), 36.
Helblindi (Óðinn) 30.
Helvegr, 59, 60.
Hengikjöptr, 125.
Henredí, 10.
Heremóð, 10.
Herfjötr (Valkyrja), 40.
Heríkon, 8.
Herjaföðr (Óðinn), 43.
Herjan eða Herran (Óðinn), 14, 30.
Hermóðr hinn hvati (Áss), 59—61.
Hestaheiti, 161—62.
Hildigöltr (hjálmr), 133.
Hildir (konungr), 174.
Hildisvín (hjálmr) 133.
Hildr (Valkyrja) 40, 120, 145, 147.
Hilmir (konungr), 173.
Himinbjörg, 27, 34—35.
Himinbrjótr (uxi), 57.
Hindafjall, 120.
Hjaðningaveðr, Hjaðningavíg (orrusta), 145—46.
Hjalti hinn hugprúði (kappi), 133.
Hjarrandi, 145, 147.
Hjálmberi (Óðinn), 30.
Hjálprekr (konungr), 119.
Hjúki (sveinn), 20.
Hjördís (drotning), 119.
Hleiðra(borg), 132.
Hlér eða Ægir, 70.
Hlésey, 70.
Hliðskjálf, 19, 28, 41, 62.
Hlín (Ásynja), 39, 66.
Hlóðyn (Jörð) 67.
Hlymdalir, 124.
Hlökk (Valkyrja), 40.
Hnitbjörg, 74.
Hnoss (Ásynja) 39.
Hoddmímisholt, 69.
Hófvarpnir (hestr), 40.
Hólmgarðr, 173.
Hrafn (hestr), 133.
Hrafnaguð (Óðinn), 43.
Hrafnketill, 143.
Hreiðmarr (maðr), 117—18.
Hrímfaxi (hestr), 20, 162.
Hrímþussar, 14, 16, 17, 24—25, 31, 45, 60, 64.
Hringhorni (skip), 59.
Hrólfr kraki (konungr), 132—34.
Hroptatýr (Óðinn), 79.
Hrotti (sverð), 118.
Hrungnir (jötunn), 91—93, 95, 141.
Hrymr (jötunn), 64, 65.
Hræsvelgr (jötunn), 28.

Hugi, 52, 55.
Huginn (hrafn), 43, 164.
Húsdrápa, 88—89.
Hvergelmir, 15, 24, 26, 44, 68.
Hvitabýr, 175.
Hvítserkr hvati (kappi), 133.
Hyrrokkin (gýgr), 59, 60.
Hœnir (Áss), 32, 70—71, 117.
— kenning: 90_{9-11}.
Höðr (Áss), 35, 59, 68.
— kenning: 90_{4-6}.
Högni (konungr) 120—21, 143, 145—46.
Hölgi (konungr), 134.
Hörn (Freyja), 39.

Iðavöllr, 22, 68,
Iði (jötunn), 73.
Iðunn (Ásynja), 34, 70—72, 102, 112.
— kenning: 102_{10}—105_{16}.
Illugi Bryndœlaskáld, 160.
Ílus, 9.
Ítalía, 8.
Ítrmann, 10.
Ívalda synir (dvergar), 47.
Ívaldi (dvergr) 47.

Jafet, 4.
Jafnhár (Óðinn), 14, 15, 18, 24, 29, 48.
Jalangrsheiðr, 125.
Jat, 10.
Jálg eða Jálkr (Óðinn), 14, 30.
Járnsaxa (gýgr), 93, 164.
Járnviðr (skógr), 21.
Járnviðjur (tröllkonur), 21.
Jónakr (konungr), 122.
Jórdan (á), 150.
Jórsalir, 150.
Jórunn (skáldmær), 175.
Jóruvellir, 24.
Jótland, 11.
Júnó, 7.
Júpíter, 7—8.
Jöfurr (konungr), 173.
Jörð (dóttir Nætr), 20, 40.
Jörmungandr (Miðgarðsormr) 36, 66.
Jörmunrekr (konungr) 122—23.

Kaldei, 7.
Kam, 4, 5.
Kálfsvísa, 163.
Kárr (konungr), 174.
Kerlaugar (ár), 25.
Kesfet, 10.
Kjalarr (Óðinn), 30.
Klængr (byskup) 215.
Kórmakr (skáld), 80, 81, 139, 139, 144, 155, 157—58.
Kristr, 125, 150.
Krít (ey), 7—8.
Krítarmenn, 7.
Kvásir, 62, 73—74, 84.

Lamedon (í Tróju), 9.
Laufey eða Nál (móðir Loka), 36.
Leifþrasir (maðr), 69.
Leraðr (tré), 43.
Léttfeti (hestr), 25.
Litr (dvergr), 23, 60.
Líf (kona), 69.
Ljósálfar, 27—28.
Lofði (konungr) 174.
Lofn (Ásynja), 39.
Logi, 52, 55.
Loki Laufeyjarson, 27, 36, 38, 45—46, 48—49, 51—52, 55, 58—59, 61—66, 70—72, 95—96, 112—15, 117—18, 121.
— kenning: 90_{12-30}.
Loptr = Loki, 36, 97.
Lóra eða Glóra, 10.
Lóríði, 10.

Lóríkus, 9.
Lyngvi (hólmr), 37.
Læðingr (fjöturr) 36—37.

Magi, 10.
Magni (son þórs), 68—69, 77, 93.
Magnús, 169.
Makedoníí, 7, 8,
Mardöll (Freyja), 39.
Markús Skeggjason (skáld), 106, 148, 150, 169, 172—74, 176.
Mánagarmr (úlfr), 21.
Máni, 20.
Máni (skáld), 149.
Menja (mær), 125—27.
Mennon (Munon), 9.
Miðgarðr, 18, 19, 21, 45, 56, 67.
Miðgarðsormr, 36, 56—57, 64—65, 68, 77.
Miðjarðarsjár, 6.
Miklagarðskeisari, 151.
Mímir, 24—25, 64.
Mímisbrunnr, 24—25, 64.
Mist (Valkyrja), 40.
Mistilteinn (viðarteinungr), 59.
Mjölnir (hamarr), 31, 46, 50, 60, 68—69, 92, 95.
Móða, 10.
Móðguðr (mær), 60.
Móði (son þórs), 68—69, 77.
Móinn (ormr) 26,
Mundilfari (faðir Sólar og Mána), 20.
Muninn (hrafn), 43, 164.
Múspell, 15, 16, 47.
Múspellsheimr, 16, 18, 20.
Múspellsmegir, 22, 42, 64, 66.
Mýsingr (sækonungr), 126.
Mökkrkálfi (leirjötunn), 92.

Naglfari (skip), 20, 47, 64, 66.
Nanna Nepsdóttir (Ásynja), 35, 60—61, 70.
Narfi eða Nari (jötunn), 20, 36, 62—63.
Nál = Laufey, (36).
Náströnd, 68.
Nefir (konungr), 174.
Neptúnus, 7, 8.
Nið (á), 170.
Niðafjöll, 68.
Niðhöggr (ormr), 24, 26, 68.
Niflheimr, 15, 16, 24, 36.
Niflhel, 14, 46.
Niflungar, 120—22, 174.
Nikarr eða Hnikarr (Óðinn), 14.
Nikuz (Óðinn), 14.
Niz (á), 174.
Njörðr (Áss), 8, 32—33, 41, 70, 72, 112.
— kenning: 88 10-21.
Norðmenn, 125.
Norðrhálfa, 9.
Norðrlönd, 132.
Norðrsetudrápa, 110.
Noregr, 11, 12, 132, 145, 153, 176.
Noregskonungar, 11.
Nóatún, 32—33, 72.
Nói, Nóaflóð, 3, 4.
Nótt, 20.
Nörfi = Narfi (jötunn), 20.

Ofnir (ormr), 26.
Oglói 79.
Orkneyjar, 145.
Ormaheiti, 163.
Ormr Barreyjaskáld, 106, 108
Ormr Steinþórsson (skáld), 83—84, 110, 138, 157, 168.
Otr (bróðir Fáfnis), 117—18.
Óðinn (hinn æðsti Áss), 9—11, 17, 19, 24—25, 27, 29, 31, 33, 35, 39, 40, 42—45, 59—62, 64—66, 70—72, 74—79, 90—91, 93, 95, 112—14, 117—17, 125, 140—41, 177.

Óðinn, heiti: 29_{33}—30_{22};
kenning: 78_{1}—82_{22}.
Óðr (maðr Freyju), 39.
Óðrœrir (ketill), 73—75, 84.
Óleifr (Svíakonungr), 159.
Ómi (Óðinn), 14.
Óski (Óðinn), 14.
Óttar svarti (skáld) 137, 140, 154, 158—59, 164, 168, 172—74, 176.
Páll, 210.

Pirrus (grískr kappi), 77.
Plútus, 7, 8.
Pompejus, 9.
Príamus (konungr), 6, 9, 76.

Ragnarr loðbrók (konungr), 124—25, 146, 218, 233.
Ragnars-drápa, 124—26, 146—47.
Ragnarökkr, 146.
Randgríð (valkyrja) 40.
Randver (konungsson) 122—123.
Ratatöskr (íkorni) 26.
Rati (nafar), 175.
Ráðgríð (valkyrja), 40.
Rán (kona Œgis), 112, 167.
Ránardœtr 167, 20-30.
Refill (sverð), 118.
Refr (skáld), 78, 80, 83, 108—9, 139, 140, 143—44, 149, 166—68, 200.
Reginleif (valkyrja), 40.
Reginn (Hreiðmarsson), 117—21.
Reiðartýr (Óðinn), 76.
Reiðgotaland, 11, 177.
Ribbungar, 222.
Rindr (Ásynja), 35, 40.
Rín, 121.
Ritta, 10.
Roddrus, 77.
Róma(-borg), 11, 150—51.
Rómverjar, 9.
Rósta (norn), 40.
Ræsir (konungr), 173.
Rögnvalds-drápa, 155.
Röskva, 48, 49.

Satúrnus, 7. 8.
Saxar, 133.
Saxland, 10—12, 153.
Sága (Ásynja), 39.
Sem, 4, 5,
Sennár (völlr), 5.
Serberus, 8.
Sessrýmnir (salr), 33.
Sif (Sibil) 10, 35, 91, 112—14.
— kenning: 102.
Sigarr, 10, 174.
Siggi, 11.
Sighvatr Þórðarson (skáld), 151, 154, 172, 176.
Sigmundr Sigurðarson, 121.
Sigmundr Völsungsson, 119, 124.
Sigtryggr (konungr), 173.
Sigtúnir, 11, 166.
Sigurðr Fáfnisbani 119—24, 143.
Sigurðr Grjótgarðsson, 78.
Sigyn (Sygin, Sigun), 36, 63, 70.
Sigvaldi (jarl), 142.
Sikiley, 146.
Silfrintoppr (hestr) 25.
Simul (stöng), 20.
Sindri (dvergr), 113.
Sinfjötli 124.
Sinir (hestr), 25.
Sjöfn (Ásynja), 39.
Skaði (kona Freys), 32—33, 63, 72, 112.
Skapti Þóroddsson, 150.
Skati (konungr), 177.
Skáldskapar heiti 82_{23}—85_{11}.
Skeggöld, 40.
Skeiðbrímir (hestr), 25.
Skelfir (konungr), 175.
Skíðblaðnir (skip), 45, 47, 113—14.
Skinfaxi (hestr), 20, 162.

Skírnir, 37, 41, 65.
Skjaldunn, (Skjöldr), 10.
Skjöldr (son Óðins), 11, 125, 175.
Skjöldungar, 11, 125, 175.
Skrýmir (Útgarða-Loki), 49—51.
Skuld (norn), 25, 40.
Skúli hertogi, 224, 229, 233.
Skúli þorsteinsson (skáld), 110, 115, 135, 164—65.
Skögul, 40.
Sköll (úlfr), 21.
Sleipnir (hestr), 25, 45, 59, 90.
Slíðrugtanni sjá Gullinbursti.
Slungnir (hestr), 134.
Snotra (Ásynja), 39.
Snæbjörn (skáld), 109, 154.
Sól, 20, 40.
Són (ker), 73—75.
Steinarr (skáld), 138.
Steinn (Hallar-Steinn), 106, 137-38.
Steinþórr (skáld), 80.
Stúfr (skáld), 174.
Styrkárr (skáld), 149.
Suðri (dvergr), 18.
Sumarr, 29.
Surtalogi, 28, 68—69, 77.
Surtr (jötunn), 15, 64, 67.
Suttungr (jötunn), 74—75.
Svaðilfari (hestr), 45.
Svafnir (ormr), 26.
Svanhildr, 121—23.
Svarinshaugr, 24.
Svartálfaheimr, 37, 117.
Svartálfar, 113.
Svasuðr (faðir Sumars), 29.
Svebdegg (Svipdagr), 10.
Sveinn (skáld), 108, 110,
Sviðurr, 177.
Svipdagr (kappi), 133, 134.
Svíagrís (hringr), 133.
Svíar, 134.
Svíþjóð, 11, 12, 100, 125, 133, 153, 177.
Svoldr (ey), 135.
Syn (Asynja), 39.
Sýr (Freyja), 39.
Sælundr, 12.
Sæmingr, 11.
Særímnir (göltr), 42.
Sœgr (sár), 20.
Sökkvabekkr, 39.
Sörli (son Guðr. Gjúkad.), 122-24.

Tanngnjóstr (hafr), 31.
Tanngrísnir (hafr), 31.
Tiggi (konungr), 173.
Tindr Hallkelsson (skáld), 142.
Trakía (þrúðheimr), 9. 10.
Tróan, 9.
Trója, 6, 9. 11, 19, 70, 76, 77.
Trójumenn, 9, 76.
Trór (þórr), 9.
Trós, 9.
Tyrkir. 11, 70, 76.
Tyrkland, 6. 10.
Týr 34, 36—38, 65, 70, 76, 112.
— kenning: 89 26-27.

Uðr (Óðinn), 20.
Ullr (Áss), 35, 70, 141.
— kenning: 90 7-8.
Uppsalir, 132—33.
Urðr (norn), 25.
Urðarbrunnr, 25, 27, 150.
Úlfr Uggason (skáld), 79—81, 84, 87—90, 139, 144, 157, 159.
Úlixes (Odysseifr), 70.
Útgarðr, 51.
Útgarða-Loki, 49-57.

Vafþrúðnir (jötunn), 16.
Valaskjálf, 27.
Valgarðr (skáld), 167, 169—70, 176.
Valhöll, 13, 19, 40, 42—45, 59, 91, 112—13.
Vali (Ali), 35, 40, 62, 68—69, 77.
— kenning: 90 1-3.

Valkyrjur, 40.
Vanaheimr, 32.
Vanadís (Freyja), 39.
Vanir, 32, 40. 73.
Var (Ásynja), 39.
Vartari (þvengr) 115.
Vasaðr (jötunn), 29.
Ve (bróðir Óðins), 17.
Veðrfölnir (haukr), 26.
Veggdegg, 10.
Venus, 8.
Verðandi (norn), 25.
Verir, 11.
Vestfal, 10.
Vestri (dvergr), 18.
Vetr, 29.
Vetrliði (skáld), 87.
Viðarr (Áss), 35, 65—66, 68, 70, 77, 96, 112.
— kenning: 89 32-34.
Viðblindi (jötunn), 137.
Viðfinnr, 20.
Viðólfr (jötunn), 16.
Viðrir (Óðinn), 14.
Vili (bróðir Óðins), 17.
Vilmeiðr (jötunn), 16.
Vimr (á), 87, 96.
Vindlóni (Vindsvalr), 29.
Vingener, 10.
Vingi-þórr, 10.
Vingnir, 69.
Vingólf, 22, 29.
Vitrgils, 10.
Víðbláinn (himinn), 28.
Víðseti (kappi), 133.
Vígriðr (völlr). 64, 67.
Volúkrontes, 77.
Von (á), 38.
Vænir (vatn), 133.
Vöggr, 132.
Völsungar, 11, 174-75.
Völsungr (konungr), 119, 124, 175.
Völuspá, 14—16, 18, 21, 22, 24, 28, 46, 63, 65.
Völu-Steinn (skáld), 84, 159.
Vör (Ásynja), 39.
Vöttr (kappi) 133.

Ylgr (á), 15.
Ynglingar, 11, 174—75.
Yngvi, 11, 174—75.
Yrsa, 132—34.
Ývigg, 10.

Zóróaster, 5.

Þengill (konungr) 173.
Þjassi (jötunn) 32—33, 71—73.
Þjálfi, 48—49, 52, 55, 92.
Þjóð (hérað, Thy), 119.
Þjóðólfr Arnórsson, 134, 152, 155, 158, 160, 163, 172, 176.
Þjóðólfr hvinverski, 13, 79, 93, 102, 106—8, 157.
Þorbjörn Dísarskáld, 86—87, 150,
Þorbjörn hornklofi, 140, 148, 165.
Þorfinnsdrápa, 152. 156.
Þorgríms-þula, 161—63.
Þorgerðr (hölgabrúðr) 134.
Þorkell hamarskáld, 176.
Þorleifr, 95.
Þorleikr fagri, 136—37, 168.
Þorsteinn, 149.
Þorvaldr blönduskáld, 82, 137, 153.
Þorvaldr veili, 211.
Þórarinn Máhlíðingr, 199.
Þórðr Kolbeinsson, 157, 159.
Þórðr Mæraskáld, 136, 161.
Þórðr Sjáreksson, 88, 148, 161, 170.
Þórólfr, 81.
Þórr, 9, 20, 25, 31, 35, 46—58, 60—65, 68, 70, 76—77, 87, 112—15.
— kenning: 85 12—88 4.
Þórsdrápa, 97—101.
Þriði (Óðinn), 14—16, 29, 48.
Þrúðheimr, 10.

Þrúðr, 40.
Þrúðvangar, 31, 56, 93.
Þrymheimr, 32—33, 71.
Þrændir, 222.
Þökk (gýgr), 61.

Ægir, 70—75, 90, 95, 112.
Æsir, 11—13, 19, 20, 24—25, 29, 31—38, 45—48, 51, 53—54, 58—59, 61—65, 68, 70—77, 91. 93, 112, 114, 117—18, 184.

Öðlingar, 174.
Ölver hnúfa, 85.
Örmt (á), 25.
Örvandils-tá (stjarna), 93.
Öxnaheiti, 162—63.

LEIÐRÉTTINGAR.

7_{32}: undaligri, les: undarligri.
20_{6}: Annar, les: Ónarr.
22_{27}: réttu, les: settu.
26_{34}: Gravitnis, les: Grafvitnis.
29_{14}: miklu, les: mikla.
39_{17}: Brísingamenn, les: Brísingamen.
57_{29}: þórr, les: þór.
79_{2}: Ogle, les: Oglói.
97_{32}: farms, les: farmr.
98_{10}: braðgmildr, les: bragðmildr.
98_{26}: hlymþel, les: þlymþél.
100_{9}: þers, les: þeirs.
100_{16}: Ros, les: Res.
100_{19}: þær — tróði, les: þer — troði.
100_{34}: hrapmunum, les: hrapmunnum.
101_{19}: Kom at, les: Kom-at.
102_{32}: tálhrein, les: tálhreinn.
104_{19}: bjartra borða, les: brattra barða.
105_{13}: far, les: fát.
105_{22}: sköldungr, les: skjöldungr.
105_{32}: engr, les: engi.
106_{24}: kvað, les: kveð.
107—112: kapítulatölurnar: 24—34, les: 25—35.
108_{2}: munþverri. les: menþverri.
108_{23}: hvalmuni, les: hvalmæni.
108_{24}: af, les: of.
109_{23}: heldum, les: héldum.
110_{22}: brjóts, les: brjót.
112_{29}: kenningnm, les: kenningum.
129_{29}: ok, les: or.
131_{3}: Möl, les: Mól.
138_{14}: furs, les: fúrs.
138_{23}: Stóð, les: Stoð.

139_{17}: morðreins, les: morðteins.
139_{19}: hjarls, les: hjarl.
142_{24}: benfur meilskurum, les: benfúr meilskúrum.
143_{4}: Skal bœta við (eftir U):

Ylgr brunar hvatt ins helga
hrægjörn í spor örnum.

146_{23}: veðrs, les: veðr.
147_{4}: landi, les: landa.
147_{11}: á, les: í.
148_{32}: hún agnípur, les: hvítagnípur.
150_{16}: kveðja, les: kveða.
157_{14}: Þórð, les: Þórðr.
159_{7}: hólmfjötrs, les: hólmfjöturs.
160_{2}: Örgildis, les: Örgyldis.
173_{3}: glaværi, les: glaðværi.
175_{28}: rausk, les: raufsk.
195_{7}: ern, les: eru.
222_{18}: 56, les: 65.
232_{26}: ver, les: var.
235_{14}: há, les: þá.
236_{2}: -edda, les: -Eddu.
238_{8}: p: *affe*, les: þ: *affe*.
240_{21}: fullir, les: fulli.
241_{9}: meó, les: með.
264_{10}: greinitré, les: grenitré.
304_{18}: undar, les: unda.
304_{27}: grundlar, les: grundar.

INNIHALD.

Formáli útgefanda . . . . V.
Æfi Snorra Sturlusonar . . . . XI.
Æfi Árna Magnússonar . . . . XVIII.
— Ætt Snorra Sturlusonar og Árna Magnússonar . . . . XXIII.

Formáli . . . . 3—12.
Gylfaginning . . . . 12—69.
—Eptirmáli . . . . 70.
—Bragarœður . . . . 70—76.
—Eptirmáli . . . . 76—77.
Skáldskaparmál . . . . 78—194.
Kenningar . . . . 78.
Ókend heiti . . . . 156.
Fornöfn . . . . 178.
Háttatal . . . . 194—235.

Skýringar yfir vísurnar . . . . 236—313.
Nöfn . . . . 314—324.
Leiðréttingar . . . . 325—326.

ʀARY OF CONGRESS
anch Bindery, 1902

LIBRARY OF CONGRESS
0 022 011 913 0